

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
ในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

PEOPLE'S PARTICIPATION IN AGRICULTURAL WATER MANAGEMENT
AT PASAK BASIN, PHETCHABUN PROVINCE

นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๙

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
ในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๙

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

People's Participation in Agricultural Water Management
at Pasak Basin, Phetchabun Province

Miss. Nattayanee Boontongkham

A Dissertation Submitted in Partail Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2016

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์”
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ

ประธานกรรมการ

(ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง)

กรรมการ

(ผศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล)

กรรมการ

(ดร.ยุทธนา ปราณีต)

กรรมการ

(รศ.ดร.สมาน งามสนิท)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

คณะกรรมการควบคุมคุณสมบัติ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท

ประธานกรรมการ

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ)

- ชื่อคุณูปนิพนธ์** : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
- ผู้วิจัย** : นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
- ปริญญา** : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- คณะกรรมการควบคุมคุณูปนิพนธ์**
- : รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท, B.A. (Government), M.A. (Communication Arts), Ph.D. (Development Administration)
 - : พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผศ.ดร., พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), ศศ.ม. (การจัดการการพัฒนาสังคม), รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๔๐๐ คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือเก็บข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๖๐ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๗ รูป/คน เลือกแบบเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ ๑๒ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลจากทั้งสองขั้นตอนโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยรวมทั้งหมด ๔ ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๕$) โดย ๑) ความตระหนักของสมาชิก มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๘$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น การมีสำนึกถึงความเป็นเจ้าของทรัพยากร และการตระหนักถึงปัญหาหรือการได้รับผลกระทบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ความใส่ใจในกิจกรรมชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๔$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความรู้ความเข้าใจต่อความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน มีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น มีเวลา มี

ความสนใจ มีความตั้งใจ และสามารถเรียนรู้ นำไปใช้ประโยชน์ได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๓) ความเข้มแข็งของชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๒๗$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชน การแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน และมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ๔) การได้รับการสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{x} = ๒.๒๐$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง การได้รับงบประมาณสนับสนุนในการจัดการน้ำ และการได้ไปศึกษาดูงานการจัดการน้ำที่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การได้รับการสนับสนุน ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชน ที่ส่งผลต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ ๑๘.๓ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มี ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๒) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม มี ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) หมั่นประชุม เนิ่งนิตย ๒) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้

๓. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนา ความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการน้ำตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การตัดสินใจ การเข้าร่วมกิจกรรม และการตรวจสอบประเมินผล เช่น การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ด้วยการนำหลักการบริหารนิยธรรมมาบูรณาการ ใช้ควบคู่กับการจัดการน้ำ ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรได้ทุกฤดูกาล ตลอดถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำให้คงอยู่และมีใช้อย่างยั่งยืนยาว การจัดสรรน้ำด้วยความยุติธรรม เคารพกฎระเบียบของชุมชน และการควบคุมการใช้น้ำ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพรู้คุณค่า เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในทุกชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำ เกิดการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าและใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะนำไปสู่กระบวนการจัดการน้ำ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโครงการเกี่ยวกับการจัดการน้ำ การจัดสรรน้ำก็จะเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน และยุติธรรม ได้ใช้น้ำที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินงานด้านการเกษตร และการควบคุมการใช้น้ำในปริมาณที่เพียงพอ ต่อความต้องการของพืช ก่อให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพ สร้างรายได้ให้กับประชาชน นำไปสู่การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

- Dissertation Title** : People's Participation in Agricultural Water Management at Pasak Basin, Phetchabun Province
- Researcher** : Miss Nattayanee Boontongkham
- Degree** : Doctor of Philosophy (Public Administration)
- Dissertation Supervisory Committee**
- : Associate Professor. Dr. Sman Ngamsnit.
B.A. (Government), M.A. (Communication Arts),
Ph.D. (Development Administration)
 - : Phrakhrusangkharak Kiettisak Kittipañño, Assistant
Professor. Dr., B.A. (Public Administration), M.A. (Social
Development Management), D.P.A. (Public Administration)
- Date of Graduation** : March 29, 2017

Abstracts

The Objectives of this research were: 1. to study the general condition of agricultural water management at Pasak basin, Phetchabun Province, 2. to study factors affecting the agricultural water management at Pasak basin, Phetchabun Province and 3. to propose a model of people's participation in agricultural water management at Pasak basin, Phetchabun Province.

Methodology was the mixed methods. The quantitative research collect data from 400 samples by simple random sampling using questionnaires with people in the Pasak River in Phetchabun province. The data collection instrument was a questionnaire with the reliability coefficient value of 0.960. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's Correlation Coefficient and Multiple Regression. Qualitative research Collect data from 27 key informants, purposefully selected from experts with structured in-depth-interview form by face-to-face interviewing. Data were also collected from 12 participants in focus group discussion and were analyzed in descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1. General conditions of agricultural water management at Pasak basin, Phetchabun Province was found that overall conditions of total agricultural water management in all 4 areas were at high level ($\bar{x} = 3.85$). Members' conscious sense of responsibility was at the highest level ($\bar{x} = 4.58$). Each areas of agricultural water management revealed that; local loving consciousness. Sense of resource ownership

and awareness of the problem and impact were at high level. Community Concern was at very high level ($\bar{x} = 4.34$). Each aspects of concern were that understand the importance of activities held in the community, being ready to participate in community activities such as having time, attention, willingness and ability to learn and use the benefits by overall were at very high level. Strength of the community was at high level with the mean level at ($\bar{x} = 4.27$). Each aspect of the community strength were that participation in public activities, idea expression for the benefit of the community, duty responsibility, by overall were at high level. The support receiving was at low level ($\bar{x} = 2.20$). Each aspect of support were that information support was at middle level, budget supporting for agricultural water and study tour to other areas were at low level.

2. Factors Affecting people's participation in agricultural water management the basin Pasak Phetchabun Province were found that the community support, community concern and strength were at 18.3 percents. Factors affecting people's participation in agricultural water management at Pasak Basin, Phetchabun Province in 2 areas were participation in decision making and in benefit sharing. Factors affecting people's participation in agricultural water management according to Apparihaniyadhamma had 2 aspects; 1) regular meeting and 2) not to initiate new rules.

3. A model for agricultural Water management model by people's participation a Pasak basin, Phetchabun Province was that the participation of the people was the sensitive matter Therefore, it is necessary to develop knowledge and understanding in providing accurate information to the people. People's opinions hearing, opening opportunities for people to be involved in the water management process from the planning stage, activities participation, monitoring and evaluation, participation in meeting, in activities involving water conservation by integrating Apparihaniyadhamma with agricultural water management in order to use water in all seasons as well as water resource improvement and development for long lasting, water allocation with just and respecting rules and regulations of the communities, effective water uses controlling, enhancing people's knowledge in every community, enhancing the importance of water resource, using water with awareness to the fullest benefits. This criteria would hold people's participatory agricultural water resource management process that would bring the justice and equality to the water sharing and using with the appropriate amount for plants. In return, the plants would yield good crops for high incomes and the people's participation in agricultural water management would be the sustainable and long lasting process.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของ คณะกรรมการที่ปรึกษาดุชนิพนธ์อันประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท และพระครูสังฆรักษ์ เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า ช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา วิธีดำเนินการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยที่ผู้วิจัยมีข้อติดขัดให้กระจ่างจนสามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมาย

ขอกราบขอบพระคุณและอนุโมทนาท่านผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ทั้ง ๕ ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช, พระปลัดระพี นพพิสาโร ดร., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดาวิมล หน้มนมี, อาจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา และอาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลา

ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของคณะกรรมการดำเนินการสอบดุชนิพนธ์ดุชนิพนธ์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท ประธานกรรมการ, รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม กรรมการ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช กรรมการ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ กรรมการ และพระครูสังฆรักษ์ เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรมการ

ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของคณะกรรมการดำเนินการสอบป้องกันดุชนิพนธ์ ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง ประธานกรรมการ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล กรรมการ, อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต กรรมการ, รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท กรรมการ, และพระครูสังฆรักษ์ เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรมการ

ขอกราบขอบพระคุณบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๒๗ รูป/คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๑๒ รูป/คน

ขอกราบขอบพระคุณสำนักงานเกษตรจังหวัดที่ให้ความอนุเคราะห์ห้องประชุมเพื่อการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธและสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ที่ได้สนับสนุนการศึกษาจนผลักดันให้งานวิจัยลุล่วงได้ดี พร้อมทั้งคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ เพื่อนิสิตทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและคำปรึกษาดีๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุชนิพนธ์บัณฑิตทุกท่านที่คอยช่วยเหลือด้านเอกสาร มอบให้ผู้วิจัยตลอดมา

คุณงามความดีของดุชนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บิดา มารดา ครู อาจารย์ เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆ เรื่องที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และที่ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยฉบับนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฅ
คำชี้แจงการใช้อักษรชื่อย่อคัมภีร์	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๘
๒.๒ แนวคิดการบริหารจัดการน้ำ	๒๘
๒.๓ ทฤษฎีการบริหาร	๔๒
๒.๔ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม	๔๓
๒.๕ ทฤษฎีแรงจูงใจ	๔๗
๒.๖ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ	๔๙
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๒
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๗
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๐
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๐
๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๗๑
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๐
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๒

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๘๕
๔.๑ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๘๗
๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๙๘
๔.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการ เกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๓๒
๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๕๖
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๗๓
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๗๓
๕.๒ อภิปรายผล	๑๗๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๘๑
บรรณานุกรม	๑๘๓
ภาคผนวก	๑๙๔
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	๑๙๕
ภาคผนวก ข ข้อมูลพื้นที่วิจัย	๒๐๒
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำ ดัชนีนิพนธ์	๒๑๔
ภาคผนวก ง ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity)	๒๒๑
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม	๒๒๘
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์	๒๓๘
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)	๒๖๘
ภาคผนวก ซ ภาพประกอบการสัมภาษณ์และภาพประกอบการสนทนากลุ่ม เฉพาะ (Focus Group Discussion)	๒๘๓
ประวัติผู้วิจัย	๓๐๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	ปัจจัยที่นักวิชาการทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๑๙
๒.๒	แสดงปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อหรือไม่เอื้อต่อการมอบอำนาจการตัดสินใจ หรือ Empowerment	๒๓
๒.๓	ปัจจัยที่นักวิชาการทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ	๓๙
๒.๔	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๑
๒.๕	แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	๖๘
๒.๖	แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	๖๘
๓.๑	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๓
๔.๑	แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๑
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยรวม ๔ ด้าน	๘๙
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัดสินใจ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านความตระหนักของสมาชิก	๘๙
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัดสินใจ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน	๙๐
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัดสินใจ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านความเข้มแข็งของชุมชน	๙๐
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัดสินใจ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการได้รับการสนับสนุน	๙๑
๔.๗	สรุปสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการเพื่อการเกษตร	๙๗
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยรวม ๔ ด้าน	๙๘
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	๙๘
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	๙๙
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	๑๐๐
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	๑๐๐
๔.๑๓	สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	๑๐๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๔	สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	๑๐๘
๔.๑๕	สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	๑๑๑
๔.๑๖	สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	๑๑๔
๔.๑๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม โดยรวม ๗ ด้าน	๑๑๕
๔.๑๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านหมั่นประชุมเนืองนิตย์	๑๑๕
๔.๑๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม	๑๑๖
๔.๒๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้	๑๑๖
๔.๒๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านสักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	๑๑๗
๔.๒๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ	๑๑๗
๔.๒๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านเคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ	๑๑๘
๔.๒๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน	๑๑๙
๔.๒๕	สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ด้านหมั่นประชุมเนืองนิตย์	๑๒๑
๔.๒๖	สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม	๑๒๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๗	สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้	๑๒๔
๔.๒๘	สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	๑๒๕
๔.๒๙	สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ	๑๒๗
๔.๓๐	สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านเคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ	๑๒๙
๔.๓๑	สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน	๑๓๑
๔.๓๒	สรุปการจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม ๗	๑๓๑
๔.๓๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยรวม ๓ ด้าน	๑๓๒
๔.๓๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านกระบวนการจัดการน้ำ	๑๓๓
๔.๓๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการจัดสรรน้ำ	๑๓๓
๔.๓๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการควบคุมการใช้น้ำ	๑๓๔
๔.๓๗	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๓๕
๔.๓๘	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๓๕
๔.๓๙	ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนแสดงสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๓๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๔๐	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๓๗
๔.๔๑	ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนแสดงการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๓๘
๔.๔๒	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงการบริหารจัดการน้ำตามหลักอุปทานยธรรม ๗ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๓๘
๔.๔๓	ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนแสดงการบริหารจัดการน้ำตามหลักอุปทานยธรรม ๗ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๔๐
๔.๔๔	สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านกระบวนการจัดการน้ำ	๑๔๖
๔.๔๕	สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดสรรน้ำ	๑๔๙
๔.๔๖	สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการควบคุมการใช้น้ำ	๑๕๑

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	แสดงผลกระทบและเกี่ยวข้องกันระหว่างกิจกรรมการมีส่วนร่วม	๔๔
๒.๒	ภาพประกอบทฤษฎีแรงจูงใจ	๔๘
๒.๓	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๗
๔.๑	สรุปสภาพทั่วไปและปัญหาในสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๕๗
๔.๒	รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามหลักอภิปรายนิยธรรม	๑๕๙
๔.๓	รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักอภิปรายนิยธรรม	๑๖๑
๔.๔	รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ตามหลักอภิปรายนิยธรรม	๑๖๓
๔.๕	รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามหลักอภิปรายนิยธรรม	๑๖๕
๔.๖	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๖๗

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

ดุขฎฐีนินพนธฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง โดยจะระบุที่ เล่ม/ขอ/หนา หลัง คำย่อ ชื่อคัมภีร์ ตัวอย่างเช่น ที.สี.(บาลี) ๙/๓/๓๖ หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่มที่ ๙ ขอที่ ๓ หนา ๓๖, ที.สี.(ไทย) ๙/๑๗๐/๕๖ หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ ๙ ขอที่ ๑๗๐ หนา ๕๖

การอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย เล่มที่ ๑๐ หนา ๗๗ และ อัง.สตุตทก. ๒๓/๒๓-๒๗/๓๗-๔๑ หมายถึง สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต ภาษาไทย เล่มที่ ๒๓ ข้อ ๒๓-๒๗ หนา ๓๗-๔๑ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙.

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.อ.	(ไทย)	=	สมังควลิลาสินี มหารวรรคอรธกถา	(ภาษาไทย)
อัง.สตุตทก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ น้ำตามสภาพธรรมชาติที่ประชาชนทุกท้องที่อาศัยใช้ได้แก่ น้ำในบรรยากาศ (ฝน) น้ำผิวดิน และน้ำบาดาล นับเป็นผลิตผลจากธรรมชาติที่เราไม่สามารถผลิตเพิ่มขึ้นมา หรือลดปริมาณที่มีอยู่ในธรรมชาติได้เองตามต้องการบางปีอาจเกิดฝนแล้งเป็นเหตุให้น้ำในแม่น้ำลำธารมีน้อย จนไม่สามารถแบ่งปันได้ทั่วถึง หรือบางปีฝนตกชุกต่อเนื่องจนเกิดความเสียหายเนื่องจากน้ำท่วมทรัพย์สินและพื้นที่ชุมชน ตลอดจนการมีน้ำเสียหรือมลพิษทางน้ำเกิดขึ้นในหลายท้องที่ตามมาอีกด้วย นับเป็นวิกฤตการณ์เกี่ยวกับน้ำ ซึ่งปัจจุบันนี้เกิดขึ้นอยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ ทุกภาคของประเทศไทยในสภาพค่อนข้างใกล้เคียงกันแทบทุกปี น้ำจึงเป็นทรัพยากรธรรมชาติของคนไทยที่ต้องมีการจัดการทั้งปริมาณ และคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และชุมชนในลุ่มน้ำ ควรต้องร่วมกันทบทวนและปรับปรุงกระบวนการจัดการน้ำ บางส่วนให้มีความเหมาะสม กับกาลปัจจุบันด้วยแนวคิดของนโยบายที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความเป็นจริง และสามารถปฏิบัติได้โดยอาศัยข้อมูล ความรอบรู้ และสติปัญญาของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่เข้าใจในรากเหง้าแห่งปัญหา ซึ่งการจัดการน้ำในปัจจุบันควรมีกลไกสำคัญได้แก่ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการทำงานแบบร่วมด้วยช่วยกันคิด ช่วยกันหารูปแบบและวิธีดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆ แบบบูรณาการในทุกมิติเสมอ จึงจะบังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืนโดยไม่เกิดความขัดแย้งในสังคม^๑

การจัดการน้ำ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันเน้นหนักในเรื่องการจัดการหาน้ำ สำหรับดูแลการเพิ่มของประชากรและความเข้มข้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้ง ดินน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้เพิ่มความต้องการน้ำมาเป็นลำดับ การขนาดแคลนน้ำเริ่มเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและถาวรมากขึ้น สถาบันการจัดการน้ำหลักของไทย คือ กรมชลประทานประสบปัญหาการจัดการหาน้ำมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น ปัญหาจากการต่อต้านสร้างเขื่อน เพราะปัญหาด้านการชดเชยชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะด้านระบบนิเวศของป่าไม้ หน่วยงานของรัฐ ซึ่งแต่เดิมเคยมีหน้าที่จัดหาน้ำ (Provision) จึงจำเป็นต้องมารับหน้าที่จัดสรร (Allocation) แต่รัฐขาดทั้งกติกา และเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรน้ำ เนื่องด้วยกฎหมายไทยกำหนดสิทธิการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างกว้างๆ ว่า ทรัพยากรน้ำเป็นของไทยทุกคน จึงเป็นการเปิดช่องให้ทุกคนสามารถใช้น้ำอย่างไม่จำกัด ทำให้ทุกคนมีสิทธิที่จะใช้ได้อย่างเสรี นับเป็นต้นเหตุให้เกิดการใช้น้ำที่ด้อยประสิทธิภาพ จึงถึงเวลาแล้วที่คนไทยจะต้องรู้จักประหยัดในการใช้น้ำ ไม่ใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือย นอกจากนี้ยังต้องระวังในเรื่อง

^๑ ปราโมทย์ ไม้กลัด, การบริหารจัดการทรัพยากรแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๖.

สิทธิของผู้ใช้ทรัพยากรน้ำว่าต้องได้รับความเป็นธรรมเท่าเทียมกันอีกด้วย ความขัดแย้งด้านการจัดสรรน้ำได้กลายเป็นปัญหาสำคัญในภาคเกษตร ทั้งในระหว่างราษฎรด้วยกันระหว่างราษฎรกับรัฐ และระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน การขยายตัวอย่างรวดเร็วของความต้องการน้ำของเมืองและภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการช่วงชิงทรัพยากรน้ำ ระหว่างเมืองกับชนบท ถึงแม้โดยเปรียบเทียบกับนานาชาติในโลก ประเทศไทยได้จัดว่าไม่ขาดแคลนน้ำมากนัก และสัดส่วนการกักเก็บน้ำของไทยอยู่ในระดับสูง แต่ไทยมีภาคเกษตรซึ่งปลูกข้าวเป็นหลัก ข้าวเป็นพืชที่ใช้น้ำมาก สถานการณ์น้ำของประเทศไทยจึงจะตึงตัวตลอด ๒๐ ปีข้างหน้า และตึงตัวสูงสุดปลายทศวรรษนี้ เกษตรกรได้ใช้น้ำใต้ดินเป็นน้ำสำรองเพื่อการเกษตร การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ล้วนแต่ทำลาย และสร้างความกดดันต่อระบบการจัดการน้ำแบบจำกัดและควบคุมในปัจจุบัน การปล่อยให้เกิดการเข้าถึงน้ำโดยเสรีเป็นระบบที่ขาดความเป็นธรรม ไม่สนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุด และไม่เอื้ออำนวยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ประสิทธิภาพในการใช้น้ำของชาวนาแตกต่างกันมากภายในลุ่มน้ำ เดียวกัน และผลตอบแทนต่อหน่วยของน้ำโครงการอื่นๆ ในลุ่มน้ำเดียวกันขาดสมรรถนะที่จะยึดหยุ่นไปตามสถานการณ์ความต้องการและอุปทาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้อำนาจการอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว”^๒ หน่วยงานรัฐที่มีอำนาจเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำหลายหน่วยงาน ในปัจจุบันมีหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้อยู่ประมาณ ๓๑ หน่วยงาน กระจายกันสังกัดอยู่ในกระทรวงต่างๆ ๘ กระทรวง แต่ละหน่วยงานจะวางแผนและปฏิบัติงานโดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจึงเป็นการบริหารงานแบบแยกส่วนเป็นอิสระจากหน่วยงานอื่น ไม่มีการวางแผนจัดการน้ำอย่างเป็นระบบตามหลักนิเวศวิทยาลุ่มน้ำ เช่น กรมชลประทาน มีหน้าที่พัฒนาแหล่งน้ำทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานมีอำนาจตามพระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำหน้าที่ออกแบบก่อสร้าง พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า เพื่อการชลประทานหรือเพื่อการสัญจร การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีอำนาจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ในการดำเนินการสร้างเขื่อน อ่าง

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย, หมวด ๓. ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน. มาตรา ๖๗, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://th.wikisource.org/wiki/๕_มกราคม_๒๕๕๙.

เก็บน้ำหรือสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่เป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำนั้น เพื่อประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้า หรือเพื่อการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำ การประปานครหลวง (กปน.) มีอำนาจตามพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ.๒๕๒๒ ในการจัดหาน้ำดิบเพื่อใช้ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา ในส่วนภูมิภาค กรมทรัพยากรธรณี มีอำนาจตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๒๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๓๕ ในการจัดหาน้ำอุปโภคบริโภคเพื่อบริการประชาชนโดยการขุดเจาะบ่อบาดาล และควบคุมการนำน้ำบาดาลมาใช้ และกรมเจ้าท่ามีอำนาจตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.๒๔๕๖ ในการบำรุงรักษาทางน้ำต่างๆ ที่เป็นแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้น

เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแอ่งกระทะ ดังนั้นจึงมีห้วย คลอง บึง กระจุกกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ และแม่น้ำที่สำคัญเพียงสายเดียว คือ แม่น้ำป่าสัก ต้นกำเนิดจากภูเขาผาลาจังหวัดเลย เป็นแม่น้ำสำคัญที่สุดของจังหวัด ไหลผ่านอำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ รวม ๗ อำเภอ คิดเป็นระยะทางประมาณ ๓๕๐ กิโลเมตร เดิมแม่น้ำป่าสักมีความอุดมสมบูรณ์มาก เพราะมีน้ำใช้ในการเกษตรได้ตลอดทั้งปี แต่ในปัจจุบันมีสภาพตื้นเขิน มีน้ำเฉพาะในฤดูฝน ส่วนในฤดูแล้งน้ำจะแห้งขาดเป็นตอนๆ ไม่เพียงพอแก่การเพาะปลูกและมีห้วยลำธาร สภาพปัจจุบันของการจัดการน้ำ แม่น้ำป่าสักโดยเฉพาะในแนวลุ่มน้ำป่าสักตอนบนซึ่งเป็นพื้นที่ได้รับผลกระทบน้ำท่วมมากส่วนใหญ่เริ่มเผชิญกับปัญหาวิกฤติในหลายๆ ด้าน อันเกิดจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การใช้สารเคมีในไร่นา การทิ้งขยะและระบายน้ำเสียลงในแม่น้ำ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งและเกิดน้ำท่วมฉับพลันในฤดูฝน น้ำเน่าเสียปลาตาย อีกทั้งแม่น้ำมีความตื้นเขินเนื่องมาจากเศษหินดินทรายที่ไหลมาจากที่สูงและการทิ้งขยะลงในแม่น้ำ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดจากการขยายตัวของเขตเมืองส่งผลให้เกิดการขยายตัวของสิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น ถนน หรือสิ่งก่อสร้างที่สร้างขวางทางน้ำทำให้น้ำไหลไม่ทันก่อให้เกิดน้ำท่วมรวมทั้งเกิดจากโครงการพัฒนาของรัฐ เช่น โครงการเหมืองฝายจึงจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในชุมชนลุ่มน้ำป่าสัก จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวหลายชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากน้ำได้รวมตัวกัน เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟู แม่น้ำป่าสัก โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การจัดเวทีสนทนา การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้บุกรุกป่าและผู้ทิ้งขยะลงแม่น้ำอีกด้วย ในการแก้ปัญหาดังกล่าว ประชาชนได้มีการรวมตัวกันในรูปแบบองค์กรท้องถิ่นที่เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชน และเอกชนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหายูบ้าง แต่ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ พบว่าการรวมตัวกันของประชาชนยังไม่มีเอกภาพและไม่มีความเข้มแข็งเท่าที่ควร เพราะเป็นการรวมตัวของชุมชนและมีความไม่ต่อเนื่องของกิจกรรมในการอนุรักษ์ อีกทั้งยังมีชุมชนอีกหลายชุมชนในเขตลุ่มน้ำป่าสักไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟู^๓

ดังนั้น “น้ำ” จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะได้รับการจัดการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัจจุบันจังหวัดเพชรบูรณ์มีอ่างเก็บน้ำจำนวน ๘ แห่ง และฝายจำนวน ๓ แห่ง ซึ่งได้รับการสนับสนุน

^๓ พิเชษ เดชผิว, เชื้อกับการจัดการน้ำในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็คจำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๑-๑๑๒.

จากกรมชลประทาน เมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนกับอ่างเก็บน้ำและฝายแล้วถือว่ายังไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะช่วงฤดูแล้งจะประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในการเกษตร ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้เลือกเอาโครงการนำร่องลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่การศึกษา โดยพิจารณาเห็นว่า การแก้ไขปัญหาน้ำ ทั้งน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสีย เป็นเรื่องการบริหารจัดการที่ ผิดพลาดไร้ประสิทธิภาพ ซึ่งไม่อาจโยนความผิดไปให้ผู้ใดหรือหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดได้ และเป็น เรื่องที่ป้องกันหรือบรรเทาไม่ให้เกิดผลกระทบรุนแรงได้ ถ้ามีความคิด ข้อมูลความรู้ มีการเตรียมการ วางแผนและปฏิบัติการที่ดี และประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทุกฝ่ายจึงต้องมาแก้ปัญหาร่วมกัน ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเข้มข้น และมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดแนวทางการจัดการกับ ปัญหาต่างๆ เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรใหม่ที่มีทิศทางที่ชัดเจน และในขณะเดียวกัน ก็ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ได้ตามความเหมาะสม

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์เป็น อย่างไร

๑.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์มีอะไรบ้าง

๑.๒.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของการวิจัย ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

- ๑.๔.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๑.๔.๑.๒ แนวคิดการบริหารจัดการน้ำ
- ๑.๔.๑.๓ ทฤษฎีการบริหาร
- ๑.๔.๑.๔ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- ๑.๔.๑.๕ ทฤษฎีแรงจูงใจ
- ๑.๔.๑.๖ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ
- ๑.๔.๑.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยได้แบ่งตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้
 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ด้านเนื้อหา ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมของประชาชน ๒) หลักธรรมอปริหานิยธรรม ๗ ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร และ ๓) ทฤษฎีการบริหารจัดการมาบูรณาการจัดการน้ำลุ่มน้ำ

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ทำการศึกษาตัวแปร ดังนี้

๑.๔.๒.๑ ตัวแปรต้นที่ศึกษา ได้แก่ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การมีส่วนร่วมของประชาชน และหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ

๑.๔.๒.๒ ตัวแปรตามที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

ประชากร ที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามประชากรที่กำหนดครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนทั้งหมด ๘๒๑,๒๕๒ คน^๔

กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๕ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน ๔๐๐ คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์ในด้านประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ประชากรที่กำหนดครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๒๗ ท่าน โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive selection)

ประเมินคุณภาพรูปแบบ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ของประชาชนลุ่มน้ำป่าสัก โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ของผู้เชี่ยวชาญ ๑๒ รูป/คน

^๔ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร, ประชากรลุ่มน้ำป่าสัก, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.haii.or.th/wiki/index.php> [๔ มกราคม ๒๕๕๘].

^๕ Taro Yamane, *Statistics : An Introductory Analysis*, (New York : Harper and Row Publications, 1973).

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ – เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

๑.๕.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

๑.๕.๓ หลักการบริหารนิยธรรม ๗ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง ประชาชนในทุกระดับมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดการน้ำเพื่อเกษตร

การจัดการน้ำ หมายถึง กระบวนการจัดการน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำให้คงอยู่และมีใช้อย่างยั่งยืน การจัดสรรน้ำและการควบคุมการใช้น้ำ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากทรัพยากรน้ำทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้หมดไป

๑. กระบวนการจัดการน้ำ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา วางแผนการตัดสินใจ การระดมความคิด

๒. การจัดสรรน้ำ หมายถึง การแบ่งปันน้ำอย่างเท่าเทียมกัน ด้วยความยุติธรรม การและจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำ

๓. การควบคุมการใช้น้ำ หมายถึง การใช้น้ำอย่างประหยัด ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เพื่อลดปัญหาการแย่งชิงน้ำ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร หมายถึง ความตระหนักของสมาชิก ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน การได้รับการสนับสนุน งบประมาณในการบริหารและการได้รับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การวางแผนดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมนั้นๆ การประชุมรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งติดตามการประเมินผลกิจกรรม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมของประชาชนโดยความสมัครใจ ในการวางแผนและดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการ ติดตามและประเมินผลโครงการ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนและตัดสินใจ การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการ และการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติการ

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสหระทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน และการมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือ

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง ผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ด้านสังคม และผลประโยชน์ด้านบุคคล

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อโครงการ ประเมินว่ามีผู้เห็นด้วยกับโครงการหรือไม่ ด้วยการติดตามผลเป็นระยะ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในการจัดการน้ำด้วยความสมัครใจ รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนและการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้เกิดความมั่นคงในการใช้น้ำอย่างยั่งยืน

ลุ่มน้ำป่าสัก หมายถึง บริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๗.๒ ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๗.๓ ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๗.๔ นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สู่การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายและเป็นตัวอย่างแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับลุ่มน้ำอื่นๆ

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๒ แนวคิดการบริหารจัดการน้ำ
- ๒.๓ ทฤษฎีการบริหาร
- ๒.๔ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- ๒.๕ ทฤษฎีแรงจูงใจ
- ๒.๖ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถกล่าวได้ว่า การสร้างโอกาสให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงของตน และพัฒนาความสามารถในการจัดการ ควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชนและชุมชน โดยส่วนใหญ่กระบวนการมีส่วนร่วมจะเริ่มจากการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การวางแผนดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมนั้นๆ รวมทั้งติดตามการประเมินผลกิจกรรมดังกล่าวด้วยตามนิยามที่กล่าวถึงนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในฐานะสมาชิกของสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในบริบทของการพัฒนา สังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม ย่อมเป็นที่แสดงออกให้เห็นถึงการพัฒนารับรู้ และภูมิปัญญาในการกำหนดชีวิต อย่างเป็นตัวของตนเอง จากการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากร ที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี

ความหมายและหลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชน ทั้งในรูปของส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนา ที่กำหนดไว้^๑ แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนมี

^๑ไพรัช เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๖-๗.

การปฏิบัติร่วมกันในการพัฒนาชุมชน โดยความสมัครใจ ในลักษณะของการร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล ร่วมบำรุงรักษา และร่วมรู้สึกเป็นเจ้าของ จึงหาแนวทางของการมีส่วนร่วม โดยการระดมสมอง เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่จะช่วยวิธีการทำลายวิธีการขัดขวางความคิด และยิ่งช่วยในการแสวงหาความคิดที่แยบยล ในบางเรื่องที่ไม่สามารถทำลายความคิดออกไปได้การใช้เทคนิคระดมสมอง ถือว่าเป็นทางเลือกที่เหมาะสมยิ่งเพราะการระดมพลังสมอง ช่วยในการค้นหาคำตอบที่ต้องการ และสามารถจัดคำตอบที่ไม่ต้องการออกไป^๒ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง^๓ กล่าวคือ การให้ประชาชน เป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำ ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมา^๔ ลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา วางแผนการตัดสินใจ การระดมความคิด^๕

ลุ่มน้ำป่าสักต้องให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม คือ การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบ ของกิจกรรมต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และโดยเฉพาะในบริบท ของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ แนวคิดการมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการเข้าร่วม ของมวลชนอย่างกว้างขวาง ในการเลือกการบริหารและการประเมินผลของแผนงานและโครงการต่างๆ ที่จะนำมาซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น^๖

ความหมายของการมีส่วนร่วม ๓ ประการ คือ

๑. อิทธิพลของประชาชนต่อการตัดสินใจนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรร (allocation) และการใช้ประโยชน์ (utilization) ของทรัพยากรเพื่อการผลิต

๒. เกี่ยวข้องกับความจำเป็นที่การเข้าร่วมของประชาชนในการวางแผน และ ดำเนินการ กิจกรรมต่างๆ จะสร้างโอกาสด้านสังคม เศรษฐกิจ เพื่อยกระดับรายได้และการจ้างแรงงานและเพิ่มการกินดีอยู่ดี

๓. การมีส่วนร่วมที่สนองต่อสิ่งที่จะเข้าถึงซึ่งการปรับปรุงให้คนจนได้รับประโยชน์เพื่อการผลิตหลักๆ การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะด้วย ฉะนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจและ สังคม การมีส่วนร่วมทางการเมือง นำมาซึ่งการกระจายอำนาจทางการบริหาร และทรัพยากรไปสู่ระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อยืนยัน

^๒ ธีัญญา ผลอนันต์, แบบฝึกหัดคิดพิชิต Mind Map สำหรับพนักงานและหัวหน้างาน, (กรุงเทพมหานคร : Buzan Centre Thailand (BCT), ๒๕๕๔), หน้า ๖๙.

^๓ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชน และหลักการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๒๐.

^๔ อคิน ระพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๓๒๐.

^๕ ปาริชาติ วลัยเสถียร, ทฤษฎีและการพัฒนาชุมชน สาขาพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓๘-๑๓๙.

^๖ ชินวัฒน์ สมสืบ, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๙), หน้า ๒๓.

ว่าการตัดสินใจของประชาชนจะมีได้และได้รับการปฏิบัติตาม ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

เพื่อให้เกิดผลทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจึงมีการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่ง ในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการ ให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม ดังกล่าวด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ในปัจจุบัน ได้มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันหลายประการ ดังนี้^๗ องค์การสหประชาชาติ เน้นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความหมาย ครอบคลุม ๓ ประการ คือ

๑. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา
๒. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการ
๓. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตลอดกระบวนการพัฒนา

ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมหมายถึงการเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มประชาชนหรือประชาชน ได้มีโอกาสร่วมรับรู้ข่าวสาร รับฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ ต่อการเตรียมการโครงการหรือกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น^๘ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ ควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ซึ่งในการมีส่วนร่วมนั้น ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดวิถีชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง^๙

การมีส่วนร่วมมี ๒ ลักษณะ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหาการวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

๒. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

- ๒.๑ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

^๗วีรวัฒน์ นนทบุตร, การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๓๕), หน้า ๕๓.

^๘ทวีวงศ์ ศรีบุรี, สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๐๐.

^๙สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์, (กรุงเทพมหานคร : มปท, ๒๕๓๗), หน้า ๑๗.

๒.๒ การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อรองในการจัดสรรทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกันโดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง^{๑๐} การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับรูปธรรม หมายถึง การที่ชาวบ้านได้ให้แรงงาน เวลา และวัสดุในการพัฒนาชุมชน ส่วนความหมายในระดับนามธรรมนั้น คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องของการชี้แนะตนเอง มโนภาพแห่งตน ความมีอิสระในการกำหนดวิถีแห่งตน และความรู้สึกร่วมกัน รับผิดชอบต่อส่วนรวม^{๑๑} ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง^{๑๒}

ผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของชาวชนบทว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย และยังเป็นการปูพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับวิวัฒนาการไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นได้ในบั้นปลาย และได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเริ่มจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่องๆ ไป อย่างเช่นในเรื่องการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำฝน การศึกษาการสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้ต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน^{๑๓} การพัฒนาแนวใหม่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะในการพัฒนาใดๆ จะมีผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา โดยเฉพาะเจ้าของโครงการ ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากโครงการ ทั้งในระหว่างการก่อสร้างโครงการหรือระหว่างดำเนินการอยู่ ทำอย่างไรผู้เสียหายเหล่านี้จะถูกหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ เป็นผู้ที่โครงการจะต้องชดเชยประโยชน์ที่ตนเองได้จากโครงการ ให้ผู้ที่ได้รับความทุกข์จากโครงการให้อยู่อย่างมีความสุข และได้รับประโยชน์จากโครงการเช่นเดียวกันดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสร้างความเป็นธรรม ทุกคนในสังคมร่วมกันรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปร่วมกัน มีความเสมอภาคในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้ความเป็นประชาธิปไตยเป็นพื้นฐาน

^{๑๐}ปาริชาติ วลัยเสถียร, *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยวิจัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓๘-๑๓๙.

^{๑๑}อุ้นตา นพคุณ, *การมีส่วนร่วมของประชาชนในขบวนการพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร : สารมวลชน , ๒๕๒๘), หน้า ๑๑๙.

^{๑๒}ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๒๐.

^{๑๓}เสนห์ จามริก, *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๔๓.

สำคัญของการอยู่ร่วมกันต้องละเลิกการมีความคิดแบบราชการศักดินาเป็นนายประชาชนสิ่งอะไรก็ตามต้องทำตาม และเห็นประชาชนทั่วไปเป็นข้าของรัฐให้หมดสิ้นไป^{๑๔} การที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมมีผลประโยชน์ดังที่กล่าวมานั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลยุทธ์การพัฒนาที่เห็นความสำคัญของประชาชนในระดับรากหญ้าโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ประกอบ ทั้งด้านการกระจายอำนาจการวางแผนจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น และการกำหนดแนวทางการพัฒนาจากล่างขึ้นบน การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้ ๔ ลักษณะ^{๑๕} คือ

๑. เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าอะไรคือความจำเป็นพื้นฐานของชุมชน
๒. เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน
๓. เป็นผู้ที่มีบทบาทในการปรับปรุงวิธีการกระจายสินค้าและบริการให้สมบูรณ์ขึ้น
๔. เป็นผู้ได้รับความพึงพอใจและเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชน ๗ ประการ^{๑๖} ดังนี้ การมีส่วนร่วมแบบอยู่เฉยๆ (Passive Participation administration) ประชาชนจะได้รับการบอกกล่าวในสิ่งที่เกิดขึ้น จะเป็นการประกาศฝ่ายเดียวโดยฝ่ายบริหารหรือผู้จัดการโครงการโดยไม่ต้องมีการฟังการตอบสนองของประชาชนใดๆ ทั้งสิ้น การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล (Participation in information giving) ข้อมูลถูกนำไปใช้ร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการตอบคำถามจากผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิจัยโดยใช้แบบสอบถามหรือการสำรวจ ประชาชนไม่ได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อวิธีการหรือผลลัพธ์ที่เป็นผลการวิจัยที่ใช้ร่วมกันไม่ได้มีการตรวจสอบความถูกต้อง การมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ (Participation by consultation) การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเริ่มจากการปรึกษาและรับฟังทัศนะจากตัวแทนภายนอก ซึ่งตัวแทนภายนอกเหล่านี้จะกำหนดปัญหาและทางออก พร้อมการแก้ไขตัดแปลงข้อมูลเหล่านี้ในแง่ของการตอบสนองความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมเพื่อผลประโยชน์สิ่งของ (Participation for Material Incentives) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการให้ทรัพยากร เช่น แรงงาน ในทางกลับกัน อาหาร เงินสดหรืออื่นๆ ก็เป็นสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วม มันเป็นเรื่องธรรมดาที่มักจะพบเห็นการมีส่วนร่วมแบบนี้ และประชาชนจะไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม หากสิ้นสุดแรงจูงใจหน้าที่การมีส่วนร่วม (Functional Participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการสร้างกลุ่มเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหรือการสนับสนุนขององค์กรทางสังคมภายนอก การมีส่วนร่วมดังกล่าวไม่ได้มี

แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในช่วงแรกของกรอบโครงการหรือการวางแผน แต่หลังจากที่การตัดสินใจที่สำคัญได้รับการปฏิบัติ สถาบันเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะขึ้นอยู่กับองค์กรภายนอกและอำนวยความสะดวก แต่มันอาจเป็นการพึ่งพาตนเองการมีส่วนร่วมแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Participation) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ร่วมกันซึ่งนำไปสู่แผนปฏิบัติการและการก่อตัว

^{๑๔}ประสาน ตั้งสิกบุตร, การจัดการทรัพยากรมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, (บัณฑิตศึกษาสถาน : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒), หน้า ๗๙.

^{๑๕}เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๐๒-๑๐๓.

^{๑๖}Helene Heyd and Andreas Neef, International Food Policy Research Institute ๒๐๓๓ K Street, N.W. Washington, D.C. 2006 (U.S.A. December 2004), pp. 95-98.

ของสถาบันท้องถิ่นใหม่หรือการสร้างความเข้มแข็งของการดำรงอยู่ด้วยตนเอง มันมีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับวิธีการแบบสหวิทยาการที่ต้องการหลายมุมมองและใช้ประโยชน์จากกระบวนการเรียนรู้ระบบและโครงสร้าง กลุ่มเหล่านี้ใช้ควบคุมการตัดสินใจของท้องถิ่นและเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาโครงสร้างหรือการปฏิบัติสถาบันการมีส่วนร่วม (Institutionalized participations) การมีส่วนร่วมในทางทฤษฎีและการปฏิบัติจะรวมอยู่ในกรอบทางการเมืองและทางกฎหมายของประเทศ และประชากรมีอำนาจในการตัดสินใจ การให้คำปรึกษาและการตัดสินใจร่วมกันจำเป็นสำหรับการดำเนินโครงการปัจจุบันในพื้นที่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ยังคงมีพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้งอย่างต่อเนื่องและยาวนานเป็นประจำทุกปี โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม เนื่องจากเป็นช่วงที่ภาวะอากาศมีความแห้งแล้ง ปริมาณฝนตก มีน้อยมาก แหล่งน้ำธรรมชาติต่างๆ มีสภาพตื้นเขิน ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ ประกอบกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นที่ลุ่มแอ่งกระทะ ล้อมรอบด้วยภูเขา พื้นที่มีลักษณะลาดชันจากทิศเหนือลงไปทางทิศใต้ มีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ทำให้สภาพป่าไม่สามารถดูดซับน้ำไว้ได้ทัน ขาดแหล่งน้ำหรืออ่างเก็บกักน้ำที่ช่วยชะลอการไหลของน้ำ จึงทำให้ประชาชนขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร ส่งผลให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย รวมทั้งสัตว์เลี้ยงได้รับผลกระทบ สร้างความสูญเสียให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัยเป็นจำนวนมาก จังหวัดเพชรบูรณ์จึงมีความเสี่ยงภัยสูงที่จะประสบปัญหาภัยแล้งและรุนแรง จึงจำเป็นต้องเตรียมการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป

ปัจจุบันลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ในการกักดูแล ดังนี้

๑. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบูรณ์ ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย^{๑๗} ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๗ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑.๑ จัดทำแผนจัดการสิ่งแวดล้อมของจังหวัด แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด รวมทั้งติดตามประเมินผลและตรวจสอบสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัด

๑.๒ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสวนป่า กฎหมายว่าด้วยเลื่อยโซ่ยนต์ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

๑.๓ เฝ้าระวัง ตรวจสอบ กำกับดูแล ส่งเสริม เผยแพร่ บำรุงรักษาระบบเตือนภัยเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในระดับจังหวัด รวมทั้งประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการติดตามประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ กำกับ ดูแล การประกอบกิจการน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลและกิจการน้ำประปา

^{๑๗} สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบูรณ์, ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://phetchabun.mnre.go.th/main.php?filename=phet_๑๕ [๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๙].

๑.๔ ส่งเสริมเผยแพร่และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสงวนอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด

๑.๖ ปฏิบัติงานร่วมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

๒. โครงการชลประทานเพชรบูรณ์ สำนักชลประทานที่ ๑๐ กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์^{๑๘} มีหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ การดำเนินการส่งน้ำและบำรุงรักษาของโครงการชลประทานขนาดกลางและโครงการชลประทานตามพระราชดำริ ที่ได้รับมอบหมาย ควบคุมดูแลบริหารงานทั่วไป ด้านพัสดุ งานธุรการ งานบัญชีการเงิน และควบคุมดำเนินงานของกรมชลประทานภายในเขตจังหวัด ติดต่อประสานงานกับส่วนราชการอื่นๆ เพื่อเร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำเพชรบูรณ์ ส่งเสริมกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ การเกิดอุทกภัย รวมทั้งติดตั้งเครื่องสูบน้ำขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าตัวควบคุม ให้คำแนะนำในการใช้เครื่องสูบน้ำ บำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำ และระบบส่งน้ำ ตลอดจนการวางแผนงานส่งน้ำและบำรุงรักษา และระบายน้ำ จัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำท่า น้ำฝนและปริมาณน้ำที่ส่งเข้าพื้นที่โครงการชลประทานขนาดเล็ก โครงการพิเศษอื่นๆ ประกอบด้วยโครงการตามพระราชดำริ โครงการขนาดกลาง และงานก่อสร้างอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย รวมทั้งปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการลุ่มน้ำ^{๑๙}

๑. การวิเคราะห์สถานการณ์ลุ่มน้ำ

จากข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัจจุบันของลุ่มน้ำ เมื่อทำวิเคราะห์สถานการณ์ของลุ่มน้ำด้วยวิธีการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพ (SWOT) โดยรวมของลุ่มน้ำป่าสัก

๑.๑ S : Strength (จุดแข็ง)

- มีโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่
- มีศักยภาพในการพัฒนาอ่างเก็บน้ำเพิ่มเติม
- มีศักยภาพปริมาณน้ำต้นทุนมาก
- มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน

๑.๒ W : Weakness (จุดอ่อน)

- ความต้องการใช้น้ำมาก เมื่อเทียบกับแหล่งน้ำต้นน้ำ
- การรวมกลุ่มและการประสานงานระหว่างองค์กรกับผู้ใช้ น้ำ
- งบประมาณในการดำเนินงาน/พัฒนาโครงการ

^{๑๘} โครงการชลประทานเพชรบูรณ์ สำนักชลประทานที่ ๑๐ กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, บทบาทหน้าที่ โครงการชลประทานเพชรบูรณ์, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://ridceo.rid.go.th/petboon/๐๑๐๒.php> [๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๙].

^{๑๙} บริษัท แอสตีคอน คอร์ปอเรชั่น จำกัด, การดำเนินการด้านการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโครงการพัฒนาระบบคลังข้อมูล ๒๕ ลุ่มน้ำ และแบบจำลองน้ำท่วมน้ำแล้ง, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.thaiwater.net/web/attachments/๒๕basins/๑๒-pasak.pdf> [๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙].

๑.๓ O : Opportunity (โอกาส)

- การบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางที่มีอยู่ในพื้นที่ให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

- ศักยภาพและสภาพปัญหาของทรัพยากรดิน

- ศักยภาพในการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็ก และศักยภาพในการเพิ่มขนาดความจุของอ่างเก็บน้ำ

๑.๔ T : Threat (ข้อจำกัด)

- ความแปรปรวนของปริมาณฝนและปริมาณน้ำต้นทุนมีสูงมาก

- พื้นที่เกษตรกรรมในที่สูงมีโอกาสที่จะได้รับน้ำจากแหล่งน้ำน้อย

- พื้นที่เกษตรกรรมมาก ขาดการพัฒนาระบบชลประทานเนื่องจากต้องอาศัย

แหล่งน้ำต้นทุน

- ในที่ราบลุ่มต่ำมีปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่มาก

- มีปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ที่เป็นชุมชนใหญ่

๒. ยุทธศาสตร์การจัดการลุ่มน้ำ^{๒๐}

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความมั่นคงและมีความสามารถทางการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จังหวัดเพชรบูรณ์ได้เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรมคุณภาพที่ปลอดภัย การพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง

๓. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำและทรัพยากรน้ำ^{๒๑}

กรมทรัพยากรน้ำมีนโยบายมุ่งเน้นการบริหาร จัดการ อนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนา และแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมอย่างยั่งยืน ภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนประชาคม เครือข่ายภาคเอกชน ตลอดจนทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำและทรัพยากรน้ำของกรมทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสัก จากรายงานการศึกษาโครงการจัดทำแผนรวม

^{๒๐}สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ ๔ ปี (พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๑), [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.phetchabun.go.th> [๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙].

^{๒๑}กรมทรัพยากรน้ำ, “โครงการศึกษาสำรวจ ออกแบบ สถานีอุทกวิทยา ๒๕ ลุ่มน้ำหลักของประเทศไทย”, รายงานการศึกษา, (บริษัท มหานคร คอนซัลแตนท์ จำกัด, บริษัท ชิกม่า ไฮโดร คอนซัลแตนท์ จำกัด, บริษัท ริชออสส์ เอนจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒.

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสัก โดยยึดกรอบแผนทรัพยากรน้ำที่ได้วางไว้จากวิสัยทัศน์และนโยบายน้ำแห่งชาติมีดังนี้

๓.๑ ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ

(๑) ให้บูรณะและปรับปรุง แหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมให้สามารถเก็บกักน้ำได้มากยิ่งขึ้น และให้มีการดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ

(๒) ให้มีการก่อสร้างแหล่งเก็บน้ำเพิ่มเติม ตามศักยภาพของน้ำ ตามความเหมาะสมของสภาพภูมิประเทศ โดยให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และเป็นแหล่งน้ำที่เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ต้องการของราษฎรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(๓) ให้มีการก่อสร้างระบบประปา และปรับปรุงระบบเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อจัดหาน้ำประปาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมอนามัย ส่งให้แก่ชุมชนต่างๆ ใ้มีน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคอย่างทั่วถึง

๓.๒ ด้านการบริหารจัดการน้ำ

(๔) ให้เป็นรายลุ่มน้ำย่อย และให้มีบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบและข้อบังคับดังกล่าว เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำของลุ่มน้ำย่อยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และยั่งยืน และสอดคล้องกับลุ่มน้ำป่าสักทั้งลุ่มน้ำ

(๕) ให้มีการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์สร้างจิตสำนึก และการฝึกอบรมให้ราษฎรได้เข้าใจและให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำเป็นรายลุ่มน้ำย่อย และให้ตระหนัก และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และรักษาคุณภาพน้ำทั้งระบบลุ่มน้ำย่อย

๓.๓ ด้านน้ำท่วมและภัยแล้ง

(๖) ให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง ทั้งในลักษณะของการแก้ไขเฉพาะหน้า ให้บรรเทาเบาบางลง และในพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมหรือภัยแล้งซ้ำซากนั้นให้ดำเนินการแก้ไขโดยมาตรการที่สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยถาวร

๓.๔ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และคุณภาพน้ำ

(๗) ให้มีการฟื้นฟู ปลูกป่า และบำรุงรักษาป่าไม้ต้นน้ำลำธาร และป่าชุมชน และมีการกำหนดแนวเขตป่าไม้ดังกล่าวให้ชัดเจน โดยให้เป็นที่ยอมรับของราษฎรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(๘) ให้มีการป้องกันการชะล้างการกัดเซาะหน้าดิน และการป้องกันการกัดเซาะพังทลายของตลิ่ง และให้มีการลดปริมาณตะกอนที่จะไหลลงสู่แหล่งน้ำเพื่อลดปัญหาการตื้นเขินของแหล่งน้ำ

(๙) ให้มีการบำบัดน้ำเสียให้มีค่าความสกปรกตามมาตรฐานก่อนทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ

(๑๐) ให้มีระบบรวบรวมและกำจัดขยะที่ถูกสุขอนามัย

(๑๑) ให้มีการใช้ปุ๋ย และสารเคมีการเกษตรให้ถูกวิธีและให้ลดปริมาณการใช้ลง

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งน้ำในลุ่มน้ำ, กรมชลประทาน

จากรายงานการศึกษาโครงการศึกษาเพื่อทำแผนหลักรองรับการพัฒนาแหล่งน้ำและปรับปรุงโครงการชลประทานสำหรับแผนฯ ๙^{๒๒} พบว่า การศึกษาเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ของกรมชลประทาน “รายงานแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการลุ่มน้ำแบบบูรณาการของลุ่มน้ำทั่วประเทศ” ได้กำหนดยุทธศาสตร์ของกรมชลประทานไว้ ๘ ข้อ ดังนี้

๔.๑ เสริมสร้างบทบาทกรมชลประทาน เพื่อการปรับโครงสร้างการผลิตและสนับสนุนตลาดทางการเกษตร

๔.๒ เร่งรัดการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารให้สามารถเพิ่มบทบาทและประสิทธิภาพในยุคของการแข่งขัน

๔.๓ เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการชลประทาน

๔.๔ ดำเนินการป้องกัน แก้ม และบรรเทาภัยจากน้ำ

๔.๕ ปฏิรูประเบียบการบริหารจัดการ การเงิน พัสดุ งบประมาณ ระบบการติดตามการประเมินผลและบุคลากร

๔.๖ พัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทาน เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ

๔.๗ พัฒนาระบบสารสนเทศและประชาสัมพันธ์งานชลประทาน

๔.๘ พัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำ และบริหารจัดการน้ำ และเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้น้ำ

เนื่องจากสภาพของแต่ละลุ่มน้ำมีความแตกต่างกัน ดังนั้นในการกำหนดยุทธศาสตร์ของกรมชลประทานข้อใดจะมีความเหมาะสมกับลุ่มน้ำใดนั้น ต้องทำการศึกษาถึงโอกาสและข้อจำกัดในแต่ละลุ่มน้ำ (SWOT) ดังนั้น กรมชลประทานได้ทำการศึกษาถึงโอกาสและข้อจำกัดในลุ่มน้ำป่าสัก จากข้อมูลสภาพลุ่มน้ำป่าสัก ได้สรุปถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ในลุ่มน้ำได้ดังนี้

จุดแข็ง : มีปริมาณน้ำท่าเพียงพอกับความต้องการน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำเมื่อมีการพัฒนาจนเต็มศักยภาพ มีแหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ที่พัฒนาไว้แล้ว

จุดอ่อน : พื้นที่ตอนบนที่มีศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน (ในแง่ความเหมาะสมของดิน) มีสภาพเป็นแถบแคบๆ สองฝั่งลำน้ำไม่สามารถพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทานขนาดใหญ่ได้

โอกาส : สามารถพัฒนาพื้นที่ชลประทานเพิ่มเติมได้

ภัยคุกคาม : พื้นที่ตอนบนมีการบุกรุกป่าต้นน้ำ และลุ่มน้ำอื่นที่อยู่ตอนล่างมีการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ทางด้านกายภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักและการศึกษาผลผลิตรวม (GDP) และ Productivity ของภาคการเกษตร (พืช) จากรายงานแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการลุ่มน้ำแบบบูรณาการของลุ่มน้ำทั่วประเทศ กรมชลประทานได้นำมากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับลุ่มน้ำป่าสัก ดังนี้

^{๒๒} กรมชลประทาน, “โครงการศึกษาเพื่อทำแผนหลักรองรับการพัฒนาแหล่งน้ำและปรับปรุงโครงการชลประทานสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙”, รายงานการศึกษา, (บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๓๑.

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : เร่งรัดการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารให้สามารถเพิ่มบทบาทและประสิทธิภาพในยุคของการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : ปฏิรูประเบียบการบริหารจัดการ การเงิน พัสดุ งบประมาณ ระบบการติดตามการประเมินผล และบุคลากร

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : พัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทาน เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ : พัฒนาระบบสารสนเทศและประชาสัมพันธ์งานชลประทาน

๕. การบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำ

แนวทางการบริหารจัดการน้ำอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาการใช้น้ำของกรมชลประทาน ได้ประเมินและกำหนดเกณฑ์การบริหารจัดการน้ำไว้ดังนี้

อ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ก่อสร้างและเริ่มเก็บกักน้ำได้ตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ ความจุเก็บกัก ๗๘๕ ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถเก็บกักน้ำได้สูงสุด ๙๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร มีขนาดประมาณ ๑ ใน ๓ ของปริมาณน้ำท่าที่ไหลลงอ่างเก็บน้ำ คือ ๒,๔๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร (ตามผลการศึกษาก่อนสร้างอ่างเก็บน้ำ) ดังนั้น การปฏิบัติการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำให้มีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญ โดยจะต้องระบายน้ำออก (Outflow) ให้มากที่สุดในช่วงต้นฤดูฝน เพื่อให้มีความจุว่างมากพอที่จะรองรับปริมาณน้ำ (Inflow) ที่จะเข้ามาตลอดทั้งฤดูฝน ในขณะที่เดียวกันจะต้องพยายามเก็บกักน้ำให้ได้มากที่สุด เมื่อสิ้นฤดูฝนเพื่อสำรองน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งต่อไป มีแนวทางการพิจารณาให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์และลำดับความสำคัญ ประกอบด้วย

๑. ช่วยป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ริมแม่น้ำป่าสัก ในเขตจังหวัดลพบุรีและจังหวัดสระบุรี และบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ตอนล่างของแม่น้ำเจ้าพระยา รวมถึงกรุงเทพมหานครและปริมณฑลด้วย

๒. เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของชุมชนต่างๆ ในเขตจังหวัดลพบุรีและจังหวัดสระบุรี (อำเภอลำานารายณ์ พัฒนานิคม วังม่วง แก่งคอย และชุมชนขนาดย่อมใกล้เคียง)

๓. เป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรพื้นที่ชลประทานในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในเขตจังหวัดลพบุรีและสระบุรี ๑๔๔,๕๐๐ ไร่

๔. เป็นแหล่งน้ำเสริมสำหรับพื้นที่โครงการชลประทานเดิม ในทุ่งเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่างประมาณ ๒,๒๐๐,๐๐๐ ไร่ (ทำให้ลดการใช้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา)

๕. เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมเขตจังหวัดลพบุรีและสระบุรี

๖. ช่วยบรรเทาและแก้ไขปัญหาน้ำเสียในแม่น้ำป่าสักตอนล่าง

๗. อ่างเก็บน้ำเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาและแหล่งประมงน้ำจืดขนาดใหญ่

การวางแผนจัดสรรน้ำให้กับทุกกิจกรรม ใช้น้ำในปริมาณ ๕๘๕ ล้านลูกบาศก์เมตร และน้ำที่สำรองในอ่างเก็บน้ำอีก ๒๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร รวมเป็นปริมาณ ๗๘๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังนั้น น้ำต้นทุนในช่วงฤดูแล้งเฉลี่ย ๘๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จึงยังคงมีปริมาณน้ำเหลือเฉลี่ยประมาณ ๑๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ที่จะสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาการขออนุญาตใช้น้ำของกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มเติมได้ต่อไป

จากการศึกษาการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักผู้วิจัยได้นำแนวคิด Cohen, John M. and Uphoff, Norman T ไปพัฒนาทำการวิจัยกับ

กลุ่มเป้าหมายคือประชาชนลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรใหม่ที่มิกติกาที่ชัดเจน และในขณะเดียวกันก็ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ได้ตามความเหมาะสม อันจะนำไปสู่การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ตารางที่ ๒.๑ ปัจจัยที่นักวิชาการทำการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์, (๒๕๒๗, หน้า ๑๕๖)	๑. การร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ๒. การพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม
ไกรสร เพ็งสกุล และคณะ, (๒๕๕๑, หน้า ๓๕)	๑. การเกลี้ยกล่อมมวลชน ๒. การระดมสร้างขวัญของชนในชาติ ๓. การสร้างผู้นำ ๔. การใช้วิธีและระบบทางการบริหาร ๕. การใช้แรงจูงใจ
ปธาน สุวรรณมงคล, (๒๕๒๗, หน้า ๘๓)	๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ๓. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ
Cohen, John M. and Uphoff, Norman T, (1977, pp. 59)	๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
ไพรัช เตชะรินทร์, (๒๕๒๗, หน้า ๖-๗)	๑. การที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน ๒. สร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชน
ธัญญา ผลอนันต์, (๒๕๕๔, หน้า ๖๙)	๑. การปฏิบัติร่วมกันในการพัฒนาชุมชน ๒. การร่วมตัดสินใจ ๓. การร่วมปฏิบัติงาน ๔. การร่วมประเมินผล ๕. การร่วมบำรุงรักษา ๖. การร่วมรู้สึกเป็นเจ้าของ
ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, (๒๕๒๖, หน้า ๒๐)	๑. การคิดริเริ่ม ๒. การพิจารณาตัดสินใจ ๓. การร่วมปฏิบัติ ๔. การร่วมรับผิดชอบ
อคิน ระพีพัฒน์, (๒๕๒๗, หน้า ๓๒๐)	๑. การเป็นผู้คิดค้นปัญหา ๒. การเป็นผู้นำ

ตารางที่ ๒.๑ ปัจจัยที่นักวิชาการทำการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ปาริชาติ วลัยเสถียร, (๒๕๔๒, หน้า ๑๓๘-๑๓๙)	๑. การร่วมกันค้นหาปัญหา ๒. การวางแผนการตัดสินใจ ๓. การระดมความคิด
ชินวัฒน์ สมสืบ, (๒๕๓๙, หน้า ๒๓)	๑. การดำเนินการตัดสินใจ ๒. การวางแผน ๓. การประเมินผล
วีรวัฒน์ นนทบุตร, (๒๕๓๕, หน้า ๕๓)	๑. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ๒. การมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติ ๓. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
ทวิวงศ์ ศรีบุรี, (๒๕๓๙, หน้า ๑๐๐)	๑. การรับรู้ข่าวสาร ๒. การร่วมแสดงความคิดเห็น
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, (๒๕๓๗, หน้า ๑๗)	๑. กระบวนการของการพัฒนา ๒. การมีส่วนร่วมทางการเมือง
ปาริชาติ วลัยเสถียร, (๒๕๔๓, หน้า ๑๓๘-๑๓๙)	๑. การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ ๒. การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ
อุ้นตา นพคุณ, (๒๕๒๘, หน้า ๑๑๙)	๑. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ๒. การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ
ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, (๒๕๒๖, หน้า ๒๐)	๑. การตัดสินใจ ๒. การร่วมปฏิบัติ ๓. การร่วมรับผิดชอบ
เสน่ห์ จามริก, (๒๕๒๓, หน้า ๔๓)	๑. การมีส่วนร่วมกระบวนการเรียนรู้ ๒. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ๓. การได้รับผลประโยชน์
ประสาน ตั้งสิกบุตร, (๒๕๔๒, หน้า ๗๙)	๑. การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ๒. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์
เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, (๒๕๒๖, หน้า ๑๐๒-๑๐๓)	๑. การเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าอะไรคือความ จำเป็นพื้นฐานของชุมชน ๒. การเป็นผู้ระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อตอบสนองความ จำเป็นขั้นพื้นฐาน ๓. การเป็นผู้มีบทบาทในการปรับปรุงวิธีการกระจายสินค้า และบริการให้สมบูรณ์ขึ้น ๔. การเป็นผู้ได้รับความพึงพอใจและเกิดแรงจูงใจที่จะสร้าง กระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ ๒.๑ ปัจจัยที่นักวิชาการทำการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Helene Heyd and Andreas Neef, (2004, pp. 95-98)	๑. การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา ๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ๓. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๔. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ๕. การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาโครงสร้าง

การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment)

ในเชิงจิตวิทยา “การมอบอำนาจการตัดสินใจ หรือ Empowerment” หมายถึง การทำให้บุคคลที่ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) รวมทั้ง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถเพียงพอ (Self-efficacy) ที่จะทำงานนั้นสำเร็จ ให้เกิดขึ้นในตัวของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผลที่มาจาก การปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้นำ การปรับคุณลักษณะของงานที่ทำ ตลอดจนการปรับโครงสร้างขององค์กร ทั้งนี้ในส่วนด้านตัวของผู้ปฏิบัติงานเองก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยม (Values) และระดับความต้องการเชิงจิตวิทยา (Maslow’s hierarchy of needs) ของตนใหม่ให้ยกระดับที่สูงขึ้น แต่ก็มีข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่งในเชิงกระบวนการทางจิตวิทยาที่ควรนำมาพิจารณาก็คือ ลำพังการให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในงานนั้น ยังไม่เพียงพอที่จะขจัดความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานที่ว่า “ตนไม่ได้มีอำนาจอะไร (Powerlessness)” หรือการปล่อยให้ผู้ปฏิบัติงานสร้างความรู้สึกต่องานขึ้นมาเองโดยลำพังก็เช่นกัน ผู้ปฏิบัติงานก็อาจประเมินว่า งานที่ตนทำนั้นไม่ “มีคุณค่าและมีความหมาย (Worthwhile and meaningful)” ก็ได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น การอนุญาตให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเลือกวิธีทำงานได้เองแต่บังเอิญเป็นงานเล็กๆ ที่ไม่สลักสำคัญอะไรเลย ย่อมไม่สามารถสร้างความรู้สึกที่ว่า “ตนมีคุณค่า (Self-worth)” หรือเกิดความรู้สึกว่า “ตนได้ทำในสิ่งที่ใจปรารถนา (Self-fulfilling)” เกิดขึ้นในตัวผู้ปฏิบัติงานแต่อย่างใด นอกจากนี้การกระจายงานรับผิดชอบที่สำคัญให้ทำ ก็อาจไม่เป็นการ Empowered ก็ได้ ถ้าในกรณีนี้ผู้ปฏิบัติงานคนนั้นยังขาดทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการทำให้งานนั้นสำเร็จได้ ตลอดจนยังมีความวิตกกังวลว่าผลงานที่ออกมาอาจมีความผิดพลาดเกิดขึ้นหรือในกรณีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีสิทธิ์เลือกผู้ที่จะมาเป็นหัวหน้าของตนได้เอง ก็อาจไม่ช่วยลดความรู้สึกว่า ตนไม่ได้มีอำนาจอะไรเลยของผู้ปฏิบัติงานได้เช่นกัน ถ้าบังเอิญผู้ที่จะมาให้เป็นตัวเลือกทั้งสองคนต่างมีคุณสมบัติที่ไม่ดีพอๆ กัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทฤษฎีเชิงจิตวิทยาที่พูดถึงการมอบอำนาจตัดสินใจ หรือ Empowerment จึงพยายามหาคำอธิบายและวิธีการที่เหมาะสมในเรื่องนี้ โดยเชื่อว่าการมอบอำนาจการตัดสินใจ หรือ Empowerment จะเกิดผลสำเร็จด้วยดีต้องอาศัยปัจจัยต่อไปนี้

๑. ต้องสร้างความรู้สึกว่างานที่ทำนั้นมีความหมาย (Meaning) กล่าวคือ ทั้งเนื้องานที่ทำ ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นตามมาจากการทำงานนั้น จะต้องสอดคล้องกับค่านิยม (Values) และอุดมการณ์ (Ideals) ของบุคคลนั้น

๒. ให้ผู้ปฏิบัติสามารถที่จะตัดสินใจใดๆ ได้เอง (Self-Determination) ซึ่งหมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานสามารถที่จะกำหนดวิธีการ และเวลาสำหรับการทำงานของตนเอง เป็นต้น

๓. การทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) ซึ่งหมายความว่าเมื่อผู้ปฏิบัติงานมีความมั่นใจสูงว่า ตนมีขีดความสามารถมากพอที่จะทำงานนั้นสำเร็จ ด้วยดีและมีประสิทธิผลสูงแล้ว การตัดสินใจที่ต่างกัน ของผู้นั้นก็ย่อมตามมา

๔. สร้างความเข้าใจดีแก่ผู้ปฏิบัติถึงผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้น (Impact) กล่าวคือต้องทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อและความเข้าใจถึงความสำคัญและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากงานของตน รวมทั้งจะเกิดผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ตรงตามมาด้วย

นอกจากการ Empowerment จะก่อให้เกิดแรงจูงใจขึ้นภายในตัวผู้ปฏิบัติงานสูงขึ้นและทำให้ผู้นั้นเกิดความมั่นใจสูงถึงความสามารถของตนที่ทำให้งานสำเร็จแล้ว ผลงานวิจัยยังค้นพบถึงข้อดีของการมอบอำนาจการตัดสินใจอีกหลายประการ ได้แก่ ๑) ก่อให้เกิดความรักผูกพันต่องานสูงขึ้น ๒) มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ มากขึ้นต่องานในบทบาทที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ๓) มีความมั่นคงแน่วแน่มากขึ้นยามที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคในการทำงานหรือเมื่องานเกิดภาวะซบเซาขึ้น ๔) สามารถเกิดการคิดสิ่งใหม่ วิธีการใหม่ ๕) ต้องพยายามหาทางทำให้สำเร็จให้จงได้ ๖) มีระดับความพึงพอใจในงานสูงขึ้น ๗) มีความผูกพันต่อองค์กรสูงขึ้น และ ๘) มีจำนวนผู้ลาออกจากงานลดลง^{๒๓}

อย่างไรก็ตาม การมอบอำนาจการตัดสินใจ หรือ Empowerment ต่อผู้ปฏิบัติงานนั้น ก็พบว่ายังมีจุดอ่อนที่ควรคำนึงถึงเช่นกัน ได้แก่ ๑) สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกบุคคลและให้การฝึกอบรม ๒) ต้องสิ้นเปลืองแรงงานของบุคลากรประเภทที่มีความสามารถทำงานที่ต้องใช้ความรู้สูงไปมากกว่าปกติ ๓) คุณภาพของงานให้บริการขาดความสม่ำเสมอ ๔) ถ้ามีพนักงานบางคนที่ตัดสินใจผิดพลาด หรือที่งานกลางคันจะก่อให้เกิดความเสียหายด้านงบประมาณมาก ๕) ลูกค้ายาจเกิดความรู้สึกไม่ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกัน ๖) ผู้บริหารระดับกลางมักจะต่อต้านเนื่องจากเชื่อว่าตนอาจสูญเสียอำนาจและถูกคุกคามจากการใช้แนวคิดดังกล่าว ๗) อาจเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ เนื่องจากบางครั้งพนักงานอยากได้รับอำนาจการตัดสินใจมากกว่าที่บริหารระดับสูงเต็มใจจะมอบให้ เป็นต้น

มีผลการวิจัยจำนวนมากที่ระบุถึง ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่สามารถกระตุ้นบุคคลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการได้รับมอบอำนาจการตัดสินใจและเกิดผลดีต่องาน แต่ในทางตรงข้ามก็มีปัจจัยเงื่อนไขที่ไม่เอื้อให้เกิดผลสำเร็จจากการมอบอำนาจการตัดสินใจได้เช่นกัน ด้วยตารางต่อไปนี้

^{๒๓} Howard, J.A. and J.N. Sheth, **The theory of buyer behavior.** Reading, MA:Addison-Wesley. ; K. W. Thomas & B. A. Velthouse, “Cognitive Elements of Empowerment: An ‘Interpretive’ Model of Intrinsic Task Motivation”, (Academy of Management Review, 15, 1969), pp. 666-681.

ตารางที่ ๒.๒ แสดงปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อหรือไม่เอื้อต่อการมอบอำนาจการตัดสินใจหรือ Empowerment

ปัจจัย/เงื่อนไขที่สำคัญ (Conditions)	ภาวะที่ไม่เอื้ออำนาจ (Unfavorable)	ภาวะที่เอื้ออำนาจ (Favorable)
โครงสร้างองค์การ Organization structure	มีการรวมศูนย์อำนาจสูงและมีความเป็นทางการมาก (High bureaucratic)	มีการกระจายอำนาจสูงและมีความเป็นทางการน้อย (Low bureaucratic)
กลยุทธ์การแข่งขัน Competitive Strategies	ลดค่าใช้จ่าย ลดมาตรฐานสินค้าหรืองานบริการลง	เน้นที่ลูกค้า มีการแยกแยะสินค้าหรือบริการออกเป็นหลากหลายระดับ
การออกแบบรูปร่างและ เทคโนโลยีที่ใช้ (Work designed and Technologies)	ลักษณะงานแบบง่าย ๆ หรืองานผลิตที่ทำแบบซ้ำ ๆ และความจำเป็นต้องพึ่งเทคโนโลยี	งานมีความซับซ้อน และไม่ใช่งานแบบประจำที่จำเจ รวมทั้งงานที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยี
ระยะเวลาที่ต้องสัมพันธ์กับลูกค้า หรือผู้ใช้บริการ	ใช้ช่วงเวลาสัมพันธ์กันระยะสั้น ระหว่างการซื้อขายสินค้ากันช่วงสั้น ๆ	ใช้ช่วงเวลาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องอยู่เป็นประจำในระยะยาว
ค่านิยมเด่นที่เป็นวัฒนธรรมของ องค์การ Organizational culture	การยึดประสิทธิภาพการทำงาน - ให้มีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด - ยึดต้องเชื่อถือได้	การยึดเรื่องความยืดหยุ่น - มีการเรียนรู้ตลอดเวลา - ยึดการมีส่วนร่วม
คุณลักษณะของพนักงาน Employee traits	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ - เชื่อในอิทธิพลหรือเชื่อในความสามารถภายนอกตนเอง (External locus of Control) - ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง - เชื่อในอิทธิพลหรือความสามารถภายในตนเอง (Internal locus of control) - มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง
ความสามารถของพนักงาน Employee abilities	ไม่มีประสบการณ์ - ขาดทักษะฝีมือ	มีทักษะฝีมือและความรู้ ความสามารถสูงแบบมืออาชีพ (Profession)
ลักษณะการจ้างพนักงาน	จ้างชั่วคราว เฉพาะกิจระยะสั้น	จ้างระยะยาว ต่อเนื่องเป็นประจำ
ความเป็นเจ้าของของพนักงาน หรือการตอบแทนเมื่องานสำเร็จ	มีน้อยมากหรือแทบไม่มี	พนักงานมีโอกาสได้ถือหุ้นและร่วมเป็นเจ้าของกิจการด้วย
พนักงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับ โปรแกรมหรือโครงการต่างๆ ขององค์การ	ไม่มีเลย	ผู้บริหารระดับสูง สนับสนุนอย่างแข็งขันให้จัดโปรแกรมต่างๆ ให้พนักงาน
ความไว้วางใจต่อกัน	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างสูง

จากตารางที่ ๒.๒ เพื่อให้การมอบอำนาจการตัดสินใจ หรือ Empowerment ดีขึ้น ดังนี้

๑. ต้องบอกวัตถุประสงค์ของงานให้ชัดเจนพร้อมทั้งอธิบายให้เข้าใจว่า งานที่มอบหมายให้ นั้น มีความสำคัญและมีความหมายต่อผู้ทำและบุคคลอื่นโดยรวมอย่างไร

๒. ต้องให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมการตัดสินใจในเรื่องใดๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อคนเหล่านี้

๓. เมื่อจะให้พนักงานปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่มีความสำคัญ จะต้องกระจายทั้งอำนาจและความรับผิดชอบแก่ผู้ปฏิบัติดังกล่าว

๔. พึงระลึกเสมอว่า มนุษย์เราแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งด้านแรงจูงใจ และทักษะหรือความสามารถที่มีต่องานนั้น

๕. ต้องพยายามให้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อความสำเร็จของการทำงานนั้นแก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๖. ต้องพยายามจัดหาทรัพยากรทั้งหลายที่จำเป็นต่อการทำให้งานใหม่ที่ได้มอบหมายแก่ผู้ปฏิบัติ เพื่อให้บังเกิดความสำเร็จ

๗. ต้องทำการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการใหม่ให้สอดคล้องกับการมอบอำนาจตัดสินใจ

๘. ต้องแสดงออกให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า ผู้นำมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจแก่ตน

๙. คอยเอาใจใส่ช่วยให้คำแนะนำ (Advising) หรือช่วยสอนงาน (Coaching) ให้เมื่อได้รับการร้องขอ

๑๐. คอยให้กำลังใจและให้การสนับสนุนต่อการริเริ่มใหม่ๆ และการแก้ปัญหาของผู้ปฏิบัติงาน

๑๑. แสดงออกถึงการให้การยอมรับในความสำเร็จของผลงานและผลสำเร็จที่เกิดขึ้นของผู้ปฏิบัติงานอย่างจริงใจ

๑๒. ต้องแน่ใจว่าการให้รางวัลหรือผลตอบแทนใดๆ ต้องสอดคล้องและเป็นไปตามผลแห่งความสำเร็จของงานที่มอบหมายนั้น

๑๓. ต้องคอยติดตามตรวจสอบว่า อำนาจการตัดสินใจที่ได้มอบไปแล้วนั้น

ผู้ปฏิบัติงานได้นำไปใช้อย่างมีจริยธรรมหรือไม่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคำรู้สึกมีพลังในการควบคุมตนเอง เกิดความคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างตนทำได้ ไม่ได้ไร้ความสามารถ สิ่งที่ได้กระทำหลังจากการคิดวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้วจะช่วยให้บุคคลมีการพัฒนาขึ้น ตระหนักถึงความเข้มแข็งของตนเอง ความสามารถ ความถูกต้อง เกิดความรู้สึกมั่นใจในความรู้ความสามารถ การตัดสินใจและทักษะของตนเองมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม และช่วยให้บุคคลมีการรับรู้ถึงพลังในตนเอง

การเสริมพลังการทำงาน มีความหมายแตกต่างกันไปตามกลุ่มบุคคลที่ใช้ และใช้ได้ ในหลายมิติ ทั้งในเชิงกระบวนการและผลลัพธ์ นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการเสริมพลังการทำงาน ดังนี้ ชั่ง กิบสัน^{๒๔} ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการทางสังคม ที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับ ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการแก้ปัญหาด้วยตนเองสามารถใช้ทรัพยากร

^{๒๔} Gibson, C.H., "A concept analysis of empowerment", *Journal of Advance Nursing*, 16 (1991) : 354.

ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีอำนาจสามารถควบคุมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง เทบบิท^{๒๕} กล่าวว่า การเสริมพลังการทำงาน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์การโดยส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระในการทำงานและปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม ทำให้บุคลากรรู้สึกยึดมั่นในองค์การ โดยไม่มีการบังคับหรือเรียกร้องให้กระทำ บุคลากรทุกคนบรรลุถึงวิสัยทัศน์ และพันธกิจร่วมกัน วิลสัน^{๒๖} ได้ให้ความหมายว่า การเสริมพลังการทำงานหมายถึง การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ คีฟเฟอร์^{๒๗} ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลปรับเปลี่ยนความรู้สึกจากบุคคลที่ไม่มีคุณค่าไปสู่การยอมรับว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถอย่างแท้จริง สมิท^{๒๘} การเสริมพลังการทำงาน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับการพัฒนาตัวบุคคลและองค์กร เพราะอยู่บนฐานความเชื่อที่ไม่มีใครรู้จักงานนั้นได้ดีกว่าคนที่กำลังทำงานนั้นอยู่ และโดยธรรมชาติของคนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพต้องการมีส่วนร่วมและมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำ ไรน์ฮาร์ท และคนอื่นๆ^{๒๙} การเสริมพลังการทำงานเป็นกระบวนการที่อาศัยปัจจัยด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ ประสิทธิภาพการทำงาน ความมุ่งมั่น ความไว้วางใจกัน กัททีเอเรซ , พาร์สัน และคอกซ์^{๓๐} ให้ความหมายว่า การเสริมพลังการทำงานหมายถึง การสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกันในการทำงานโดยอยู่บนความเชื่อและจริยธรรมทางสังคม ค่านิยม การช่วยเหลือ มีน้ำใจให้กัน การเสริมพลังการทำงานต้องอาศัยความรู้ ทักษะ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อถือไว้วางใจร่วมกันรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมตัดสินใจ กำหนดเป็นเป้าหมายการทำงาน เพจจ์และซูบ้า^{๓๑} มีความเห็นว่า การเสริมพลังการทำงานเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีหลายมิติ เพราะเกี่ยวข้องกับทั้งปัจเจกบุคคล ชุมชน สังคมและเกิดขึ้นในมิติของสังคมวิทยา จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์และอื่นๆ ช่วยให้ผู้บุคคลสามารถควบคุมสิ่งที่ตนเองสนใจ หรือเกี่ยวข้องด้วยการลงมือปฏิบัติอันจะนำไปสู่การปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและองค์การให้ดียิ่งขึ้น

^{๒๕} Tebbitt, B. V., “Demystifying organizational empowerment”, *Journal of Nursing Administration*, 23 (1) (1993) : 18-23.

^{๒๖} Wilson, P., “Empowerment : Community economic development from the inside out”, *Urban Studies*, 33(4-5) (1996) : 617-630.

^{๒๗} Keiffer, C., “Citizen empowerment : A developmental perspective”, *Prevention in Human Services*, 3(16) (1984) : 9-35.

^{๒๘} Smith, V., *Indigenous Tourism : the four Hs*. In R. Butler, & T. Hinch (Eds.), *Tourism and indigenous peoples*, (London : International Thomson Business Press, 1996), p. 7.

^{๒๙} Rinehart, J.S.; P.M. Short; R.J. Short; and M. Eckley, “Teacher Empowerment and Principal Leadership : Understanding the Influences Process”, *Educational Administration Quarterly*, 34 (1998) : 630-49.

^{๓๐} Guttierrez, L. M., Parsons, R. J., & Cox, E. O., *Empowerment in social work practice*, (California : Pacific grove brooks cole), 1998.

^{๓๑} Page, Nanette and Czuba, Chery., E “Empowerment : What is it 1999?”, *Journal of Extension*, 37 (1999) : 2-6.

คินลอร์^{๓๒} การเสริมพลังการทำงานเป็นกระบวนการของการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานในองค์กรอย่างต่อเนื่องโดยการพัฒนาและขยายสิ่งที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพ การปฏิบัติงานของบุคคลและทีม ตลอดจนความรับผิดชอบซึ่งมีผลต่อองค์กรโดยรวม คลาโควิก^{๓๓}

การเสริมพลังการทำงานเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กันระหว่างบทบาทของผู้นำและผู้ตาม ซึ่งช่วยให้บรรลุ ทั้งเป้าหมายของบุคคลและขององค์กรด้านผลลัพธ์ หมายถึง ศักยภาพที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ได้รับการเสริมพลังการทำงานทั้งจากการเสริมพลังการทำงานโดยตนเองหรือการเสริมพลังการทำงานจากบุคคลอื่น ปรากฏผลเป็นคุณลักษณะของบุคลากรที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความรู้สึกรับผิดชอบ เป็นตัวของตัวเองมีความเป็นอิสระ รู้คุณค่าของตน สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง และสามารถปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จทั้งของตนเองและขององค์กร บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยแชลลี^{๓๔} ได้เน้นเกี่ยวกับปัจจัยระดับบุคคลที่มีผลต่อความสามารถในการเสริมพลังอำนาจใน ดังนี้ ๑) การมีแนวคิดเกี่ยวกับตนเองเชิงบวก โดยบุคคลเชื่อว่า ตนเองเป็นผู้มีความสามารถและมีคุณค่า ๒) การมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ได้ ๓) การมีทรัพยากรหรือแหล่งทรัพยากรที่เอื้ออำนวยให้การทำงาน บรรลุเป้าหมาย ๔) การมีข้อมูลข่าวสาร หมายถึง เป็นผู้สนใจใฝ่รู้ ติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ แนวคิดนี้สอดคล้องกับกิบสัน (Gibson)^{๓๕}

การที่บุคคลจะสามารถเข้าสู่กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเสริมพลังอำนาจของบุคคลนั้น ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยภายในและภายนอกบุคคลปัจจัยภายใน ได้แก่ ความเชื่อ (beliefs) ค่านิยม (values) ประสบการณ์ (experience) และเป้าหมายของตนเอง (determination) ปัจจัยภายในต่างๆ นี้มีอิทธิพลอย่างสูงในการช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในแง่ดี มั่นใจในความสามารถของตนว่าจะทำงานได้ประสบผลสำเร็จ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมที่บุคคลได้รับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เช่น การกำหนดรูปแบบขององค์กร ทรัพยากร การมีส่วนร่วมของบุคลากร และบรรยากาศในการทำงาน เป็นต้น แคนเทอร์^{๓๖} บุคคลที่ได้รับการเสริมพลังเป็นผู้มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ส่วนบุคคลที่อยู่ในภาวะไร้พลัง (Powerless) จะมีลักษณะตรงข้าม คือขาดความกระตือรือร้นและขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน

^{๓๒} Kinlaw, D. C., **The practice of empowerment**, (Hampshire England : Gower, 1995), p. 66.

^{๓๓} Klakovich, M.D., "Registered nurse empowerment : Model testing and Implication for nurse administrators", **Journal of Nursing Administration**, 26, (May, 1996) : 29-35.

^{๓๔} Chally, P.S., "Empowerment throung teaching", **Journal of Nursing Education**, 31, (1992) : 117-120.

^{๓๕} Gibson, C.H., **A study of empowerment in mother of chronically children**, Unpublished doctoral dissertation, (Boston : College, 1993), p. 65.

^{๓๖} Kanter, R. M., **The change master: Innovation and Entrepreneurship in the American corporation**, (New York : Simon and Schuster, 1983), pp. 72-82.

และเบคเคอร์^{๓๗} อธิบายแนวความคิดการเสริมพลังการทำงานว่า เป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรในองค์กรที่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในองค์กร และองค์กรมีการติดต่อสื่อสารที่เปิดกว้างแบบสองทิศทาง เมื่อบุคคลได้รับการเสริมพลังจะทำให้พัฒนาศักยภาพในตนเอง สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผล รู้สึกว่าตนมีคุณค่านำไปสู่การสร้างพลังในกลุ่ม ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมที่มีคุณภาพ และนำมาซึ่งความสำเร็จขององค์กร

จากการนำเสนอแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับการเสริมพลังการทำงาน วิลสัน (Wilson) มีความเห็นว่า การเสริมพลังการทำงานควรเริ่มที่การเสริมพลังภายในตนเองของบุคคลก่อนทั้งนี้ เพราะบุคคลที่มีพลังในตนเองเท่านั้น จึงจะสามารถเสริมพลังให้แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งนำเสนอวิธีการสร้างพลังโดยเน้นที่ตัวบุคคล ๔ ประการ มีดังนี้^{๓๘}

๑. เพิ่มความสามารถในตัวบุคคล (Increasing Self-efficacy) โดยเน้นที่ความรู้สึกภายในตัวบุคคล ส่งเสริมให้มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน เอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้

๒. พัฒนาความรู้สึกร่วมกันในการทำงานเป็นทีม (Teamwork) โดยปลูกจิตสำนึกในตัวบุคคลในเรื่องของความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เป้าหมายร่วมกันที่จะใช้พลังของทีมในการแก้ปัญหา

๓. ลดการตำหนิตนเอง (Reducing Self-blame) โดยเปลี่ยนวิธีการมองปัญหาจากการกล่าวโทษตนเอง มาเป็นการนำปัญหาของตนมาพูดคุยในกลุ่ม ให้กลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันในการมองและแก้ไขปัญหา วิธีที่จะช่วยให้ผู้ที่ประสบปัญหา รู้สึกเป็นอิสระจากสถานการณ์ทางสังคมที่ตนประสบอยู่

๔. กำหนดความรับผิดชอบของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (Assuming personal responsibility for change) เพื่อให้บุคคลนั้นมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และรับรู้พลังของตนเองในการมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาหรือปรับเปลี่ยนสถานการณ์ต่างๆ ให้ดีขึ้น

ความสำคัญของการเสริมพลังการทำงาน การเสริมสร้างพลังให้บุคคลในองค์กรเป็นความจำเป็นและสำคัญ คือ

๑. เป็นการเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการเรียนรู้ และพัฒนาบุคคลเพื่อการปรับปรุงทักษะของบุคคลอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของบุคคลและองค์กรต่อไป

๒. การเสริมสร้างพลังบุคคล เกี่ยวข้องกับการจัดการเกี่ยวกับบุคคลที่มีการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน เช่น การจัดการความรู้โดยสนับสนุนให้บุคคลเพิ่มความสามารถในการสรร

^{๓๗} Becker, Determine the Chlorophyll A content, Sebnem Aslan and Ilgi Karapinar Kapdan, 2006, Batch Kinetics of Nitrogen and Phosphorus Removal from Synthetic Wastewater by Algae, *Ecological Engineering*, 2(8), (1994) : 64-70.

^{๓๘} กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, *ทฤษฎีการพยาบาลของคิง ทฤษฎีการพยาบาลกับการนำไปใช้*, กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๒๘, หน้า ๙-๑๘.

หาความรู้ที่ถูกต้อง และจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กร และรู้จักทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงความสามารถในการดำเนินงานต่อไป^{๓๙}

จากความหมายของการเสริมพลังการทำงานที่ได้อ้างถึงข้างต้นนี้ สรุปเป็นความหมายของการเสริมพลังการทำงานได้ว่า การเสริมพลังการทำงาน หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสร้าง การพัฒนา และการเพิ่มพลังการทำงานภายในบุคคลหรือกลุ่มบุคคลด้วยวิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้น ได้พัฒนาความสามารถในการทำงานให้เพิ่มมากขึ้น อย่างริเริ่มสร้างสรรค์และตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง โดยอาศัยหลักการและจริยธรรมทางสังคม เรื่องการแบ่งปันการร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และการมีส่วนร่วมอย่างภาคภูมิใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ แนวคิดการบริหารจัดการน้ำ

ความหมายการบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการน้ำ เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนา การจัดสรรและใช้ประโยชน์ การป้องกัน และการฟื้นฟูลุ่มน้ำ แม่น้ำลำคลองเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาคและยั่งยืน มีผู้ให้ความหมายดังนี้

Ostrom^{๔๐} ได้เสนอหลักการจัดการน้ำ ๘ ประการดังนี้

๑. การกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน (clearly defined boundaries) ประกอบด้วยขอบเขตทางกายภาพ ของพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำ และขอบเขตจำกัดของผู้ใช้ทรัพยากรจากแหล่งน้ำ หรือสมาชิกของชุมชนซึ่งต้องระบุคุณสมบัติของผู้มีสิทธิใช้ทรัพยากรน้ำอย่างชัดเจน

๒. กฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ และดูแลรักษาทรัพยากรน้ำให้เหมาะสม (congruence) กับสภาพท้องถิ่น ทั้งสภาพทางชีวภาพของระบบทรัพยากร สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมชุมชน

๓. การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ในการออกระเบียบ (collective – choice arrangement) สมาชิกชุมชน มีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ หรือปรับปรุงแก้ไขระเบียบ

๔. การสอดส่องติดตามผล (monitoring) สมาชิกในชุมชนทุกคน มีหน้าที่สอดส่องดูแลพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรของคนในชุมชน อาจตั้งเป็นกลุ่ม หรือองค์กร เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการละเมิดกฎระเบียบ

๕. การลงโทษแบบค่อยเป็นค่อยไป (graduated sanction) การลงโทษบุคคลที่กระทำ ความผิด อาจมีโทษตั้งแต่ขั้นเบา ไปถึงโทษขั้นหนัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำผิด

๖. มีกลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (conflict resolution mechanism) ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ต้องมีผู้นำทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งใน

^{๓๙} อาชญญา รัตนอุบล, การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : ห้องสมุดประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๔๘), หน้า ๘๙.

^{๔๐} Ostrom, Elinor, *Governing the Commons : The Evolution of Institutions for Collective Action*, (Cambridge, UK : Cambridge University Press, 1990): 87-88.

หมู่บ้านหรือชุมชน เป็นอันดับแรก ถ้าไม่สำเร็จ อาจต้องอาศัยบุคคลที่สาม หรืออาศัยอำนาจจากภายนอกที่เหนือกว่า เช่น เจ้าหน้าที่ปกครอง หรือต้องใช้มาตรการทางกฎหมาย

๗. มีการแทรกแซงสิทธิชุมชนน้อยที่สุด (minimal intervention) หมายความว่า ความรวมถึงสิทธิชุมชน ในบทบัญญัติกฎระเบียบและก่อตั้งองค์กรในการจัดการทรัพยากรน้ำ ให้มีการแทรกแซงอำนาจจากภายนอกชุมชนน้อยที่สุด หรืออีกนัยหนึ่งคือ รัฐให้การยอมรับสิทธิของชุมชนในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น

๘. มีสถาบันท้องถิ่น ที่อยู่เหนือกว่าโครงสร้างสถาบัน (nested enterprises) หมายความว่า การมีระเบียบ มีกฎกติกาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ต้องสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานระดับชาติ

จากนักคิดนักวิจัยได้เสนอแนวความคิดว่าการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำนั้น ดังนี้ หมายความว่า ความหมายของการบริหารจัดการน้ำ หมายถึง วิธีการดำเนินการในพื้นที่ที่รับประโยชน์จากน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการจัดหา การพัฒนา การเก็บรักษาซ่อมแซมสิ่งสึกหรอให้คืนสู่สภาพ การฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมให้ใช้ ประโยชน์ได้ต่อไป เพื่อให้สิ่งที่ดำเนินการนั้นบังเกิดผลอย่างยั่งยืนต่อมวลมนุษยและธรรมชาติ^{๔๑} การบริหารจัดการน้ำ เป็นวิธีการหรือกิจกรรมดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำ การจัดสรรน้ำ การป้องกัน และแก้ไขภัยธรรมชาติด้านน้ำ และการป้องกัน แก้ไขมลพิษทางน้ำ เพื่อให้สามารถใช้น้ำให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด^{๔๒} การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เป็นกระบวนการในการจัดหา จัดสรร อนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ อย่างยั่งยืนตลอดจนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในทุกพื้นที่^{๔๓} หมายความว่า โดยรวมของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หมายถึง มาตรการ วิธีการหรือกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัญหา การวางแผน การกำหนดนโยบาย การพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินการจัดหา จัดสรร อนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ และแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค เป็นธรรม และยั่งยืน

๑. หลักการจัดการน้ำ

ทรัพยากรน้ำมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เช่น ดิน ป่าไม้ สัตว์ เป็นต้น ไม่สามารถแยกการจัดการน้ำได้เพียงอย่างเดียว การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีขอบเขตของการจัดการที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำ การจัดสรรน้ำ การป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ การป้องกันมลพิษทางน้ำ และการบำบัดน้ำเสีย ซึ่งมีผลต่อการกำหนด

^{๔๑} เกษม จันทรแก้ว, วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, ๒๕๓๐), หน้า ๑๐.

^{๔๒} ปธาน สุวรรณมงคล, การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, รายงานการวิเคราะห์โครงการปรับ ภาคราชการสู่ยุคโลกาภิวัตน์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (โรงพิมพ์กองกลาง : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕.

^{๔๓} กรมทรัพยากรน้ำ, การบริหารจัดการน้ำของประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : กรมทรัพยากรน้ำ, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒.

นโยบาย และแนวทางในการดำเนินการจัดการทรัพยากรน้ำให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน โดยมีผู้ให้หลักการและแนวทางไว้ ดังนี้^{๔๔}

๑.๑ การพัฒนาอย่างองค์รวม (holistic approach) น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างใกล้ชิด เช่น ดิน ป่าไม้ ในมิติต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ

๑.๒ มีลักษณะของสหวิทยาการ (interdisciplinary) การจัดการทรัพยากรน้ำ เป็นการนำความรู้จากหลายหลายวิธีมาใช้ในการจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านเศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และด้านสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ครอบคลุมตั้งแต่ การออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากน้ำ เทคโนโลยีการก่อสร้างเพื่อนำน้ำมาใช้ ประโยชน์การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามนโยบายผู้บริหารประเทศ ขนบธรรมเนียม ประเพณีเกี่ยวกับน้ำในชุมชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้น้ำระหว่างกลุ่มคนในสังคม เป็นต้น

๑.๓ อยู่ภายใต้กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) เป็นการผสมผสาน การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคม ในขณะที่เดียวกันก็มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับของทรัพยากรต่างๆ

๑.๔ ความเป็นเอกภาพ (unity) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย จะต้องมีความเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับระบบนิเวศตามธรรมชาติ

๑.๕ ความเป็นเครือข่าย (network) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติจะต้องเน้นเครือข่าย ในที่นี้หมายถึง เครือข่ายของทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย และเครือข่ายของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น อันได้แก่ รัฐ เอกชน และประชาชน

๑.๖ การมีส่วนร่วมของประชาชน (people participation) น้ำจัดเป็นสมบัติสาธารณะที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อจัดหาน้ำที่มีคุณภาพและตอบสนองวัตถุประสงค์ของการใช้น้ำได้ นับตั้งแต่การจัดหาน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม รวมไปถึงการดำรงรักษาวงจรชีวิตของสิ่งมีชีวิตในน้ำได้^{๔๕} จึงมีความสอดคล้องกับองค์การจัดการทรัพยากรน้ำประเทศแคนาดา ได้ใช้หลักการจัดการทรัพยากรน้ำให้ประสบความสำเร็จ และเกิดความยั่งยืนว่าต้องคำนึงถึงดุลยภาพของระบบนิเวศ และความเท่าเทียมกันของคนในสังคมสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต มีองค์ประกอบการจัดการทรัพยากรน้ำ ดังนี้

๑.๖.๑ การจัดการทรัพยากรน้ำอย่างผสมผสาน โดยการเชื่อมโยงคุณภาพและปริมาณน้ำ กับการจัดการทรัพยากรประเภทอื่นๆ ความตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบสถาบันที่

๑.๖.๒ สนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองคุณภาพน้ำ โดยตระหนักถึงคุณค่าของปริมาณน้ำที่มีอยู่จำกัด รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจัดการทั้งปริมาณและคุณภาพ สร้างความสมดุลใน

^{๔๔} ปธาน สุวรรณมงคล, การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองกลาง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๐), หน้า ๑๗.

^{๔๕} สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, คู่มือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างผสมผสาน ในพื้นที่ระดับตำบล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๒), หน้า ๓๑.

ด้านการศึกษาการใช้น้ำ กลไกตลาดและกฎเกณฑ์เพื่อสนับสนุนทางเลือกให้กับผู้ใช้ และตระหนัก ถึงความรับผิดชอบและประโยชน์ที่ผู้ใช้ต้องรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรน้ำ

๑.๖.๓ การแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ โดยนำเอากระบวนการวางแผน ติดตาม ประเมินผลและการวิจัยมาใช้ นำเอาระบบข้อมูลทุกด้านมาประกอบการตัดสินใจ สนับสนุนให้มีการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมจากสาธารณชน มีการนำกลยุทธ์การเจรจาต่อรอง และการ โกล่เกลี่ย มาใช้เพื่อหาฉันทามติ รวมทั้งสนับสนุนให้สาธารณชนรับทราบถึงข้อมูลข่าวสาร อย่างโปร่งใส และให้การศึกษาแก่ประชาชน

๒. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ^{๔๖} ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ การจัดองค์กร ได้แก่ การจัดรูปแบบโครงสร้างองค์การบริหารในรูปของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จำเป็นต้อง สอดคล้องกับลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติอื่น ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย และพึ่งพิงซึ่งกัน และกัน ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรป่าไม้ ที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำ อนึ่ง ลักษณะการจัดองค์กร มีผล ต่อการ จัดการทรัพยากรน้ำแตกต่างกัน กล่าวคือ การจัดองค์กรแบบตามหน้าที่ เป็นการจัดองค์กร ใน แนวตั้ง องค์กรลักษณะนี้ทำให้การดำเนินงานขาดความเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ในขณะที่ ทรัพยากรธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในแนวราบ ดังนั้น การจัดองค์กรที่ดี ต้องจัดให้ เหมาะสมกับความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติ ในลักษณะเครือข่าย โดยจัดให้มีระบบการ ประสานงานระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

๒.๒ งบประมาณ ในการบริหารงานทั่วไป งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้ การดำเนินงานเกิดการขับเคลื่อนของทรัพยากรการบริหารไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ งบประมาณที่ จัดสรรในแต่ละด้าน จึงเป็นตัวชี้วัดทิศทางการพัฒนาขององค์การว่าให้ความสำคัญกับงานด้านใด

การบริหารทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน กระบวนการสนับสนุนการพัฒนาความร่วมมือ ในการจัดการน้ำ ผืนดิน และทรัพยากรอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้าน เศรษฐกิจ และสวัสดิการสังคมในทางแนวที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยไม่ทำลายและรักษาไว้ซึ่งระบบ นิเวศที่สำคัญ น้ำควรได้รับการจัดการภายใต้ขอบเขตความเป็นลุ่มน้ำ ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและ การมีส่วนร่วมของสาธารณะ^{๔๗} การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการจัดการน้ำที่มองเป็นองค์รวม (Holistic) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการจัดสรรน้ำและการ ควบคุมการใช้น้ำในบริบทของสังคม เศรษฐกิจ และเป้าหมายของสิ่งแวดล้อม การใช้เครื่องมือทาง เศรษฐศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ การตั้งราคาค่าน้ำการเรียกเก็บค่าน้ำจากผู้ใช้น้ำตาม ปริมาณน้ำที่ใช้ หรือตามประเภทพืชที่เพาะปลูกในอัตราที่สะท้อนถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสในการจัดหา น้ำ ดังเช่น การเก็บเงิน “ค่าเบี่ยน้ำ” ในการจัดการน้ำของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งรัฐบาลกลางต้องจ่ายค่า เบี่ยน้ำประมาณร้อยละ ๖๗ รัฐบาลท้องถิ่นหรือจังหวัดซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้จัดการอ่างเก็บน้ำต้องจ่ายร้อยละ

^{๔๖} ปธาน สุวรรณมงคล, การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองกลาง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๐), หน้า ๗๖.

^{๔๗} GWP-TAC, *Integrated Water Resources Management*, TAC Background Papers, (Stockholm: Global Water Partnership, 2000), p 4.

ละ ๒๐ - ๒๓ และเกษตรกรต้องร่วมจ่ายด้วยประมาณร้อยละ ๑๐ - ๑๓ เป็นต้น หรือการลดการใช้
น้ำโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรใช้น้ำ เป็นต้น อีกทั้งการกำหนดสิทธิในน้ำ ซึ่งอาจกระทำโดยการ
ออกโฉนดน้ำ การกำหนดการจัดเก็บค่าน้ำเพื่อคืนเงินลงทุน (cost recovery) ภายใต้กลไกตลาดเสรี
ทั้งนี้ เพื่อให้สิทธิการใช้น้ำสามารถจำหน่าย หรือถ่ายโอน เปลี่ยนเจ้าของได้เหมือนกับโฉนดที่ดิน
เพื่อให้เกิดการใช้น้ำที่คุ้มค่า^{๔๘}

องค์การทางสังคมเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มและระหว่างกลุ่มต่างๆ
เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ^{๔๙} ดังนั้นประเทศต่างๆ จึงพยายามแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบและระบบในการจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพ^{๕๐}

๓. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการน้ำ

ปรัชญาของการจัดการลุ่มน้ำ^{๕๑} หมายถึง ความสำนึกปฏิบัติถ้าทำในสิ่งนั้นๆ แล้วจะ
ได้รับความสำเร็จ และสัมฤทธิ์สิ่งที่ตั้งเป้าประสงค์เอาไว้ ดังนั้น ปรัชญาการจัดการลุ่มน้ำ คือ ความเชื่อ
ได้กระทำการกิจกรรมทางการจัดการลุ่มน้ำที่ตั้งเป้าเอาไว้ สัมฤทธิ์ผลทางการจัดการลุ่มน้ำ^{๕๒} นั่นคือ
ลักษณะการไหล/การมีให้ และคุณภาพเป็นไปตามต้องการโดยต้องมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมที่เป็นไปตามหลักวิชาการ ซึ่งปรัชญาทางการจัดการลุ่มน้ำ คือ “เก็บน้ำไว้ในดิน เก็บดินไว้
กับที่และลดน้ำฤดูฝน เพิ่มน้ำฤดูร้อน”^{๕๓} เพื่อให้เกิดคุณค่าทางการใช้น้ำในลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำ หมายถึง
หน่วยของพื้นที่หนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำโดยเฉพาะ มีขนาดตามความต้องการของแต่ละ
บุคคลและประเภทการศึกษา

๔. หลักการจัดการลุ่มน้ำ

การจัดการลุ่มน้ำ เป็นการจัดการพื้นที่ ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมหลากหลายรวมกันอยู่ เป็น
ระบบพื้นที่ลุ่มน้ำหรือระบบนิเวศลุ่มน้ำ ดังนั้นถ้าจะกล่าวว่าการจัดการลุ่มน้ำก็คือการจัดการ
สิ่งแวดล้อมในระบบลุ่มน้ำเพื่อให้ทำงานร่วมกัน สร้างผลผลิตหรือแสดงบทบาทของลุ่มน้ำ ในการ “ให้
น้ำ” ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถและประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมในระบบลุ่มน้ำเป็นการ
จัดการสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนตลอดไป ให้น้ำและผลผลิตอื่นๆ ควบคู่กันไปอย่างสม่ำเสมอ ทั้งหมดนี้อยู่
ภายใต้หลักการจัดการลุ่มน้ำ

^{๔๘} ธนาคารโลก, ก้าวพ้นวิกฤติ : ยุทธศาสตร์เพื่อสร้างโฉมใหม่แก่การพัฒนาชนบทไทย, ม.ป.ท.,
๒๕๔๒, (อิตสานา).

^{๔๙} Blau, Peter M., & Scott, Richard, **Formal Organization**, (Sanfransisco: Charkdler
publishing Co, 1962), pp. 41-42.

^{๕๐} Dyson, M., Bergkamp, G., and Scanlon อังโน เสาวนีย์ วิจิตรโกสม, “การจัดการทรัพยากร
น้ำในลุ่มน้ำล้าตะคองแบบบูรณาการ”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๗๒.

^{๕๑} กรมทรัพยากรน้ำ, รายงานสรุปสำหรับผู้บริหารโครงการจัดทำแผนรวมการบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๗.

^{๕๒} กรมทรัพยากรน้ำ, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ.
๒๕๕๐, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๐.

^{๕๓} เกษม จันทร์แก้ว, หลักการจัดการลุ่มน้ำ, ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒, ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวน
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๔๔.

รูปแบบและทางเลือกในการจัดการชุมชนบนพื้นที่ต้นน้ำ

การดูแลรักษาและป้องกันน้ำท่วมน้ำแล้งจำเป็นต้องมีวิธีการจึงต้องใช้แบบหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดทั้งเป็นการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยไม่ทำลายโอกาสในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนรุ่นหลัง^{๕๔} จากการศึกษาการจัดการชุมชนบนพื้นที่ต้นน้ำจึงควรยึดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เกิดความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาแบบทางสายกลาง หมายรวมถึง การพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลระหว่างการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร

๑. การวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ต้นน้ำ มีความสำคัญต่อการจำแนกกลุ่มผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพราะกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องและสัมผัสกับทรัพยากรโดยตรง หากมีการจำแนกกลุ่มบุคคลเหล่านี้ที่ชัดเจน ย่อมทำให้สามารถวางแผนทรัพยากรให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงได้^{๕๕} ทั้งนี้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มหลักคือ^{๕๖}

๑.๑ กลุ่มที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก เช่น ชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ หรือพื้นที่ต้นน้ำ ลำธารที่ควรสงวนและคุ้มครองพื้นที่ไว้ กลุ่มที่เข้าไปเก็บหาของป่า กลุ่มที่เข้าไปใช้ที่ดินทำการเกษตรในพื้นที่สูง เป็นต้น

๑.๒ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง อันหมายถึง กลุ่มบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ต้นน้ำ โดยตรง แต่มีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนการอนุรักษ์หรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กลุ่มที่มีที่ดินทำกินอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่าง ที่อาจได้รับผลกระทบจากการจัดการทรัพยากรของชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำ

จากการศึกษากล่าวได้ว่า เมื่อได้จำแนกแล้ว ก็ควรให้กลุ่มต่างๆ เหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการทรัพยากรอย่างต่อเนื่องหรืออาจจัดตั้งเป็นกลุ่มองค์กรชุมชนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติขึ้นแล้วใช้เป็นกลไกในการปรึกษาหารือต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมากยิ่งขึ้น

๒. สนับสนุนการจัดการป่าชุมชนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นป่าไม้ที่มีพื้นที่อยู่ในระยะประชิดกับชุมชน และสมาชิกชุมชนได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในเขตป่า เนื่องจากชุมชนบนพื้นที่ต้นน้ำส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพิงทรัพยากรจากป่า ดังนี้

๒.๑ กำหนดขอบเขตของพื้นที่ป่าที่ชุมชนต้องการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ โดยควรเป็นพื้นที่ที่ไม่มีสถานภาพเป็นพื้นที่ที่เปราะบางต่อการคุกคามระบบนิเวศต้นน้ำ

^{๕๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้ว, ๒๕๔๔), หน้า ๕๕.

^{๕๕} เสาวคนธ์ สุดสวาท, การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ในวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ ๓๐ (มกราคม-เมษายน ๒๕๔๗), (เอกสารอัดสำเนา), หน้า ๒๕.

^{๕๖} กิติชัย รัตนะ, การมีส่วนร่วมในการจัดการลุ่มน้ำ, ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒.

๒.๒ จัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานในการดูแลรักษาป่าชุมชน โดยให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด

๒.๓ กำหนดกฎเกณฑ์ กติกาในการจัดการทรัพยากรในเขตป่า โดยพิจารณาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรตามศักยภาพในการให้ผลผลิต

๒.๔ จัดกิจกรรมในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาป่าชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งการฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรม การจัดทำแนวกันไฟรอบพื้นที่ป่าชุมชน การจัดทำฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน การทำเรือนเพาะชำการลาดตระเวนและตรวจป่า ฯลฯ

๒.๕ ติดตามการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศป่าชุมชน โดยทำการบันทึกและติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการจัดการป่าชุมชนขนาดเล็ก

๓. การปรับปรุงแบบการเกษตรกรรมแบบผสมผสานเกษตรกรในพื้นที่ต้นน้ำ ส่วนใหญ่มีรูปแบบการเกษตรโดยการปลูก

๔. สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรชุมชน ความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรชุมชน เกิดจากการร่วมมือในการสร้างพลังต่อรองของสมาชิกในชุมชนที่ต้องการพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้น อันเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๕๗} กลุ่มที่เข้มแข็งเกิดจากกระบวนการจัดการดังนี้^{๕๘}

๔.๑ การสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกันของสมาชิกในชุมชนที่ต้องการแก้ไขปัญหา

๔.๒ กำหนดเป้าหมายและความต้องการร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๔.๓ พัฒนาให้เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงาน

๔.๔ กำหนดผู้นำกลุ่มและองค์กรชุมชน และกลุ่มแกนนำที่เป็นคณะทำงานหลัก เพื่อเป็นผู้ประสานให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน

๔.๕ กำหนดกติกาและระเบียบขององค์กรชุมชนขึ้นมารองรับ โดยใช้กระบวนการแสวงหานันทามติร่วมของบรรดาสมาชิก

๔.๖ ระดมสมาชิกเข้าสู่กลุ่มองค์กรชุมชน ด้วยความสมัครใจ เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและมีความหลากหลายของสมาชิก

๔.๗ จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกและกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้

๔.๘ เชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพื่อให้มีองค์กรสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มแบบพันธมิตร (Partnership)

๔.๙ ติดตามและทบทวนความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรชุมชน โดยพิจารณาจากประโยชน์ที่สมาชิกกลุ่มได้รับ รวมทั้งประโยชน์โดยรวมต่อชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำ กลุ่มองค์กรชุมชนที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ เช่น กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเลี้ยง

^{๕๗} สมพันธ์ เตชะอธิก, ศัพท์พัฒนาเพื่อชุมชนและสังคม, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗), หน้า ๑๑๖.

^{๕๘} Bechstedt, H, **Participatory Research and Technology Development, A Training Manual based on a Workshop held from 26 May to 3 June, 1997 in Chiang Mai, Thailand.**

หมู กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเพาะข้าวกล้าไม้ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ฯลฯ กลุ่มต่างๆ^{๕๙} เหล่านี้ล้วนเป็นกลุ่มที่เกิดการรวมตัวตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แต่ถึงอย่างไร การสร้างกลุ่มให้เกิดขึ้นยังต้องอาศัยการพัฒนาความรู้และทักษะเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของสมาชิกในอนาคต อันเป็นการสร้างโอกาสในการขยายเครือข่ายมากยิ่งขึ้น^{๖๐}

๕. การฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำโดยชุมชนมีส่วนร่วม ระบบนิเวศต้นน้ำ เป็นหน่วยพื้นที่ที่นักการจัดการลุ่มน้ำนำมาใช้ในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยเน้นการฟื้นฟูฐานทรัพยากรดิน น้ำ

๕.๑ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ผ่านการอบรม ประชุม สัมมนาและการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จมาแล้ว

๕.๒ กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำโดยต้องเลือกพื้นที่เป้าหมายที่มีความวิกฤตของปัญหาเป็นลำดับแรกในการดำเนินงาน อีกทั้งชุมชนใกล้เคียงต้องมีความต้องการในการแก้ไขปัญหาด้วย

๕.๓ คัดเลือกกิจกรรมในการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำ ผ่านกระบวนการเวทีชาวบ้าน^{๖๑} เพื่อให้เกิดการระดมความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมในการฟื้นฟูควรเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนความยั่งยืนของชุมชนบนพื้นที่ต้นน้ำ เช่น ฝายชะลอการไหลของน้ำ ทำแนวกันไฟแบบป่าเปียก ทำคูคลองไส้ไก่ เพื่อเพิ่มความชื้นในพื้นที่ป่าที่ต้องฟื้นฟู ปลูกป่าฟื้นฟูระบบนิเวศ โดยคัดเลือกพันธุ์ไม้ท้องถิ่นดั้งเดิม วางแผนการใช้ที่ดินของเกษตรกรในพื้นที่สูงชัน จัดการขยะมูลฝอยชุมชน ควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างปลอดภัย ส่งเสริมการปลูกสัตว์เพื่อลดการพึ่งพิงทรัพยากรจากป่าอนุรักษ์ ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

๖. การเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของชุมชนในการอนุรักษ์ต้นน้ำ^{๖๒} เป็นการดำเนินการโดยการพัฒนาศักยภาพของชุมชนเยาวชน และองค์กรชุมชนในท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการจัดการพื้นที่ต้นน้ำการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้สามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบดังนี้^{๖๓}

๖.๑ เสริมสร้างกระบวนการทัศนในการพัฒนาชุมชนแนวใหม่โดยให้ความสำคัญต่อศักยภาพชุมชนในการพึ่งพิงตนเองได้^{๖๔}

^{๕๙} พระมหาสุทิตย์ อากาศโร (อบอู่่น), เครือข่าย : ธรรมชาติความรู้และการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), ๒๕๔๗), หน้า ๓-๔.

^{๖๐} ปารีชาติ วลัยเสถียร, กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๓), หน้า ๖๓.

^{๖๑} กิติชัย รัตน์ะ และชาญชัย งามเจริญ, การบริหารจัดการลุ่มน้ำโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง, ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา, (กรุงเทพมหานคร : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๙.

^{๖๒} สุรพล พะยอมแย้ม, ปฏิบัติการจิตวิทยาในงานชุมชน, (กาญจนบุรี : สหภาพพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘๒.

^{๖๓} สหัทธยา วิเศษ และนิคม บุญเสริม, การจัดการลุ่มน้ำโดยชุมชน, โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), (กรุงเทพมหานคร : สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ, ๒๕๔๗), หน้า ๔๘.

^{๖๔} จีรพรรณ กาญจนะจิตรา, การพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗.

๖.๒ จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น โดยให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่สนับสนุนองค์ความรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

๖.๓ อบรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดความรู้ จิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ต้นน้ำ

๖.๔ พัฒนาทักษะให้มีวิทยากรชุมชนเกิดขึ้น เพื่อให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่บุคคลและองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

๖.๕ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาตำบล ในมิติด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งนี้ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำแผนปฏิบัติการเชิงพื้นที่ต่อไป^{๖๕}

แม้ว่าการจัดการชุมชน จะเป็นประเด็นที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน แต่ก็เป็งานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารหน่วยงาน นักวางแผน นักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวด เนื่องจากความอยู่รอดของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ต้นน้ำ หากปราศจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ย่อมทำให้การจัดการกับปัญหาไม่บรรลุผลที่วางไว้ได้การจัดการชุมชนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ผู้วางแผนจัดการต้องมีประสบการณ์และทักษะในการดำเนินงานที่ดีเพียงพอโดยเฉพาะการทำความเข้าใจกับบริบทของชุมชนทั้งในเชิงพื้นที่ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมและจารีตชุมชน รวมทั้งทัศนคติของชุมชน อย่างไรก็ตามหากต้องนำรูปแบบการจัดการชุมชนบนพื้นที่ต้นน้ำ แบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้ในการทำงานระดับพื้นที่ที่มีประเด็นของข้อเสนอแนะที่ต้องคำนึงถึงดังต่อไปนี้

๑. ในแต่ละชุมชนมีความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน ดังนั้นควรเลือกรูปแบบการจัดการชุมชนตามความต้องการของพื้นที่เป็นหลักสำคัญ พร้อมทั้งเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติของชุมชนให้เอื้อต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำ

๒. ควรมีการสำรวจข้อมูลระดับชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำ ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำงานอย่างเพียงพอต่อการตัดสินใจและวางแผนในด้านต่างๆ ข้อมูลที่สำรวจได้ควรมีการวิเคราะห์/สังเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

๓. นักการจัดการชุมชน ต้องมีประสบการณ์และทักษะในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องดังนั้นจึงควรเป็นบุคคลที่มีความยืดหยุ่นในการทำงาน และมีทักษะในการปฏิบัติงานโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง^{๖๖} รวมทั้งต้องเป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงาน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจของชุมชน

๔. ในการปฏิบัติงาน ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ อย่างเป็นเอกภาพและกลมกลืน ทั้งการประสานแผนบุคลากร งบประมาณ และพื้นที่ปฏิบัติงาน

จึงพอที่จะสรุปในนิตยสารสาระวิชาการได้ว่าการบริหารจัดการน้ำและพัฒนาลุ่มน้ำโขงแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดเลยดังนี้ สถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำโขงในเขตพื้นที่จังหวัดเลย รวมทั้ง

^{๖๕} โกวิทย์ พวงงาม, อดต. ในกระบวนทัศน์ใหม่ : พัฒนา สร้างเครือข่ายและเสริมความเข้มแข็ง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๔๕.

^{๖๖} วันชัย วัฒนศัพท์, ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗), หน้า ๒๘.

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำที่ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าในการกำหนดวิธีการจัดการน้ำแบบบูรณาการ การดำเนินแผนงาน และโครงการในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการน้ำนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาทั้งในระดับมหภาค หรือการทำความเข้าใจและการจัดสรรผลประโยชน์เกี่ยวกับในลุ่มน้ำรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้อง เช่น การทำการตกลงในการบริหารและการใช้น้ำแม่น้ำโขงเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ส่วนในประเทศการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งทางด้านอุตสาหกรรม และการบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวจะต้องมีความสอดคล้องและประสานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นอย่างจริงจัง^{๖๗} รูปแบบในการจัดการชุมชนพื้นที่ต้นน้ำ หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยไม่ทำลายโอกาสในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนรุ่นหลัง^{๖๘}

การจัดการลุ่มน้ำ หรือการจัดการใช้ลุ่มน้ำให้เกิดประโยชน์เต็มที่มีนั้น เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งและความสำคัญนั้นจะยิ่งเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณในประเทศที่มีการเกษตรเป็นอาชีพหลักของประชาชน ในอดีตประเทศไทยเรามีความสนใจในเรื่องนี้ไม่มากนัก เพราะจำนวนประชากรยังมีน้อย และป่าต่างๆ ก็ยังอุดมสมบูรณ์ แต่เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น การลักลอบบุกรุกป่าก็มากขึ้นจนเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติแปรปรวนความหมายของการจัดการลุ่มน้ำ หมายถึง การจัดการเพื่อให้พื้นที่ที่จะรับน้ำในอนาเขตที่กำหนดได้น้ำที่เหมาะสมทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และในเวลาที่ต้องการ ลุ่มน้ำหนึ่งๆ จะมีขนาดใหญ่เล็กเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของลุ่มน้ำ และอาจมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกันหลักการในการจัดการลุ่มน้ำ จะมุ่งรวมถึงการใช้น้ำและทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในลุ่มน้ำนั้น โดยให้เป็นไปในลักษณะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด^{๖๙} คือ

๑. สำรวจและวิจัยเพื่อให้รู้สภาพทั่วไปและศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็น ข้อมูลที่ได้นี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการจัดการลุ่มน้ำ และเป็นการกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

๒. การควบคุมการใช้ทรัพยากรในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำหรือต้นน้ำลำธารที่จะอนุรักษ์ให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการวางแผนจัดการลุ่มน้ำที่เหมาะสมอย่างสมบูรณ์แบบพิจารณาทั้งระยะสั้นและระยะยาว

๓. การจัดการลุ่มน้ำ จะต้องคำนึงถึงประชากรที่อยู่ในลุ่มน้ำเป็นสำคัญ โดยพยายามให้แผนดำเนินงานและการประยุกต์ผลการวิจัยสอดคล้องกับความจริงตามลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนนั้นเป็นสำคัญ

^{๖๗} พระไพโรจน์ จิตตทนโต, นิตยสารสารวิชาการ, ปีที่ ๑๒, ฉบับที่ ๑, (๒๕๕๕) : ๘๑.

^{๖๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้ว, ๒๕๔๔), หน้า ๕๙.

^{๖๙} กรมทรัพยากรน้ำ, รายงานฉบับสุดท้าย โครงการจัดทำแผนรวมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ลุ่มน้ำน่าน, ๒๕๔๘.

แนวทางจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ต้นน้ำ

ชุมชนพื้นที่ต้นน้ำ ดำเนินการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ เพื่อแก้ปัญหาป่าต้นน้ำถูกทำลาย ไฟป่า และน้ำไม่เพียงพอทำการเกษตร โดยเยาวชนและชาวบ้านร่วมกันสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น สร้างแนวป้องกันไฟป่า ให้ความสำคัญเรื่องกระบวนการเรียนรู้โดยลงมือทำ แล้วเป็นแกนนำในการขยายแนวความคิดจัดการทรัพยากรน้ำไปสู่เครือข่ายลุ่มน้ำของชุมชน^{๗๐}

ชุมชนมีแนวทางดำเนินงานสำหรับการจัดการป่าต้นน้ำ พอสรุปเป็นกระบวนการได้ดังต่อไปนี้

๑. เรียนรู้การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำตามแนวทางพระราชดำริ และนำความรู้มาปรับใช้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำในชุมชน

๒. ปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนเห็นความสำคัญของป่าต้นน้ำ สร้างเครือข่ายภายในชุมชน

๓. ชุมชนร่วมกันปลูกป่า และสามารถอาศัยอยู่ร่วมกับป่าได้ ทำให้ไม่ต้องย้ายออกจากเขตอุทยาน

๔. จัดตั้งหน่วยพิทักษ์ป่า คอยฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ปลูกป่าทดแทน ดับไฟป่า และทำแนวกันไฟป่า

๕. ชุมชนร่วมกันสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น ทำให้ผืนป่าเกิดความชุ่มชื้น ระบบนิเวศกลับคืน

๖. กำหนดกฎระเบียบชุมชนในการเก็บของป่า และการนำของจากป่ามาใช้ประโยชน์ รวมทั้งมีกฎระเบียบร่วมกับอุทยานฯ ในการดูแลและรักษาป่า

๗. การดูแลสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในวิถีชีวิต เพื่อให้ปลายน้ำได้ใช้น้ำที่สะอาด มีคุณภาพดีรวมทั้ง ไม่มีการใช้สารเคมี และยาฆ่าหญ้า

๘. เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้ความรู้กับเยาวชน และชุมชนที่สนใจทางด้านต่างๆ เช่น ป่าชุมชน การรักษาป่า กติกาในการดูแลป่า และการอยู่ร่วมกับป่า

การจัดการชุมชนบนพื้นที่ต้นน้ำ จึงควรยึดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เกิดความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาแบบทางสายกลาง หมายรวมถึง การพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลระหว่างการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับการใช้ประโยชน์^{๗๑} กลุ่มองค์กรชุมชนที่ในหลายพื้นที่ เช่น กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเพาะชำกล้าไม้ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ฯลฯ กลุ่มต่างๆ เหล่านี้ที่เกิดจากการรวมตัวของวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แต่ถึงอย่างไร การสร้างกลุ่มให้เกิดขึ้นยังต้องอาศัยการพัฒนาความรู้และทักษะเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของสมาชิกในอนาคต อันเป็นการสร้างโอกาสในการ

^{๗๐} สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร, แนวทางจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำ, ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๓, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.haii.or.th/thailandwaterchallenge/๒๐๑๑-๐๕-๐๖-๐๔-๐๗-๓๘/๑๖๒-๒๐๑๐-๐๖-๒๔-๑๐-๔๙-๕๓.html> [๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙].

^{๗๑} ประเวศ วสี, การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง, (กรุงเทพมหานคร : กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๔๔), หน้า ๓๐.

ขยายเครือข่ายมากยิ่งขึ้น^{๗๒} สาเหตุการเกิดปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมจังหวัดเพชรบูรณ์เกิดจาก การทำลายทรัพยากรธรรมชาติโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีการปลูกป่าที่ดินที่เป็นสาธารณะ โดยเฉพาะที่ดินที่เป็นคู คลอง แม่น้ำ ที่ทำให้เล็กและแคบตันขึ้น ตลอดจนใช้เทคโนโลยีแบบเร่งรีบทำให้สภาพทางธรรมชาติขาดความสมดุลส่งผลให้ขาดแหล่งที่จะดูดซับน้ำไว้ได้ และอีกประการหนึ่งก็คือสิ่งก่อสร้างเพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ เช่นถนน ที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทิศทางไหลของน้ำและเป็นสิ่งกีดขวางการระบายน้ำทำให้เกิดน้ำท่วมขังแบบฉับพลัน นอกจากนี้แล้วพบว่าจังหวัดเพชรบูรณ์ยังขาดแหล่งที่กักเก็บน้ำไว้โดยมีปริมาณเขื่อน อ่างเก็บน้ำไม่เพียงพอ ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพยากรณ์จำนวนปริมาณน้ำที่คลาดเคลื่อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุทกภัยน้ำท่วมในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากปัญหาดังกล่าวจังหวัดเพชรบูรณ์ได้นำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์และแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วม^{๗๓}

ตารางที่ ๒.๓ ปัจจัยที่นักวิชาการทำการศึกษากับการบริหารจัดการน้ำ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Ostrom, (1990)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน ๒. กฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ และดูแลรักษาทรัพยากรน้ำให้เหมาะสม ๓. การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ในการออกระเบียบ ๔. การสอดส่องติดตามผล ๕. การลงโทษแบบค่อยเป็นค่อยไป ๖. มีกลไกการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ๗. มีการแทรกแซงสิทธิชุมชนน้อยที่สุด ๘. มีสถาบันท้องถิ่น ที่อยู่เหนือกว่าโครงสร้างสถาบัน
เกษม จันทรแก้ว, (๒๕๓๐, หน้า ๑๐)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. วิธีการดำเนินการ ๒. การจัดหา ๓. การพัฒนา ๔. การเก็บรักษา ๕. การซ่อมแซม ๖. การฟื้นฟู
ปธาน สุวรรณมงคล, (๒๕๔๐, หน้า ๑๕)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การพัฒนาแหล่งน้ำ ๒. การจัดสรรน้ำ ๓. การป้องกัน ๔. การแก้ไข

^{๗๒} พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, เครือข่ายธรรมชาติความรู้และการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้ เพื่อชุมชนเป็นสุข.(สรส), ๒๕๔๗), หน้า ๖๔.

^{๗๓} ดิเรก ถึงฝั่ง, แผนแม่บทป้องกันอุทกภัยน้ำท่วมและภัยแล้งจังหวัดเพชรบูรณ์ปี ๒๕๔๖-๒๕๔๙ ส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๔๙.

ตารางที่ ๒.๓ ปัจจัยที่นักวิชาการทำการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กรมทรัพยากรน้ำ, (๒๕๔๖, หน้า ๑๒)	๑. การจัดหา ๒. การจัดสรร ๓. การอนุรักษ์ ๔. การฟื้นฟู ๕. การใช้ประโยชน์
สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย, (๒๕๔๒, หน้า ๓๑)	๑. การจัดหาเพื่อการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม ๒. การดำรงรักษาวงจรชีวิตของสิ่งมีชีวิตในน้ำ
GWP-TAC, (2000, p 4)	๑. การจัดการน้ำ ผืนดิน และทรัพยากรอื่นๆ ๒. การจัดสวัสดิการสังคมในทางแนวที่เสมอภาคเท่าเทียม กัน
ธนาคารโลก, (๒๕๔๒)	๑. การจัดสรรน้ำ ๒. การควบคุมการใช้น้ำ ๓. การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการ ทรัพยากรน้ำ
Blau, Peter M., & Scott, Richard, (1962, pp. 41-42)	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มและระหว่าง กลุ่มต่างๆ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ
เสาวนีย์ วิจิตรโกสุม, (๒๕๕๑, หน้า ๗๒)	แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำโดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบ และระบบในการจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพ
กรมทรัพยากรน้ำ, (๒๕๔๗)	๑. ความเชื่อได้กระทำกิจกรรมทางการจัดการน้ำที่ตั้ง เป้าเอาไว้ ๒. สมรรถนะผลทางการจัดการน้ำ
กรมทรัพยากรน้ำ, (๒๕๕๐)	ลักษณะการไหล/การมีให้ และคุณภาพเป็นไปตามต้องการ โดยต้องมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นไป ตามหลักวิชาการ
เกษม จันท์แก้ว, (๒๕๓๙, หน้า ๔๔)	หน่วยของพื้นที่หนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำโดยเฉพาะ มีขนาดตามความต้องการของแต่ละบุคคลและประเภท การศึกษา
ประเวศ วสี, (๒๕๔๗, หน้า ๑๖)	การดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), (๒๕๔๔, หน้า ๕๕)	การพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลระหว่างการ คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากร

ตารางที่ ๒.๓ ปัจจัยที่นักวิชาการทำการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เสาวคนธ์ สุดสวาท, (๒๕๔๗, หน้า ๒๕)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ต้นน้ำ ๒. การจำแนกกลุ่มบุคคลเหล่านี้ที่ชัดเจน ๓. วางแผนทรัพยากรให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงได้
กิติชัย รัตนะ และชาญชัย งามเจริญ,(๒๕๔๘, หน้า ๒๙)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชน ๒. กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำ ๓. คัดเลือกกิจกรรมในการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำ ๔. การระดมความคิดเห็น
สมพันธ์ เตชะอธิก, (๒๕๔๗, หน้า ๑๑๖)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรชุมชน ๒. การร่วมมือในการสร้างพลังต่อรองของสมาชิกในชุมชนที่ต้องการพัฒนาตนเอง
Bechstet, (1997)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกันของสมาชิกในชุมชนที่ต้องการแก้ไขปัญหา ๒. กำหนดเป้าหมายและความต้องการร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ๓. พัฒนาให้เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงาน ๔. กำหนดผู้นำกลุ่มและองค์กรชุมชน และกลุ่มแกนนำที่เป็นคณะทำงานหลัก เพื่อเป็นผู้ประสานให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน ๕. กำหนดกติกาและระเบียบขององค์กรชุมชนขึ้นมารองรับ โดยใช้กระบวนการแสวงหาฉันทามติร่วมของบรรดาสมาชิก ๖. ระดมสมาชิกเข้าสู่กลุ่มองค์กรชุมชน ด้วยความสมัครใจ เพื่อให้ให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและมีความหลากหลายของสมาชิก ๗. จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกและกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ ๘. เชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพื่อให้มีองค์กรสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มแบบพันธมิตร (Partnership) ๙. ติดตามและทบทวนความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรชุมชน
พระมหาสุทิตย์ อาภากรโธ (อบอุ้น), (๒๕๔๗, หน้า ๓-๔)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ติดตามและทบทวนความสำเร็จในการดำเนินงาน ๒. การพัฒนาความรู้และทักษะ ๓. การสร้างโอกาสในการขยายเครือข่าย

ตารางที่ ๒.๓ ปัจจัยที่นักวิชาการทำการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ปาริชาติ วลัยเสถียร, (๒๕๔๓, หน้า ๖๓)	การฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำโดยชุมชนมีส่วนร่วม
สุรพล พะยอมรัมย์, (๒๕๔๕, หน้า ๑๘๒)	การเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้
สหัทยา วิเศษ และนิคม บุญเสริม, (๒๕๔๗, หน้า ๔๘)	การสนับสนุนการดำเนินงาน
จิรพรธม กาญจนะจิตรา, (๒๕๔๕, หน้า ๑๓)	เสริมสร้างกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาชุมชนแนวใหม่โดยให้ความสำคัญต่อศักยภาพชุมชนในการพึ่งพิงตนเองได้
โกวิท พวงงาม, (๒๕๔๖, หน้า ๔๕)	๑. สนับสนุนองค์ความรู้และกิจกรรม ๒. อบรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ๓. พัฒนาทักษะให้มีวิทยากรชุมชนเกิดขึ้น ๔. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาตำบล
วันชัย วัฒนศัพท์, (๒๕๔๗, หน้า ๒๘)	๑. เลือกรูปแบบการจัดการชุมชนตามความต้องการของพื้นที่เป็นหลักสำคัญ ๒. การสำรวจข้อมูลระดับชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำ ๓. นักการจัดการชุมชน ต้องมีประสบการณ์และทักษะในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
พระไพโรจน์ จิตตพโต, (๒๕๕๕, หน้า ๘๑)	๑. การกำหนดวิธีการจัดการน้ำแบบบูรณาการ ๒. การดำเนินแผนงาน และโครงการ ๓. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ๔. การร่วมมือกันทั้งภาครัฐและเอกชน

๒.๓ ทฤษฎีการบริหาร

การใช้ระบบการบริหารเป็นวิธีการในการระดมความร่วมมือที่ง่ายที่สุด เพราะใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนในการดำเนินการ แต่ผลของการร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุด ระบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของแนวการพัฒนาที่มุ่งให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจ การประเมินผลโครงการและอื่นๆ ไม่ว่า ประชาชนจะเข้าร่วมโดยตรง หรือ เข้าร่วมโดยอ้อม ผ่านผู้แทนหรือไม่ก็ตาม โดยกลุค และ เออร์วิกค์^{๗๔} ได้รวบรวมแนวคิดทางด้านการบริหารต่างๆ เอาไว้ในหนังสือชื่อ “Paper on the Science of Administration) โดยเสนอแนวคิด

^{๗๔} Gulick & Urwick, *Paper on the Science of Administration*, (New York : Institute of Public Administration, 1937), pp. 33-35.

กระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีชื่อว่า “POSDCoRB” ภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักบริหาร ๗ ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) เป็นการวางแผนโครงการซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization)

๓. การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (Staffing) เป็น เรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้

๔. การอำนวยการ (Directing) เป็นภาระกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจ (Decision making) เป็นต้น

๕. การประสานงาน (Coordinating) เป็นการประสานให้ส่วนต่างๆ ของกระบวนการทำงานมีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และราบรื่น

๖. การรายงาน (Reporting) เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยมีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์การอยู่ด้วย

๗. การงบประมาณ (Budgeting) เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

สาระสำคัญของแนวคิดของ Gulick & Urwick เกี่ยวกับ POSDCoRB ก็คือ ประสิทธิภาพอันเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดของการบริหาร และเพื่อให้การบริหารงานในทุกหน่วยงานมีประสิทธิภาพจะต้องมีการแบ่งงานกันทำตามความเหมาะสมและความจำเป็น หรือความถนัดของคนงาน โดยแบ่งหน่วยงานออกตามกระบวนการ วัตถุประสงค์ ลูกค้ำ และพื้นที่โดยทุกหน่วยงานจะต้องจัดรูปแบบองค์การเป็นรูปสามเหลี่ยมปิรามิด มีสายการบังคับบัญชาถอยหลั่นกันมา

๒.๔. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ลักษณะของการมีส่วนร่วม องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย กิจกรรมใหญ่ๆ ๔ ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ซึ่งสามารถอธิบายและขยายความได้ดังต่อไปนี้^{๗๕}

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision-making) หมายถึง เป็นขั้นเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม ทั้งนี้จะต้องกำหนดระดับของการมีส่วนร่วม กำหนดวิธีการเข้ามา มีส่วน

^{๗๕} ปธาน สุวรรณมงคล, การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กองกลาง สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๒๗), หน้า ๘๓.

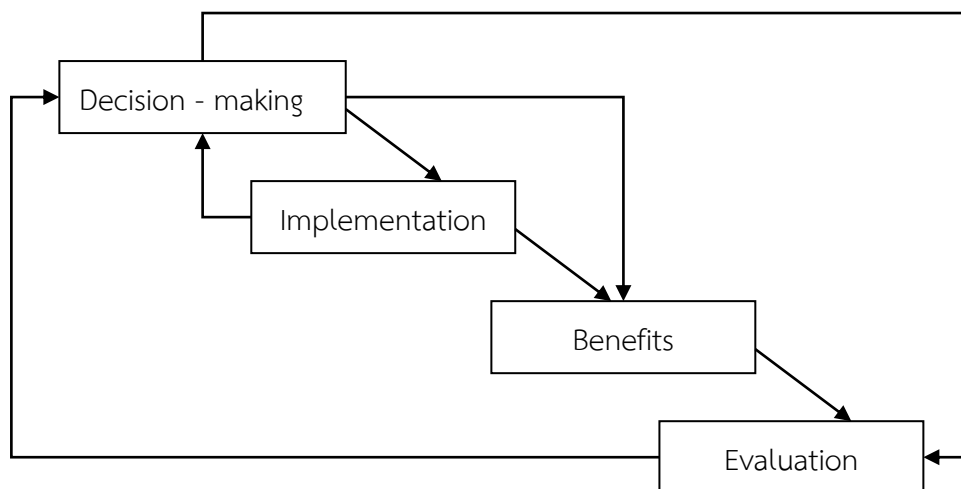
ร่วม กำหนดตัวบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ ซึ่งในขั้นนี้ เป็นการร่วมตัดสินใจหรือกำหนดรายละเอียดที่จะดำเนินโครงการ อาจจะเป็นการตัดสินใจโดย คณะกรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ (Participation in Implementation) โดยการที่ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยร่วมแรงงาน ร่วมสมทบค่าใช้จ่าย ร่วมสมทบวัสดุอุปกรณ์ และ ร่วมในการให้ข่าวสารข้อมูลที่จำเป็น ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นกรรมการของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในโครงการ หรือร่วมในการบริหารและการประสานงาน

๓. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ (Participation in Benefits) คือ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เพิ่มขึ้น หรือมีการกระจายโอกาสทางการศึกษา ประชาชนได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น มีจำนวนบุคลากรด้านการแพทย์ต่อประชาชนเพิ่มขึ้น หรือมีอำนาจในการปกครองเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ (Participation in Evaluation) หมายถึง การประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นไปอย่างสม่าเสมอหรือไม่ และมีอำนาจมากน้อยเพียงใดในการเข้าไปมีส่วนร่วม รวมถึงการประเมินโครงการโดยผ่านกระบวนการทางการเมืองหรือผ่านสื่อมวลชนต่างๆ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถแสดงความเกี่ยวข้องและผลกระทบต่อกันระหว่างกิจกรรมต่างๆ ของการมีส่วนร่วมดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงผลกระทบและเกี่ยวข้องกันระหว่างกิจกรรมการมีส่วนร่วม
ที่มา : Norman Uphoff, 1981 อ้างจาก อคิน รพีพัฒน์, ๒๕๓๗ : ๑๐๑

โคเฮนและนอร์แมน (John M. Cohen & Norman T. Uphoff, 1977)^{๗๖} กล่าวถึงการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการวางแผนและตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจและ

^{๗๖} Cohen, John M. and Uphoff, Norman T., **Rural Participation : Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation**, In Rural Development Monograph

วางแผนได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การวางแผนและตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วย การวางแผนและตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของการรับผลประโยชน์ และการตรวจสอบและประเมินผล ในกิจการพัฒนาด้วย จะเห็นว่าการวางแผนและตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องเกือบโดยตรงกับการปฏิบัติ และก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และการตรวจสอบและประเมินผลด้วยนอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับจากการตรวจสอบและประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำเป็น ๔ ด้าน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision-making)
๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Participation in Implementation)
๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Participation in Benefits)
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation)

สำหรับการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ นี้ นักวิชาการสาขาต่างๆ มีจุดเน้นของการมีส่วนร่วมแตกต่างกันออกไป เช่น นักเศรษฐศาสตร์จะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับบริหาร มักจะเน้นถึงการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและนักเศรษฐศาสตร์มักจะเน้นการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แต่สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น ยังไม่มีการศึกษาที่กว้างขวางนักซึ่ง Cohen and Uphoff ได้อธิบายถึงการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การตัดสินใจชนิดนี้เป็นศูนย์กลางของการเกิดความคิดที่หลากหลาย มีการกำหนดและประเมินทางเลือกตัดสินใจ เลือกเปรียบเทียบได้กับการวางแผนเพื่อนำทางที่เลือกมาสู่การปฏิบัติ สามารถแบ่งการตัดสินใจนี้ออกเป็น ๓ ชนิด คือ

๑.๑ การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น (Initial Decisions) เป็นการเริ่มต้นหาความต้องการจากคนในท้องถิ่น และวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการที่สำคัญ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญที่จะเลือกเอาโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคนและมีความเป็นรูปธรรม โดยผ่านการใช้กระบวนการตัดสินใจในระยะนี้สามารถให้ข้อมูลที่สำคัญของท้องถิ่นและป้องกันความเข้าใจที่อาจเกิดขึ้นและเสนอกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งคนในท้องถิ่นสามารถเข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นโครงการทั้งในเรื่องการเงิน การจัดสรรบุคลากร ตลอดจนวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการและสนับสนุนโครงการที่จะนำเข้ามา

๑.๒ การตัดสินใจในช่วงดำเนินการ (On-going Decisions) คนในท้องถิ่นอาจไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในช่วงเริ่มต้น แต่ถูกขอร้องให้เข้ามาดำเนินการเมื่อโครงการเข้ามา ความสำเร็จในช่วงนี้เกิดขึ้นได้มากกว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น ซึ่งโครงการจะต้องค้นหาความต้องการของบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในภายหลังนี้ และจัดลำดับความสำคัญของโครงการและวิธีการดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม

๑.๓ การตัดสินใจในช่วงปฏิบัติการ (Operational Decisions) เป็นความเกี่ยวข้องของในองค์กรเมื่อโครงการเข้ามามีการเชื่อมโยงโครงการเข้ามาสู่คนในท้องถิ่น มีการรวบรวมขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับปฏิบัติการกิจกรรมในโครงการ กรอบที่สมาชิกยึดถือประกอบด้วย การประชุมเพื่อจัดทำนโยบาย การคัดเลือกผู้นำที่มีอิทธิพลต่อองค์กร

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติคนในท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แบ่งได้เป็น ๓ ชนิด คือ

๒.๑ การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ได้แก่ แรงงาน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลข่าวสาร ทั้งหมดนี้เป็นแหล่งทรัพยากรหลักที่สำคัญซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น นำมาใช้เพื่อพัฒนาโครงการ การส่งเสริมโดยใช้แรงงานในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดี การบริจาคเงินและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และอื่นๆ แสดงให้เห็นทิศทางที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วม สิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วมนี้ คือ การรู้ว่าใครเป็นผู้สนับสนุนและทำอะไรโดยวิธีการสมัครใจ การได้รับค่าตอบแทน หรือโดยการบีบบังคับ การสนับสนุน เรื่องทรัพยากรบ่อยครั้งที่พบว่ามี ความไม่เท่าเทียมกันและการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

๒.๒ การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Project Demonstration and Co-ordination) คนในท้องถิ่นสามารถรวมตัวกันในการปฏิบัติงาน โดยการเป็นลูกจ้างหรือสมาชิกทีมที่ปรึกษาหรือเป็นผู้บริหารโครงการ เป็นสมาชิกอาสา ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานกิจกรรมของโครงการ มีการฝึกอบรมให้รู้เทคนิคการปฏิบัติงานในโครงการสำหรับผู้เข้ามาบริหาร หรือประสานงาน วิธีนี้นอกจากจะเพิ่มความไว้วางใจให้กับคนในท้องถิ่นแล้วยังช่วยให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาของตนเองอีกด้วย อีกทั้งยังทำให้เกิดการสื่อสารข้อมูลภายใน และได้รับคำแนะนำซึ่งเป็น ปัญหาของคนในท้องถิ่น ตลอดจนผลกระทบที่ได้รับเมื่อโครงการเข้ามา

๒.๓ การมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือ (Enlistment) การขอความร่วมมือไม่จำเป็นต้องมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่า ผลเสียที่ตามมาหลังจากนำโครงการเข้ามา และผลที่เกิดกับคนในท้องถิ่นที่เข้าร่วมในโครงการ

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานและมีผลในทางเศรษฐกิจซึ่งไม่ควรมองข้ามไป การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์แบ่งได้ ๓ ชนิด คือ

๓.๑ ผลประโยชน์ด้านวัตถุ (Material Benefits) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล เช่น เป็นการเพิ่มการบริโภค รายได้ และทรัพย์สิน แต่สิ่งเหล่านี้อาจจะทำให้การสรุปข้อมูล ล้มเหลวได้ ซึ่งควรวิเคราะห์ให้ได้ว่าใครคือผู้มีส่วนร่วม และดำเนินการให้เกิดขึ้น

๓.๒ ผลประโยชน์ด้านสังคม (Social Benefits) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานด้าน สาธารณะ ได้แก่ บริการหรือความพึงพอใจการสาธารณสุข การเพิ่มโครงการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้ รูปแบบการผสมผสานเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนยากจน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดการมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์ทั้งในเรื่องปริมาณ การแบ่งผลประโยชน์ และคุณภาพบริการและความพึงพอใจ

๓.๓ ผลประโยชน์ด้านบุคคล (Personal Benefits) เป็นความปรารถนาที่จะเข้ามา เป็นสมาชิกกลุ่มหรือได้รับการคัดเลือกเข้ามา เป็นความต้องการอำนาจทางสังคมและการเมือง โดย ผ่านความร่วมมือในโครงการ ผลประโยชน์สำคัญที่ได้จากโครงการมี ๓ ชนิด คือ ความรู้สึกมีคุณค่าใน ตนเอง อำนาจทางการเมือง และความรู้สึกว่าตนเองทำงานมีประสิทธิผล การมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์ควรศึกษาผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลังด้วย เพราะอัตราการมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์มีความแตกต่างกัน จะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องว่าจะให้ใครมี ส่วนร่วม หากผลที่ออกมาตรงกันข้ามกับความคาดหวัง จะได้แก้ไขเพื่อหาแนวทางที่มีความเป็นไปได้ ในการวางรูปแบบใหม่

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นส่วนที่มีการเขียนเป็นรายงานไว้น้อย สามารถประเมินโครงการได้ ๒ รูปแบบคือ การมีส่วนร่วมทางตรง และการมีส่วนร่วมทางอ้อม การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมากกว่าคนในท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่ประเมินผล ด้านงบประมาณ ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อโครงการ ประเมินว่ามีผู้เห็นด้วยกับโครงการหรือไม่ ผู้ที่มีส่วนร่วมได้แก่ใครบ้าง มีส่วนร่วมโดยวิธีใด มีการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่างๆ หรือผ่านตัวแทนที่เลือกเข้าไปอย่างไร และทำอย่างไร ความคิดเห็นต่างๆ จึงจะได้รับการนำไปใช้ประโยชน์

สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจใน มีการกำหนดและประเมินทางเลือกตัดสินใจ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การเข้าร่วมกิจกรรม จำเป็นต้องกำหนดการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ทั้งในเรื่องปริมาณ การแบ่งผลประโยชน์ คุณภาพบริการ ความพึงพอใจ และการตรวจสอบประเมินผลของกิจกรรมหรือโครงการที่จัดทำขึ้น

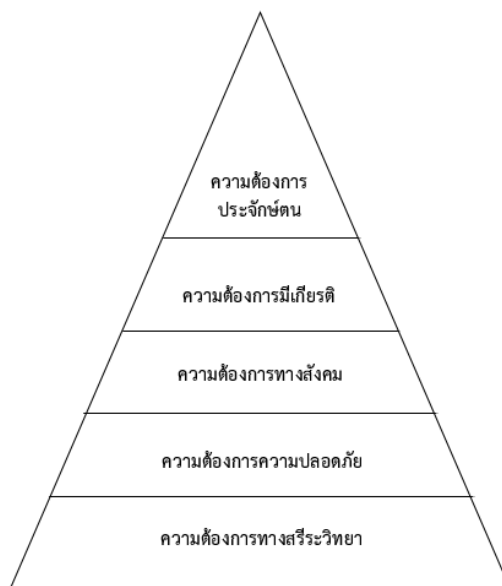
๒.๕ ทฤษฎีแรงจูงใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจ (Theory of Human Motivation) มาสโลว์^{๗๗} ได้อธิบายว่า การที่จะจูงใจคนนั้น จะต้องรู้ความต้องการตามลำดับขั้นของคน และการปฏิบัติการเพื่อสนองตอบความต้องการเหล่านั้น มาสโลว์ แบ่งลำดับความต้องการ ของคนออกเป็น ๕ ระดับ โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้^{๗๘}

๑. ความต้องการทางกายหรือทางสรีระวิทยา (Physiological Needs)
๒. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)
๓. ความต้องการทางสังคม (Social Needs)
๔. ความต้องการเกียรติยศหรือชื่อเสียงและการยกย่อง (Esteem Needs)
๕. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในตนเอง หรือแสดงความสามารถให้ประจักษ์ในตนเอง (Self-Actualization Needs)

^{๗๗} Maslow, Abraham M., *Motivation and Personality*, (New York : Harper and Row Publishers, 1954), pp. 90-91.

^{๗๘} จำนง ไพโรจน์, *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชน*, (กรุงเทพมหานคร : โสภณการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๑๔.

แผนภาพที่ ๒.๒ ภาพประกอบทฤษฎีแรงจูงใจ
ที่มา : จำนง ไพโรจน์, ๒๕๓๓.

ลำดับความต้องการทั้ง ๕ ชั้น สามารถอธิบายได้ ดังนี้

๑. ความต้องการทางกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) ของมนุษย์ เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่ อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค

๒. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการบำบัดแล้วความต้องการของคนไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น ความต้องการมีสุขภาพดี ความปลอดภัยจากอันตราย ตลอดจนความมั่นคงในอาชีพ การงาน เป็นจุดสูงสุดของความปรารถนาอย่างหนึ่งของเรา เป็นความต้องการที่มีความต่อเนื่องจากความต้องการทางร่างกาย คนเราย่อมมีความต้องการตรงกันในเรื่องนี้เสมอ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๓. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) คือ ความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น รวมทั้งมีสถานภาพทางสังคมสูงขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากคนรอบข้างด้วย บุคคลจึงมีพฤติกรรมต่างๆ เพื่อเรียกร้องความต้องการทางสังคม รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม เพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๔. ความต้องการมีเกียรติ ชื่อเสียง และการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะให้คนอื่นยอมรับว่าเป็นคนสำคัญ มีชื่อเสียง มีเกียรติเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปทั้งใกล้และไกล จึงเป็นแรงกระตุ้นให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นของส่วนรวม ด้วยความตั้งใจ อุทิศทั้งแรงกาย แรงใจ และทรัพย์สิน เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ และตนจะได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น จากผลสำเร็จของงานนั้นๆ เป็นต้น

๕. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในตนเอง (Self-Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ซึ่งจะเกิดเมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองเป็นที่พอใจแล้ว

ทฤษฎีต่างๆ เหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้ แต่จะต้องเลือกใช้ทฤษฎีให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์หรือตามสมควรกับกรณีที่ศึกษาวิจัยและถูกต้องกับสภาพภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อมของสังคม

๒.๖ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ

การบริหารจัดการและหลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหารจัดการน้ำ ให้พุทธศาสนิกชนได้รู้จักประยุกต์ใช้ธรรมะเกิดคุณประโยชน์คือ เพื่อใช้หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับบริหารจัดการน้ำ ที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำ ด้วยพุทธวิธีการเจรจาที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจนำมาใช้การบริหารจัดการน้ำ ที่น่าสนใจ ซึ่งการสอนในลักษณะนี้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นการนำเนื้อหาที่มีอยู่มาทำการตีความ โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วนำเข้าสู่หลักการที่ต้องวิธีสอนธรรมของพระพุทธองค์ในการห้ามญาติทะเลาะกันแย่งน้ำเข้านาปัจจุบันการแย่งน้ำเข้านาของชาวไทยก็ยังมีอยู่มาก เมื่อถึงฤดูฝนก็เปิดเขื่อนคนอื่นเป็นเหตุทะเลาะวิวาทกันก็มากแม้กระทั่งผู้บริหารน้ำก็แย่งงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของประเทศแต่ไม่มีคนมาห้ามต่างจากสมัยพุทธกาลยังดีที่มีพระพุทธเจ้าทรงห้ามด้วยอุทฺทวิธของพระองค์ กล่าวคือ

๑. ทรงทำตนให้เป็นตัวอย่าง ในแง่การสอนอาจแบ่งได้เป็น ๒ อย่าง คือ

๑.๑ สาธิตให้ดูหรือทำให้ดู ดังเมื่อครั้งพระองค์ทรงสั่งให้พระอานนตมสนน้ำอุ่น แล้วทรงใช้ผ้าชุบน้ำอุ่นเช็ดร่างกายของพระภิกษุรูปหนึ่งที่ป่วยด้วยโรคพุพอง มีหนองไหลเยิ้ม ไม่มีเพื่อนภิกษุดูแล ทรงทำให้อุเป็นตัวอย่างแล้วตรัสสอนว่า “ พวกเธอมาบวชในศาสนาของตถาคต ไม่มีพ่อไม่มีแม่ เมื่อพวกเขาไม่ดูแลกันเองในยามป่วยไข้ แล้วใครจะดูแล ”

๑.๒ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างพระพุทธองค์ทรงเป็นผู้ที่ปฏิบัติพระองค์ให้เป็นแบบอย่างที่ดี จึงได้รับการยกย่องว่า เป็นพระบรมครู เป็นศาสดาเอกในโลก

๒. ทรงเลือกใช้คำให้เหมาะสม คำศัพท์ที่คนสมัยนั้นใช้อยู่แล้ว เช่น คำว่าพราหมณ์ ภิกษุ เทพ เป็นต้น พระองค์ทรงนำเอามาใช้สอนธรรม แต่ให้ความหมายใหม่ วิธีนี้ทำให้ผู้ฟังให้ความสนใจและเข้าใจได้ง่ายเพราะได้เทียบเคียงกับความหมายเดิม ครั้งหนึ่งพราหมณ์คนหนึ่งมาชวนให้พระพุทธเจ้าไปอาบน้ำ อ้างว่าอาบน้ำในท่าศักดิ์สิทธิ์แล้วจะหมดบาปได้ขึ้นสวรรค์ พระองค์ทรงแย้งว่า ถ้าความบริสุทธิ์มีได้ด้วยน้ำ มนุษย์ก็บริสุทธิ์สู้กึ่ง หอย ปู ปลาไม่ได้ เพราะสัตว์เหล่านั้นอาบน้ำอยู่ตลอดเวลา ครั้นพราหมณ์ถามว่า พระองค์ไม่สรรเสริญการอาบน้ำหรือ พระองค์ตอบว่าสรรเสริญ แล้วทรงให้ความหมายของการอาบน้ำใหม่ว่า เป็นการอาบกาย วาจา ใจ ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา^{๗๙} คือ ความเป็นพระพุทธเจ้าท่านจะต้องทำหน้าที่หลายอย่าง ก็คือหน้าที่ในความสงเคราะห์ตัวเองก่อนจะไปสงเคราะห์คนอื่น ก็คือต้องสงเคราะห์ตนเองก่อนคือทำตัวเองให้รู้แจ้งเห็นจริงจนบรรลุเป็นพระพุทธเจ้าเสียก่อนจากนั้นพระพุทธเจ้าก็จะทำการสงเคราะห์ญาติตถจริยาและทำการสงเคราะห์ญาติคนใกล้ชิดสายบุคคลในสายเลือดเดียวกันแล้วจากนั้นพระพุทธเจ้าก็ทำหน้าที่โลกตถจริยาเพื่อ

^{๗๙} อรรถวิทย์ ภิญญินฐกานต์, วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า, (นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๒), หน้า ๖๒.

สงเคราะห์ชาวโลกแต่ถ้าเราสังเกตในพุทธประวัติเราจะเห็นได้เลยว่ากว่าที่พระพุทธเจ้าจะเสด็จมากรุงกบิลพัสดุ์ พระราชาบิดาได้ส่งทูตไปหลายครั้งดูก็เหมือนว่าพระพุทธเจ้าจะเล่นตัวทำไม่ญาติแท้ๆ ของพระองค์ก็ไม่ยอมมาสงเคราะห์พระญาติสักที แต่ไปสงเคราะห์บุคคลอื่นมากมาย พอบรรลุเสร็จแล้วก็จะไปโปรดอาจารย์ ทั้งสอง แต่อำจารย์ทั้งสองก็ได้สิ้นไปแล้วเทศน์โปรดไม่ได้ ก็จึงได้ไปเทศน์โปรดปัญจวัคคีย์ทั้งห้าเทศน์โปรดพระเจ้าพิมพิสาร ดาบสสามพี่น้อง รวมถึงผู้คนอื่นๆ มากมายทรงเทศน์โปรดคนอื่นมากมายแทนที่จะสงเคราะห์ญาติเสียก่อนแต่ก็ไม่เลย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะพระพุทธเจ้าจะทรงเล็งเห็นความเหมาะสมมากกว่า ความเหมาะสมว่าคนนั้นสมควรที่จะได้รับฟังธรรมะหรือไม่ คือเราเป็นครูคิดจะสอนอะไรเรื่อยเปื่อยก็ได้ เราต้องดูความพร้อมของลูกศิษย์ด้วย เหมือนดังการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เขาจัดให้มีการสอนชั่วโมง หรือสองชั่วโมงก็จะสอนเต็มไม่ได้เราต้องดูความพร้อมของนิสิตว่าพร้อมหรือไม่ ให้อุจจรวะเสียก่อนถ้าพบวานิสิตง่วงนอนก็ต้องทำให้ขำก่อนทำให้หายง่วงเสียก่อนการสอนจะมุ่งแต่สอนอย่างเดียวคนที่ไม่รับก็แยะ ก็เหมือนดังฝนที่ตกลงมาหนักขนาดไหนตุ่มที่ตั้งอยู่กลางแจ้งแต่ปิดฝาไว้ก็หมดค่าไม่มีค่าไม่เกิดประโยชน์อะไรตั้งเราพูดไปก็เหนื่อยเปล่าพระพุทธเจ้าก็เช่นกัน ผู้วิจัยจึงนำหลักอภิธานิธรรม หมายถึง ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ทำให้ประชาชนเกิดความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ

อภิธานิธรรม คือ ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญอย่างเดียว ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในหมู่มนุษย์ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รู้จักประยุกต์ใช้ธรรมะในทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ และเกิดความสามัคคีในสังคมสืบไป การปกครองทุกระดับ ไม่ว่าจะฝ่ายอาณาจักร หรือฝ่ายศาสนจักร หากมีคุณธรรม ๗ ข้อดังนี้

ที่ชื่อว่า อภิธานิธรรม แล้ว ก็จะมีแต่ความเจริญ มีความสามัคคี เป็นปึกแผ่นแน่นหนา ศัตรูไม่สามารถทำลายได้ถ้าเราจะส่งเสริมให้ระบอบประชาธิปไตยมั่นคง เกิดเป็นคุณประโยชน์ใหญ่หลวงต่อชาติบ้านเมือง ควรพร้อมเพรียงกันยึดแนวหลักอภิธานิธรรม ๗ ประการ หากสามารถปฏิบัติได้โดยพร้อมเพรียงกันแล้ว การเมืองจะกลายเป็นการเมืองบริสุทธิ์ แก้ปัญหาของชาติได้สำเร็จ เป็นแบบอย่างการเมืองดีเด่นที่โลกจะชื่นชมยินดีมาก ที่จะนำสังคมไปสู่ความสงบสันติสุขที่ยั่งยืนตลอดไป ซึ่งจะอธิบายเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้

๑. หมั่นประชุมเนืองนิตย์

การประชุมบ่อยๆ หมายถึง ประชุมกันตามปกติทุก ๓ เดือนต่อครั้ง เป็นอย่างน้อย และหากมีเหตุสำคัญก็สามารถเรียกประชุมเป็นกรณีพิเศษ ได้ตลอดเวลา ผู้นำชุมชนต้องไม่เบื่องานประชุม ต้องไม่คิดว่าเมื่อวานนี้ก็ประชุม วันก่อนก็ประชุม วันนี้จะประชุมอะไรกันอีกเพราะการประชุมบ่อยๆ ย่อมสามารถพิจารณาปัญหาของบ้านเมือง ได้ทันที่ว่าการประชุมเนืองนิตย์จึงเป็นหัวใจของระบบสามัคคีธรรม

๒. พร้อมเพรียงกันประชุม

พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม หมายความว่า อยู่ร่วมประชุมจนกว่าจะได้ข้อยุติในภารกิจที่เกิดขึ้นว่าตกลงให้ใครทำอะไร ไม่ออกจากที่ประชุมไปก่อนโดยอ้างว่าประชุมไปก็ไร้สาระหรือกระทำการ คือพอไม่ได้ใจ ก็ตีรวนไม่ร่วมประชุมด้วยที่ว่าพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำหมายความว่า

เมื่อตกลงกันว่าใครจะทำอะไร ก็ช่วยกันสนับสนุนให้ผู้รับหน้าที่ได้มีโอกาสทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ คอยสลับตัวรับฟังว่าตนควรจะเข้าช่วยสนับสนุนผู้ที่กำลังรับหน้าที่นั้นๆ อยู่ได้อย่างไร

๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้

ไม่ถือเอาเอาใจบัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่มีได้บัญญัติ หมายความว่า ไม่ล้มกฎเก่า ตั้งกฎกติกาขึ้นมาใหม่ตามใจชอบหากจะเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกของเดิมหรือจะเพิ่มเติมของใหม่ก็จะต้องปรึกษาหารือเห็นชอบร่วมกันพร้อมกัน ไม่ใช่อำนาจประกาศออกมาแต่ฝ่ายเดียวพวกเดียวโดยไม่ฟังเสียงใคร

๔. สักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

การอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องรู้จักเคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้ผ่านวัยผ่านประสบการณ์มามาก เพราะอดีตเป็นบทเรียนของปัจจุบันผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ผ่านอดีตมาแล้วมีบทเรียนแห่งความถูกผิดความเสื่อมความเจริญมาแล้ว คนปัจจุบันไม่จำเป็นต้องไปเสียเวลาและเสียทรัพยากรอื่นๆ เพื่อลองผิดลองถูกอีก เพียงแต่ยอมฟัง และรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่กันบ้างเราก็จะได้ข้อมูลที่เพียบพร้อมเพียงพอสำหรับประกอบการวินิจฉัยตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ

๕. ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ

การสร้างเสริมชุมชนให้เกิดความสุข ความสามัคคี ว่าต้องมีมาตรการสร้างความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติสุข ถ้าในระดับหน่วยงานก็คือจัดให้มีสวัสดิการที่ดีทำให้สมาชิกมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ข่มเหงน้ำใจกัน ไม่ใช่อำนาจอดศักดิ์ศรีกดขี่กันเองไม่ก่อให้เกิดความคับแค้นใจในหมู่สมาชิก

๖. เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ

การเคารพสักการบูชา ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ที่เคารพสักการะสืบต่อกันมาแต่โบราณ อันเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ มีความยึดมั่นในสิ่งที่เคารพสักการะอันเดียวกัน และผู้นำจะต้องเปิดโอกาสให้คนทุกคนในสังคมได้ใช้แสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน เพื่อร่วมแรงร่วมใจกันรักษาประเพณีอันดีงามไว้

๗. บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน

การบำรุงรักษาผู้มีธรรมนั้น ทุกคนในชุมชนจำเป็นต้องเปิดใจกว้างให้แก่ศาสนาทุกศาสนา ที่คนในบ้านเมืองเขานับถือ (ต้องไม่ลืมว่าต้องเป็นศาสนาที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของสาธารณชนด้วย ประเดี๋ยวจะมีผู้อ้างเอาหลักการข้อนี้ไปทำอันตรายผู้อื่น เช่นอ้างว่า ศาสนาที่เขานับถือสอนว่าการฆ่าคนต่างศาสนาเป็นบุญ แล้วก็จะเที่ยวฆ่าคนที่นับถือศาสนา ไม่เหมือนตนได้อย่างเสรี) ใครจะมาเผยแพร่ศาสนาอะไรก็ยินดีต้อนรับไม่กีดกันรังเกียจ ซ้ำยังสนับสนุนอุปถัมภ์บำรุงให้ด้วย

ประเด็นหลักอภิปรายธรรม ๗ ประการนี้ พระพุทธเจ้าตรัสแสดงแก่เจ้าวัชชีทั้งหลาย ผู้ปกครองรัฐโดยระบอบสามัคคีธรรม (Republic) ซึ่งรัฐคู่อริยอมรับว่า เมื่อชาววัชชียังปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ จะเอาชนะด้วยการรบไม่ได้ นอกจากจะใช้การเกลี้ยกล่อมหรือยุแยงให้แตกสามัคคี^{๘๐} ที่ใช้บริหารจัดการน้ำและยังปรากฏในมหาปริณีพพานสูตร

^{๘๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓๑.

มหาปริณิพพานสูตร พระผู้มีพระภาครับสั่งกับท่านพระอานนท์ว่า ดูกรอานนท์ เธอจงสั่งให้ภิกษุทุกรูปซึ่งอยู่อาศัยพระนครราชคฤห์ ให้มาประชุมกันในวันอุฏฐานศาลา ท่านพระอานนท์รับพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคแล้ว สั่งให้ภิกษุทุกรูปซึ่งอยู่อาศัยพระนครราชคฤห์ ให้มาประชุมกันในวันอุฏฐานศาลา แล้วจึงเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคแล้วยืนอยู่ ณ ที่ควรข้างหนึ่ง ครั้นท่านพระอานนท์นั่งเรียบร้อยแล้วได้ทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญภิกษุสงฆ์ประชุมกันแล้ว ขอพระองค์ทรงทราบกาลอันควรในบัดนี้เถิดฯ ลำดับนั้นพระผู้มีพระภาคทรงลุกจากอาสนะ เสด็จเข้าไปยังอุฏฐานศาลา แล้วประทับนั่งบนอาสนะที่ปูลาดไว้ ครั้นประทับนั่งแล้ว รับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลายเราจักแสดงอปริหานิยธรรมทั้ง ๗ แก่พวกเธอ พวกเธอจงฟัง จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว ภิกษุเหล่านั้นทูลรับพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า^{๕๑} หากจะทำให้การบริหารประสบความสำเร็จนั้น ท่านจะต้องลงมือปฏิบัติ ด้วยเพราะหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าประกาศไว้ดีแล้วนั้น รอกการพิสูจน์จากท่านทั้งหลาย^{๕๒} เมื่อใดที่ท่านลงมือปฏิบัติได้แล้ว เมื่อนั้นท่านจะเป็นผู้บริหารที่ดีที่สุด เพราะจะได้หัวใจของผู้ตาม เพราะผู้มีธรรมอยู่ในหัวใจย่อมเป็นศูนย์รวมใจของคนร่วมงานและสามารถจัดการให้งานในหน้าที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สรุปอปริหานิยธรรม คือ ข้อปฏิบัติหรือธรรมอันเป็นเหตุไม่ให้เกิดความเสื่อม เพื่อป้องกันมิให้การบริหารหมู่คณะเสื่อมถอย แต่กลับเสริมให้เจริญเพียงส่วนเดียว ธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยค้นคว้าพบว่า ได้มีงานของนักวิจัยหลายชิ้นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำ แต่ในที่นี้จะขอหยิบยกมาเป็นตัวอย่างพอสังเขปดังนี้

๒.๗.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

กรกฎ ทองชะโชค ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลปลักหนู อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัย พบว่า^{๕๓} การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลปลักหนู มีลักษณะเด่นที่น่าสนใจ คือ มีการตัดสินใจร่วมกัน มีการสื่อสารระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิกกันอย่างใกล้ชิดแบบแนวราบเป็นกันเอง ส่งผลให้การบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลปลักหนูมีประสิทธิภาพ ได้รับรางวัลพระราชทาน ธงพิทักษ์ป่าเพื่อรักษาชีวิตจากการวิจัยประชาชนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการป่าไม้ เปิดโอกาสให้ทุกคนใช้ประโยชน์จากป่าอย่าง

^{๕๑} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๒๘๑.

^{๕๒} ภูมิภักดิ์ จารุณนนท์, พุทธวิธีในการบริหาร, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://kit-meaninoflife.blogspot.com/๒๐๐๘/๐๘/blog-post.html>[๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘].

^{๕๓} กรกฎ ทองชะโชค, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลปลักหนู อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑.

เท่าเทียมกัน โดยผู้นำเน้นย้ำคุณค่าของป่าไม้ โดยใช้วัดและโรงเรียนในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า

กาญจนา คำจตุ ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร”^{๘๔} ผลการวิจัย พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนมีในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตั้งแต่การตั้งชุมชนขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ไว้วัตถุประสงค์หนึ่ง ดังนั้นขึ้นมาแล้วก็ต้องบรรลุวัตถุประสงค์นั้น แต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเฉพาะที่เป็นโครงการที่ผู้นำชุมชนเป็นผู้เสนอ ส่วนใหญ่จะร่วมในการสอดส่องและเฝ้าระวัง ติดตาม ป้องกันเกี่ยวกับแก้ปัญหาเสพติดในชุมชน เพราะปัญหาดังกล่าวคนในพื้นที่จะรู้ดีกว่าใคร และผลประโยชน์ที่ได้ก็ตกกับลูกหลาน และปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษ ปัญหาการระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย ปัญหาการกำจัดขยะในชุมชน เป็นสิ่งที่สร้างแล้วเกิดเร็ว ดังนั้นจากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ทุกคนได้เรียนรู้ว่า ถ้าไม่ดูแลเรื่องขยะในชุมชนเมื่อน้ำท่วมเกิดอะไรขึ้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นยังมีน้อย กรุงเทพมหานครและสำนักงานเขต ไม่ให้การยอมรับและไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ที่อาสาเข้ามาเป็นผู้นำก็เพื่อต้องการพัฒนาชุมชนและเห็นว่าตนเองสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้ แต่หน่วยงานภาครัฐไม่สนใจที่จะสอบถามหรือหาข้อมูล

กานตพันธ์ พิศาลสุขสกุล ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียของข้าราชการในเทศบาลนครของประเทศไทย”^{๘๕} ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของข้าราชการในการจัดการน้ำเสียซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะประเภทหนึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับปัจจัยที่ส่งผลในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติตามที่มีการนำเสนอทางวิชาการไว้ในหลายปัจจัย เช่น การติดตามการปฏิบัติงาน ความชัดเจนของนโยบาย งบประมาณ สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติ เป็นต้น แต่ผลการวิจัยได้แสดงลักษณะเฉพาะของการปฏิบัติงานในองค์การเทศบาลนคร และลักษณะเฉพาะของการระบอบทัศนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายลักษณะดังกล่าวได้ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการน้ำเสียได้รับอิทธิพลจากปัจจัยที่แตกต่างกับแนวคิดทางวิชาการที่มีการศึกษาไว้ และไม่สามารถนำแนวคิดทางวิชาการมาใช้ได้โดยประยุกต์ให้มีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน

^{๘๔} กาญจนา คำจตุ, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๘๕} กานตพันธ์ พิศาลสุขสกุล, “การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียของข้าราชการในเทศบาลนครของประเทศไทย”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๑).

เกวลิน บุญญานุพันธ์ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลนาโยงเหนือ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง” ^{๕๖} ผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปัญหา ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อหาแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสอนลูกหลานให้รู้ถึงประโยชน์ในการรักษาสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โดยประชาชนร่วมพิจารณาโครงการกิจกรรมในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมว่ามีความสำเร็จ หรือล้มเหลว

ชาญชัย ชัยรุ่งเรือง ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ^{๕๗} ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเพราะ รัฐบาลมีวัตถุประสงค์ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง นับเป็นหัวใจ ของการพัฒนาในทุกระดับ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน เป็นการสร้างความเป็นเจ้าของกิจกรรม/โครงการ ประชาชนที่มี ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมจะสนใจเข้าร่วมดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐ ตั้งแต่กระบวนการ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ การกำหนดความต้องการของตนเอง การให้ความเห็น การริเริ่ม การคิดและตัดสินใจ การดำเนินการ การตรวจสอบ เพราะมีความรู้

ทัศนีย์ ปัทมาสนธิ์ ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชมภู อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์” ^{๕๘} ผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการร่วมให้ข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชนเพื่อเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับชุมชน ด้านการร่วมปฏิบัติ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการร่วมติดต่อประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ในชีวิตประจำวัน และด้านการร่วมติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมโดยมีการร่วมติดตามผลการดำเนินงานในการป้องกันปัญหาของยาเสพติดในชุมชน

^{๕๖} เกวลิน บุญญานุพันธ์ และคณะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลนาโยงเหนือ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง”, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร, ๒๕๕๓), หน้า ๕๔.

^{๕๗} ชาญชัย ชัยรุ่งเรือง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๕. (ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๔) : ๑๒๔.

^{๕๘} ทัศนีย์ ปัทมาสนธิ์, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชมภู อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๒), หน้า ๗๑.

วรรณมาฆะ เกสรดอกไม้ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ตำบลท่าน้ำอ้อย อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์”^{๘๙} ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน แยกเป็นรายด้านดังนี้ ๑) การประชาสัมพันธ์ (Public relation) โดยใช้สื่อต่างๆ ในการจัดกิจกรรมและสืบสานความเป็นมาของสถานโบราณประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ๒) การปลูกฝังจิตสำนึก (Conscious) ในการมองเห็นคุณค่า โดยการให้ผู้สูงอายุมาเล่าเรื่องราวที่มาของสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ๓) การเสียสละเพื่อส่วนร่วม (Sacrifice of Public) ของชาวบ้านในการจัดเวรยามเพื่อทำการดูแลบำรุงรักษา สถานโบราณประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน และ ๔) งบประมาณที่เพียงพอ (Budgeting) เพื่อการดำเนินการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนให้มีรายได้มากขึ้น และมีกิจกรรมที่เน้นให้ประชาชนให้มีบทบาทหน้าที่ควบคุมและดูแลทำการติดตามผลการดำเนินการของทางที่มากขึ้น

สุขุมาลัย ประสมศักดิ์ ได้วิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน”^{๙๐} ผลการวิจัย พบว่า การบูรณาการภาคเครือข่ายประชาชน เครือข่ายพระสงฆ์ เครือข่ายสตรี เครือข่ายเด็กและเยาวชน เครือข่ายนักศึกษา เครือข่ายตำรวจ เครือข่ายนักสิ่งแวดล้อม และเครือข่ายภาคเอกชน เป็นต้น ซึ่งเครือข่ายเหล่านี้จะต้องเข้ามาบูรณาการ การทำงานร่วมกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ในการส่งเสริมจุดแข็งของแต่ละเครือข่ายให้มาสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องเข้าไปจับมือและให้การสนับสนุนในกิจกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวข้องสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพราะกำลังคนได้จากเครือข่าย แต่กำลังทรัพย์ได้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งจะทำให้เห็นโอกาสในการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ นอกจากนี้กระแสของการมีส่วนร่วมในการประท้วง เรียกร้อง และการต่อต้าน ทำให้เกิดกระแสการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และนโยบายรัฐให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

สุพรรณิกา ยาโพทนัน ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา การท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”^{๙๑} ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ๑๒ เรื่อง ได้แก่ มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อยรองลงมาคือ ได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย ได้มีส่วนร่วมในการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่น ได้ร่วมรับ

^{๘๙} วรรณมาฆะ เกสรดอกไม้, “การบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ตำบลท่าน้ำอ้อย อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์”, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ ๔. (ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๑๗๐.

^{๙๐} สุขุมาลัย ประสมศักดิ์, “กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๙๑} สุพรรณิกา ยาโพทนัน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา การท่องเที่ยวชมหิ้งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”, **รายงานการวิจัย**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๕๒), หน้า ๘๒.

ฟังข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในความคิดและร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ได้เข้าร่วมประชุมการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย ได้ร่วมตรวจสอบและวิเคราะห์และประสานงานเกี่ยวกับงานด้านการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย ได้ร่วมประเมินสถานการณ์การพัฒนาการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย ได้เข้าร่วมให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย และได้รับการศึกษาอบรมทัศนศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชนหึ่งห้อย

สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการสื่อสารระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิกกันอย่างใกล้ชิดเป็นกันเอง ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อหาแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม การติดตามการปฏิบัติงาน ซึ่งความชัดเจนของนโยบาย งบประมาณ โดยรัฐบาลมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง นับเป็นหัวใจของการพัฒนาในทุกๆ ระดับ มีกิจกรรมที่เน้นให้ประชาชนทำหน้าที่ควบคุมและดูแลติดตามผลการดำเนินงานของทางราชการที่มากขึ้น การทำงานร่วมกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ส่งเสริมจุดแข็งของแต่ละเครือข่ายให้มาสนับสนุนซึ่งกันและกัน ร่วมรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผน ปฏิบัติตามแผน เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของกิจกรรม/โครงการ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการร่วมติดต่อประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีส่วนร่วมโดยนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งงบประมาณที่เพียงพอ จะช่วยในการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนให้มีรายได้มากขึ้น

๒.๗.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ

ธานี สุขเกษม และวุฒิพงศ์ บัวซ้อย ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำป่าสักตอนบน”^{๙๒} ผลการวิจัย พบว่า มีระดับของการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนของการพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มเพื่อการจัดการน้ำ ใช้เพื่อการเกษตร และพบว่า มีคณะกรรมการเหมืองฝาย การสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำระหว่างชุมชน หรือหมู่บ้านหรือตำบลเพื่อการจัดการน้ำ ใช้เพื่อการเกษตร อบต. ส่งเสริมให้กลุ่มผู้ใช้น้ำ มีความร่วมมือระหว่างชุมชน หรือหมู่บ้าน หรือตำบลเพื่อการจัดการน้ำร่วมกัน การประชุมอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการในการจัดการน้ำใช้เพื่อการเกษตร และการสร้างกฎเกณฑ์ และโทษปรับสำหรับบุคคลที่ทำให้น้ำเน่าเสียของคณะกรรมการในการจัดการน้ำ พบการปฏิบัติในระดับน้อย นอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำ ยังพบว่า การสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำ ระหว่างชุมชน หรือหมู่บ้าน หรือตำบล เพื่อการรักษาน้ำ ใช้ในการเกษตรที่สะอาดยังมีน้อย นอกจากนี้ยัง พบว่า ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมน้อยหรือให้ความร่วมมือน้อยในการประชุมปรึกษาหารือเรื่องการใช้น้ำ ร่วมกัน เนื่องจากปัญหาเรื่องน้ำใช้ในการทำนาไม่ค่อยมีการปฏิบัติ

^{๙๒} ธานี สุขเกษม และวุฒิพงศ์ บัวซ้อย, “การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำป่าสักตอนบน”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๓), หน้า ๙๖.

เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่น เพื่อรับทราบปัญหาความต้องการ และประเด็นที่จะพัฒนาประกอบการพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำ พบว่าประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม หากมีการประชุมก็จะนำเสนอประเด็นปัญหาอื่นๆ ไม่ใช่เรื่องการใช้น้ำ คือ ให้ทำถนนลงไปในนาเพื่อสะดวกในการขนข้าวเปลือกขึ้นมาจากนา เพราะนาตนเองอยู่ลึกกว่านาของคนอื่น การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำ ก็ไม่พบเรื่องการพัฒนา กล่าวคือ ก็จะใช้กรรมการเดิมในการดำเนินการเรื่องการจัดสรรน้ำ ให้กับลูกบ้าน เนื่องจากปัญหาเรื่องน้ำ ใช้ทำนาไม่ค่อยมี รวมทั้งบางพื้นที่ก็มีแนวโน้มที่จะทำคลองส่งน้ำ จากเขื่อนห้วยใหญ่ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มาใช้ทำการเกษตรและพื้นที่การทำวิจัย บางส่วนก็จะจัดการปัญหาเรื่องน้ำด้วยตนเอง คือ ใครจะทำการเกษตรในฤดูแล้งก็จะดูน้ำ ขึ้นมาจากแม่น้ำป่าสัก หรือไม่ก็ดูน้ำขึ้นมาจากใต้ดินเพื่อทำการเกษตรในฤดูแล้ง

สุวัฒน์ อินทรประไพ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำป่าสัก” ^{๙๓} ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยภาพรวมทั้งหมดสี่ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดอยู่ในระดับมากสามด้านได้แก่ การให้คุณค่าทางสังคมของสมาชิก ความตระหนักของสมาชิก ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชนและระดับปานกลางเจ็ดด้านได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้นำ ความเข้มแข็งของชุมชนการได้รับสนับสนุนและการยอมรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการมีส่วนร่วมที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

เอนกพงศ์ ธรรมมาธิวัฒน์ และบุญช่วย สุทธิรักษ์ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน” ^{๙๔} ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ภาพรวมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีระดับของการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ ปานกลาง แต่มีส่วนร่วมในการดำเนินการมากที่สุด รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ปัญหาที่พบด้านการจัดการน้ำตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน ได้แก่ ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการประชุมกลุ่ม องค์กรหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำไม่มีประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการน้ำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักให้ประชาชนต่อการจัดการน้ำตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน ปัญหาด้านการส่งน้ำล่าช้าไม่ทันฤดูกาลเพาะปลูกพืชในฤดูแล้ง คลองส่งน้ำชลประทานเกิดการรั่วซึม อุดตันมีวัชพืชขวางทางการไหลของน้ำทำให้การส่งน้ำไม่สะดวก การมีส่วนร่วม

^{๙๓} สุวัฒน์ อินทรประไพ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำป่าสัก”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๙๔} เอนกพงศ์ ธรรมมาธิวัฒน์ และบุญช่วย สุทธิรักษ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน”, *รายงานการวิจัย*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕), หน้า ๕๑.

ร่วมของทุกฝ่ายและประชาชนในการจัดการน้ำจึงต้องพัฒนากลไกและกระบวนการบริหารจัดการเชิงบูรณาการขึ้นมา (ปัจจุบันไม่มีกลไกด้านนี้ที่ชัดเจน) โดยเสริมสร้างเครือข่ายการประสานงานและการทำงานร่วมกัน ของฝ่ายราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น ในการพัฒนา การใช้และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ โดยให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่แกนนำชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพกระบวนการเรียนรู้และริเริ่มในชุมชน พัฒนาระบบรวบรวมและจัดทำข้อมูลระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกัน สร้างกระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ เหล่านี้จะช่วยเพิ่มศักยภาพทางสังคม สามารถร่วมกันนำพาให้การจัดการทรัพยากรน้ำทุกด้านเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วีระชัย จิตรบรรเทา ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการชลประทานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ^{๔๕} ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการชลประทาน ซึ่งมีกิจกรรมรวมทั้งสิ้นจำนวน ๘ ดานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ๑) ความตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรน้ำ ๒) การเข้าร่วมกิจกรรม อบรมสัมมนา และทัศนศึกษาในด้านที่เกี่ยวกับการชลประทาน ๓) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนบ้าน ๔) ความเชื่อถือบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ๕) การได้รับน้ำและการใช้น้ำ ๖) ลักษณะของโครงการชลประทาน ๗) การสร้างแรงจูงใจในการบริหารจัดการชลประทาน และ ๘) บทบาทผู้นำสำหรับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมได้แก่ (๑) ดานการสงน้ำและบำรุงรักษา (๒) ดานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ชลประทาน (๓) ดานสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ

เสาวนีย์ วิจิตรโกสุม ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำลำตะคองแบบบูรณาการ” ^{๔๖} ผลการวิจัย พบว่า มนุษย์มีการจัดการทรัพยากรน้ำมาตั้งแต่ ๖,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ในแหล่งอารยธรรมสำคัญ ๒ แห่ง ได้แก่ เมโสโปเตเมีย และอียิปต์ ในช่วงระยะแรกที่ประชากรยังมีไม่มาก ทรัพยากรน้ำยังไม่ขาดแคลน การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป กิจกรรมการเกษตรเป็นแบบยังชีพมากกว่ามุ่งเน้นเพื่อส่งออก การจัดการทรัพยากรน้ำจึงยังไม่ซับซ้อน โดยเป็นการจัดการด้วยวิธีการใช้สิ่งก่อสร้าง ได้แก่การสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ รวมทั้งการวางระบบชลประทานเป็นหลัก ต่อมาภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบและรูปแบบการผลิต ประกอบกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งการจัดการทรัพยากรและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น นับตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๗๐ เป็นต้นมา นักวิชาการหลากหลายสาขาจึงร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรน้ำในภาพรวมของลุ่มน้ำลงมา ครอบคลุมถึงสาระต่างๆ ของการใช้และการแบ่งปันทรัพยากรน้ำ การควบคุมและรักษาคุณภาพน้ำ การควบคุมปริมาณและการระบายน้ำ หลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำถูกพิจารณาควบคู่กับเทคนิคด้านวิศวกรรมและผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงเริ่มมีการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยวิธีการไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง

^{๔๕} วีระชัย จิตรบรรเทา, “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการชลประทานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม ๒๕๕๒): ๒๙-๓๐.

^{๔๖} เสาวนีย์ วิจิตรโกสุม, “การจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำลำตะคองแบบบูรณาการ”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๗๒.

สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือเรื่องการใช้น้ำร่วมกัน อยู่ในระดับน้อย โดยให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่แกนนำชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพกระบวนการเรียนรู้และริเริ่มในชุมชน อีกทั้งการจัดการทรัพยากรและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ปัญหาทรัพยากรน้ำในภาพรวมของกลุ่มน้ำ ครอบคลุมถึงสาระต่างๆ ของการใช้และการแบ่งปันทรัพยากรน้ำ การควบคุมและรักษาคุณภาพน้ำ การควบคุมปริมาณและการระบายน้ำ หลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำถูกพิจารณาควบคู่กับเทคนิคด้านวิศวกรรมและผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงเริ่มมีการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยวิธีการไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง ซึ่งอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องให้สมาชิกในชุมชนรู้คุณค่า มีความตระหนัก ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน ได้รับการสนับสนุน การยอมรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการมีส่วนร่วมที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการพัฒนา การใช้และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ ทำได้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สามารถจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืนต่อไป

๒.๗.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการน้ำ

กัณยารัตน์ รินศรี ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการทรัพยากรน้ำเชิงบูรณาการแนวพุทธ : กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง จ.เชียงใหม่”^{๙๗} ผลการวิจัย พบว่า การจัดการทรัพยากรน้ำตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นการจัดการทรัพยากรน้ำให้คุ้มค่าและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องอิงอาศัยการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นเหตุปัจจัยให้เกิดทรัพยากรน้ำด้วย ส่วนความสำคัญของทรัพยากรน้ำ ได้แก่ มีความสัมพันธ์ในแง่พึ่งพาอาศัยกับทรัพยากรชนิดอื่นเช่น ป่าไม้ ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตให้มึน้ำใช้อุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ มีความสำคัญในแง่การจัดการเพื่อเกษตรกรรม และเป็นสถานที่ที่รื่นรมย์พักผ่อนหย่อนใจ และแสดงออกโดยผ่านหลักพุทธธรรม พระวินัย ศาสนพิธี และบทบาทของพระสงฆ์การจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง จ.เชียงใหม่ เป็นการจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกันระหว่าง หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชนและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มชุมชนลุ่มน้ำปิง และพระสงฆ์เข้ามามีส่วนร่วม โดยเห็นว่าทรัพยากรน้ำเป็นของสาธารณะจึงมีการจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกัน มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีพิธีกรรมต่างๆ และใช้อำนาจรัฐในการจัดการทรัพยากรน้ำสำหรับการจัดการทรัพยากรน้ำเชิงบูรณาการแนวพุทธของกลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง จ.เชียงใหม่ เป็นการจัดการแบบบูรณาการโดยใช้หลักพุทธธรรม อำนาจรัฐ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกระบวนการชุมชนในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่ายส่วนรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำเชิงบูรณาการที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรสร้างคุณธรรมในจิตใจ ใช้กฎหมายควบคุมพฤติกรรม ดำเนินงานแบบเครือข่าย และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

^{๙๗} กัณยารัตน์ รินศรี, “การจัดการทรัพยากรน้ำเชิงบูรณาการแนวพุทธ : กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง จ.เชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรศษุภิปบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

พระมหาสุทิน สุทิน ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑”^{๙๘} ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๑ เป็นรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีการบูรณาการหลักอปริหานิยธรรม อันเป็นหลักธรรมที่สร้างความสามัคคีของบุคคล องค์กร ที่มีการรวมกันเป็น กลุ่ม เป็นหมู่คณะ หรือเป็นเครือข่าย เข้าไปในทุกขั้นตอน กระบวนการของการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำหรือการส่ง การและการควบคุม เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธ เป็นเครือข่ายที่ดี มีการรวมตัวกัน โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การทำกิจกรรมร่วมกัน และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ต่อกัน สกัดเอาส่วนดี หรือจุดแข็งของแต่ละฝ่าย มาเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) ทำให้เกิดการติดต่อและสนับสนุน ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมด้วยความสมัครใจ จริงใจและมุ่งมั่นที่จะก้าวไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน และร่วมรับประโยชน์ซึ่งกันและกันของการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑ ที่มีความเป็น ปึกแผ่น และพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

สุนทร สุวรรณพร ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย”^{๙๙} ผลการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยเกิดจากกฎหมายที่รัฐบาลกลางกำหนด ไม่ได้เกิดจากการเรียกร้องของประชาชนเหมือนในบางประเทศ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบ บริหารงานส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นขึ้น ๓ ระดับ คือ คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นระดับ จังหวัด

สุทธิพร สายทอง ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้เชิงพุทธสู่การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบน”^{๑๐๐} ผลการวิจัย พบว่า มีการจัดการความรู้โดยการนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ และหลักอปริหานิยธรรม ๗ มาบูรณาการการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เช่นมีการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ พร้อมเพื่อกันประชุม พร้อมเพื่อกันเลิกประชุม เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การจะคำนึงถึงหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการพัฒนางานองค์กร เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ต่อการพัฒนางาน พัฒนาคน และพัฒนาองค์กร อย่างยั่งยืนมั่นคง

^{๙๘} พระมหาสุทิน สุทิน, “การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม ๑”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๙๙} สุนทร สุวรรณพร, “การจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๐๐} สุทธิพร สายทอง, “การจัดการความรู้เชิงพุทธสู่การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการน้ำ การจัดการทรัพยากรน้ำตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นการจัดการทรัพยากรน้ำให้คุ้มค่าและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องอิงอาศัยการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นเหตุปัจจัยให้เกิดทรัพยากรน้ำด้วย หลักการบริหารนิยธรรม อันเป็นหลักธรรมที่สร้างความสามัคคีของบุคคล องค์กร ที่มีกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่คณะ หรือเป็นเครือข่าย เข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำหรือการสั่งการและการควบคุม มีการจัดการความรู้โดยการนำหลักสัพบุริสธรรม ๗ และหลักการบริหารนิยธรรม ๗ มาบูรณาการการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในขณะที่เดียวกันการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การจะคำนึงถึงหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการพัฒนางานองค์กร เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ต่อการพัฒนางาน พัฒนาคน และพัฒนาองค์กร อย่างยั่งยืนมั่นคง

ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักวิจัย	ผลการวิจัย
กร กฤษ ทองชะโชค, (๒๕๕๑, หน้า ๑๑)	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลปลักหนู มีลักษณะเด่นที่น่าสนใจ คือ ๑. มีการตัดสินใจร่วมกัน ๒. มีการสื่อสารระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิกกันอย่างใกล้ชิด ๓. เปิดโอกาสให้ทุกคนใช้ประโยชน์จากป่าอย่างเท่าเทียมกัน
กาญจนา คำจตุ, (๒๕๕๗, หน้า ๒๙๓-๒๙๔)	๑. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนมีในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ๒. ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ๓. ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ๔. ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมี
กานตพันธ์ พิศาลสุขสกุล (๒๕๕๑, หน้า ๒๖๕-๒๖๖)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของข้าราชการในการจัดการน้ำเสียซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะประเภท คือ ๑. การติดตามการปฏิบัติงาน ๒. ความชัดเจนของนโยบาย ๓. งบประมาณ ๔. สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติ
เกวลิน บุญญา นุพันธ์ และคณะ (๒๕๕๓, หน้า ๕๔)	๑. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปัญหา ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อหาแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม ๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสอนลูกหลานให้รู้ถึงประโยชน์ในการรักษาสิ่งแวดล้อม ๓. ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โดยประชาชนร่วมพิจารณาโครงการกิจกรรม

ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>ชาญชัย ชัยรุ่งเรือง, (๒๕๕๙, หน้า ๑๒๔)</p>	<p>กระบวนการการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. รัฐบาลมีวัตถุประสงค์ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง นับเป็นหัวใจ ของการพัฒนาในทุกระดับ ๒. การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน ๓. การสร้างความเป็นเจ้าของกิจกรรม/โครงการ <p>ประชาชนที่มีความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมจะสนใจเข้าร่วมดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ๒. การกำหนดความต้องการของตนเอง ๓. การให้ความเห็น ๔. การริเริ่ม การคิดและตัดสินใจ การดำเนินการ การตรวจสอบ มีความรู้
<p>ทัศนีย์ ปัทมาสนธิ (๒๕๕๒, หน้า ๗๑)</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการร่วมให้ข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชนเพื่อเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับชุมชน ๒. ด้านการร่วมปฏิบัติ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการร่วมติดต่อประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๓. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ในชีวิตประจำวัน ๔. ด้านการร่วมติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมโดยมีการร่วมติดตามผลการดำเนินงานในการป้องกันปัญหาของยาเสพติดในชุมชน
<p>วรรณมาฆะ เกสรดอกไม้, (๒๕๕๘, หน้า ๑๗๐)</p>	<p>แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน แยกเป็นรายด้าน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การประชาสัมพันธ์ (Public relation) โดยใช้สื่อต่างๆ ในการจัดกิจกรรมและสืบสานความเป็นมาของสถานโบราณประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ๒. การปลูกฝังจิตสำนึก (Conscious) ในการมองเห็นคุณค่า โดยการให้ผู้สูงอายุมาเล่าเรื่องราวที่มาของสถานประวัตืศาสตร์วัดเขาไม้เดน ๓. การเสียสละเพื่อส่วนร่วม (Sacrifice of Public) ของชาวบ้านในการจัดเวณยามเพื่อทำการดูแล บำรุงรักษา สถานโบราณประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน

ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	<p>๔. งบประมาณที่เพียงพอ (Budgeting) เพื่อดำเนินการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนให้มีรายได้มากขึ้น และมีกิจกรรมที่เน้นให้ประชาชนให้มีบทบาทหน้าที่ควบคุมและดูแลทำการติดตามผลการดำเนินการของทางการที่มากขึ้น</p>
<p>สุขุมาลัย ประสมศักดิ์, (๒๕๕๓, หน้า ๒๑๙-๒๒๗)</p>	<p>๑. การบูรณาการภาคเครือข่ายประชาชน เครือข่ายพระสงฆ์ เครือข่ายสตรี เครือข่ายเด็กและเยาวชน เครือข่ายนักศึกษา เครือข่ายตำรวจ เครือข่ายนักสิ่งแวดล้อม และเครือข่ายภาคเอกชน</p> <p>๒. เครือข่ายเหล่านี้จะต้องเข้ามาบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ในการส่งเสริมจุดแข็งของแต่ละเครือข่ายให้มาสนับสนุนซึ่งกันและกัน</p> <p>๓. ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องเข้าไปจับมือและให้การสนับสนุนในกิจกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวข้องสิ่งแวดล้อมในพื้นที่</p> <p>๔. กระแสของการมีส่วนร่วมในการประท้วง เรียกร้อง และการต่อต้านทำให้เกิดกระแสการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และนโยบายรัฐให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น</p>
<p>สุพรรณิกา ยาโพทนัน, (๒๕๕๒, หน้า ๘๒)</p>	<p>ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง คือ</p> <p>๑. ได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบ</p> <p>๒. ได้มีส่วนร่วมในการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่น</p> <p>๓. ได้ร่วมรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>๔. มีส่วนร่วมในความคิดและร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>๕. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน</p> <p>๖. ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น</p> <p>๗. ได้เข้าร่วมประชุมการจัดการผลกระทบ</p> <p>๘. ได้ร่วมตรวจสอบและวิเคราะห์และประสานงาน</p> <p>๙. ได้ร่วมประเมินสถานภาพการพัฒนาการจัดการ</p> <p>๑๐. ได้เข้าร่วมให้คำปรึกษาหารือ</p> <p>๑๑. ได้รับการศึกษาอบรมทัศนศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ในการ</p>
<p>ธานี สุขเกษม และวุฒิพงค์ บัวช้อย, (๒๕๕๕, หน้า ๙๖)</p>	<p>การปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนของการพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มเพื่อการจัดการน้ำ ใช้เพื่อการเกษตร พบว่า</p> <p>๑. มีคณะกรรมการเหมืองฝาย การสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำ ระหว่างชุมชน หรือหมู่บ้านหรือตำบลเพื่อการจัดการน้ำ ใช้เพื่อการเกษตร</p> <p>๒. อบต. ส่งเสริมให้กลุ่มผู้ใช้น้ำ มีความร่วมมือระหว่างชุมชน หรือหมู่บ้าน หรือตำบลเพื่อการจัดการน้ำร่วมกัน</p>

ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	<p>๓. การประชุมอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการในการจัดการน้ำใช้เพื่อการเกษตร และการสร้างกฎเกณฑ์ และโทษปรับสำหรับบุคคลที่ทำให้น้ำเน่าเสียของคณะกรรมการในการจัดการน้ำ พบการปฏิบัติในระดับน้อย</p> <p>๔. การดำเนินการเรื่องการจัดสรรน้ำ ให้กับลูกบ้าน</p>
<p>สุวัฒน์ อินทรประไพ, (๒๕๕๗, หน้า ๒๓๒-๒๓๗)</p>	<p>ปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การให้คุณค่าทางสังคมของสมาชิก ๒. ความตระหนักของสมาชิก ๓. ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน ๔. คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้นำ ๕. ความเข้มแข็งของชุมชน ๖. การได้รับสนับสนุน การยอมรับ ๗. การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ๘. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร ๙. การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๑๐. การมีส่วนร่วมที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
<p>เอนกพงศ์ ธรรมมาวิวัฒน์ และบุญช่วย สุทธิรักษ์, (๒๕๕๕, หน้า ๕๑)</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การมีส่วนร่วมในการรักษาหรือ ปัญหาที่พบด้านการจัดการน้ำตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน ๒. สร้างความตระหนักให้ประชาชนต่อการจัดการน้ำตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน ๓. การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและประชาชนในการจัดการน้ำจึงต้องพัฒนาโลกและกระบวนการบริหารจัดการเชิงบูรณาการขึ้นมา ๔. ให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่แกนนำชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพกระบวนการเรียนรู้และริเริ่มในชุมชน ๕. พัฒนาระบบรวบรวมและจัดทำข้อมูลระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกัน สร้างกระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ
<p>วีระชัย จิตรบรรเทา, (๒๕๕๒, หน้า ๒๙-๓๐)</p>	<p>ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรน้ำ ๒. การเข้าร่วมกิจกรรม อบรมสัมมนา และทัศนศึกษาในด้านที่เกี่ยวข้องกับการชลประทาน ๓. อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนบ้าน

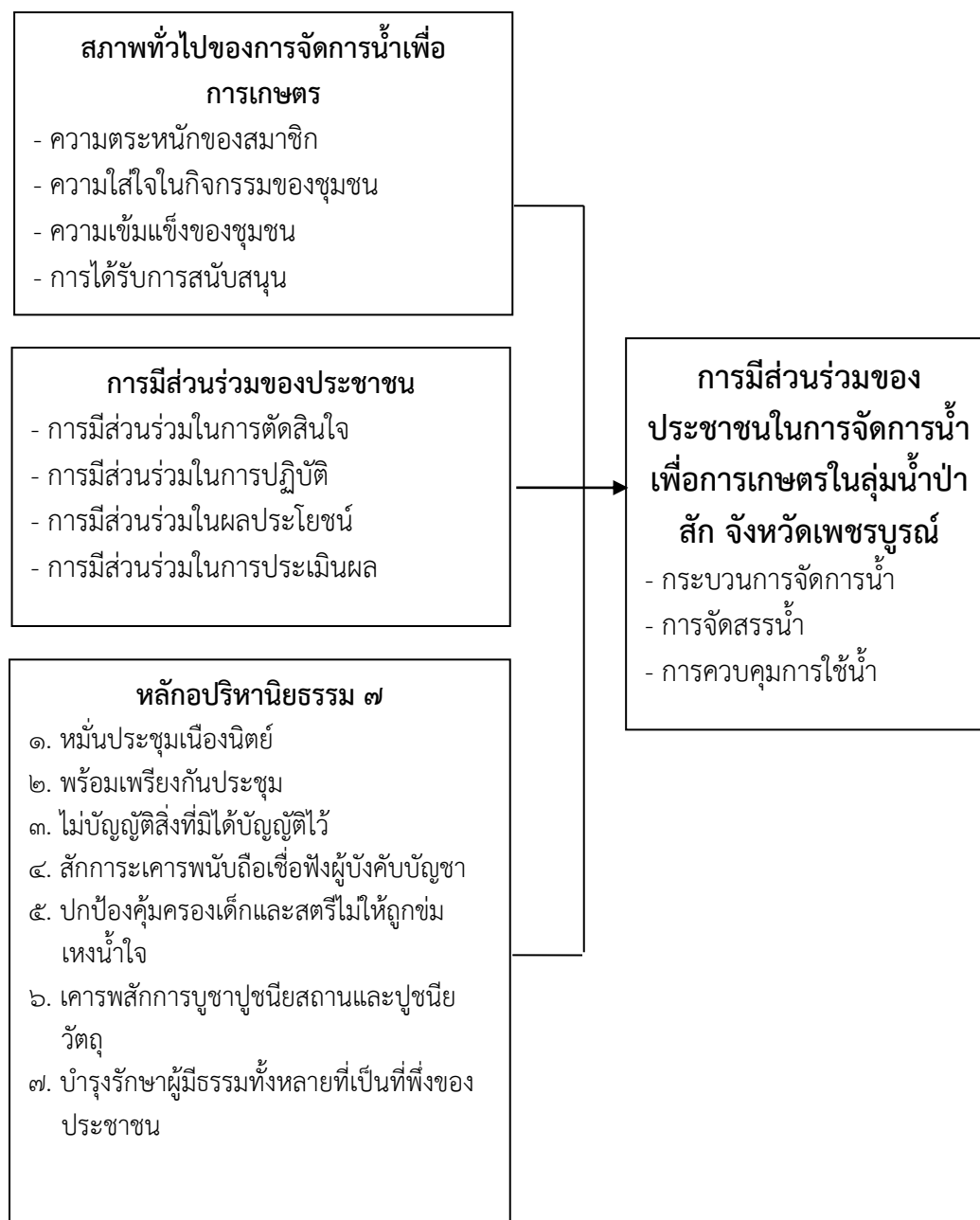
ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
	<p>๔. ความเชื่อถือบุคคลสำคัญในท้องถิ่น</p> <p>๕. การได้รับน้ำและการใช้น้ำ</p> <p>๖. ลักษณะของโครงการชลประทาน</p> <p>๗. การสร้างแรงจูงใจในการบริหารจัดการชลประทาน</p> <p>๘. บทบาทผู้นำ</p>
<p>เสาวนีย์ วิจิตรโกสม, (๒๕๕๑, หน้า ๗๒)</p>	<p>ในช่วงระยะแรกที่ประชากรยังมีไม่มาก ทรัพยากรน้ำยังไม่ขาดแคลน การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป กิจกรรมการเกษตรเป็นแบบยังชีพมากกว่ามุ่งเน้นเพื่อส่งออก โดยเป็นการจัดการด้วยวิธีการใช้สิ่งก่อสร้าง ได้แก่ การสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ รวมทั้งการวางระบบชลประทานเป็นหลัก ต่อมาภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบและรูปแบบการผลิต ประกอบกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งการจัดการทรัพยากรและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น นักวิชาการหลากหลายสาขาจึงร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรน้ำในภาพรวมของกลุ่มน้ำลงมา ครอบคลุมถึงสาระต่างๆ ของการใช้และการแบ่งปันทรัพยากรน้ำ การควบคุมและรักษาคุณภาพน้ำ การควบคุมปริมาณและการระบายน้ำ หลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำถูกพิจารณาควบคู่กับเทคนิคด้านวิศวกรรมและผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงเริ่มมีการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยวิธีการไม่ใช้สิ่งก่อสร้าง</p>
<p>กันยารัตน์ รินศรี, (๒๕๕๗, หน้า ๑๘๗)</p>	<p>การจัดการทรัพยากรน้ำตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นการจัดการทรัพยากรน้ำให้คุ้มค่าและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องอิงอาศัยการจัดการทรัพยากรน้ำสำหรับการจัดการทรัพยากรน้ำเชิงบูรณาการแนวพุทธของกลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง จ.เชียงใหม่ เป็นการจัดการแบบบูรณาการ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ใช้หลักพุทธธรรม ๒. อำนาจอธิปไตย ๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๔. กระบวนการชุมชนในการจัดการทรัพยากรน้ำ

ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>พระมหาสุทิน สุทินโน, (๒๕๕๗, หน้า ๒๖๒-๒๗๒)</p>	<p>การบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม อันเป็นหลักธรรมที่สร้างความสามัคคีของบุคคล องค์กร ที่มีการรวมกันเป็น กลุ่ม เป็นหมู่คณะ หรือเป็นเครือข่าย เข้าไปในทุกขั้นตอนกระบวนการของการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การวางแผน ๒. การจัดองค์กร ๓. การนำหรือการสั่งการและการควบคุม ๔. การทำกิจกรรมร่วมกัน ๕. การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน
<p>สุนทร สุวรรณพร, (๒๕๕๗, หน้า ๓๓๐-๓๓๑)</p>	<p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยเกิดจากกฎหมายที่รัฐบาลกลางกำหนด ไม่ได้เกิดจากการเรียกร้องของประชาชนเหมือนในบางประเทศ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบ บริหารงานส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นขึ้น ๓ ระดับ คือ คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด</p>
<p>สุทธิพร สายทอง, (๒๕๕๗, หน้า ๑๘๖-๑๙๐)</p>	<p>การจัดการความรู้โดยการนำหลักสัปปริสธรรม ๗ และหลักการบริหารนิยธรรม ๗ มาบูรณาการการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในขณะเดียวกันการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การจะคำนึงถึงหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการพัฒนางานองค์กร เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อการพัฒนางาน พัฒนาคน และพัฒนาองค์กร อย่างยั่งยืน มั่นคง</p>

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ ๒.๓ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตารางที่ ๒.๕ แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

สภาพทั่วไป ของการจัดการน้ำ เพื่อการเกษตร	แนวคิด																	
	ประเวศ วะสี	สถาบันกสิกรรมไทยสำหรับเยาวชน	Howard, J.A. and J.N. Sheth	Gibson, C.H.	Tebbitt, B. V.	Wilson	Keiffer	Smith	Rinehart, et.al.	Gutierrez, Parson & Cox	Page and Czuba	Kinlaw	Klakovich	Chally	Gibson	Kanter	Becker	กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล
๑. ความตระหนักของสมาชิก	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓			✓		✓		✓	✓
๒. ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน	✓	✓	✓					✓		✓	✓	✓		✓	✓		✓	
๓. ความเข้มแข็งของชุมชน	✓	✓				✓			✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓
๔. การได้รับการสนับสนุน	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓				✓	✓	

จากตารางที่ ๒.๕ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของนักทฤษฎีหลายๆ ท่าน จะเห็นได้ว่าหลายท่านมีแนวคิดที่สอดคล้องใกล้เคียงกันมาก บางท่านมีคำอธิบายที่ชัดเจนสามารถเห็นภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดกับปัจจัยดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ความตระหนักของสมาชิก
๒. ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน
๓. ความเข้มแข็งของชุมชน
๔. การได้รับการสนับสนุน

ตารางที่ ๒.๖ แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

การจัดการน้ำ เพื่อการเกษตร	แนวคิด																								
	Ostrom	เกษม จันทรักษ์แก้ว	ปธาน สุวรรณมงคล	กรมทรัพยากรน้ำ	สถาบันดำรงราชานุภาพ	GWP-TAC	ธนาคารโลก	Blau, Peter M., & Scott, Richard	เสาวมีย์ วิจิตรโกสุม	เกษม จันทรักษ์แก้ว	ประเวศ วะสี	พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต)	เสาวมีย์ สุดสวาท	กิตติชัย รัตนะ และชาญชัย งานเจริญ	สมพันธ์ เตชะอธิก	Bechstetd	พระมหาสุชาติ อากาศโร (อบอัม)	ปาริชาติ วลัยเสถียร	สุรพล พะยอมมรัมย์	สหทัย วิเศษ และนิคม บุญเสริม	จิรพรรณ กาญจนจิตรรา	โกวิทย์ พวงงาม	วันชัย วัฒนศัพท์	พระไพโรจน์ จิตตพนาโต	
๑. กระบวนการจัดการน้ำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
๒. การจัดสรรน้ำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
๓. การควบคุมการใช้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ ๒.๖ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของนักทฤษฎีหลายๆ ท่าน จะเห็นได้ว่าหลายท่านมีแนวคิดที่สอดคล้องใกล้เคียงกันมาก บางท่านมีคำอธิบายที่ชัดเจนสามารถเห็นภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้ชัดเจน

ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดกับปัจจัยดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ๓ ด้าน ดังนี้

๑. กระบวนการจัดการน้ำ
๒. การจัดสรรน้ำ
๓. การควบคุมการใช้น้ำ

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณก่อน แล้วจึงทำการวิจัยเชิงคุณภาพ วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๖ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน ๕ ข้อ ตอนที่ ๒ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร จำนวน ๑๒ ข้อ ตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร จำนวน ๑๒ ข้อ ตอนที่ ๔ การบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิเวศ คือ ธรรมชาติไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมชาติทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ จำนวน ๑๒ ข้อ ตอนที่ ๕ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร จำนวน ๑๒ ข้อ ตอนที่ ๖ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) จำนวน ๖ ข้อ แจกแบบสอบถามโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แต่ละข้อจะมี Scale ระดับความคิดเห็นให้เลือกตอบ ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ก่อนที่จะขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เริ่มด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้มี ๖ ตอน คือ ตอนที่ ๑

เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ตอนที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ตอนที่ ๔ เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ตอนที่ ๕ เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ตอนที่ ๖ เป็นคำถามเกี่ยวกับท่านมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างไร จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์แบบสามเส้า (Triangulation Method) คือ ตรวจสอบความแตกต่างของผู้ให้ข้อมูลหลัก ความแตกต่างของเวลาที่ได้อข้อมูล และความแตกต่างของสถานที่ที่ได้ข้อมูล เมื่อตรวจสอบแล้วปรากฏว่าข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือสอดคล้องกัน จึงนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อเวทีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ มีประชากรทั้งหมด ๘๒๑,๒๕๒ คน^๑ โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ Taro Yamane^๒ ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% และทำการสุ่มกลุ่มประชากรให้ข้อมูลตามสัดส่วนของประชากร

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน ๔๐๐ คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ มีประชากรทั้งหมด ๘๒๑,๒๕๒ คน โดยผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane^๓ ดังนี้

^๑ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร, ประชากรลุ่มน้ำป่าสัก, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.haii.or.th/wiki/index.php\[๔ มกราคม ๒๕๕๘\]](http://www.haii.or.th/wiki/index.php[๔ มกราคม ๒๕๕๘]).

^๒ ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิเคราะห์และวิจัยข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : บิซิเนสเซอร์แอนด์ตี, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕.

^๓ สุจินต์ ธรรมชาติ, การวิจัยภาคปฏิบัติวิธีที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔๘.

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง
 ซึ่งในงานวิจัยที่กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ ๕
 หรือ ๐.๐๕
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๘๒๘,๒๕๒ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{821,252}{1 + 821,252 \times (0.0025)}$$

$$n = \frac{821,252}{1 + 2,053.13}$$

$$n = \frac{821,252}{2,054.13}$$

$$n = 399.81$$

เพราะฉะนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๔๐๐ คน

ทั้งนี้ วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยแบ่งเป็น ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณ และตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้กลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ ตัวอย่าง จากจำนวนประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม	กลุ่มตัวอย่าง
เมืองเพชรบูรณ์	๑๐๔,๕๗๒	๑๐๕,๔๑๘	๒๐๙,๙๙๐	๑๐๒
หล่มสัก	๗๗,๖๕๓	๗๙,๘๙๐	๑๕๗,๕๔๓	๗๗
หล่มเก่า	๓๒,๘๓๐	๓๓,๘๑๑	๖๖,๖๔๑	๓๒
หนองไผ่	๕๖,๔๗๔	๕๖,๔๗๙	๑๑๒,๙๕๔	๕๕
บึงสามพัน	๓๕,๕๙๓	๓๖,๐๐๖	๗๑,๕๙๙	๓๕
วิเชียรบุรี	๖๕,๔๔๒	๖๖,๘๕๑	๑๓๒,๒๙๓	๖๔
ศรีเทพ	๓๔,๙๕๓	๓๕,๒๗๙	๗๐,๒๓๒	๓๔
รวม	๔๐๗,๕๑๘	๔๑๓,๗๓๔	๘๒๑,๒๕๒	๔๐๐

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดเพชรบูรณ์ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕

๓.๒.๓ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามจากประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนประชากรทั้งหมด ๘๒๑,๒๕๒ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยจึงคัดเลือกพื้นที่ในการวิจัย ๗ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ โดยเป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๒.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๒๗ รูป/คน ประกอบด้วย

๑. พระครูวรพัชรสถิตย์ เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
๒. พระครูเกษมพัชราธร เจ้าอาวาสวัดโนนป่าลวก บ้านดงเจริญ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
๓. นายชำนาญ มีวันเนือง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์
๔. นายชัชวาลย์ ทุมแถว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
๕. นางอรภา วัฒนินทร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตรอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
๖. นางสุนิสา สิ้นเจิมศิริ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๗. นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

๘. นายธงชัย ทองสุข เกษตร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

๙. นายณัฐวรรัฐ พึ่งไชย เกษตร อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๐. นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๑. นายไกรสิงห์ จันทรสุกกรี นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๒. นางซ้อย สัจจะธรรม เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๓. นายสละ ปัญญา เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๔. นายตุ้ย มีผล เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๕. นายชาติชาย ชาอุ่น ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอิบุญ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ประธานเครือข่ายราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

๑๖. นางประพรรณ ลู่ทอง เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๗. นายพจน์ ทองเสริม เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๘. นายอนันต์ ชัยเลิศ เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๙. นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๐. นางประทวน ใจพลกรัง สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๑. นางรจนา ดานิน เกษตรกร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๒. นายมานพ วุฒิยาสัย กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๓. นายประดิษฐ์ เก่งกล้า เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๔. นายทองสุข ป้องท้าว เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๕. นายเชาวลิตร์ งามศรี เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๖. นายไชยยา ดีทุ่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลข้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๗. นายปรีชา เปรมทอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลข้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๓.๒.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน ๑๒ รูป/คน ได้แก่

๑. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ลิ้มสุข อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

๓. รองศาสตราจารย์ ธาณี สุขเกษม อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๔. อาจารย์ ดร.สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๕. อาจารย์ ดร.ภควา มุสิกะวัน อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๖. อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๗. อาจารย์ ดร.อภิไท สอนทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๘. อาจารย์ ดร.พัชรพร เพ็ชรนิล อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
๙. อาจารย์มณีนีรักษ์ กาญจนราษฎร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๑๐. อาจารย์ ดร.มิตรสันต์ ตั้งธรรม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเพชรพิทยาคม
๑๑. นายศรี มีวันเนือง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์
๑๒. นางสาวปณณช วงศ์จันทร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและอธิบายลักษณะของเครื่องมือ ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีเครื่องมือในการวิจัย ๒ ชนิด ประกอบด้วย ๑) แบบสอบถาม และ ๒) แบบสัมภาษณ์ ของเครื่องมือการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๓.๑.๑ แบบสอบถาม (Questionnaires) ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

๑) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต บทความ ตำรา คัดสำเนาจากรายงานการวิจัยหรือบทความตามเว็บไซต์

๒) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มาสร้างกรอบของคำถาม โดยสร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๓) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

๔) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการหาค่า IOC (Rainelle & Hambleton)

๕) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ ชุดเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของ Cronbach^๔ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงรายข้อ (ตามภาคผนวก) และสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๖๐

๖) นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ/นักวิชาการ/ผู้นำชุมชน/ประชาชนชาวบ้าน และประชาชน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ โดยแต่ละระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

คะแนน ๕ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า มากที่สุด

คะแนน ๔ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า มาก

คะแนน ๓ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า ปานกลาง

คะแนน ๒ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า น้อย

คะแนน ๑ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า น้อยที่สุด

๓.๓.๑.๒ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของเนื้อหาการวิจัยและวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการแล้วได้ร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบคุณภาพในด้านต่างๆ ดังนี้

๑) การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของข้อคำถาม

๒) โครงสร้างของประเด็นเนื้อหาคำถามครอบคลุมสาระสำคัญ เกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๓) กรอบประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีเครื่องมือในการวิจัย ๒ วิธี ประกอบด้วย ๑) แบบสอบถาม และ ๒) แบบสัมภาษณ์ โดยมีลักษณะ ดังนี้

๓.๓.๒.๑ แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๕ ขั้นตอนดังนี้

^๔ ประยูร อาษานาม, **คู่มือวิจัยทางการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑), หน้า ๘๗.

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ โดยถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ได้แก่ ความตระหนักของสมาชิก ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน การได้รับการสนับสนุนและการยอมรับ อยู่ในระดับใด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับใด

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักอภิปรายธรรม ได้แก่ หมั่นประชุมเนื่องนิตย์ พร้อมเพรียงกันประชุม ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ สักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ และบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน อยู่ในระดับใด

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ได้แก่ กระบวนการจัดการน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การจัดสรรน้ำและการควบคุมการใช้น้ำในบริบทของสังคม เศรษฐกิจ อยู่ในระดับใด

โดยแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ ๓ ๔ และ ๕ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ท โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน ดังนี้

คะแนน ๕ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า มากที่สุด

คะแนน ๔ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า มาก

คะแนน ๓ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า ปานกลาง

คะแนน ๒ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า น้อย

คะแนน ๑ หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า น้อยที่สุด

ตอนที่ ๖ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม เช่น การมีส่วนร่วมในตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในวางแผน การใช้ประโยชน์จากการจัดการน้ำ และการติดตามประเมินผล เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ท่านมีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะใดบ้าง

๓.๓.๒.๒ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้างเพื่อการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ๕ ประเด็นคำถาม ดังนี้

๑) ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างไร

- ๒) ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรใน
ขั้นตอนใด
- ๓) ท่านได้มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากการจัดการน้ำเพื่อ
การเกษตรอย่างไร
- ๔) ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลจากการจัดการน้ำเพื่อ
การเกษตรอย่างไร
- ๕) ท่านได้นำหลักอุปถัมภ์ธรรม คือธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม
เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว พร้อมเพียงกันทำกิจที่พึงทำ มาใช้ในการจัดการน้ำโดยการมีส่วนร่วม
อย่างไร

๓.๓.๒.๓ การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ศึกษาคณะศึกษานิพนธ์ตรวจสอบ ขอ
คำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้ได้ข้อความที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจ
ง่ายตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ
เสนอประธานและกรรมการที่ศึกษาคณะศึกษานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน ๕ ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และ
โครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective
Congruent: IOC)

๓) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน ๕ ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในรูปแบบของเทคนิคการ
วิเคราะห์ IOC (Index of Congruence)^๕ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ IOC

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช ผู้อำนวยการหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รปศ. วัดศรีสุदारาม) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. พระปลัดระพีพิณ พุทธิสารโร, ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี อาจารย์ประจำภาควิชา
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. อาจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๕ สุวรีย์ ศิริโกการภิมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏ
เทพสตรี, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

๕. อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ตรงตามคำแนะนำของ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ

๕) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญนำมาคำนวณหาค่าของความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจ โดยใช้สูตร ดังนี้คือ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IOC =

$\sum R$ =

N =

โดยที่

+๑ =

๐ =

-๑ =

ตรงกับข้อความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์
ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
แน่ใจว่าข้อคำถามตรงตามวัตถุประสงค์
ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงตามวัตถุประสงค์
แน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item-Objective Congruence) ของแบบสอบถามเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) “มีค่าระหว่าง ๐.๖๐-๑.๐๐” จำนวน ๕๗ ข้อ จึงบ่งชี้ให้เห็นว่า คำถามแต่ละข้อมีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำแบบทดสอบนี้ไปหาค่าความเชื่อมั่นได้

๖) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขและเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาฯ เพื่อตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย ได้แก่ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน ๓๐ คน แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการทางสถิติ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๖ ดังนี้คือ

^๖ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
 k = จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือ
 $\sum s_i^2$ = ความแปรปรวนของคะแนนคำถามแต่ละข้อ
 s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบทั้งหมด

ได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Reliability Statistics) เท่ากับ ๐.๙๖๐ จากคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน ๕๗ ข้อ ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังกล่าวมีค่ามากกว่า ๐.๗๕ จึงเป็นเครื่องมือที่มีความเหมาะสม มีคุณภาพและมีความเชื่อถือได้สูง สามารถนำไปใช้วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๓.๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๓.๓.๑ แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๓.๓.๓.๒ การสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ หลักพุทธธรรมที่สามารถนำมาบูรณาการกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร และนำมาร่างข้อคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เกี่ยวกับความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ ในส่วนของความสอดคล้องกับเนื้อหาและทฤษฎี และนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ต่อจากนั้น นำแบบสัมภาษณ์และข้อคำถามมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการสัมภาษณ์จริง

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่ ข้อมูลที่สำคัญในช่วงนี้ คือ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร และการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อมูลทฤษฎีการมีส่วนร่วมมี ๔ ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หลักอภิปรายธรรม ๗ คือ ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล Silverman ได้มีการจัดเก็บข้อมูล ๔ วิธี คือ (๑) การสังเกต (Observation) (๒) ตำราและเอกสาร (Texts & Documents) (๓) การสัมภาษณ์ (Interviews) (๔) การบันทึกวีดิทัศน์และโสตทัศนูปกรณ์ (Audio & video)

recording)^๗ การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นและมุมมอง ค่านิยมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ระบุไปถึงการบอกเล่าประสบการณ์ต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นในบุคคล นั้นๆ และที่สำคัญการสัมภาษณ์จะเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีตมาพรรณนาได้ การ เก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๕.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๕.๑.๑ ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อส่งแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๐๐ คน เพื่อทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการวิเคราะห์เอกสาร และแจกแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลจาก ประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

๑) ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๗ แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามกับประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒) ติดต่อบริษัทสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนัดหมายวัน เวลา ในการแจกแบบสอบถาม

๓) จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่าง

๔) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๕) ตรวจสอบ และคัดแยกแบบสอบถามที่ได้รับการตอบไม่สมบูรณ์หรือมีร่องรอยระบุถึงการไม่ตั้งใจทำแบบสอบถามโดยพิจารณาตามขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

๖) ทำการลงรหัสและจัดระบบข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัย

๓.๕.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๕.๒.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๒๗ รูป/คน จะใช้การสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยจะส่งหนังสืออย่างเป็นทางการโดยคำรับรองของผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจเชิงประจักษ์และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง พร้อมกับส่งปริบทเนื้อหาต่างๆ ที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า และกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ส่วนในขณะการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตจากผู้เชี่ยวชาญใช้เครื่องบันทึกเสียง อนึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จึงมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

^๗ Silverman, D., *Doing Qualitative Research : A Practical Handbook*, (London, Sange, 2000), p. 90.

๑) ชั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวัน เวลา ที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ของสำนักงานเกษตรอำเภอทั้ง ๗ อำเภอ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัย จะศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๒) ชั้นดำเนินการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูป เพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

๓.๔.๒.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๒ รูป/คน จะใช้การสนทนากลุ่มแบบที่มีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยจะส่งหนังสืออย่างเป็นทางการโดยคำรับรองของผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อขอให้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม ณ วัน เวลา ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ พร้อมกับส่งบริบทเนื้อหาต่างๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า และกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ส่วนในขณะการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตจากผู้เชี่ยวชาญใช้เครื่องบันทึกเสียง จากนั้น ผู้วิจัยจะเปิดรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (Public Hearing) เชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรจากภาคส่วนต่างๆ มาร่วมประชุมและเสวนา เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษาตลอดจนร่วมกันเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการศึกษา เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปและการจัดทำรายงานหรือดุษฎีนิพนธ์ มีการวิเคราะห์ข้อมูลในเวลาเดียวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล จะเป็นประโยชน์ในด้านการช่วยให้เห็นภาพ หรือโครงสร้างของการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลควรทำไปตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อสะดวกในการดำเนินการ เมื่อสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ก็จะไม่มีความจำเป็นต้องทำอีก ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลควรจะเริ่มทำตั้งแต่วันแรกของการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อสัมภาษณ์เสร็จจึงควรมีการถอดเทปออกมา และทำการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณและได้เสนอไว้ว่า “ผู้วิจัยเชิงคุณภาพ ต้องมีกฎเกณฑ์ด้วยวิธีในการรายงานที่มีประสิทธิภาพ ในการรวบรวมข้อมูล และกระบวนการของการวิเคราะห์ ที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นตรวจสอบผลผลิตของดุษฎีนิพนธ์ได้”^๘

^๘ Patton, M., *Qualitative Evaluation and Research Methods*, (Newbury Park, California, Sage, 1990), p. 462.

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีขั้นตอนดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นหลัก ก่อน โดยการทำดำเนินการขั้นแรก คือ นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน ๔๐๐ ชุด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสำรวจ (Editing) แล้วดำเนินการลงรหัสตามคู่มือการลงรหัส (Code Book) หลังจากนั้น ได้มีการตรวจสอบแบบสำรวจ เพื่อความถูกต้องอีก ๑ ครั้ง แล้วจึงดำเนินการถ่ายรหัสดังกล่าวลงในแบบฟอร์มถ่ายข้อมูล (Transfer Sheet) บรรจุข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ เพื่อให้สามารถเข้าใจในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสามารถสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ สถิติพรรณนา หรือสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย \bar{X} (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามโดยใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ คือ

๑. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพที่ทำงานเกี่ยวกับการเกษตร วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

๓. ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด นำมาจัดกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง

ดังนั้น ในทางปฏิบัติผู้วิจัยวิจัย จึงต้องศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงใช้กระบวนการหรือวิธีทางสถิติตั้งแต่การเลือกตัวอย่างถึงการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าลักษณะประจำของกลุ่มตัวอย่างที่เรียกว่า ค่าสถิติ แล้วจึงใช้ค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างไปประมาณค่าลักษณะของประชากร โดยการทดสอบสมมติฐานและสรุปอ้างอิง

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

๓.๕.๒.๑ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๓.๕.๒.๒ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ

กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้ว ไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ เชิงทฤษฎี

๓.๕.๒.๓ การสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป เป็นการนำแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยต่างๆ ทางวิชาการ มาสร้างเป็นบทสรุปพร้อมกับข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นความ เชื่อมโยง เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรมและตรงต่อข้อเท็จจริง

บทที่ ๔ ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๔๐๐ คน การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๖๐ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๗ รูป/คน เลือกแบบเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้างเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ ๑๒ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลจากทั้งสองขั้นตอนโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาความ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๒.๑ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

๔.๒.๒ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

๔.๒.๓ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

๔.๒.๔ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๔.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df.	แทน	ชั้นของความอิสระ
sig.	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑
t	แทน	การทดสอบที
F	แทน	การทดสอบเอฟ
X	แทน	ตัวแปรต้น
Y	แทน	ตัวแปรตาม
Mean Square	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง
Sum of Squares	แทน	ผลรวมกำลังสอง
b	แทน	ค่าความลาดชัน
beta	แทน	ค่าความลาดชันมาตรฐาน
Constant (a)	แทน	จุดตัดหรือเรียกว่าค่าคงที่
R	แทน	สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ² adj.	แทน	ค่าสหสัมพันธ์กำลังสองปรับแก้
Total SEB.	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนรวมในโมเดลการพยากรณ์

๔.๑ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่ม
น้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์มีดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๔๐๐)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๑๗	๕๔.๓
หญิง	๑๘๓	๔๕.๗
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๓๔	๘.๕
๒๐ - ๒๕ ปี	๓๓	๘.๓
๒๖ - ๓๐ ปี	๓๘	๙.๕
๓๑ - ๓๕ ปี	๓๖	๙.๐
๓๖ - ๔๐ ปี	๔๗	๑๑.๘
๔๑ - ๔๕ ปี	๙๙	๒๔.๘
๔๖ ปีขึ้นไป	๑๑๓	๒๘.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๑๒๓	๓๐.๘
มัธยมศึกษา	๒๐๔	๕๑.๐
อนุปริญญา/ปวส.	๔๑	๑๐.๓
ปริญญาตรี	๓๒	๘.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ทำนมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ		
ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท	๔๑	๑๐.๓
ตั้งแต่ ๓,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ บาท	๑๑๔	๒๘.๕
ตั้งแต่ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๕๑	๓๗.๘
ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๕๖	๑๔.๐
ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓๘	๙.๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n = ๔๐๐)		
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพที่ทำงานเกี่ยวกับการเกษตร		
ทำไร่	๕๖	๑๔.๐
ทำนา	๒๑๗	๕๔.๓
ทำสวน	๔๐	๑๐.๐
เลี้ยงสัตว์น้ำ	๓๗	๙.๓
อื่นๆ	๕๐	๑๒.๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๔๐๐ คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๑๗ คน (ร้อยละ ๕๔.๓) เป็นเพศหญิงจำนวน ๑๘๓ คน (ร้อยละ ๔๕.๗)

ในส่วนของอายุ พบว่าอายุ ๔๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๑๓ คน (ร้อยละ ๒๘.๓) มากที่สุด รองลงมาคืออายุระหว่าง ๔๑ - ๔๕ ปี จำนวน ๙๙ คน (ร้อยละ ๒๔.๘) อายุระหว่าง ๓๖ - ๔๐ ปี จำนวน ๔๗ คน (ร้อยละ ๑๑.๘) อายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี จำนวน ๓๘ คน (ร้อยละ ๙.๕) อายุระหว่าง ๓๑ - ๓๕ ปี จำนวน ๓๖ คน (ร้อยละ ๙.๐) อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๓๔ คน (ร้อยละ ๘.๕) และอายุระหว่าง ๒๐ - ๒๕ ปี จำนวน ๓๓ คน (ร้อยละ ๘.๓) ตามลำดับ

ในส่วนของการศึกษานั้น พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๒๐๔ คน (ร้อยละ ๕๑.๐) รองลงมาคือ ระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน ๑๒๓ คน (ร้อยละ ๓๐.๘) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๖๙ คน (ร้อยละ ๑๗.๒๕) ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน ๔๑ คน (ร้อยละ ๑๐.๓) ระดับปริญญาตรี จำนวน ๓๒ คน (ร้อยละ ๘.๐) และระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน ๒๕ คน (ร้อยละ ๖.๒๕) ตามลำดับ

ในส่วนของการรายได้นั้น พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๑ คน (ร้อยละ ๓๗.๘) รองลงมาคือ รายได้ตั้งแต่ ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๑๔ คน (ร้อยละ ๒๘.๕) รายได้ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๖ คน (ร้อยละ ๑๔.๐) มีรายได้ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๑ คน (ร้อยละ ๑๐.๓) และผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๓๘ คน (ร้อยละ ๙.๕) ตามลำดับ

ในส่วนของอาชีพนั้น พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา จำนวน ๒๑๗ คน (ร้อยละ ๕๔.๓) รองลงมาคืออาชีพทำไร่ จำนวน ๕๖ คน (ร้อยละ ๑๔.๐) อาชีพอื่นๆ จำนวน ๕๐ คน (ร้อยละ ๑๒.๕) อาชีพทำสวน จำนวน ๔๐ คน (ร้อยละ ๑๐.๐) และอาชีพเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน ๓๗ คน (ร้อยละ ๙.๓) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยรวม ๔ ด้าน ดังนี้

(n = ๔๐๐)

สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. ความตระหนักของสมาชิก	๔.๕๘	๐.๔๗	มากที่สุด
๒. ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน	๔.๓๔	๐.๕๓	มาก
๓. ความเข้มแข็งของชุมชน	๔.๒๗	๐.๕๗	มาก
๔. การได้รับการสนับสนุน	๒.๒๐	๐.๖๒	น้อย
ภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน	๓.๘๕	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยรวมทั้งหมด ๔ ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๕ โดยความตระหนักของสมาชิกมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๕๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๔๗ รองลงมาคือ ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๓ ความเข้มแข็งของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๗ และลำดับสุดท้ายคือ การได้รับการสนับสนุน มีค่าเฉลี่ย ๒.๒๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัดสินใจ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านความตระหนักของสมาชิก ดังนี้

(n = ๔๐๐)

ความตระหนักของสมาชิก	สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. มีจิตสำนึกรักท้องถิ่น	๔.๖๗	๐.๕๔	มากที่สุด
๒. สำนึกถึงความเป็นเจ้าของทรัพยากร	๔.๕๖	๐.๕๕	มากที่สุด
๓. ตระหนักถึงปัญหาหรือการได้รับผลกระทบร่วมกัน	๔.๕๑	๐.๖๐	มากที่สุด
รวม	๔.๕๘	๐.๕๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านความตระหนักของสมาชิก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๔.๕๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๖ โดยการมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๔.๖๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๔ รองลงมาคือ การมีสำนึกถึงความเป็นเจ้าของทรัพยากร มีค่าเฉลี่ย ๔.๕๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๕ และลำดับสุดท้ายคือ การตระหนักถึงปัญหาหรือการได้รับผลกระทบร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัดสินใจ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน ดังนี้

(n = ๔๐๐)

ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน	สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. มีความรู้ความเข้าใจต่อความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน	๔.๔๑	๐.๖๒	มาก
๒. มีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น มีเวลา มีความสนใจ มีความตั้งใจ	๔.๓๔	๐.๖๓	มาก
๓. สามารถเรียนรู้ นำไปใช้ประโยชน์ได้	๔.๒๙	๐.๖๖	มาก
รวม	๔.๓๔	๐.๖๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๔ โดยมีความรู้ความเข้าใจต่อความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ๔.๔๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๒ รองลงมาคือ มีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น มีเวลา มีความสนใจ มีความตั้งใจ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๓ และลำดับสุดท้ายคือ สามารถเรียนรู้ นำไปใช้ประโยชน์ได้ มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัดสินใจ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ดังนี้

(n = ๔๐๐)

ความเข้มแข็งของชุมชน	สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชน	๔.๒๘	๐.๖๓	มาก
๒. การแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน	๔.๒๘	๐.๗๑	มาก
๓. มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่	๔.๒๖	๐.๗๓	มาก
รวม	๔.๒๗	๐.๖๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่าสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๙ โดยมีการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๒๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๓ รองลงมาคือ การแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๗๑ และลำดับสุดท้ายคือ มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๗๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัดสินใจ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการได้รับการสนับสนุน ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การได้รับการสนับสนุน	สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. ได้รับงบประมาณสนับสนุนในการจัดการน้ำ	๒.๑๑	๑.๑๓	น้อย
๒. ได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร	๒.๗๒	๐.๖๑	ปานกลาง
๓. ได้ไปศึกษาดูงานการจัดการน้ำที่อื่นๆ	๑.๗๗	๑.๐๐	น้อย
รวม	๒.๒๐	๐.๙๑	น้อย

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการได้รับการสนับสนุน ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ๒.๒๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๑ โดยได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ๒.๗๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๑ รองลงมาคือ การได้รับงบประมาณสนับสนุนในการจัดการน้ำ มีค่าเฉลี่ย ๒.๑๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๑๓ และลำดับสุดท้ายคือ การได้ไปศึกษาดูงานการจัดการน้ำที่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ย ๑.๗๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๐ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลการวิจัยซึ่งในส่วนนี้ เป็นการสรุปผลการสัมภาษณ์ โดยใช้คำถามสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน และเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากลุ่มน้ำป่าสัก จำนวน ๒๗ ท่าน ซึ่งคำถามสัมภาษณ์ดังกล่าว ได้รับการวัดความถูกต้อง เทียบตรง ตามหลักการวิจัยทั้งในเชิงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และเชิงจิตวิทยาของคำถามได้รับความอนุเคราะห์ ดังต่อไปนี้

สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ คือ การขาดแหล่งกักเก็บน้ำ เมื่อจำนวนประชาชนเพิ่มมากขึ้น มีการขยายพื้นที่เกษตรกรรมและการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางเป็นผลทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากราษฎรในพื้นที่ลุ่มน้ำ นำน้ำมาใช้โดยไม่ประหยัดประกอบกับในช่วงฤดูน้ำหลาก บริเวณลุ่มน้ำป่าสัก มักจะประสบปัญหาอุทกภัยบ่อยครั้ง และบางปีได้รับความเสียหายรุนแรง แต่เนื่องจากลักษณะลุ่มน้ำแห่งนี้มีความลาดชันสูงจึงมีผลทำให้ในฤดูฝน กระแสน้ำไหลหลากจากด้านบนลงมาอย่างรวดเร็วเออลันตลิ่ง สร้างความเสียหายให้กับเรือสวนไร่นาตลอดจนบ้านเรือนและทรัพย์สินของราษฎรเป็นประจำทุกปี^๑ ในทางกลับกันในฤดูแล้งมักจะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการเกษตร การส่งน้ำจะเป็นในลักษณะการส่งน้ำชลประทานเพิ่มเติมให้กับพื้นที่เพาะปลูก ในเขต ชลประทานที่มีปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อ

^๑ สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕.

ความต้องการใช้น้ำของพืชในช่วงต้นฤดูฝน และช่วงที่เกิดฝนทิ้งช่วง ซึ่งเป็นไปตามสภาวะปกติของการเพาะปลูกพืชฤดูฝนในเขตชลประทาน โครงการชลประทานที่ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางนอกเขตโครงการลุ่มน้ำป่าสัก จะเป็นการใช้น้ำเฉพาะในเขตพื้นที่โครงการชลประทานนั้นๆ มีการบริหารจัดการน้ำ โดยคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม จะได้จัดให้มีการประชุมหรือกำหนดแนวทางการบริหารจัดการน้ำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำด้านการอุปโภค-บริโภค รวมทั้งมีการประชุมตกลง กำหนดระยะเวลาเริ่มการปลูกข้าวนาปีตามสภาพน้ำต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละอ่างเก็บน้ำให้เหมาะสมกับสภาพน้ำ ของแต่ละอ่างเก็บน้ำ^๒ ปัญหาจากแหล่งเก็บกักน้ำ หรือระบบควบคุม เช่น อ่างเก็บน้ำ ประตูระบายน้ำ ฝายทดน้ำ ฯลฯ โดยสาเหตุใหญ่ๆ ที่ทำให้น้ำท่วมคือ (๑) การระบายน้ำส่วนเกินในปริมาณมาก ทั้งออกไปเพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยต่อแหล่งเก็บกักน้ำดังกล่าว กรณีนี้จะทำให้น้ำท่วมพื้นที่ลุ่มสองฝั่งลำน้ำด้านท้ายน้ำในลักษณะค่อยๆท่วม และ (๒) น้ำท่วมอันเกิดจากการวิบัติของระบบควบคุมดังกล่าว เช่น ประตูระบายน้ำไม่อาจทำหน้าที่ได้ กรณีนี้จะก่อให้เกิดน้ำหลาก มีความรุนแรงมากกว่าน้ำป่า และความเสียหายที่เกิดขึ้นก็มากกว่าเช่นกัน^๓ จากสภาพน้ำท่วมที่เกิดขึ้นทุกๆ ปี พบว่าบริเวณพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมส่วนมากเป็นบริเวณริมแม่น้ำป่าสัก ซึ่งมีระยะห่างจากริมแม่น้ำประมาณ ๕๐๐ เมตร และขยายวงกว้างมากขึ้นๆ เข้าสู่พื้นที่ของเกษตรกร เนื่องจากถนน หรือทำนบหรือกำแพงป้องกันน้ำท่วมพังทลาย หรือความจำเป็นต้องปล่อยระบายน้ำเข้าพื้นที่ดังกล่าวเพราะไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ในแม่น้ำป่าสักได้^๔ น้ำป่าไหลหลาก เกิดจากฝนตกหนักบนภูเขา ต้นน้ำลำธารและไหลบ่าลงที่ราบอย่างรวดเร็ว เพราะไม่มีต้นไม้ช่วยดูดซับ ชะลอกระแส น้ำ ความเร็วของน้ำ ของท่อนซุง และต้นไม้ ซึ่งพัดมาตามกระแสจะทำลายต้นไม้ พื้นที่การเกษตร อาคาร ถนน สะพาน และน้ำท่วมขัง น้ำเอ่อนอง เกิดจากน้ำล้นตลิ่ง มีระดับสูงจากปกติท่วมแช่ขัง ทำให้การคมนาคมหยุดชะงัก ทำลายพืชผลเกษตรกร ฝนตกหนัก การที่ฝนตกหนักเป็นเวลานานหลายชั่วโมง ย่อมทำให้จำนวนน้ำมีมาก จนไม่สามารถระบายลงสู่แม่น้ำลำคลองได้ทัน^๕ น้ำจึงไหลบ่าลงสู่ที่ต่ำอย่างรวดเร็ว ซึ่งพบมากในบริเวณที่ราบสูงเชิงเขาใกล้ต้นน้ำลำธาร และบริเวณที่การตัดไม้ทำลายป่าบริเวณต้นน้ำ การทำลายคันป้องกันน้ำท่วม ประชาชนที่อาศัยอยู่นอกคันป้องกันน้ำท่วมมักจะทำลายคันป้องกันน้ำท่วม ทำให้ปริมาณน้ำหลากทะลักเข้าไปในพื้นที่ชุมชน^๖

น้ำที่ไหลมาท่วมจะมาจาก ๒ ทางด้วยกันคือ (๑) เป็นน้ำจากแม่น้ำป่าสักที่ไหลบ่ามาจากทางเหนือ การท่วมของน้ำในแม่น้ำป่าสักจะมีผลกระทบบริเวณพื้นที่ที่อยู่ริมแม่น้ำ แผ่ขยายออกไปจากแนวแม่น้ำไปมากบ้างน้อยบ้างก็แล้วแต่ปริมาณน้ำในแต่ละปี และน้ำจะเป็นสีแดง ชุ่นขุ่น (๒) เป็นน้ำที่ไหลบ่ามาจากภูเขาที่ขนาบข้างตัวเมืองทั้ง ๒ ด้าน ทั้งนี้การเกิดน้ำท่วมก็ไม่ได้เกิดขึ้นทุกปี หากแต่

^๒ สัมภาษณ์ นายไกรสิงห์ จันทรสกรี, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๓ สัมภาษณ์ นายไชยยา ดีทุ่ง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^๔ สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาธิย, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๕ สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๖ สัมภาษณ์ นายประดิษฐ์ เก่งกล้า, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

จะเกิด ๔ ปี หรือ ๕ ปี น้ำจะท่วมสัก ๑ ครั้ง ในปีที่เกิดน้ำท่วมทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน บ้านเรือนถูกน้ำท่วม พืชผลทางการเกษตรก็เสียหาย ชาวบ้านก็ยอมรับสภาพความเสียหายที่เกิด ยอมเป็นหนี้ และเริ่มทำการเกษตรใหม่ ปัจจุบันในพื้นที่ตำบลท่าอิบุญ อำเภอหล่มสัก ประชาชนเข้าฝึกการอบรมในโครงการราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า มีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน โดยการตระหนักถึงการรักษาน้ำที่ต้นน้ำ จนได้รับรางวัลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การประกวดป่าชุมชน ตามโครงการอนุรักษ์ป่า ป่ารักชุมชน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘^๗ น้ำจะไหลเข้ามาในตัวเมืองเพชรบูรณ์ บางปีน้ำอาจล้นตลิ่งเข้าท่วมบ้านเรือนทั้ง ๒ ฝั่ง บ้าง แต่จะท่วมแบบลาดมาไม่นานนักแล้วก็ลดระดับจนเป็นปกติ แต่คงจะไหลลงสมทบกับแม่น้ำป่าสักและทำให้แม่น้ำป่าสักมีระดับสูงขึ้นไปอีก ปัญหาที่ทำให้เกิดการน้ำท่วมในตัวเมืองเพชรบูรณ์ เกิดจากน้ำในแม่น้ำป่าสักที่ไหลบ่ามาจากทางเหนือมีปริมาณมากล้นตลิ่ง สภาพการบริหารจัดการน้ำ ปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำขึ้น โดยทำหน้าที่ดูแลอนุรักษ์แหล่งน้ำ แจ่งข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน หากเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม หรือการขาดแคลนน้ำทั้งที่ใช้สำหรับการบริโภค อุปโภค ในหมู่บ้าน^๘ แล้วในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ยังมีน้ำจากทางภูเขาไหลมาสมทบอีก เมื่อใดที่น้ำจากแหล่งทั้ง ๒ มารวมกัน ทำให้ไหลระบายไปตามแม่น้ำป่าสักไม่ทัน ก็จะทำให้เกิดน้ำท่วมขึ้น ถึงฤดูฝนน้ำก็หลาก ล้นตลิ่งท่วมบ้านเรือน ๒ ฝั่ง น้ำไหลเข้าสวน ไร่ นา พืชผลทางการเกษตรถูกน้ำแช่ น้ำขัง เน่า เสีย เสียหาย ฤดูแล้งขาดน้ำทำการเกษตร ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ ชาวบ้านแก้ไขด้วยวิธีการขุดบ่อบาดาล สำหรับสูบน้ำขึ้นมาใช้ในการเกษตร เนื่องจากแม่น้ำป่าสักคดเคี้ยว ลาดชันไม่สามารถสร้างฝายกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งได้ อยากให้หน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือสร้างพนังกั้นน้ำให้กว้างและสูงขึ้น เพื่อบรรเทาทุกข์ในช่วงฤดูน้ำหลาก^๙ บางปีฝนตกลงมาอย่างหนักติดต่อกันหลายวัน ส่งผลให้น้ำในแม่น้ำป่าสักเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเอ่อล้นเข้าท่วมบ้านเรือน เศษกิ่งไม้ลอยมาอุดตันทางระบายน้ำ ฝนที่ตกหนักติดต่อกันนานหลายชั่วโมงในหลายพื้นที่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งโดยปกติแล้วน้ำจากแม่น้ำป่าสักและน้ำจากทางภูเขาจะมาคนละช่วงเวลากัน ซึ่งหากปีใดเป็นแบบนี้ ก็จะไม่มีปัญหาหน้าท่วมตัวเมืองเท่าใดนัก

ปัญหาภัยแล้งในลุ่มน้ำนี้ เกิดจากภาวะฝนทิ้งช่วงยาวนาน ทำให้พื้นที่การเกษตรที่อยู่นอกเขตชลประทานเกิดความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภคและทำการเกษตร รวมถึงการใช้น้ำในกิจกรรมอื่นๆ ด้วย^{๑๐} ภัยแล้งมีผลกระทบโดยตรงกับการเกษตรและแหล่งน้ำ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ภัยแล้งจึงส่งผลเสียหายต่อกิจกรรมทางการเกษตร เช่น พื้นดินขาด

^๗ สัมภาษณ์ นายชาติชาย ชาอ่อน, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอิบุญ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๘ สัมภาษณ์ นางสุนิสา สิ้นเจิมศิริ, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๙ สัมภาษณ์ นายเชาวลิตร งามศรี, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางช้อย สัจจะธรรม, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ความชุ่มชื้น พืชขาดน้ำ พืชชะงักการเจริญเติบโต ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพต่ำ รวมถึงปริมาณลดลง^{๑๑} ส่วนใหญ่ภัยแล้งที่มีผลต่อการเกษตรมักเกิดในฤดูฝน ที่มีฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน สถานการณ์ ภัยแล้ง ๒๕๕๙ นี้คงปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นผลกระทบเกี่ยวพันกันทั้งโลกจากปรากฏการณ์โลกร้อนที่ส่งผลทำให้ อุณหภูมิและสภาพภูมิอากาศทั่วโลกผิดปกติ และส่งผลต่อเนื่องถึงภาคเกษตรกรรมและความอุดม สมบูรณ์ของอาหารในชุมชนท้องถิ่น ในเบื้องต้นนี้แนวทางการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นควรอยู่ที่การ ส่งเสริมและประหยัดการใช้น้ำรวมถึงการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด^{๑๒} แต่สำหรับในระยะยาวแล้ว การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าจะเป็นทางออกที่ยั่งยืนที่สุดสำหรับทุกคน ในสังคม^{๑๓}

สภาพความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ การตัดไม้ทำลายป่า ในพื้นที่เสี่ยงภัยเมื่อเกิดฝนตก หนักจะทำให้อัตราการไหลสูงสุดเพิ่มมากขึ้นและไหลมาเร็วขึ้น เป็นการเพิ่มความรุนแรงของน้ำในการ ทำลายและยังเป็นสาเหตุของดินถล่มด้วย นอกจากนี้ยังทำให้ดินและรากไม้ขนาดใหญ่ถูกชะล้างให้ ไหลลงมาในท้องน้ำ ทำให้ท้องน้ำตื้นเขินไม่สามารถระบายน้ำได้ทันที^{๑๔} รวมทั้งก่อให้เกิดความสูญเสีย ชีวิตและบาดเจ็บของประชาชนทางด้านท้ายน้ำ ทำให้ปริมาณน้ำฝนไม่สามารถดูดซึมโดยลำต้น ใบ และรากได้ สำหรับบริเวณที่โล่งการไหลบ่าของน้ำผิวดินเร็วขึ้นเพราะไม่มีต้นไม้คอยชะลอน้ำ ซึ่งทำให้อัตราการไหลสูงสุดของน้ำสูงขึ้น นอกจากนี้ฝนยังมีโอกาสที่จะชะเอาหน้าดินไปด้วย ซึ่งจะทำความ ชุ่นของน้ำและตะกอนที่มากับน้ำมีมากขึ้นตามไปด้วย^{๑๕}

การขยายเขตเมืองลุกล้ำเข้าไปในพื้นที่ลุ่มต่ำ ซึ่งเป็นแหล่งเก็บน้ำธรรมชาติทำให้ไม่มีที่รับ น้ำ ดังนั้นเมื่อน้ำล้นตลิ่งก็จะเข้าไปท่วมบริเวณที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำซึ่งเป็นเขตเมืองที่ขยายใหม่ก่อน ก่อสร้างโครงสร้างขวางทางน้ำธรรมชาติทำให้มีผลกระทบต่อการระบายน้ำและก่อให้เกิดปัญหาน้ำ ท่วม การออกแบบทางระบายน้ำของถนนไม่เพียงพอ ทำให้น้ำล้นเอ่อในเขตเมือง ทำความเสียหาย ให้แก่ชุมชนเมืองใหญ่^{๑๖} เนื่องจากการระบายได้ช้ามาก การสร้างความเจริญและการพัฒนาชุมชน นำพาความสะดวกสบายสู่พื้นที่รับน้ำและพื้นที่ไหลผ่านของน้ำ ทำให้น้ำฝนไหลไปสู่คลองระบายมาก ขึ้น ต่างกับพื้นที่ชนบทที่ฝนสามารถไหลซึมลงไปได้ดินได้^{๑๗} รวมทั้งการพัฒนาชุมชนที่ไม่ถูกหลักวิชา ทำให้ประสิทธิภาพการระบายน้ำเลวลง โดยการกีดขวางทางไหลของน้ำ ทำให้ไม่สามารถระบายน้ำ

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายปรีชา เปรมทอง, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัด เพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระครูเกษมพัชราธร, เจ้าอาวาสวัดโนนป่าหลวง บ้านดงเจริญ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรัฐ พึ่งไชย, เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นางประทวน ใจพลกรัง, สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายชานานู มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงาน เกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ออกนอกพื้นที่ชุมชนได้ก่อให้เกิดสภาพน้ำท่วมขัง นอกจากนั้นในพื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่จะมีการสร้างบ้านเรือนอยู่ริมคลองซึ่งเป็นการก่อสร้างบ้านเรือนรุกล้ำลำน้ำสาธารณะ ทำให้ขนาดของลำน้ำแคบลงแล้วยังมีการทิ้งสิ่งปฏิกูลลงลำน้ำทำให้ลำน้ำตื้นเขินอีกด้วย^{๑๘}

ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี ในการเข้าร่วมกิจกรรมของทางหน่วยงานภาครัฐ เช่น การประชุมเกี่ยวกับการจัดการกับแหล่งน้ำ การจัดอบรมการปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพดินปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ^{๑๙} เนื่องจากประชาชนมีความตระหนักรู้ในความเป็นเจ้าของทรัพยากรน้ำ ซึ่งต้องช่วยกันอนุรักษ์ รักษา หวงแหน และใช้น้ำทุกหยดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการเรียนรู้การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชน^{๒๐} การบริหารจัดการน้ำในชุมชน หมู่ ๔ ตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นต้นน้ำลุ่มน้ำป่าสัก มีลำน้ำสำคัญของชุมชน ดังนี้ คือ ด้านตะวันตกห่างจากชุมชน ๒๐๐ เมตร คือแม่น้ำป่าสัก และคลองชลประทาน ด้านทิศตะวันออกมีคลองชื่อคลองกระนวนอาชีพหลักของชุมชนคือทำการเกษตรเช่น ทำนา ทำสวนผัก หนุมนเวียนตลอดทั้งปี อาศัยกระบวนกรมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก จะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและมอบหมายภารกิจในการดูแลชุมชนของตนเองให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกสาธารณะอันจะนำไปสู่กระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในที่สุด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความต้องการของแต่ละชุมชน แต่ละท้องถิ่นเพราะความต้องการและสภาพปัญหาที่มีความแตกต่างกัน^{๒๑}

หากแต่บางพื้นที่ยังต้องการความช่วยเหลือจากทางรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ การทำฝายชะลอน้ำ การทำพังกั้นน้ำ การขุดบ่อบาดาลเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้งและช่วงฝนทิ้งช่วง^{๒๒} แหล่งน้ำตื้นเขิน ถึงฤดูน้ำหลาก น้ำก็ไหลเข้าท่วมในหมู่บ้าน ไร่ นา สวน เสียหาย แต่ก็เสียหายไม่มาก ถึงฤดูแล้งน้ำไม่เพียงพอต่อการเกษตร จึงต้องขุดบ่อบาดาล น้ำในบ่อบาดาลก็ยังไม่เพียงพอ เพราะเครื่องสูบน้ำมีกำลังน้อย หากจะให้ได้น้ำเพียงพอต่อพืชผลการเกษตรต้องใช้เครื่องสูบน้ำที่มีกำลังมากๆ ซึ่งก็มีราคาแพง ไม่สามารถซื้อหามาใช้ได้ การที่ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่ทางภาครัฐจัดขึ้นนั้น ทำให้ได้รับผลกระทบและประสบกับปัญหาการขาดความรู้ที่จะนำมาแก้ไขปัญหา ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอย่างมาก^{๒๓} เนื่องจากไม่สามารถรับรู้รับทราบถึง วิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเนื่องจากสภาพดิน ฟ้า อากาศ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย จึงต้องเปลี่ยนแนวความคิด เข้าไปรับฟังและเข้าร่วมประชุมเพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้และแก้ไขปัญหา ให้ได้รับความเสียหายน้อยที่สุดหากเกิดภัยธรรมชาติ

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายตุ้ย มีผล, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางรจนา ดานิน, เกษตรกร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์/ตัวแทนแรงงานจังหวัด, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๐} สัมภาษณ์ พระครูวรพัชรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางประพรรณ ลู่ทอง, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายอนันต์ ชัยเลิศ, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายสละ ปัญญา, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ขึ้น^{๒๔} สำหรับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการยุติการเพาะปลูกพืชที่อาศัยน้ำมาก การปรับเปลี่ยนอาชีพและสร้างอาชีพเสริมชั่วคราวแม้จะเป็นทางออกที่น่าจะมีโอกาสในการสร้างรายได้เพิ่มขึ้น แต่ต้องยอมรับว่ากลุ่มเกษตรกรหลักในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์นั้น มักมีอายุเกินวัยกลางคนแล้ว ดังนั้นการเรียนรู้อาชีพใหม่ ในระยะเวลาอันสั้นอาจจะไม่ใช่สิ่งที่ง่ายสำหรับเกษตรกรที่คุ้นชินกับการเกษตรแบบดั้งเดิม^{๒๕} จึงมีความเป็นไปได้สูงว่าแม้รัฐจะจัดโครงการอบรมต่างๆ ให้แก่เกษตรกร แต่หากเกษตรกรไม่มีความชำนาญพื้นฐานหรือมีความถนัดเฉพาะด้านนั้นๆ การสนับสนุนโครงการดังกล่าวอาจไม่เกิดประโยชน์สูงสุดดังเช่นที่รัฐบาลคาดหวังไว้ แนวทางการอบรมที่เป็นไปได้และให้ผลได้ อาจเป็นการอาศัยทรัพยากรดั้งเดิมที่มีอยู่ในชุมชนหรือการส่งเสริมจุดเด่นของทรัพยากรท้องถิ่นที่เกษตรกรมีความชำนาญอยู่แล้วอาจเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากกว่า^{๒๖}

การพัฒนาในระดับชุมชนและท้องถิ่นให้เข้มแข็ง นำอยู่ ปลอดภัย มีพัฒนาการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งด้านสังคม การศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม จะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาวะที่ดี และหากทุกชุมชน/ท้องถิ่นมุ่งมั่นดำเนินการอย่างกว้างขวาง ประเทศไทยก็จะพัฒนาอย่างมีทิศทาง เป็นประเทศที่นำอยู่ที่สุด ชุมชนจะเข้มแข็ง นำอยู่ และพึ่งตนเองได้ ต้องอาศัยความรับผิดชอบ การเรียนรู้ ร่วมคิดร่วมทำ ตลอดจนอาศัยความร่วมมือและข้อมูลทางวิชาการจากหน่วยงานในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เพื่อปรับเปลี่ยนวิถีคิด ปรับพฤติกรรม การผลิตและการบริโภคโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รักษาสิ่งแวดล้อม เน้นการพึ่งตนเองเป็นสังคมเอื้ออาทร พึ่งพาอาศัยกันได้ และไม่ทอดทิ้งกัน^{๒๗}

พบว่าจากบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยลำดับประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๙๖ คิดเห็นสอดคล้องกัน ๑๗ ท่าน คือ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การขาดแหล่งกักเก็บน้ำ ประชาชนเพิ่มมากขึ้น มีการขยายพื้นที่เกษตรกรรมและการพัฒนาในด้านต่างๆ จึงทำให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการน้ำมากขึ้น

ประเด็นที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖๕ คิดเห็นสอดคล้องกัน ๖ ท่าน คือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ชาวไร่ชาวนามักประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำ ทั้งน้ำกิน และน้ำใช้ เพื่อการเกษตร การนำน้ำจากแม่น้ำป่าสักมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านการเกษตร เพื่อการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ตระหนักถึงคุณค่าและให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายพจน์ ทองเสริม, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นางอรภา วัฒนินทร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/วิชาการเกษตรอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายทองสุข ป้องท้าว, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ ทุมแถว, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ประเด็นที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗๑ คิดเห็นสอดคล้องกัน ๕ ท่าน คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประชาชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาตนเอง ช่วยเหลือชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

ประเด็นที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๖ คิดเห็นสอดคล้องกัน ๔ ท่าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้ง หรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

ประเด็นที่ ๕ คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๘ คิดเห็นสอดคล้องกัน ๒ ท่าน คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ สามารถเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้ง หรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบ

ตารางที่ ๔.๗ สรุปสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการเพื่อการเกษตร

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	๑๗	๑,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔,๑๕,๑๙,๒๐,๒๒,๒๓,๒๕,๒๖,๒๗
๒.	การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรมคุณภาพที่ปลอดภัย	๖	๒,๔,๑๐,๑๑,๒๐,๒๔
๓.	ความตระหนักของสมาชิกในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ	๕	๕,๑๑,๑๓,๑๖,๒๔
๔.	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำ	๔	๒,๑๓,๑๗,๒๑
๕.	งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในแต่ละปี	๓	๑๔,๒๕,๒๗
๖.	การพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำ	๒	๔,๑๘
๗.	การแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง	๒	๑๖,๒๑

จากตารางที่ ๔.๗ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการเพื่อการเกษตร

๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยรวม ๔ ด้าน ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	๓.๙๔	๐.๙๒	มาก
๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	๔.๐๐	๐.๙๐	มาก
๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	๔.๐๙	๐.๘๗	มาก
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	๒.๑๔	๐.๕๕	น้อย
ภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน	๓.๕๔	๐.๘๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยรวมทั้งหมด ๔ ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๘๑ โดยการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๐๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๘๗ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๐ และลำดับสุดท้ายคือ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๒ และระดับน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ๒.๑๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมของรัฐ	๓.๙๑	๑.๐๕	มาก
๒. การมีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อเลือกกิจกรรมในชุมชน	๔.๐๐	๐.๙๗	มาก
๓. การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรการการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	๓.๙๒	๑.๐๒	มาก
รวม	๓.๙๔	๑.๐๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าการมีส่วนร่วมในจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๑ โดยการมีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อเลือกกิจกรรมในชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๐๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๗ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรการการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๒ และลำดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมของรัฐ มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	การมีส่วนร่วมในจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านแรงงานการขุดลอกคูคลอง	๔.๐๐	๐.๙๖	มาก
๒. การมีส่วนร่วมในการปลูกพืชรอบแหล่งน้ำ เพื่อป้องกันการพังทลายของดิน	๔.๐๒	๑.๐๓	มาก
๓. การมีส่วนร่วมในการปลูกพืชที่ใช้ปริมาณน้ำน้อยตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่	๓.๙๙	๑.๐๐	มาก
รวม	๔.๐๐	๑.๐๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าการมีส่วนร่วมในจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๐ โดยการมีส่วนร่วมมีการปลูกพืชรอบแหล่งน้ำเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๐๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๓ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านแรงงานการขุดลอกคูคลอง มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๖ และลำดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมในการปลูกพืชที่ใช้ปริมาณน้ำน้อยตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การมีส่วนร่วมได้รับน้ำจากแหล่งธรรมชาติเพื่อใช้ในการเกษตร	๔.๑๐	๐.๙๖	มาก
๒. การมีส่วนร่วมใช้น้ำเพื่อการเกษตร	๔.๑๖	๐.๙๒	มาก
๓. การมีส่วนร่วมใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ	๔.๐๒	๐.๙๙	มาก
รวม	๔.๐๙	๐.๙๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๖ โดยการมีส่วนร่วมใช้น้ำเพื่อการเกษตร มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๒ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมได้รับน้ำจากแหล่งธรรมชาติเพื่อใช้ในการเกษตร มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๖ และลำดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมได้รับน้ำจากแหล่งธรรมชาติเพื่อใช้ในการเกษตร มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลโครงการจัดการน้ำ	๒.๓๖	๐.๙๑	น้อย
๒. การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลโครงการกับเกษตรกรผู้นำ	๒.๓๐	๐.๙๔	น้อย
๓. การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลโครงการกับเจ้าหน้าที่รัฐ	๑.๗๖	๐.๙๑	น้อย
รวม	๒.๑๔	๐.๙๒	น้อย

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ๒.๑๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๒ โดยการมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลโครงการจัดการน้ำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๒.๓๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๑ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลโครงการกับเกษตรกรผู้นำ มีค่าเฉลี่ย

๒.๓๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๔ และลำดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผล โครงการกับเจ้าหน้าที่รัฐ มีค่าเฉลี่ย ๑.๗๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๑ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อเลือกกิจกรรมในชุมชน เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้แทนประชาชนในพื้นที่ โดยกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ^{๒๘} ต่อจากนั้นก็เลือกกิจกรรมที่มีประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน^{๒๙} และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา ค้นคว้าหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา^{๓๐} มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย^{๓๑} จำเป็นต้องใช้วิธีการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมในการนำพา ข่าวดสารจากหน่วยงานภาครัฐบาลหรือเอกชน ไปสู่ประชาชนผู้เป็นเป้าหมาย^{๓๒} การจัดตั้งคณะกรรมการจัดการชลประทานเพื่อการบริหารจัดการน้ำชลประทานโดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับอ่างเก็บน้ำให้มีประสิทธิภาพและการบริหารจัดการน้ำที่เป็นเอกภาพต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการชลประทานโครงการประกอบด้วยตัวแทน ๔ ฝ่าย ได้แก่ ตัวแทนจากองค์กรกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน ตัวแทนจากผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่ชลประทาน และตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงนามแต่งตั้ง โดยผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะ ประธานอนุกรรมการลุ่มน้ำ^{๓๓} เพื่อให้ตัวแทนในแต่ละฝ่ายมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งน้ำ กำหนดมาตรฐานการควบคุมการส่งน้ำและบำรุงรักษา ส่งเสริมการผลิตด้านการเกษตร และการตลาด เพื่อให้

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นางอรภา วัฒนินทร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตรอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นางประพรรณ ลู่ทอง, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ชาอูน, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอัญญา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายชำนาญ มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นางสุนิสา สิ้นเจิมศิริ, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ใช้ประโยชน์จากน้ำมีผลตอบแทนสูงสุด โดยยึดหลัก เสมอภาค ทัวถึง และเป็นธรรม การเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน เมื่อมีการรวมตัวของกลุ่มผู้ใช้น้ำแล้ว เจ้าหน้าที่ชลประทานจะเข้าไปส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการพบปะเกษตรกร ประชุมชี้แจง การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม/สัมมนาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การจัดเวทีชุมชน เพื่อเพิ่มความเข้าใจเพิ่มเติม ในการบริหารจัดการน้ำและบำรุงรักษา การบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำ การจัดการกองทุน และการยกระดับขององค์กรให้สูงขึ้น^{๓๔}

การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมของรัฐ ประชาชนมีส่วนร่วมใน กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนสู่การแก้ไขการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรได้^{๓๕} ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป^{๓๖} เพราะจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการพัฒนา วางแผนโครงการพัฒนาต่างๆ^{๓๗} ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ ยินยอมปฏิบัติตามได้อย่างสมัครใจ^{๓๘} เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเป็นไปในแนวทางที่สนองต่อความต้องการ ของประชาชนอย่างแท้จริง^{๓๙} เกษตรกรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของแหล่งน้ำ มีการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้จักคุณค่าของน้ำ^{๔๐}

กระบวนการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์แลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิก เป็นสิ่งสำคัญในการกระตุ้น และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการสื่อสารนั้นต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๔๑} เพราะถือว่าเป็นส่วนช่วยให้กระบวนการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์หรือแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในสังคมเป็นไปได้โดยสะดวกขึ้น^{๔๒} ขอความร่วมมือจากมวลชนประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจต่อสถานการณ์สาธารณภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดความตื่นตระหนก ด้วยการติดตามและใช้ข้อมูลจากส่วนราชการที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในการนำเสนอข่าว และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายไกรสิงห์ จันทรสุนทร, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ ทุมแถว, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายสละ ปัญญา, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายอนันต์ ชัยเลิศ, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๘} สัมภาษณ์ นางประทวน ใจพลกรัง, สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นางรจนา ดานิน, เกษตรกร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์/ตัวแทนแรงงานจังหวัด, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายไชยยา ดีฟุ้ง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๔๑} สัมภาษณ์ พระครูวรพัชรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สนับสนุนทั้งเชิงป้องกันและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าร่วมกัน เมื่อสมาชิกผู้ใช้น้ำมีความเข้าใจและกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มพื้นฐาน มีความเข้มแข็งเพียงพอ กลุ่มผู้ใช้น้ำพื้นฐานที่ใช้น้ำจากคลองส่งน้ำสายเดียวกันสามารถรวมตัวกันยกระดับฐานะ เป็นกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน และยกระดับเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ หรือเป็นสมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน หรือ สหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทานต่อไป^{๔๓} การนำความรู้มาวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำด้วยกรอบคิดการจัดการลุ่มน้ำ จึงเป็นทางออกที่จะช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้ไปสู่การจัดการแก้ปัญหาอย่างเป็นองค์รวมทั้งระบบได้^{๔๔} แต่คำถามสำคัญคือเรามีข้อมูลและความรู้ที่จะใช้จัดการเพียงพอหรือยัง ข้อมูลสำคัญๆ เช่น ปริมาณและลักษณะของฝน ลักษณะการไหลของน้ำในลำธาร แหล่งรองรับน้ำตามธรรมชาติและอ่างเก็บกักน้ำต่างๆ พื้นที่เสี่ยงจากภูเขาถล่มและน้ำท่วมฉับพลัน ตลอดจนข้อมูลปริมาณการใช้น้ำ^{๔๕} ข้อมูลที่จำเป็นเหล่านี้ต้องหุ้มเทการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังจึงจะรู้ และหากนำข้อมูลความรู้มาแปลงเป็นนโยบาย แผน วิธีการ และกระบวนการบริหารจัดการลุ่มน้ำในแต่ละแห่งอย่างเป็นรูปธรรมได้ ก็จะสามารถแก้ปัญหาวิกฤติน้ำทั้งระบบได้ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ^{๔๖} ซึ่งผลการตัดสินใจมีผลผูกพันให้หน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชน เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโดยเป็นผู้ดำเนินการกิจ และภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน การตัดสินใจของประชาชนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างการเรียนรู้ ความเข้าใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เช่น การลงประชามติเพื่อพิจารณาว่าควรมีการจัดสร้างเขื่อน ฝาย หรือการขุดสระน้ำ ในพื้นที่ของชุมชนหรือไม่ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การตัดสินใจเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่ เพราะรับรู้ถึงสาเหตุของปัญหาเป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นผู้ที่ต้องนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับคนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนตัดสินใจเลือก ในการวางแผน นโยบาย การร่วมกิจกรรม การร่วมรับผลประโยชน์ และต้องร่วมประเมินผลในโครงการ ที่สำคัญประชาชนในชุมชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ ว่าควรเลือกแนวทาง วิธีการใดที่จะได้มาซึ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ไม่ส่งผลกระทบต่อผลเสียแก่ชุมชนและประเทศชาติต่อไป

^{๔๓} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรัฐ พึ่งไชย, เกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาชัย, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายเชาวลิตร์ งามศรี, เกษตรกร อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๑๓ สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การมีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อเลือกกิจกรรมในชุมชน	๒๑	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๑,๒๒,๒๔,๒๗
๒.	การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมของรัฐ	๑๗	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๕,๑๗,๑๘,๒๐,๒๑,๒๖
๓.	กระบวนการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์แลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิก	๑๖	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๒,๑๕,๑๖,๑๗,๒๒,๒๕
๔.	การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิก และหน่วยงานอื่นๆ	๑๕	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๒,๑๕,๑๖,๑๗,๒๒
๕.	การจัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำ	๑๑	๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐
๖.	การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรการการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	๕	๑๓,๑๔,๑๗,๒๒, ๒๖

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านต่างๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งน้ำ การบริหารจัดการน้ำในระดับคลองส่งน้ำ ดำเนินการบริหารจัดการน้ำโดยกลุ่มบริหารจัดการน้ำชลประทานร่วมกันบริหารจัดการน้ำภายในคลองส่งน้ำเพื่อนำไปสู่ระบบแปลงนา โดยมีคณะกรรมการของกลุ่มตัวแทน ผู้นำชุมชน ซึ่งการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบคือ ต้องมีข้อมูลและความรู้ ที่ทำให้เห็นภาพรวมของปัญหา และยังต้องเข้าใจสภาพปัญหาในระดับพื้นที่เป็นอย่างดี^{๔๗} การเข้าใจภาพรวมต้องใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีระดับสูง เช่น ภาพถ่ายดาวเทียม หรือมาตรวัดต่างๆ ช่วยซึ่งต้องอาศัยเครื่องมือจากหน่วยงานรัฐ ซึ่งปัจจุบันยังต่างคนต่างทำ บูรณาการกันไม่ได้ทำให้ระบบเตือนภัยและกลไกการแก้ปัญหาไม่มีประสิทธิภาพ^{๔๘}

^{๔๗} สัมภาษณ์ นายไกรสิงห์ จันทรสุกีร์, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๔๘} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ส่วนข้อมูลระดับพื้นที่ต้องอาศัยข้อมูลความรู้ของประชาชนและองค์กรในท้องถิ่น เช่น ความรู้สภาพภูมิประเทศ ระบบนิเวศ ชุมชน การใช้ที่ดินและทรัพยากร ที่เชื่อมโยงกันจากต้นน้ำบนภูเขาจนถึงท้องทะเล^{๔๙} ชุมชนในชนบทมีความรู้เป็นทุนเดิมอยู่แล้วจากวิถีชีวิตประจำวัน เช่น การจัดการน้ำระบบเหมืองฝายและประปาภูเขาเพื่อเอาน้ำมาใช้ การรักษาป่าริมน้ำ เช่น ป่าบุง ป่าทาม ป่าจาก ป่าสาकु การรักษาพรุ การทำวังปลา เพื่อช่วยให้สัตว์น้ำมีที่อยู่อาศัยที่วางไข่ จัดการป่าอนุรักษ์ ป่าชุมชน ป่ายาง เพื่อรักษาต้นน้ำ ป้องกันภูเขาถล่ม ป้องกันน้ำท่วมและน้ำแล้ง และยังสร้างความมั่นคงด้านอาหารของชุมชนอีกด้วย^{๕๐} ชุมชนปากแม่น้ำ ที่เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน ทำนา และเลี้ยงสัตว์น้ำ ก็จะช่วยห้องรองยกคันดินเพื่อปลูกต้นไม้ ขุดคลองเชื่อมต่อกันเพื่อระบายน้ำและเป็นเส้นทางสัญจร จัดระบบเปิดปิดน้ำเข้าสวนให้สอดคล้องกับการขึ้นลงของน้ำ^{๕๑} ปัญหา น้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสีย จึงไม่รุนแรงถึงขั้นวิกฤติเพราะมีความรู้ท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรในลุ่มน้ำเหล่านี้จึงต้องนำความรู้ท้องถิ่นเหล่านี้มาใช้ประโยชน์^{๕๒} การออกแบบพัฒนาสิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น ถนนและอาคารกีดขวางเส้นทางน้ำ การถมแหล่งน้ำสาธารณะ ตลอดจนการปล่อยให้แหล่งน้ำตื้นเขิน โดยไม่ปรึกษาประชาชนในท้องถิ่น จึงไม่เหมาะสมและมีส่วนทำให้น้ำท่วมขังส่งผลกระทบต่อชุมชนรุนแรงยิ่งขึ้น^{๕๓}

การมีส่วนร่วมในการปลูกพืชรอบแหล่งน้ำเพื่อป้องกันการพังทลายของดินนั้นว่าเป็นการจัดโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการแหล่งน้ำที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชุมชน^{๕๔} ปัญหาที่พบบ่อย คือ ขยะและเศษวัสดุพืชุดต้นท่อระบายน้ำลงสู่คูคลอง ที่เป็นอุปสรรคการระบายน้ำ^{๕๕} การปลูกพืชด้วยวิธีดั้งเดิม ไม่สามารถกำหนดปริมาณธาตุอาหารให้พอดีกับความต้องการของพืชได้ นอกจากนี้ยังมีการสูญเสียธาตุอาหารจากกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในดินและในอากาศ ตลอดจนการแย่งธาตุอาหารจากวัชพืช^{๕๖} ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยการช่วยกันทำความสะอาด ร่วมกันขุดลอกคูคลองและกำจัดผักตบชวา ตามโครงการคืนคลองให้น้ำไหล คืนความใสให้แม่น้ำ โดยดำเนินกิจกรรม

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ชาอุ่น, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอัญญา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๕๐} สัมภาษณ์ นางอรภา วัฒนินทร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตรอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายเชาวลิตร งามศรี, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายไชยยา ตีฟุง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นางรจนา ดานิน, เกษตรกร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์/ตัวแทนแรงงานจังหวัด, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายชำนาญ มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

การขุดลอก กำจัดผักตบชวา วัชพืช และสิ่งกีดขวางทางน้ำอย่างต่อเนื่อง^{๕๗} เพื่อให้น้ำสามารถไหลผ่านได้สะดวก ไม่มีสิ่งกีดขวาง เกษตรกรก็สามารถที่จะใช้น้ำในการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยป้องกันการชะล้างของหน้าดินโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความลาดเอียง^{๕๘} จะช่วยรองรับแรงปะทะของเม็ดฝนได้อย่างดี ถ้าเป็นพืชที่มีระบบรากแน่นหนาแผ่สาขาไปได้มาก จะช่วยยึดเหนี่ยวเม็ดดินให้ติดกัน ลดการพังทลายของหน้าดิน^{๕๙} ช่วยลดความเร็วและการกระจายการไหลของน้ำที่ไหลบ่าบนผิวดินทำให้น้ำซึมลงไปในดินมากขึ้น เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน เมื่อมีการไหลกลับหรือเมื่อ ต้น เถา ใบ ของพืชคลุมดินหล่นทับถมลงไปในดิน^{๖๐} ถ้าเป็นพืชตระกูลถั่วจะสามารถตรึงไนโตรเจนจากอากาศมาใช้ประโยชน์เพิ่มเติมให้แก่ดิน ช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดิน ช่วยต่อต้านและขัดขวางการเจริญเติบโตของพืชที่ไม่ต้องการ เช่น หญ้าคา และวัชพืชต่างๆ รากของพืชคลุมดินช่วยทำให้ดินโปร่ง มีช่องอากาศมากขึ้น สามารถระบายน้ำได้ดี^{๖๑}

เนื่องจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชน ได้เล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ประชาชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกพืชรอบแหล่งน้ำเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ด้วยการปลูกพืช เช่น ต้นไผ่ หญ้าแฝก บริเวณริมตลิ่งของแม่น้ำป่าสัก ไร่ช่วยกรองเศษพืชและตะกอนดิน ดูดซับน้ำ ช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดิน ดูดซับแร่ธาตุและอาหาร ดูดซับสารพิษ ช่วยปรับปรุงสภาพดินทำให้คุณสมบัติทางกายภาพของดินดีขึ้น^{๖๒} ทำให้ความเร็วของน้ำไหลบ่าลดลงเพื่อลดการแตกกระจายและการพัดพาของอนุภาคดิน โดยเพิ่มความสามารถในการกักเก็บน้ำ ผิวดินตลอดจนสร้างสิ่งกีดขวางการไหลบ่าของน้ำ การทำทางระบายน้ำจากน้ำไหลบ่า เพื่อป้องกันการสูญเสียดินโดยการทำคันดินเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากอาจมีน้ำส่วนเกินซึ่งซึมลงไปในดินไม่หมด โดยน้ำส่วนเกินนี้ต้องถูกระบายอย่างถูกวิธี เช่น การทำทางระบายน้ำ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการขุดลอกคูคลอง เป็นการสร้างประโยชน์แก่ชุมชน ในการบรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขุดลอกคูคลองช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้จริง^{๖๓} ส่วนเสียดอรับจากเกษตรกรต่อการเข้าร่วมเป็นแรงงานในโครงการ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยความเต็มใจ^{๖๔} เพราะทุกคนต่างมีความตระหนักถึงคุณค่า และการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อดำรงชีวิต เลี้ยงชีพ และได้ใช้ประโยชน์มากมายทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การอุปโภคบริโภค การเป็นที่รองรับหรือ

^{๕๗} สัมภาษณ์ นางประพรรณ ภูทอง, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๕๘} สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๕๙} สัมภาษณ์ นายประดิษฐ์ เก่งกล้า, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๐} สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาสัย, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๑} สัมภาษณ์ นายปรีชา เปรมทอง, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๖๒} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรค์ พึ่งไชย, เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระครูวรพัชรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๖๔} สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาสัย, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ระบายน้ำฝน และน้ำเสีย^{๖๕} เป็นแหล่งผลิตอาหารจากพืชและสัตว์น้ำ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุตสาหกรรม ตลอดจนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ^{๖๖} ที่สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณี เสริมสร้างภูมิทัศน์ให้แก่ชุมชน ที่โล่งสำหรับระบายอากาศของเมือง และก่อให้เกิดป่าชุมชน นอกจากนี้ แม่น้ำลำคลอง ยังเป็นแหล่งรวมของศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตที่สร้างสมสืบทอดต่อกันมาจากชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานมาแต่โบราณ ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นๆ และมีคุณค่าอย่างยิ่ง^{๖๗}

การจ้างงานในชุมชน ผู้นำต้องการสร้างความเป็นกันเอง และคุ้นเคยกับประชาชน การเข้าถึงชุมชน ศึกษาชุมชน และทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชน^{๖๘} การแสดงออกถึงความตั้งใจ และมีความจริงใจที่จะทำงานในชุมชนร่วมกับประชาชน ต้องค่อยเป็นค่อยไป ไม่เร่งรีบ รวดรัด และต้องมาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนนั้น^{๖๙} และให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วม และรู้เห็นตั้งแต่เริ่มต้นโครงการและกิจกรรมการจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งน้ำ ประชาชนบริเวณลุ่มน้ำป่าสักต่างก็ให้ความร่วมมือ^{๗๐} โดยเฉพาะการเกษตรในพื้นที่ข้างเคียงไม่ทิ้งขยะมูลฝอย น้ำเสียและของเสียลงสู่แหล่งน้ำและทางระบายน้ำสาธารณะ สอดส่องและเป็นหูเป็นตา ร่วมกับภาครัฐในการตรวจสอบและเฝ้าระวังการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดในบริเวณข้างเคียง

กล่าวโดยสรุป การแสดงความคิดเห็นที่ทำให้ประชาชนในชุมชนตระหนักดีว่า การดำเนินกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ผู้ที่ได้รับผลกระทบและมีส่วนได้เสียควรเป็นผู้มีโอกาสได้ แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะความคิด การปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจึงต้อง ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด โดยต้องสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอันเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน และเป็นส่วนสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนกลุ่มที่มีส่วนได้เสียและได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจึงเริ่มจากความต้องการของชุมชนแทนความต้องการของหน่วยงานภาครัฐ

^{๖๕} สัมภาษณ์ นายทองสุข ป็องท้าว, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๖} สัมภาษณ์ นายตุ้ย มีผล, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๗} สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ ทุ่มแถว, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๘} สัมภาษณ์ นางประทวน ใจพลกรัง, สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๙} สัมภาษณ์ นายปรีชา เปรมทอง, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๗๐} สัมภาษณ์ พระครูเกษมพัชราธร, เจ้าอาวาสวัดโนนपालวก บ้านดงเจริญ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๑๔ สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งน้ำ	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๕,๒๖
๒.	การมีส่วนร่วมในการปลูกพืชรอบแหล่งน้ำเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน	๑๘	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๕,๒๖,๒๗
๓.	การมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านแรงงานการขุดลอกคูคลอง	๑๔	๑,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘
๔.	มีการจ้างงานในชุมชน	๑๑	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔
๕.	การมีส่วนร่วมในการปลูกพืชที่ใช้ปริมาณน้ำน้อยตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่	๙	๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในด้านต่างๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

การใช้ประโยชน์จากโครงการด้านแหล่งน้ำ พบว่า โครงการแหล่งน้ำใช้ประโยชน์ได้ตรงความต้องการ สามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตร เช่น เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ประมง ช่วยแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำ ภัยแล้ง แก้ไขปัญหาน้ำท่วม น้ำหลากได้ ใช้เพื่ออุปโภค และใช้น้ำเพื่อธุรกิจ^{๗๑} เช่น อุตสาหกรรมในครัวเรือน ท่องเที่ยว การวางแผนการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ชลประทาน เมื่อสิ้นฤดูแล้งกรมชลประทานจะให้ความสำคัญในเรื่องของน้ำอุปโภคบริโภค ซึ่งจะต้องมีใช้ตลอดฤดูแล้งและช่วงต้นฤดูฝน^{๗๒} เพราะบางครั้งบางปีฝนอาจจะมาล่าช้าหรือขาดช่วง จึงจำเป็นที่จะต้องให้มีน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคตลอด รวมถึงการรักษาระบบนิเวศด้วย^{๗๓} พร้อมกันนี้ ได้มีการเตรียมน้ำสำหรับฤดูกาลเพาะปลูกซึ่งกรมชลประทานให้ความสำคัญจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อ

^{๗๑} สัมภาษณ์ นางสุนิสา สีนเจิมศิริ, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๒} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรค์ พึ่งไชย, เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๓} สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

เพาะปลูก^{๗๔} ทั้งนี้เมื่อปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นเพียงพอกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทำให้มีน้ำสำหรับการเริ่มเพาะปลูกก็จะทำให้สามารถเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวได้ก่อนฤดูน้ำหลากหรือฤดูมรสุม^{๗๕}

ปัญหาน้ำเป็นปัญหาเชิงซ้อนที่เกิดจากปัจจัยเกี่ยวข้องมากมาย นอกจากความแปรปรวนของลมฟ้าอากาศแล้ว ยังมีเรื่องผังเมือง^{๗๖} การใช้ที่ดินและทรัพยากร การก่อสร้างสาธารณูปโภค การเตือนภัย การฟื้นฟูเยียวยาผู้ประสบภัย ตลอดจนการดูแลรักษาป่าต้นน้ำลำธารด้วย^{๗๗} ปัญหาน้ำจึงไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีการเก็บกักและจัดสรรน้ำเท่านั้น อีกทั้งยังไม่อาจแก้ไขได้ด้วยหน่วยงานของรัฐเพียงลำพัง แต่ต้องแก้ปัญหาคู่ที่เกี่ยวเนื่องไปด้วยกันอย่างเป็นระบบ^{๗๘} ความต้องการใช้น้ำทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น เพื่อการอุปโภค – บริโภค เพื่อการเกษตร และเพื่อการอุตสาหกรรม ตามประชากรที่เพิ่มขึ้น และการขยายตัวของชุมชน^{๗๙} เพื่อการบริหารจัดการน้ำชลประทานให้มีความมั่นคงและยั่งยืน สามารถรองรับการเจริญเติบโตของประเทศไทยในอนาคต กรมชลประทานจึงกำหนดนโยบายการบริหารจัดการน้ำชลประทานโดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา นำมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำชลประทานเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานและชุมชนผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงอย่างเป็นธรรม^{๘๐} การดำเนินงานการบริหารจัดการน้ำชลประทานโดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วม การจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานของโครงการโครงการต้องจัดทำข้อมูลเบื้องต้น โดยเจ้าหน้าที่ชลประทานดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ด้านวิศวกรรม เช่น หน่วยงาน ระบบส่งน้ำ ข้อมูลด้านองค์กรกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน เช่น จำนวนกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวนสมาชิกและพื้นที่ถือครอง ด้วยนโยบายของกรมชลประทาน จะบริหารจัดการน้ำร่วมกับเกษตรกรอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่เป็นที่ปรึกษา ในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน และร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ^{๘๑}

การมีส่วนร่วมได้รับน้ำจากแหล่งธรรมชาติเพื่อใช้ในการเกษตร โดยมีสถานที่ที่ควบคุมระบบสูบน้ำ ด้วยพลังงานไฟฟ้า ระบบส่งน้ำ ระบบการแพร่กระจายน้ำในแปลงนา เป็นระบบ

^{๗๔} สัมภาษณ์ นางประพรรณ ลู่ทอง, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๕} สัมภาษณ์ พระครูเกษมพัชราธร, เจ้าอาวาสวัดโนนपालวก บ้านดงเจริญ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๗๖} สัมภาษณ์ นายชำนาญ มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๗๗} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ชาอุ่น, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอัญญา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๙} สัมภาษณ์ พระครูวรพัชรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายไกรสิงห์ จันทรสุกี, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาสัย, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ชลประทานขนาดเล็ก ที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบ^{๘๒} มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกทั้งสองฤดู โดยโครงการจะดำเนินการส่งน้ำช่วยเหลือการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้งเป็นหลัก^{๘๓} โดยเริ่มดำเนินการประมาณ เดือนมกราคม และสิ้นสุดประมาณเดือนพฤษภาคมของทุกปี เพื่อทำนาปรัง^{๘๔} สำหรับในฤดูฝนจะดำเนินการ ส่งน้ำช่วยเหลือการเพาะปลูกพืชเมื่อเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน การมีส่วนร่วมในการส่งน้ำบำรุงรักษา การบริหารจัดการน้ำชลประทาน เป็นการส่งน้ำให้แก่พื้นที่ส่งน้ำ และการบำรุงรักษาอาคารชลประทาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรได้รับน้ำทันตามเวลาที่ต้องการมีขั้นตอน ๑๔ ขั้นตอน ดังนี้^{๘๕}

๑. ชลประทานกำหนดพื้นที่เพาะปลูกพืช ให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน
๒. เกษตรกรแจ้งความต้องการเพาะปลูกพืชให้หัวหน้ากลุ่ม และแจ้งเจ้าหน้าที่ชลประทาน
๓. ชลประทานวางแผนการส่งน้ำ และปรับแผนการส่งน้ำให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้น้ำ
๔. ประชุมคณะกรรมการจัดการชลประทานโครงการเพื่อตกลงการส่งน้ำ
๕. แจ้งข้อตกลงการส่งน้ำแจ้งให้หัวหน้าคู และสมาชิกผู้ใช้น้ำ รับทราบ
๖. บำรุงรักษาคูส่งน้ำก่อนการส่งน้ำในแต่ละฤดูการ
๗. ส่งน้ำตามแผนที่กำหนด และมีการปรับแผนการส่งน้ำตลอดฤดูการ
๘. เจ้าหน้าที่ชลประทาน ออกพบปะเกษตรกร
๙. เจ้าหน้าที่ชลประทาน วัดปริมาณน้ำที่ส่งให้เกษตรกร
๑๐. รายงานพื้นที่เพาะปลูก เปรียบเทียบกับพื้นที่เพาะปลูกจริง
๑๑. เจ้าหน้าที่ชลประทาน สำรวจผลผลิต ราคา และความพอใจในการส่งน้ำ
๑๒. เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล เพื่อติดตามและประเมินผล
๑๓. ประชุมคณะกรรมการเพื่อสรุปและประเมินผลการส่งน้ำ
๑๔. เจ้าหน้าที่ชลประทาน จัดทำรายงานสรุป ณ สิ้นฤดูการ^{๘๖}

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ยังประสบปัญหาสภาพการใช้น้ำในพื้นที่มีการจัดการที่ไม่เป็นระบบ ในด้านการส่งน้ำและด้านการบำรุงรักษาระบบชลประทาน จากปัญหาดังกล่าวพบว่ามีสาเหตุสำคัญ มาจากการที่สมาชิกผู้ใช้น้ำ มีการใช้น้ำชลประทานไม่เต็มศักยภาพ ขาดการวางแผนในการใช้น้ำ สมาชิกขาดความเข้มแข็งด้านการเสริมสร้างและการ

^{๘๒} สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๓} สัมภาษณ์ นางประทวน ใจพลกรัง, สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๔} สัมภาษณ์ นายต๋อย มีผล, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๕} สัมภาษณ์ นายไกรสิงห์ จันทรสุกี, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๖} สัมภาษณ์ นายไกรสิงห์ จันทรสุกี, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ประสานงานการจัดการน้ำชลประทานรวมทั้ง ไม่มีการกำหนดความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างสมาชิก สหกรณ์ผู้ใช้น้ำกับเจ้าหน้าที่โครงการสถานีสูบน้ำ

ตารางที่ ๔.๑๕ สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การมีส่วนร่วมใช้น้ำเพื่อการเกษตร	๒๕	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๕,๒๖,๒๗
๒.	ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นเพียงพอกับความ ต้องการของประชาชนในพื้นที่	๑๙	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔
๓.	การมีส่วนร่วมได้รับน้ำจากแหล่ง ธรรมชาติเพื่อใช้ในการเกษตร	๑๖	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐
๔.	การมีส่วนร่วมใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่าง เพียงพอ	๑๐	๗,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔
๕.	พื้นที่รับประโยชน์จากโครงการเพิ่มขึ้น	๘	๑,๕,๖,๑๑,๑๕,๑๗,๒๓,๒๔
๖.	มีการจัดสรรน้ำอย่างทั่วถึงเป็นธรรม	๖	๓,๖,๑๒,๑๕,๒๒,๒๓

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดง จัดลำดับ สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ใน ด้านต่างๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัด เพชรบูรณ์

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผลโครงการกับเจ้าหน้าที่รัฐ การลงพื้นที่ติดตาม ประเมินผลโครงการการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยการมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และ ประเมินผลการทำงาน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการพัฒนาที่พวกเขา ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่^{๘๗} การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะๆ ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวม ยอดของโครงการทั้งหมด^{๘๘}

^{๘๗} สัมภาษณ์ นางอรภา วัฒนินทร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตรอำเภอ หล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๘} สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงาน เกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

การประเมินความเข้มแข็งองค์กรผู้ใช้น้ำ ในเดือนกันยายนของทุกปี สมาชิกผู้ใช้น้ำจะตอบแบบสอบถามที่เจ้าหน้าที่ชลประทานนำมาแจกให้เพื่อให้เจ้าหน้าที่นำข้อมูลไปวิเคราะห์ความเข้มแข็งขององค์กรกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยจำแนกเป็นอ่อนแอ ปานกลาง และเข้มแข็ง ผลที่ได้สามารถนำไปวางแผนการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่องค์กรกลุ่มผู้ใช้น้ำได้^{๘๙} การสร้างความเข้าใจการมีส่วนร่วม โดยการฝึกอบรม ประชุม ศึกษาดูงาน ให้แก่ เจ้าหน้าที่ เกษตรกรผู้ใช้น้ำ องค์กรส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับความเข้าใจ^{๙๐} หากสนับสนุนองค์กรเครือข่ายประชาชนในลุ่มน้ำย่อยให้มีความเข้มแข็ง มีความรู้ความสามารถในการวางแผนบริหารจัดการน้ำได้^{๙๑} และเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายลุ่มน้ำใหญ่ได้ โดยมีหน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุน ก็จะทำให้สังคมมีความรู้และมีพลังแก้ไขปัญหาที่ใหญ่ขึ้นในระดับลุ่มน้ำได้^{๙๒} การประเมินแบบมีส่วนร่วมมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้เกิดการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงแก้ไขเป็นลำดับจนได้รับความสำเร็จ^{๙๓} การประเมินแบบมีส่วนร่วมเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เป็นแนวทางที่ให้ผู้ใช้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนได้ข้อมูลจากการประเมินโครงการ^{๙๔} ไม่ใช่เพียงแค่การประเมินครั้งสุดท้าย เป็นการชี้ให้เห็นความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงความรู้ทัศนคติ ทักษะ การประเมินแบบมีส่วนร่วมทำให้เป็นไปได้ในการร่วมให้ความสนใจระหว่างทำงาน ทำให้งานบรรลุเป้าหมาย ของผู้ใช้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ^{๙๕} การควบคุมกำกับประเมินผลแบบมีส่วนร่วม การที่ประชาชนหรือผู้ใช้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลการปฏิบัติงาน การร่วมแสดงทัศนะความคิดเห็น การร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การร่วมคิดแนวทางการแก้ไขปัญหา การร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การร่วมในการดำเนินการ และการร่วมติดตามประเมินผล เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิก^{๙๖} การประเมินผลจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจว่าควรจะยกเลิกโครงการ หรือสนับสนุนให้มีการขยายผลต่อไป^{๙๗} โดยเฉพาะการมีโครงการใหม่ๆ มีโอกาสจะผิดพลาดหรือล้มเหลวได้ง่าย ความ

^{๘๙} สัมภาษณ์ นายไกรสิงห์ จันทรสุนทร, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๐} สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๑} สัมภาษณ์ นางประพรรณ ลูทอง, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๒} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ชาอ่อน, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอัญญา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๓} สัมภาษณ์ นางประทวน ใจพลกรัง, สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๔} สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาชัย, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๕} สัมภาษณ์ นายไชยยา ตีฟุ้ง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๙๖} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๗} สัมภาษณ์ นายปรีชา เปรมทอง, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ล้มเหลวของโครงการจึง ไม่ใช่ความล้มเหลวของผู้นำเสนอไป^{๙๘} ดังนั้นถ้าเราประเมินผลแล้วโครงการนั้น สำเร็จตามที่กำหนด วัตถุประสงค์ และเป้าหมายไว้ก็ควรดำเนินการต่อไป แต่ถ้าประเมินผลแล้วโครงการนั้นมีปัญหาหรือมี ผลกระทบเชิงลบมากกว่า เราก็ควรยกเลิกไป^{๙๙} เพื่อทราบถึงของการปฏิบัติงานตามโครงการว่าเป็นไปตามที่กำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมาย หรือกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด เพื่อปรับปรุงงาน^{๑๐๐} ถ้าเรานำโครงการไปปฏิบัติแล้ว พบว่าบางโครงการไม่ได้เสียทั้งหมด แต่ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ เราควรนำโครงการนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น^{๑๐๑} โดยพิจารณาว่า โครงการนั้นบกพร่องในเรื่องใด เช่น ขาดความร่วมมือของประชาชน ขัดต่อค่านิยมของประชาชน ขาดการ ประชาสัมพันธ์ หรือสมรรถนะขององค์การที่รับผิดชอบต่ำ เมื่อเราทราบผลของการประเมินผล เราก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงประเด็น^{๑๐๒} เพื่อขยายผลในการนำโครงการไปปฏิบัติ ถ้าเราไม่มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อาจจะไม่ทราบถึงความสำเร็จของโครงการ แต่ถ้าเราประเมินผลโครงการเป็นระยะสม่ำเสมอ ผลปรากฏว่าโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ เราก็ควรจะขยายผลโครงการนั้นต่อไป แต่การขยาย ผลนั้นมีได้หมายความว่าขยายไปได้ทุกพื้นที่ การขยายผลต้องคำนึงถึงมิติของประชาชน เวลา สถานที่ สถานการณ์ต่างๆ^{๑๐๓}

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผลโครงการกับเกษตรกรผู้นำ การควบคุม กำกับประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ทำให้มีกรอบการทำงานชัดเจนยิ่งขึ้น และมีการต่อรองที่แตกต่างกันออกไป ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เข้าร่วมในกระบวนการจัดการน้ำ ทำให้ต้องมีมติเป็นเอกฉันท์ในการจัดลำดับความสำคัญ และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนจำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูล รับฟังความคิดเห็นจากมุมมองที่แตกต่าง ตระหนักถึงความรู้และบทบาทของผู้มีส่วนร่วม ทำให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นในการประเมินผล

^{๙๘} สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ ทุมแถว, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๙} สัมภาษณ์ นายชำนาญ มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรฐ ฝั่งไชย, เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ นางสุนิสา สินเจิมศิริ, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นางรจนา ดานิน, เกษตรกร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์/ตัวแทนแรงงานจังหวัด, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ พระครูวรพัชรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๑๖ สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผลโครงการกับเจ้าหน้าที่รัฐ	๑๗	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๒๐,๒๒,๒๖
๒.	การควบคุม กำกับประเมินผลแบบมีส่วนร่วม	๑๓	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๕,๑๖,๑๘,๒๒
๓.	การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผลโครงการกับเกษตรกรผู้นำ	๑๑	๑,๒,๓,๔,๖,๘,๑๑,๑๕,๑๗,๒๓
๔.	การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผลโครงการกับองค์กรส่วนท้องถิ่น	๗	๔,๖,๑๑,๑๒,๑๓,๒๑,๒๒
๕.	การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผลโครงการจัดการน้ำ	๖	๔,๗,๑๒,๑๕,๒๐,๒๓
๖.	การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผลก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน	๕	๖,๗,๘,๑๗,๒๕
๗.	หน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ	๕	๑๑,๑๒,๑๘,๑๙,๒๖

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในด้านต่างๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม โดยรวม ๗ ด้าน ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การบริหารจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. หมั่นประชุมเนืองนิตย์	๓.๙๗	๐.๙๖	มาก
๒. พร้อมเพรียงกันประชุม	๔.๐๘	๐.๘๘	มาก
๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีบัญญัติไว้	๒.๑๘	๐.๗๓	น้อย
๔. สักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	๔.๔๑	๐.๕๗	มาก

ตารางที่ ๔.๑๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม โดยรวม ๗ ด้าน ดังนี้ (ต่อ)

(n = ๔๐๐)

การบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๕. ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ	๔.๔๘	๐.๖๑	มาก
๖. เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ	๔.๓๐	๐.๕๕	มาก
๗. บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน	๓.๘๑	๐.๔๒	มาก
ภาพรวมทั้ง ๗ ด้าน	๓.๘๙	๐.๖๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่าการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม โดยรวมทั้งหมด ๗ ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๘ โดยการปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๔๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๑ รองลงมาคือ การสักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๗๕ และลำดับสุดท้าย คือ ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ มีค่าเฉลี่ย ๒.๑๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๗๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านหมั่นประชุมเนืองนิตย์ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

หมั่นประชุมเนืองนิตย์	การบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. เข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ	๓.๙๙	๑.๐๒	มาก
๒. ประสานงานเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ	๓.๙๖	๑.๐๒	มาก
๓. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ	๓.๙๗	๑.๐๒	มาก
รวม	๓.๙๗	๑.๐๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่าการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านหมั่นประชุมเนืองนิตย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๒ โดยการเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๓.๙๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๒ รองลงมาคือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๒ และลำดับสุดท้ายคือ การประสานงานเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ดังนี้

(n = ๔๐๐)

พร้อมเพรียงกันประชุม	การบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. เข้าร่วมการประชุมตามเวลาที่กำหนด	๔.๐๘	๐.๙๖	มาก
๒. ไม่เคยละทิ้งการประชุมโดยไม่มีเหตุอันสมควร	๔.๐๗	๐.๙๙	มาก
๓. เข้าร่วมทำกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกัน	๔.๐๙	๐.๙๓	มาก
รวม	๔.๐๘	๐.๙๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่าการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๖ โดยการเข้าร่วมทำกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกัน มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๓ รองลงมาคือ การเข้าร่วมการประชุมตามเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๖ และลำดับสุดท้ายคือ การไม่เคยละทิ้งการประชุมโดยไม่มีเหตุอันสมควร มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้	การบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. ไม่บัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	๑.๘๒	๑.๐๒	น้อย
๒. ไม่บัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง	๒.๐๒	๑.๐๗	น้อย
๓. ไม่บัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ชอบธรรม	๒.๗๑	๑.๐๙	ปานกลาง
รวม	๒.๑๘	๑.๐๖	น้อย

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่าการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ๒.๑๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๖ โดยการไม่บัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ชอบธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๒.๗๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๙ รองลงมาคือ ไม่บัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของ

กลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง มีค่าเฉลี่ย ๒.๐๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๗ และลำดับสุดท้ายคือ ไม่
บัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีค่าเฉลี่ย ๑.๘๒ ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตาม
หลักการบริหารนิยธรรม ด้านสักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ดังนี้

(n = ๔๐๐)

สักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	การบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนเพื่อให้บรรลุ ไปตาม การกิจที่ได้รับมอบหมาย	๔.๓๖	๐.๗๑	มาก
๒. การปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต	๔.๔๒	๐.๖๓	มาก
๓. การปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนด้วยความ เคารพ เชื่อฟัง ให้เกียรติผู้นำชุมชน	๔.๔๖	๐.๖๖	มาก
รวม	๔.๔๑	๐.๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่าการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านสักการะ
เคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
๐.๖๗ โดยการปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนด้วยความเคารพ เชื่อฟัง ให้เกียรติผู้นำชุมชน มีค่าเฉลี่ยมาก
ที่สุด คือ ๔.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๖ รองลงมาคือ การปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนด้วยความ
ซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๓ และลำดับสุดท้ายคือ การปฏิบัติตาม
คำสั่งผู้นำชุมชนเพื่อให้บรรลุไปตาม การกิจที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๖ ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ๐.๗๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตาม
หลักการบริหารนิยธรรม ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหง น้ำใจ	การบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. เปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วม ภายใน ชุมชน	๔.๔๗	๐.๖๖	มาก
๒. เปิดโอกาสให้สตรีได้บริหาร ภายในชุมชน	๔.๕๐	๐.๖๗	มาก
๓. เปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาท หน้าที่ ภายในชุมชน	๔.๔๘	๐.๗๑	มาก
รวม	๔.๔๘	๐.๖๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่าการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้อุทกภัยน้ำใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๘ โดยการเปิดโอกาสให้สตรีได้บริหาร ภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๕๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๗ รองลงมาคือ การเปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาท หน้าที่ภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๗๑ และลำดับสุดท้ายคือ การเปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วม ภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านเคารพสิทธิการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

เคารพสิทธิการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ	การบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. รักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น	๔.๕๑	๐.๖๓	มากที่สุด
๒. ปลุกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง	๔.๕๑	๐.๖๑	มากที่สุด
๓. ส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	๓.๙๐	๐.๙๐	มาก
รวม	๔.๓๐	๐.๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่าการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านเคารพสิทธิการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๗๒ โดยการปลุกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๕๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๑ รองลงมาคือ การรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๓ และลำดับสุดท้าย คือ การส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน ดังนี้

(n = ๔๐๐)

บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน	การบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. คຸ່ມครองพระพุทธรศาสนา โดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธรศาสนา	๓.๘๕	๐.๘๘	มาก
๒. คຸ່ມครองพระพุทธรศาสนา โดยนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม	๓.๐๗	๐.๓๔	มาก
๓. คຸ່ມครองพระพุทธรศาสนา โดยนำหลักธรรมของศาสนาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต	๔.๕๒	๐.๖๘	มากที่สุด
รวม	๓.๘๑	๐.๖๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่าการบริหารจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๓ โดยการคຸ່ມครองพระพุทธรศาสนา โดยนำหลักธรรมของศาสนาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๕๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๘ รองลงมาคือ คຸ່ມครองพระพุทธรศาสนา โดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธรศาสนา มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๘๘ และลำดับสุดท้ายคือ การคຸ່ມครองพระพุทธรศาสนา โดยนำหลักธรรมของศาสนาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๓๔ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลຸ່ມน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

๑. หมั่นประชุมเนืองนิตย์

การเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ พบว่า หากมีข้อขัดแย้งกันมาก การปรึกษาหารือหรือการรับฟังความคิดเห็นเฉยๆ จะไม่เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนของตนมีศักยภาพสูงสุด พร้อมเผชิญหน้ากับทุกๆ สถานการณ์ในอนาคต โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน^{๑๐๔} และหนึ่งในหลายๆ เครื่องมือที่จะช่วยให้การทำงานในลักษณะนี้เป็นผลสำเร็จจำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม คือ การร่วมเจรจาหาข้อยุติ หรือเจรจาโดยมีคนกลาง

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ชาอุ่น, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอิบุญ อำเภอลຸ່มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

กำกับกระบวนการ^{๑๐๕} คนกลางที่มากำกับกระบวนการจะต้องไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ^{๑๐๖} ผู้ที่จะทำหน้าที่ตัดสินใจคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายหรือคู่เจรจา^{๑๐๗} ทางออกที่ดีที่สุด โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจนทุกๆ ฝ่ายพอใจ ทำให้เกิดการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความหลากหลายเป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ^{๑๐๘} เพราะเป็นการระดมความคิด จากบุคคลที่มีความหลากหลาย ทั้งความรู้ และประสบการณ์ ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน^{๑๐๙} โดยไม่ใ้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหายแก่ชุมชนได้ เป็นการขจัดปัญหา ไม่ให้การดำเนินนโยบายใดๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากหรือน้อยเกินไป^{๑๑๐} ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้ ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี^{๑๑๑} ทำให้การบริหารเครือข่ายเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ขอความร่วมมือง่าย การรวมตัวกันของประชาชนเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรงเป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ^{๑๑๒}

กล่าวโดยสรุป การประชุมอยู่เป็นประจำ มีความต้องจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมปลูกฝังการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนได้เสนอปัญหา แสดงความคิดเห็น หน่วยงานรัฐได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพื่อจะได้แก้ไข ให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง เร่งด่วน การนัดหมาย มีกำหนดการ รวมถึงเวลาที่จะใช้ในการประชุม เพื่อให้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมได้เตรียมตัวรวบรวมข้อเท็จจริงและความคิดเห็นต่างๆ มาใช้ในการประชุม ช่วยให้การประชุมดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ไม่เสียเวลาป้องกันการพูดนอกประเด็น ทำให้สมาชิกทราบเวลาที่ประชุมแน่นอน มีโอกาสจัดสรรหาเวลาทำสิ่งต่างๆ ได้สะดวก หากสมาชิกมีกิจธุระจำเป็นจะได้หาบุคคลที่เหมาะสมเข้าประชุมแทนได้ การประชุมแต่ละครั้งไม่ควรจัดให้มีวาระการประชุมมากเกินไป เพราะจะทำให้สมาชิกเกิดความเหนื่อยล้า การอภิปรายจะไม่ได้ผลเต็มที่ ควรใช้ระยะเวลาไม่เกิน ๒ ชั่วโมง ควรเขียนรายงานการประชุมให้สั้น

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นางประพรรณ ลู่ทอง, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ นายธนวัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นางอรภา วัฒนินทร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตรอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ ทุมแถว, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ นางรจนา ดานิน, เกษตรกร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์/ตัวแทนแรงงานจังหวัด, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

รัดกุม หรืออาจติดประกาศไว้ในหมู่บ้าน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เนื่องจากว่าบางหมู่บ้าน หรือชุมชนส่งตัวแทนมาประชุม แล้วนำไปประชุมต่ออาจเกิดการเข้าใจ คลาดเคลื่อนได้

ตารางที่ ๔.๒๕ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ด้านหมั่นประชุมเนืองนิตย์

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การร่วมเจรจาหาข้อยุติ	๑๖	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖, ๑๗,๑๘
๒.	การเข้าประชุมเป็นประจำสม่ำเสมอ	๑๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑
๓.	การแสดงความคิดเห็น	๙	๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔, ๑๕
๔.	การได้เสนอปัญหา	๘	๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑
๕	การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง	๖	๓,๔,๕,๖,๗,๘

จากตารางที่ ๔.๒๕ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดง จัดลำดับ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหมั่นประชุมเนืองนิตย์

๒. พร้อมเพรียงกันประชุม

การประชุมตามเวลาที่กำหนด พบว่า ประชาชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม ซึ่งประชาชนต่างตระหนักถึงประโยชน์ และความรู้ที่จะได้จากการเข้าร่วมประชุม^{๑๑๓} ช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความคิด และประสบการณ์เพิ่มขึ้น ช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ^{๑๑๔} ช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาร่วมกันโดยใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล^{๑๑๕} ช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุมรู้จักกันดียิ่งขึ้น ช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมเกิดความคิดที่จะปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป ช่วยฝึกฝนผู้เข้าร่วมประชุมให้ยอมรับผลการตัดสินใจ^{๑๑๖} โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนความ

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ นางช้อย สัจจะธรรม, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ นางสุนิสา สิ้นเจิมศิริ, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงาน เกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ นางประทวน ใจพลกรัง, สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ พระครูเกษมพัชราธร, เจ้าอาวาสวัดโนนป่าลูก บ้านดงเจริญ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

คิดเห็นซึ่งกันและกัน^{๑๑๗} ผลของการประชุมจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและชุมชน การประชุมซึ่งเป็นเรื่องของการติดต่อสื่อสารสองทางนำมาซึ่งการระดมความคิดเห็นในการที่จะร่วมกันวางแผนดำเนินการ^{๑๑๘} และช่วยกันตัดสินใจอย่างรอบคอบให้แก่ชุมชน ก่อให้เกิดประสิทธิผลอันเนื่องมาจากการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ที่จะช่วยขับเคลื่อนชุมชนไปสู่เป้าหมาย ความสำเร็จก็จะบังเกิดขึ้น^{๑๑๙} เป็นการประชุมที่จัดขึ้นเพื่อร่วมกันพิจารณาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดการน้ำ และต้องการความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น เป็นเครื่องมือติดตามงานที่ได้รับมอบหมายว่าได้ดำเนินการไปอย่างไร^{๑๒๐} โดยการจดมติไว้ให้ทราบ จะเป็นหลักฐานสำคัญให้เลขานุการ หรือผู้ได้รับมอบหมายได้ติดตามงานตามมติที่ประชุม ส่วนใหญ่จะมีระเบียบวาระการประชุม เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมทราบ หรือเรื่องสืบเนื่อง^{๑๒๑} ซึ่งผู้ปฏิบัติจะรายงานผลหรือความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามมติที่ประชุมครั้งก่อน ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ชุมชนให้สามารถเร่งรัดพัฒนางานอย่างเต็มที่

กล่าวโดยสรุป ประชาชนมาประชุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันส่งผลให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เกิดการร่วมแรง ร่วมใจกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี ในการดำเนินการจัดกิจกรรม โครงการ และการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งหน่วยงานต่างๆ จะต้องทำการประชาสัมพันธ์ เพื่อชี้แจงเหตุผลในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งก่อนและภายหลังดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ จะต้องคำนึงถึง การก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันและกันของประชาชน ที่สำคัญข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ มีความเข้าใจง่าย เข้าใจในความหมายที่ตรงกัน เป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการมากนัก หากไม่เข้าใจในวาระการประชุมก็สามารถร่วมกันปรึกษาหารือแก้ไขได้เบื้องต้น มีการบูรณาการระหว่างสมาชิกในชุมชน เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่สามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรฐ พึ่งไชย, เกษตรอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ นายไชยยา ดีทุ่ง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ นายชำนาญ มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ นายไกรสิทธิ์ จันทรสุนทร, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ พระครูวรพัสสรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร์ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๒๖ สรุปรายการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ปรับความเข้าใจและความคิดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	๑๘	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒
๒.	เพื่อวางแผน วางแนวทางปฏิบัติ ทำให้ทิศทางการดำเนินงานขับเคลื่อนไปได้	๑๔	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖
๓.	การช่วยกันระดมความคิด และความรู้ใหม่ๆ	๑๓	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕
๔.	สร้างความเข้าใจ รับทราบ แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน	๑๐	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒
๕.	การแบ่งปันประสบการณ์	๙	๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖

จากตารางที่ ๔.๒๖ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปรายการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม

๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้

หลักเกณฑ์ กฎข้อบังคับ และข้อสั่งการในการดำเนินงานในระดับลุ่มน้ำหรือระดับชาติมีแนวทางที่เป็นอิสระในการดำเนินการตามข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งหลักเกณฑ์และกฎข้อบังคับเหล่านี้สามารถแสดงรายละเอียดในการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิในน้ำขั้นพื้นฐานและกระบวนการในการจัดสรรสิทธิการใช้น้ำอย่างชัดเจน^{๑๒๒} ในการออกกฎระเบียบหลักเกณฑ์ภายในชุมชน หน้าที่ในการให้น้ำแก่ผู้ใช้ น้ำที่ร้องขอและใช้น้ำนั้นตามที่ได้รับอนุญาต ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ดูแลทรัพยากรน้ำของประเทศนั้น การที่จะตัดสินใจว่าใครควรจะนำน้ำไปใช้ประโยชน์และไปใช้ในกิจกรรมใด ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาล นอกจากนั้นต้องคำนึงถึงความถูกต้อง ยุติธรรม ไม่ถือเอาอำนาจของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งมาใช้ในการตั้งกฎเกณฑ์ และที่สำคัญต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับในการออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ต้องทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สามารถยืดหยุ่นได้โดยที่ไม่กระทบถึงสภาพแวดล้อม วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน^{๑๒๓} แต่การใช้น้ำดังกล่าวไม่ได้กำหนดเป็นสิทธิ และรัฐบาลไม่ได้ถูกกำหนดให้จัดหาน้ำดังกล่าว การให้ความสำคัญกับน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนมีปรากฏอยู่ในกฎหมายน้ำด้วย แต่สิทธิในการเข้าถึงน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ นางสุนิสา สิ้นเจิมศิริ, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรฐ ทุ่งไชย, เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ของมนุษย์นั้นไม่ชัดเจน ซึ่งมอบหมายให้รัฐบาลรับผิดชอบในการรับประกันการมีน้ำสำหรับความต้องการขั้นพื้นฐาน^{๑๒๔} อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความชัดเจนของกฎหมาย ได้มีการอธิบายเพิ่มเติมว่ารัฐบาลถูกกำหนดให้ดำเนินการหลายประการเพื่อรับประกันว่าจะมีน้ำสำหรับทุกคน และจะเน้นการดำเนินการมากกว่าผลที่ได้รับ ซึ่งกฎเกณฑ์ตามจารีตประเพณีมีบทบาทสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท กฎเกณฑ์ตามจารีตประเพณีและสิทธิการใช้น้ำจากการสืบทอดเป็นปัจจัยหนึ่งที่ถูกนำมาพิจารณา เมื่อมีการเตรียมการบัญญัติกฎหมายสมัยใหม่ ซึ่งควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำผ่านการอนุญาตของทางรัฐบาลจากมุมมองด้านกฎหมาย ระบบสิทธิการใช้น้ำทั้งสองระบบได้มีจุดร่วมและปฏิสัมพันธ์กันในช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านตามการประกาศใช้กฎหมายใหม่และการบริหารข้อกำหนดในการควบคุมการอนุญาตการนำน้ำไปใช้ในช่วงต่อมา^{๑๒๕}

กล่าวโดยสรุป การบัญญัติกติกา กฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือข้อบังคับ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ การจัดสรรน้ำให้ประชาชนได้อย่างเท่าเทียม ด้วยความยุติธรรม หากเกิดปัญหาการแย่งชิงน้ำ กติกา ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ต่างๆ เหล่านี้จะเป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจของผู้นำ และเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้ามาใกล้เคียงในปัญหาการขัดแย้งการใช้น้ำเพื่อการเกษตรของประชาชน

ตารางที่ ๔.๒๗ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การออกกฎระเบียบหลักเกณฑ์ภายในชุมชนได้อย่างชัดเจน	๑๙	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙
๒.	การจัดสรรสิทธิการใช้น้ำอย่างชัดเจน	๑๔	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๖,๒๐
๓.	การบูรณาการกฎเกณฑ์สมัยเก่ากับปัจจุบัน	๑๑	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓
๔.	การออกกฎเกณฑ์สิทธิการใช้น้ำจากการสืบทอดรุ่นต่อรุ่น	๗	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗
๕.	การออกกฎเกณฑ์ตามจารีตประเพณี	๖	๑,๒,๓,๔,๑๔,๑๕,๑๖

จากตารางที่ ๔.๒๗ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้

^{๑๒๔} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

๔. สักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

สักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา หมายถึง ต้องรู้จักเคารพนับถือผู้นำชุมชน พบว่า การตัดสินใจนั้นอาจมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ควรจะต้องมี “การปรึกษาหารือ” ก็ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นมาอีกเล็กน้อย คือได้รับฟังความคิดเห็นก่อนตัดสินใจ วิธีการที่มักจะหยิบขึ้นมาทำกันบ่อยๆ ในระดับนี้คือ “การทำประชาพิจารณ์” หรือ “การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน”^{๑๒๖} ต้องเน้นย้ำว่ากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะต้องทำตั้งแต่เริ่มคิดและตระหนักถึงปัญหา^{๑๒๗} จัดการให้คนมามีส่วนร่วมเพื่อคิดหาวิธีแก้ปัญหาาร่วมกัน กระบวนการมีตั้งแต่จัดเวทีคุยกันในกลุ่มเล็ก เคาะประตูบ้าน ใช้แบบสอบถาม แล้วประมวลข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การตัดสินใจก็ต้องฟังประเด็นต่างๆ พิจารณาทุกประเด็น และตอบคำถามให้ได้ทุกประเด็น การตัดสินใจต้องมีคุณธรรมและเป็นที่ยอมรับได้^{๑๒๘}

กล่าวโดยสรุป การเคารพผู้นำ เชื่อถือ เชื่อมั่น ผู้นำส่งผลให้ชุมชนเกิดความสงบสุข เกิดความปรองดอง รักใคร่สามัคคีกัน ระหว่างหมู่คณะ ทั้งนี้ผู้นำจะต้องยอมเสียสละส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนร่วม หากชุมชนใดมีผู้นำที่วางตัวเหมาะสม มีความรอบรู้ กล้าหาญ ความเด็ดขาด ไม่เกรงกลัวต่ออันตราย หรืออำนาจมืด ส่งผลให้ชุมชนนั้นเจริญก้าวหน้า ไม่มีโจร ผู้ร้าย ประชาชนกินดี อยู่ดี ประชาชนให้ความร่วมมือในการพัฒนา ดูแลหมู่บ้าน เข้าร่วมกิจกรรม โครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ

ตารางที่ ๔.๒๘ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	๒๒	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๖
๒.	ปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนเพื่อให้บรรลุไปตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	๑๗	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๒๐
๓.	ความเคารพ เชื่อฟัง ให้เกียรติผู้นำชุมชน	๑๕	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๒๐
๔.	การรักษาคำพูดที่ให้ไว้กับผู้นำชุมชน	๗	๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๒๐,๒๒
๕	การวางตัวให้เหมาะสม	๔	๑,๔,๕,๘,๙

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาชัย, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ นางอรภา วัฒนินทร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตรอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

จากตารางที่ ๔.๒๘ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดง จัดลำดับ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

๕. ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ

การส่งเสริม การสนับสนุน ให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม โครงการต่างๆ นั้น สามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งการที่สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการน้ำมากขึ้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สตรีด้วยกันเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่ สตรีดูแลอย่างใกล้ชิดด้วย เช่น เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส เนื่องจากสตรีมีมุมมองในเรื่อง ต่างๆ ที่ละเอียดกว่าและสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่ม ต่างจากชายที่มักจะทำให้ ความสำคัญในเรื่องใหญ่ๆ มากกว่า เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ความเจริญ ความปลอดภัยต่างๆ^{๑๒๙} การที่สตรีเข้ามามีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมมากขึ้น จะช่วยทำให้การพัฒนาเกิด ความเต็มเต็ม สมดุล และมีความยั่งยืน ตอบสนองความต้องการของคนในสังคม และชุมชนท้องถิ่นทั้ง หญิงและชายได้อย่างแท้จริง^{๑๓๐} การมีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรม ในทุกระดับจึงจำเป็นที่จะต้อง มีตัวแทนของสตรีและผู้ชายเข้าไปมีบทบาทในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการ การน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ผู้หญิงยังสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของหัวหน้าครอบครัวหรือผู้ชายใน การทำงานนอกบ้านได้ ลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน ช่วยกันดูแลไม้คนละมือในการทำไร่ ทำนา ทำ สวน^{๑๓๑}

กล่าวโดยสรุป การปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับบทบาทสตรีผ่านการเรียนการสอน ให้ความรู้ เกี่ยวกับสตรีที่ประสบผลสำเร็จหลายๆ ด้าน ในชุมชน ท้องถิ่น สังคมทั้งระดับประเทศและต่างประเทศ ให้เยาวชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เริ่มจากการช่วยเหลือในครอบครัว ทางโรงเรียนเป็น ผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าต้นน้ำ หากไม่มีป่าก็ไม่มีน้ำ หากไม่มีน้ำมนุษย์ก็จะอยู่ ไม่ได้ การให้โอกาสสตรีเป็นผู้นำในกิจกรรมการจัดการน้ำ ผู้หญิงสามารถมีบทบาทในสังคมได้ หลากหลาย นอกเหนือจากบทบาทในครอบครัว ผู้หญิงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งการ เพิ่มขึ้นของโอกาส รวมถึงบทบาทของผู้หญิงที่มีต่อกลุ่มสังคมและประเทศชาติที่มีระดับเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ อันจะนำมาสู่การลดระดับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ นางสุนิสา สินเจิมศิริ, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงาน เกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ นางรจนา ดานิน, เกษตรกร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์/ตัวแทนแรงงานจังหวัด, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๒๙ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น	๑๕	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๕,๑๖,๒๐
๒.	สตรีมีความละเอียดอ่อน	๑๓	๘,๙,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๖,๒๗
๓.	การให้โอกาสสตรีเป็นผู้นำในกิจกรรมการจัดการน้ำ	๑๒	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๒,๒๓
๔.	กิจกรรม ในทุกระดับจึงจำเป็นที่จะต้องมีตัวแทนของสตรีและผู้ชายเข้าไปมีบทบาทในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน	๑๐	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒

จากตารางที่ ๔.๒๙ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ

๖. เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ให้ความเคารพนับถือ คือ พระพุทธมหาธรรมราชา วัดไตรภูมิ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ ศิลปะลพบุรีทรงเครื่อง สร้างด้วยเนื้อทองสำริด หน้าตักกว้าง ๑๓ นิ้ว สูง ๑๘ นิ้ว ไม่มีฐาน มีพุทธลักษณะ พระพักตร์กว้าง พระโอษฐ์แบะ พระกรณยาวย่อยจรดพระอังสะ พระเศียรทรงชฎาเทริด หรือมีกะบังหน้า ทรงสร้อยพระศอพาหุรัด ทรงประคดเป็นลายสวยงาม สาเหตุที่พระพุทธรูปองค์นี้ มีนามว่า พระพุทธมหาธรรมราชา เนื่องจากพระวรกายสวมใส่เครื่องประดับของกษัตริย์นักรบสมัยโบราณ ชาวบ้านจึงพากันเรียกขานว่า "พระพุทธมหาธรรมราชา" สันนิษฐานว่า พระพุทธมหาธรรมราชา สร้างในราวปี พ.ศ.๑๖๐๐ สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๖ กษัตริย์แห่งอาณาจักรขอม ในระหว่างที่สร้างนั้นก็ได้นิมนต์พระภิกษุที่เป็นพระเกจิอาจารย์มาปลุกเสกด้วย และยังมีเรื่องเล่ากันว่าพระเกจิอาจารย์บางรูปสามารถรู้ภาษาสัตว์ได้ หลังจากสร้างเสร็จแล้วก็มีการฉลองสมโภช ๙ คืน ๙ วัน^{๑๓๒} ครั้นเมื่อพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ครองราชสมบัติต่อจากกษัตริย์องค์ก่อน ก็ได้พระราชทานพระพุทธมหาธรรมราชาให้กับพ่อขุนผาเมือง เพื่อเป็นการเจริญสัมพันธไมตรี นอกจากนี้ ยังได้มอบพระราชธิดา พระนามว่า นางสุขุมหาเทวี และพระราชโอรสพระนามว่า กมรเตงอัญศรีทราทิพย์ หรือ ศรีอินทราทิพย์ ต่อมาพ่อขุนผาเมืองกับพ่อขุนบางกลาง

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

หาว ได้กอบกู้กรุงสุโขทัยคืนจากขอมสมาดโคลนได้แล้วพ่อขุนผาเมือง จึงได้สถาปนาให้พ่อขุนบางกลางหาว เป็นกษัตริย์ปกครองกรุงสุโขทัย ทำให้นางสุชมหาเทวีไม่พอพระทัย จึงได้โยนพระพุทธรมหาธรรมราชาลงแม่น้ำป่าสัก และพระนางก็ได้กระโดดน้ำตาย เวลาผ่านไปได้มีชาวประมงไปหาปลาเวียงแห แต่แล้วก็ได้พระพุทธรมหาธรรมราชา สถานที่พบนั้น คือ วัดโบสถ์ชนะมาร (ซึ่งวัดโบสถ์ชนะมารในสมัยนั้นยังไม่ได้สร้าง) ซึ่งอยู่ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ชาวบ้านเห็นเป็นทิวศรราย คิดว่าพระพุทธรูปองค์นี้ คงเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ จึงช่วยกันนำขึ้นมาจากแม่น้ำป่าสัก หลังจากนั้นได้อัญเชิญไปประดิษฐานไว้ที่วัดไตรภูมิ พอถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ซึ่งตรงกับวันสารทไทย ปรากฏว่าพระพุทธรมหาธรรมราชาได้หายไปจากวัดไตรภูมิ ทำให้เจ้าอาวาส พระลูกวัด และชาวบ้านต่างพากันค้นหา ในที่สุดก็พบ พระพุทธรมหาธรรมราชา ดำผุดดำว่ายอยู่บริเวณที่พบครั้งแรก จากนั้นเป็นต้นมาเมื่อถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ จึงมีการแห่พระพุทธรมหาธรรมราชาไปรอบเมือง จนถึงบริเวณหน้าวัดไตรภูมิ จากนั้นผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นตัวแทนของชาวเพชรบูรณ์ จะเป็นผู้อัญเชิญพระพุทธรมหาธรรมราชา ลงดำเนินน้ำทั้ง ๔ ทิศ ซึ่งถือว่าเป็นสิริมงคลแก่จังหวัด จนกลายเป็นประเพณีอัญพระดำเนินน้ำของจังหวัดเพชรบูรณ์ จนถึงทุกวันนี้ ชาวเมืองเพชรบูรณ์ มีความเชื่อว่า ประเพณีอัญพระดำเนินน้ำ จะทำให้ข้าวกล้าในท้องนา พืชผลทางการเกษตร เจริญงอกงาม ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล จนกลายเป็นประเพณีอันศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อในการอัญเชิญพระพุทธรมหาธรรมราชาดำน้ำ ผู้ที่อัญเชิญจะต้องเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น ทั้งนี้ด้วยตำแหน่งดังกล่าว เทียบได้กับเจ้าเมืองในสมัยโบราณ ซึ่งเป็นใหญ่ที่สุดในเมือง ความเสียสละของผู้เป็นใหญ่ ในนครที่มีความหวังใยในทุกข์สุขของราษฎรและได้ชื่อว่า เป็นผู้ทะนุบำรุงพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์นี้ จะให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าเมืองอัญเชิญไปดำเนินน้ำแทนไม่ได้ หากปีใดไม่มีการอัญเชิญพระพุทธรูปองค์ดังกล่าวไปดำเนินน้ำ ชาวเพชรบูรณ์ เชื่อกันว่าปีนั้นบ้านเมืองจะเกิดความแห้งแล้ง ข้าวยากหมากแพง และพระพุทธรูปองค์นี้จะหายไปด้วย^{๑๓๓}

ประเพณีอัญพระดำเนินน้ำ ยังสะท้อนให้เห็นความร่วมมือเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชาวเพชรบูรณ์ ที่ต้องการสืบทอดและรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันนี้ไว้ อย่างทรงคุณค่าตลอดกาลนาน ปัจจุบัน พระพุทธรมหาธรรมราชา วัดไตรภูมิ ประดิษฐานในมณฑปวัดไตรภูมิ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เฉพาะในช่วงเทศกาลสารทไทยของทุกปี ที่จะถูกอัญเชิญไปประกอบพิธีอัญพระดำเนินน้ำ ส่วนวันปกติประดิษฐานไว้ในมณฑป เพื่อให้ประชาชนได้บูชาสัก การะอริษฐานจิตขอพร ปรากฏเป็นที่เลื่องลือว่า ใครได้มากราบไหว้บูชาพระพุทธรมหาธรรมราชา จะเกิดความสบายใจ ประสบความสำเร็จสมหวังในสิ่งที่ปรารถนาทุกประการ ประชาชนให้ความเคารพนับถือ ความเชื่อของคนไทย ความเชื่อของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีผลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ ทั้งให้คุณประโยชน์และให้โทษ แล้วมนุษย์ไม่สามารถค้นหาสาเหตุมาอธิบายได้ ทำให้เกิดความหวาดกลัว

กล่าวโดยสรุป การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์นั้น ทำให้เราเข้าใจประวัติเกี่ยวกับวิถีชีวิต การดำรงชีพของคนสมัยโบราณที่แฝงกุศโลบายและความพอเพียงสามารถอยู่ได้ด้วยวิถีการที่รู้จักพอและรู้จักที่จะให้ เป็นการสืบทอดประเพณีที่มีมาช้านานให้อยู่จนชั่วลูก

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ พระครูวรพัชรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ชั่วหลาน สามารถรักษาวัฒนธรรมต่อไปในภายหน้า สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ เพราะหลักคำสอนและแนวคิดของบรรพบุรุษมีความเฉียบแหลมและสามารถใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย เพื่อให้เราทำหน้าที่ความได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ร่วมด้วยช่วยกัน เพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับประเพณีได้อย่างลึกซึ้ง สามารถนำเอาหลักคำสอนของคนสมัยก่อนมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่เราทุกคนช่วยกันรักษาประเพณีในท้องถิ่นก็เหมือนกับช่วยกันรักษาความเป็นไทยอนุรักษ์มรดกอันล้ำค่าให้ยั่งยืนสืบไป

ตารางที่ ๔.๓๐ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านเคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การสืบทอดประเพณีที่มีมาช้านานให้อยู่จนชั่วลูกชั่วหลาน	๑๙	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐
๒.	การส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	๑๖	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒
๓.	การรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น	๑๑	๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕
๔.	การปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง	๙	๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕
๕.	การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา	๖	๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐

จากตารางที่ ๔.๓๐ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านเคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ

๗. บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน

บุคคลที่ควรบูชา ชื่อว่า “ปูชนียบุคคล” นั้น หมายถึง บุคคลที่มีคุณธรรม คือ บุคคลผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีศีลมีธรรม มีความบริสุทธิ์กาย วาจา และใจ บุคคลผู้ที่มีคุณธรรมประเสริฐสูงสุด คือ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่รองลงไป ได้แก่ พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอริยสาวก ผู้มีคุณธรรมรองลงไปอีก ได้แก่ พระสมมติสงฆ์ สามเณร ผู้ตั้งใจปฏิบัติศีลสิกขา จิตตสิกขา และปัญญาสิกขา ถึงบิดา มารดา ครู อาจารย์ และบุคคลอื่นๆ ผู้ตั้งตนปฏิบัติตนอยู่ในคุณความดี ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ข้อปฏิบัติที่ควรบูชานั้น ก็สืบเนื่องแต่บุคคลที่ควรบูชา เพราะบุคคลที่ควรบูชาเป็นผู้มีคุณธรรม ทรงศีล ทรงธรรม ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบอยู่ วัตรปฏิบัติและคำแนะนำคำสั่งสอนของท่าน จึง

เป็นข้อปฏิบัติที่ควรบูชา คือควรแก่การเคารพนับถือ ควรแก่การศึกษาและปฏิบัติตามด้วย ข้อปฏิบัติที่ควรบูชาสูงสุด คือ พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้ คือ ทรงรู้แจ้งเห็นแจ้งอย่างถูกต้องแล้วด้วยพระองค์เอง แล้วได้ทรงแนะนำสั่งสอนเวไนยสัตว์ คือ ผู้ที่พอแนะนำสั่งสอนให้รู้ให้เข้าใจและปฏิบัติตามได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสงฆ์สาวกของพระพุทธองค์ ให้เกิดปัญญารู้แจ้งเห็นจริง และได้รับผลดีจริง ถึงได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน ตามรอยบาทพระพุทธองค์ แล้วพระสงฆ์สาวกผู้ศึกษาและปฏิบัติพระสัทธรรมจนได้รับผลดีตามสมควรแก่ธรรมปฏิบัติแล้ว นั้นนั่นแหละ เป็นทั้งผู้ปฏิบัติพระสัทธรรมเอง^{๑๓๔} และเป็นทั้งผู้แนะนำสั่งสอนเวไนยสัตว์สืบบรรพพระพุทธศาสนาต่อๆ กันมาจนถึงปัจจุบันนี้ ส่วนข้อปฏิบัติที่ควรบูชาชั้นรองๆ ลงมา ก็ได้แก่ ความประพฤติปฏิบัติของคนดี มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมที่รองๆ ลงมาจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอริยสงฆ์สาวก ได้แก่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และคำแนะนำสั่งสอนของท่านโดยชอบ คือที่ถูกที่ควรตามทำนองคลองธรรม ตามกฎหมายของบ้านเมือง ก็ควรแก่การศึกษาทำความเข้าใจและพิจารณาเลือกนับถือ และปฏิบัติตามข้อปฏิบัติที่ดี และคำแนะนำสั่งสอนที่ดี ที่ชอบ นั้นด้วยเช่นกัน หน้าที่เป็นภารกิจที่บุคคลต้องกระทำเพื่อสร้างคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เมื่อเกิดมาเป็นคนและค่าของคนอยู่ที่การปฏิบัติหน้าที่ โดยมีความรับผิดชอบเป็นหัวใจสำคัญ และต้องสอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่แต่ละบุคคลดำรงอยู่ หน้าที่จึงเป็นภารกิจที่จะต้องกระทำเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับของสังคม^{๑๓๕} ซึ่งอาจเป็นหน้าที่ตามหลักศีลธรรม กฎหมาย หรือจิตสำนึกที่ถูกต้องเหมาะสม หน้าที่ที่เป็นภารกิจของพลเมืองดีโดยทั่วไปพึงปฏิบัติ มีดังนี้ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามหลักธรรม เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีพึงปฏิบัติ ภารกิจที่ควรประพฤติคุณดี มีประโยชน์ ศิลการประพฤติปฏิบัติดีตามปกติวิสัย

กล่าวโดยสรุป หากในชุมชนมีผู้ที่มีความประพฤติดี ประพฤติชอบ รักษาตนอยู่ในศีล ในธรรม ให้การเคารพและให้เกียรติผู้อาวุโส เชื้อฟังคำแนะนำ สั่งสอนของบิดา มารดา อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนร่วมแล้วนั้น ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา ประชาชนอยู่ดีกินดี คือเกิดความสงบสุข ไม่มีโจรผู้ร้าย ไม่คิดอิจฉาริษยากัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง ทุกคนต่างทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ไม่ก้าวก่ายหน้าที่หรืองานของคนอื่น เมื่อเกิดปัญหาทุกคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปัญหาในชุมชนก็จะได้รับการแก้ไขโดยเร็ว

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ พระครูวรพัชรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ พระครูเกษมพัชราธร, เจ้าอาวาสวัดโนนป่าลูก บ้านดงเจริญ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๓๑ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การนำหลักธรรมของศาสนามาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต	๑๔	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๖,๒๐
๒.	การคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม	๑๐	๑,๒,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๒๐
๓.	การปฏิบัติตนอยู่ในคุณความดี	๙	๓,๔,๕,๑๕,๑๖,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓
๔.	การปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา	๘	๓,๔,๕,๖,๑๖,๒๐,๒๑,๒๒

จากตารางที่ ๔.๓๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน

ตารางที่ ๔.๓๒ สรุปการจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม ๗

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ	๒๗	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๕,๒๖,๒๗
๒.	ได้เข้าร่วมการประชุมตามเวลาที่กำหนด	๒๕	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๖,๒๗
๓.	ได้ปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนเพื่อให้บรรลุไปตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต	๒๔	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๖,๒๗
๔.	ได้เปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วม ภายในชุมชน	๒๐	๑,๒,๓,๔,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๖,๒๗

ตารางที่ ๔.๓๒ สรุปการจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๕.	การได้คุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยนำหลักธรรมของศาสนามาใช้ในการจัดการน้ำ	๑๖	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๔,๑๕,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔
๖.	การได้ส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน	๑๕	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๒๐
๗.	การไม่บัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง	๙	๓,๔,๕,๖,๑๐,๑๒,๑๔,๑๕,๑๗

จากตารางที่ ๔.๓๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗ ในด้านต่างๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๓๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยรวม ๓ ด้าน ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. กระบวนการจัดการน้ำ	๓.๔๖	๐.๗๘	ปานกลาง
๒. การจัดสรรน้ำ	๒.๔๗	๑.๐๗	น้อย
๓. การควบคุมการใช้น้ำ	๓.๕๕	๐.๖๘	มาก
ภาพรวมทั้ง ๓ ด้าน	๓.๑๖	๐.๘๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่าการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยรวมทั้งหมด ๓ ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๘๔ โดยการควบคุมการใช้น้ำมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๓.๕๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๘ รองลงมาคือ กระบวนการจัดการน้ำ มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๗๘ และลำดับสุดท้ายคือ การจัดสรรน้ำ มีค่าเฉลี่ย ๒.๔๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อ
การเกษตร ด้านกระบวนการจัดการน้ำ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

กระบวนการจัดการน้ำ	การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการจัดการน้ำ	๓.๘๙	๑.๐๔	มาก
๒. การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดการน้ำ	๓.๘๗	๑.๐๓	มาก
๓. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดการน้ำ	๓.๘๗	๑.๐๖	มาก
๔. การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการจัดการน้ำ	๒.๒๑	๐.๖๙	น้อย
รวม	๓.๔๖	๐.๙๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่าการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านกระบวนการจัดการน้ำ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๕ โดยการมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการจัดการน้ำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓.๘๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๔ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดการน้ำ มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๓ ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการการจัดการน้ำ มีค่าเฉลี่ย ๒.๒๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๙

ตารางที่ ๔.๓๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อ
การเกษตร ด้านการจัดสรรน้ำ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การจัดสรรน้ำ	การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในการจัดสรรน้ำ	๒.๖๒	๑.๓๑	ปานกลาง
๒. การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดสรรน้ำ	๒.๕๖	๑.๒๙	ปานกลาง
๓. การมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	๒.๕๔	๑.๓๘	ปานกลาง
๔. การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการจัดสรรน้ำ	๒.๑๕	๑.๑๗	น้อย
รวม	๒.๔๗	๑.๒๙	น้อย

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่าการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการจัดสรรน้ำ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ๒.๔๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๒๙ โดยการมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในการ

จัดสรรน้ำมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๒.๖๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๓๑ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดสรรน้ำ มีค่าเฉลี่ย ๒.๕๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๒๙ ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการจัดสรรน้ำ มีค่าเฉลี่ย ๒.๑๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๑๗

ตารางที่ ๔.๓๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการควบคุมการใช้น้ำ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การควบคุมการใช้น้ำ	การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการควบคุมการใช้น้ำ	๓.๕๙	๑.๒๗	มาก
๒. การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการควบคุมการใช้น้ำ	๓.๓๖	๐.๙๓	ปานกลาง
๓. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการควบคุมการใช้น้ำ	๔.๑๗	๐.๖๗	มาก
๔. การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการควบคุมการใช้น้ำ	๓.๐๘	๑.๒๑	ปานกลาง
รวม	๓.๕๕	๑.๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่าการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการควบคุมการใช้น้ำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๗๒ โดยการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการควบคุมการใช้น้ำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๑๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๗ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการควบคุมการใช้น้ำ มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๒๗ ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการการควบคุมการใช้น้ำ มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๒๑

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณโดยมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ กระบวนการจัดการน้ำ การจัดสรรน้ำ และการควบคุมการใช้น้ำ เป็นตัวแปรตาม และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ เป็นตัวแปรอิสระ ได้รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๔.๓๗ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	P-value	มีนัยสำคัญทางสถิติ
ค่าคงที่	๓.๑๖๖	๐.๑๖๖	๑๙.๑๑๘	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
เพศ	-๐.๐๑๙	๐.๐๕๘	-๐.๓๒๑	๐.๗๔๘	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
อายุ	๐.๐๒๑	๐.๐๑๕	๑.๔๕๗	๐.๑๔๖	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
ระดับการศึกษา	-๐.๐๔๔	๐.๐๓๕	-๑.๒๖๓	๐.๒๐๗	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
รายได้	๐.๐๒๕	๐.๐๒๗	๐.๙๑๙	๐.๓๕๙	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
อาชีพ	-๐.๐๑๐	๐.๐๒๐	-๐.๔๙๗	๐.๖๑๙	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)

โดยมี F = ๑.๐๘๒, p-value = ๐.๐๐๐ และ R-square = ๐.๐๑๔ (๑.๔%)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ในตารางที่ ๔.๓๗ พบว่าองค์ประกอบทุกด้านของปัจจัยส่วนบุคคล มีอิทธิพลร่วมต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) และปัจจัยส่วนบุคคลทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ ๑.๔

ตารางที่ ๔.๓๘ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p-value	มีนัยสำคัญทางสถิติ
ค่าคงที่	๐.๘๕๖	๐.๒๘๕	๓.๐๐๕	๐.๐๐๓	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
๑. ความตระหนักของสมาชิก	๐.๐๙๙	๐.๐๖๗	๑.๔๗๔	๐.๑๔๑	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
๒. ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน	๐.๑๙๒	๐.๐๖๕	๒.๙๓๒	๐.๐๐๔	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
๓. ความเข้มแข็งของชุมชน	๐.๐๙๔	๐.๐๖๐	๑.๕๖๔	๐.๑๑๙	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
๔. การได้รับการสนับสนุน	๐.๒๘๐	๐.๐๔๒	๖.๖๔๙	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)

โดยมี F = ๒๒.๖๕๖, p-value = ๐.๐๐๐ และ R-square = ๐.๑๘๗ (๑๘.๗%)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ในตารางที่ ๔.๓๘ พบว่าทุกด้านของสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) และสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรทุกด้าน สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ ๑๘.๗

เมื่อพิจารณารายด้านของสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในตารางที่ ๔.๓๘ ปรากฏว่า ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) และการได้รับการสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) ส่วนความตระหนักของสมาชิกและความเข้มแข็งของชุมชน ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕)

ตารางที่ ๔.๓๙ ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนแสดงสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p-value	นัยสำคัญทางสถิติ
ค่าคงที่	๑.๐๖๗	๐.๒๕๖	๔.๓๓๐	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
การได้รับการสนับสนุน	๐.๒๘๓	๐.๐๔๒	๖.๗๐๖	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน	๐.๒๒๓	๐.๐๖๒	๓.๕๙๑	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
ความเข้มแข็งของชุมชน	๐.๑๑๘	๐.๐๕๘	๒.๐๓๖	๐.๐๔๒	มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)

โดยมี F = ๒๙.๓๙๖, p-value = ๐.๐๐๐ และ R-square = ๐.๑๘๓ (๑๘.๓%)

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงแบบขั้นตอนในตารางที่ ๔.๓๙ พบว่า ด้านการได้รับการสนับสนุน และความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) ส่วนความเข้มแข็งของชุมชน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕) การได้รับการสนับสนุน ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชน สามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ร้อยละ ๑๘.๓

ตารางที่ ๔.๔๐ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p-value	มีนัยสำคัญทางสถิติ
ค่าคงที่	๒.๐๔๗	๐.๑๖๕	๑๒.๓๘๐	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	๐.๑๕๗	๐.๐๔๒	๓.๗๑๔	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	-๐.๐๔๙	๐.๐๔๘	-๑.๐๑๔	๐.๓๑๑	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	๐.๑๙๗	๐.๐๔๘	๔.๑๒๑	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	-๐.๐๕๖	๐.๐๔๗	-๑.๑๙๗	๐.๒๓๒	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)

โดยมี F = ๒๔.๘๔๑, p-value = ๐.๐๐๐ และ R-square = ๐.๒๐๑ (๒๐.๑%)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ในตารางที่ ๔.๔๐ พบว่าทุกด้านของการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) และการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรทุกด้านสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ ๒๐.๑

เมื่อพิจารณาทางด้านของการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในตารางที่ ๔.๒๗ ปรากฏว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) ส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕)

ตารางที่ ๔.๔๑ ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนแสดงการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p-value	มีนัยสำคัญทางสถิติ
ค่าคงที่	๑.๙๐๗	๐.๑๓๐	๑๔.๖๖๘	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	๐.๑๗๑	๐.๐๔๐	๔.๒๒๘	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	๐.๑๓๙	๐.๐๓๘	๓.๖๔๑	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)

โดยมี F = ๔๘.๓๕๖, p-value = ๐.๐๐๐ และ R-square = ๐.๑๙๖ (๑๙.๖%)

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงแบบขั้นตอนในตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ร้อยละ ๑๙.๖

ตารางที่ ๔.๔๒ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงการบริหารจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การบริหารจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม ๗	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p-value	มีนัยสำคัญทางสถิติ
ค่าคงที่	๑.๗๓๗	๐.๒๖๑	๖.๖๖๖	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
๑. หมั่นประชุมเนื่องนิตย์	๐.๒๕๗	๐.๐๔๕	๕.๗๒๖	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
๒. พร้อมเพรียงกันประชุม	๐.๐๒๘	๐.๐๔๙	๐.๕๘๑	๐.๕๖๒	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้	๐.๑๒๙	๐.๐๓๕	๓.๗๐๕	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
๔. สักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	๐.๐๐๐	๐.๐๖๘	-๐.๐๑๐	๐.๙๙๒	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)

ตารางที่ ๔.๔๒ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงการบริหารจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้ (ต่อ)

(n = ๔๐๐)

การบริหารจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม ๗	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p-value	มีนัยสำคัญทางสถิติ
๕. ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ	-๐.๐๕๘	๐.๐๖๗	-๐.๘๖๔	๐.๓๘๘	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
๖. เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ	๐.๐๓๕	๐.๐๖๓	๐.๕๖๗	๐.๕๗๓	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)
๗. บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน	๐.๐๒๙	๐.๐๖๙	๐.๔๑๘	๐.๖๗๖	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)

โดยมี $F = ๒๐.๕๖๐$, $p\text{-value} = ๐.๐๐๐$ และ $R\text{-square} = ๐.๒๖๙$ (๒๖.๙%)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ในตารางที่ ๔.๔๒ พบว่าทุกข้อของการบริหารจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) และการมีส่วนร่วมในจัดการน้ำเพื่อการเกษตรทุกด้านสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ ๒๖.๙

เมื่อพิจารณารายชื่อของการบริหารจัดการน้ำตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในตารางที่ ๔.๒๙ ปรากฏว่า หมั่นประชุมเนื่องนิตย์ และไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ มีอิทธิพลต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) ส่วนพร้อมเพรียงกันประชุม สักการะเคารพนับถือเชื้อฟางผู้บังคับบัญชา ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕)

ตารางที่ ๔.๔๓ ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนแสดงการบริหารจัดการน้ำตามหลักอุปทานนิยม
 ธรรม ๗ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรใน
 ลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

(n = ๔๐๐)

การบริหารจัดการน้ำ ตามหลักอุปทานนิยม ธรรม ๗	ค่า สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	p-value	มีนัยสำคัญทางสถิติ
ค่าคงที่	๑.๗๙๖	๐.๑๑๘	๑๕.๒๓๐	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
หมั่นประชุมเนื่องนิตย	๐.๒๗๓	๐.๐๒๖	๑๐.๔๖๕	๐.๐๐๐	มี (ที่ระดับ ๐.๐๑)
ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้ บัญญัติไว้	๐.๑๒๗	๐.๐๓๔	๓.๗๐๔	๐.๐๐๐	ไม่มี (ที่ระดับ ๐.๐๕)

โดยมี F = ๗๑.๘๖๒, p-value = ๐.๐๐๐ และ R-square = ๐.๒๖๖ (๒๖.๖%)

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงแบบขั้นตอนในตารางที่ ๔.๔๓ พบว่า หมั่นประชุมเนื่องนิตย และไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑) การบริหารจัดการน้ำตามหลักอุปทานนิยม ๗ หมั่นประชุมเนื่องนิตย ในข้อที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑ หมั่นประชุมเนื่องนิตย และข้อไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ สามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ ๒๖.๖

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

๑. กระบวนการจัดการน้ำ

จากการลงพื้นที่ปฏิบัติงานในชุมชนทำให้เจอกับปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เกิดจากการที่ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาว่างเพราะต่างก็ต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว และไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการน้ำ แต่มีบางชุมชนก็ให้ความร่วมมือในการจัดทำกิจกรรม เนื่องจากประชาชนได้รับความเดือดร้อน และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการน้ำ เพราะถ้ามีน้ำไว้ใช้ตลอดทั้งปี ก็จะทำให้เกิดอาชีพ เกิดรายได้ ไร่เลี้ยงครอบครัว ไม่ต้องอพยพ ย้ายถิ่นฐานไม่หางานทำในเมืองหลวง เช่น การขาดแคลนน้ำในช่วงฝนทิ้งช่วง จึงเป็นเรื่องที่อยากที่จะทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพร้อมๆ กัน^{๑๓๖} แต่ก็มีบ้างสำหรับคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ และคนวัยเกษียณ เพราะจะมีเวลาว่างอยู่แต่กับบ้าน จึงอยากที่จะมาช่วยในการทำกิจกรรม การมีส่วนร่วมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะทำให้คนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมแสดงความคิดเห็น และยังทำให้เกิดความรักความสามัคคีต่อกันภายในชุมชน

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนได้ตรงจุด^{๑๓๓๗} เป็นพลังชุมชนในการทำกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับภาครัฐ และผู้นำด้วยว่ามีการเข้าถึงประชาชนในชุมชนมากน้อยเพียงใด และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้หรือไม่ หากทุกคนไม่มีความร่วมมือกันและไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน ก็จะทำให้ชุมชนไม่พัฒนาและไม่เข้มแข็ง ไม่ยั่งยืน และอาจทำให้มีปัญหาอื่นๆ ตามมา ในการที่จะทำให้ประชาชนทุกอาชีพ ทุกชุมชนเข้ามามีส่วนในกระบวนการจัดการเพื่อการเกษตรได้ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้^{๑๓๓๘}

๑. ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกระดับ เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

๒. ข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงทุกชุมชน เป็นการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการจัดการ แบบมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น การใช้วิทยุชุมชน หอกระจายเสียงภายในหมู่บ้าน เอกสารสิ่งพิมพ์ การจัดนิทรรศการ จัดหม้ายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

๓. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นการทำให้ประชาชนมีบทบาท โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด การทำโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากความต้องการของประชาชน เป็นต้น^{๑๓๓๙}

๔. การให้ประชาชนเข้ามาเป็นเจ้าของ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

๕. การได้รับความร่วมมือจากประชาชนด้วยความเต็มใจ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการประชาชนร่วมการตรวจสอบ ประเมินผลโครงการและกิจกรรมต่างๆ^{๑๓๔๐}

๖. การร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ทั้งประชาชน องค์กรภาครัฐและเอกชนต้องมีความตระหนักร่วมกัน ช่วยเหลือ เกื้อกูล อุดหนุน สนับสนุน คือร่วมพลังกันสร้างอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำ หากป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ก่อให้เกิดต้นน้ำที่ไม่มีวันแห้งขาด

^{๑๓๓๗} สัมภาษณ์ นางอรภา วัฒนินทร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตรอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๓๓๘} สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๓๓๙} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๓๔๐} สัมภาษณ์ นายชำนาญ มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

๗. วิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชนที่มีความแตกต่าง หลากหลาย เช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ทั้งนี้ภาครัฐต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง
ขั้นตอนกระบวนการจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม

๑. ร่วมศึกษาถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
๒. ร่วมกันคิดหาวิธีการ แนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและวิธีการ
ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา

๓. ร่วมกันวางแผน นโยบาย จัดกิจกรรมและโครงการเพื่อขจัดและแก้ไขปัญหาในชุมชน
๔. ร่วมกันใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๕. ร่วมกันปฏิบัติตามแผนงาน นโยบายที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมาย
๖. ร่วมกันการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ
๗. ร่วมกันเข้าร่วมกิจกรรม โครงการ อย่างเต็มกำลังความสามารถ
๘. ร่วมกันควบคุม ติดตาม ประเมินผล พร้อมทั้งจะช่วยกันแก้ไข ปรับปรุงส่วนบกพร่อง
และพัฒนาแผนงาน โครงการ กิจกรรม ให้มีประสิทธิภาพ อารังรักษาไว้ซึ่งแผนงาน โครงการ กิจกรรม
ที่เป็นประโยชน์ไว้สืบต่อไปในอนาคต^{๑๔๑}

กระบวนการการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำมีดังนี้

๑. เริ่มตั้งแต่เกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตน เพราะตนเป็นส่วนหนึ่ง
ของชุมชน

๒. ร่วมคิดด้วยว่าอะไรเป็นปัญหาของชุมชน ควรที่จะจัดการหรือแก้ไขปัญหาอย่างไร

๓. ร่วมกันวางแผนจะดำเนินกิจกรรมอย่างไร จะแบ่งงานกันทำอย่างไร จะใช้งบประมาณ
เท่าไร จะหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนมาจากที่ใด

๔. ร่วมกันดำเนินงาน เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกำลัง ความรู้ ความสามารถ ของตนเอง
อย่างเต็มที่

๕. ร่วมกันติดตามและประเมินผล ของกิจกรรม หรือโครงการนั้นๆ

๖. ร่วมกันรับผลประโยชน์ที่ได้จากการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ในการจัดทำกิจกรรมและ
โครงการ

การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชุมชนขนาดเล็ก หรือชุมชนขนาดใหญ่
ได้มีส่วนช่วยเหลืออย่างเต็มที่ต่อชุมชนนั้นๆ ได้แก่ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ เช่น
การศึกษาปัญหา การวางแผนและนโยบาย การตัดสินใจ ในประเด็นสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการ
น้ำเพื่อการเกษตร โดยการทำความเข้าใจและการประเมินความต้องการของชุมชนนั้นๆ กระบวนการ
จัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนได้มีส่วนช่วยเหลือกัน ตั้งแต่ การวางแผน การ
บริหารงบประมาณ การดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล ดังนั้น ผลสำเร็จของการมีส่วนร่วม
ร่วม จึงขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง โดย
ประชาชนต้องรู้ว่าพวกตนต้องการอะไรเพื่อการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรฐ พิงไชย, เกษตรอำเภอเวียงเหนือ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการจัดการน้ำนั้น พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชน ได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง^{๑๔๒} ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น^{๑๔๓} โดยการวางแผนการปลูกพืช ควรต้องพิจารณาจากปริมาณน้ำต้นทุนว่ามีปริมาณน้ำต้นทุนเท่าใด หากปลูกพืชแต่ละชนิดแล้วจะมีความต้องการน้ำเท่าใด ปริมาณน้ำที่มีอยู่เพียงพอหรือไม่^{๑๔๔} ซึ่งในการประเมินหากพบว่าปริมาณน้ำต้นทุนไม่พอเพียง จะต้องปรับแก้แผนการเพาะปลูก โดยลดขนาดพื้นที่เพาะปลูกลงหรือเปลี่ยนพืชเป็นชนิดที่ใช้ใช้น้ำน้อยลง รวมทั้งปรับแผนการส่งน้ำต่อไป^{๑๔๕}

การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามาจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักนั้น ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร^{๑๔๖} ถือเป็นความร่วมมือร่วมใจของประชาชนสำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ^{๑๔๗} การให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์^{๑๔๘} การรับฟังความคิดเห็นเป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง^{๑๔๙} เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็น^{๑๕๐} และความต้องการของประชาชนจะถูกนำไป

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๔๓} สัมภาษณ์ นายปรีชา เปรมทอง, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ นางสุนิสา สิ้นเจิมศิริ, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ นายตุ้ย มีผล, เกษตรกร อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ นางรจนา ดานิน, เกษตรกร อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์/ตัวแทนแรงงานจังหวัด, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๔๙} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ชาอุ่น, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอิบุญ อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาสัย, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

พิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย^{๑๕๑} ด้านความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคประชาชนมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ การเสริมอำนาจแก่ประชาชน^{๑๕๒} โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด การมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อประสบความสำเร็จจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ^{๑๕๓}

การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดการน้ำ พบว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับองค์การภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งน้ำลุ่มน้ำป่าสัก โดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝายทดน้ำ สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า และแก้มลิง พร้อมการก่อสร้างระบบกระจายน้ำให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุด^{๑๕๔} หน่วยงานรัฐจัดทำโครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำในลำน้ำสาขาย่อยของแม่น้ำป่าสัก กักเก็บน้ำในฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง ด้วยการขุดสระในพื้นที่ทำการเกษตร และสร้างพังกั้นน้ำ ขุดคลอง และคุ้ระบายน้ำทั้งในและนอกเขตชุมชน ให้ระบายน้ำได้เร็ว ลดปัญหาน้ำท่วม^{๑๕๕} โดยเฉพาะพื้นที่เศรษฐกิจร่วมกันก่อสร้างฝายอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร ในลุ่มน้ำป่าสัก ร่วมกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำในห้วยหนอง ลำคลอง ก่อนเข้าสู่ฤดูฝน^{๑๕๖} ควบคุมพื้นที่การปลูกพืชไร่ในบริเวณป่าต้นน้ำ แก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของราษฎร ร่วมกันเร่งฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธารให้เพิ่มมากขึ้น ตามกรอบนโยบายของแต่ละหน่วยงาน^{๑๕๗} รมรณรงค์สร้างความเข้าใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรเข้าใจถึงปัญหาการบุกรุกป่า ต้นน้ำลำธาร โดยใช้แนวทางโครงการตามพระราชดำริเป็นต้นแบบ^{๑๕๘} รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร คือ การร่วมดำเนินการ ไม่เพียงแต่กลุ่มต่างๆ จะมาร่วมกันตัดสินใจเพื่อเลือกสิ่งที่ดีที่สุดเท่านั้น แต่

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ นายชำนาญ มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ นางประพรรณ ลู่ทอง, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ นายณัฐวิทย์ พึ่งไชย, เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ นางอรภา วัฒนินทร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตรอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ นายเชาวลิตร์ งามศรี, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ นายอนันต์ ชัยเลิศ, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๕๗} สัมภาษณ์ นายไชยยง ดิทุ่ง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ควรมีการสร้างความร่วมมือเพื่อให้ภารกิจลุล่วง จนถึงร่วมกันประเมินผลที่เกิดขึ้นจากโครงการและมีการสนับสนุนให้ชุมชนริเริ่มอย่างอิสระ^{๑๕๙} รักและหวงแหนแหล่งน้ำที่ใช้ในการดำรงเลี้ยงชีพสืบไป

สำนักงานเกษตรและองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดกิจกรรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร และเปิดเวทีให้ประชาชนในลุ่มน้ำมีการพบปะพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เพิ่มช่องทางรับฟังปัญหา ความคิดเห็น และความต้องการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในชุมชน^{๑๖๐} ทั้งนี้การสนับสนุนด้านความรู้ ที่สอดคล้องกับความต้องการและการใช้ประโยชน์ของชุมชน

การมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร พบว่า การใช้น้ำของพืชชนิดต่างๆ จะเปลี่ยนไปตามสภาพของดินฟ้าอากาศ นอกจากนั้นในการให้น้ำแกพืชอาจมีน้ำสูญหายไป เพราะการรั่วซึมลึกลงไปได้ดิน โดยที่พืชไม่ได้ประโยชน์จากน้ำนั้นเลย^{๑๖๑} ดังนั้นปริมาณน้ำที่ต้องการใช้ทำการชลประทานจึงเท่ากับปริมาณน้ำที่พืช ต้องการใช้จริงรวมกับปริมาณน้ำที่สูญหายไปเพราะการระเหยและการรั่วซึมบนแปลงปลูกพืช^{๑๖๒} ซึ่งส่งน้ำในฤดูฝนนั้น น้ำฝนส่วนหนึ่งที่ตกบนแปลงปลูกพืชจะเป็นประโยชน์แกพืชแทนน้ำชลประทาน ซึ่งเรียกว่าฝนใช้การ ดังนั้นปริมาณน้ำที่ต้องการทำการชลประทาน จึงต้องหักฝนใช้การออกจากปริมาณน้ำที่ต้องการใช้ทำการชลประทาน^{๑๖๓} ตามปกติการส่งน้ำจากฝายหรือจากห้วยงานไปยังพื้นที่ปลายน้ำหรือส่งลงทางตอนใต้ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการในการทำการเกษตร จึงทำให้ประชาชนเข้าไปหางานทำในเมืองหลวง ทั้งที่บ้าน ทั้งครอบครัว ปล่อยให้พื้นที่ทำการเกษตร ช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมิถุนายนของทุกปี เพราะไม่มีน้ำมาใช้ในการทำการเกษตร^{๑๖๔} การชลประทานบนแปลงปลูกพืชนั้น ต้องมีการขุดคลองส่งน้ำรับเอาน้ำไป คลองส่งน้ำเหล่านี้จะขุดแพร่กระจายไปทั่วเขตส่งน้ำของโครงการชลประทานแต่ก็ยังไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ และโดยทั่วไปเป็นคลองดินธรรมดา ซึ่งไม่มีการตาดคลองป้องกันน้ำรั่วซึมออกจากคลอง^{๑๖๕} เพราะฉะนั้นกว่าน้ำจะไหลจากแม่น้ำหรือห้วยงานไปถึงแปลงปลูกพืช น้ำจำนวนหนึ่งจะสูญหายไปตามคลองส่งน้ำด้วยสาเหตุสำคัญ ๒ ประการ คือ การสูญเสียน้ำโดยการระเหยเป็นจำนวนน้ำที่สูญหายไปเพราะการระเหยของน้ำจากพื้นผิวน้ำในคลอง และการสูญเสียน้ำโดย การรั่วซึม เป็นจำนวนน้ำที่สูญหายไปเพราะน้ำรั่วซึมออกจากคลองซึ่งเกิดจากการดูดซับน้ำของดิน และการรั่วไหลลงไปยังล่างซึ่งเกิดจากน้ำรั่วออกจากคลองลงไปตามรอยแตกร้าวหรือช่องว่างในเนื้อดิน

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ ทุมแถว, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖๐} สัมภาษณ์ นางประทวน ใจพลกรัง, สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ นางช้อย สัจจะธรรม, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖๒} สัมภาษณ์ นายไกรสิทธิ์ จันทรสกรี, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖๓} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖๔} สัมภาษณ์ นายวุฒิพันธ์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ นางประทวน ใจพลกรัง, สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙.

กล่าวโดยสรุป กระบวนการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น การเข้าร่วมประชุมในกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับกระบวนการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างพร้อมเพียงกัน เลิกประชุมตามเวลาที่กำหนด แสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการเกษตร ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีส่วนร่วมในการวางแผน ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรด้วยความยุติธรรม เคารพเชื่อฟังผู้นำ สนับสนุนในสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการน้ำ ด้วยการตระหนักถึงการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า ใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ในปริมาณที่พอเหมาะ และมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโครงการเกี่ยวกับการจัดการน้ำ ร่วมประเมินผลโครงการทุกขั้นตอน หากมีปัญหาพร้อมกันแก้ไข ปรับปรุงต่อไป

ตารางที่ ๔.๔๔ สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านกระบวนการจัดการน้ำ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งน้ำลุ่มน้ำป่าสัก	๑๙	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐
๒.	การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการจัดการน้ำ	๑๑	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔
๓.	การให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการจัดการน้ำ	๑๔	๔,๕,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๕,๒๖,๒๗
๔.	การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดการน้ำ	๙	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙
๕.	การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดการน้ำ	๔	๑๔,๑๕,๑๖,๑๗
๖.	การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการจัดการน้ำ	๓	๒,๒๑,๒๗

จากตารางที่ ๔.๔๔ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านกระบวนการจัดการน้ำ

๒. การจัดสรรน้ำ

การจัดสรรและการใช้น้ำที่มีอย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรม เพราะน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติของคนไทย ที่ต้องมีการบริหารจัดการทั้งปริมาณและคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และชุมชนในลุ่ม

น้ำ ต้องร่วมกันปรับปรุงกระบวนการจัดการน้ำบางส่วนให้มีความเหมาะสมกับปัจจุบัน^{๑๖๖} ด้วยนโยบายที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความเป็นจริง และสามารถปฏิบัติได้โดยอาศัยข้อมูล ความรอบรู้ และสติปัญญาของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่เข้าใจในรากเหง้าแห่งปัญหา ซึ่งการจัดสรรน้ำในปัจจุบันควรมีกลไกสำคัญได้แก่ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการทำงานแบบร่วมด้วยช่วยกันคิด ช่วยกันหารูปแบบและวิธีดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆ แบบบูรณาการในทุกมิติเสมอ จึงจะบังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืนโดยไม่เกิดความขัดแย้งในสังคม^{๑๖๗} หน้าที่ในการให้น้ำแก่ผู้ใช้น้ำที่ร้องขอและใช้น้ำนั้นตามที่ได้รับอนุญาต ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ดูแลทรัพยากรน้ำของประเทศนั้น การที่จะตัดสินใจว่าใครควรจะนำน้ำไปใช้ประโยชน์และไปใช้ในกิจกรรมใด ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาล น้ำที่จัดสรรจะให้แก่ภาคอุตสาหกรรม หรือการชลประทานในปริมาณมาก ซึ่งตามความเป็นจริงภาคเกษตรกรรมจะเป็นภาคที่ใช้น้ำสูงที่สุด การจัดสรรน้ำมี ๒ วิธี^{๑๖๘}

๑. การจัดสรรน้ำที่ไม่มีความชัดเจน เป็นการดำเนินการจากระดับบนลงล่าง มีกระบวนการวางแผนที่มีรัฐบาลเป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งจะกำหนดปริมาณน้ำสำหรับโครงการพัฒนา และกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ยอมรับกันเรื่อยมา เกษตรกรผู้ใช้น้ำจะได้รับสิทธิที่จำกัดและไม่มีโอกาสได้รับการชดเชยเมื่อน้ำถูกจัดสรรไปให้กับเกษตรกรรายอื่น แนวทางที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น คือ การเจรจาต่อรองในการจัดสรรน้ำเป็นฤดูกาล

๒. การจัดสรรน้ำที่มีความชัดเจน เป็นการจัดสรรน้ำที่ใช้กันมากขึ้น โดยเป็นการจัดสรรผ่านระบบใบอนุญาตหรือการอนุญาตให้ใช้น้ำที่มีระยะเวลาที่แน่นอนให้กับเกษตรกรผู้ใช้น้ำเฉพาะราย ซึ่งจะได้รับน้ำในปริมาณที่กำหนดและตามระยะเวลาที่ระบุไว้

ในพื้นที่ปลายน้ำบางชุมชนแย่งชิงน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง การเกิดสภาวะแห้งแล้งที่ยาวนาน ส่งผลให้ความต้องการการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้น เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้น ผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการลุ่มน้ำจะเป็นผู้ชี้ขาดข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการใช้น้ำ เพื่อป้องกันการลักลอบการใช้น้ำ การใช้น้ำจากบ่อหรือน้ำผิวดินโดยไม่ได้รับอนุญาต เริ่มต้นการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับน้ำ โดยใช้วิธีการปรึกษาหารือและการเจรจาต่อรองเป็นลำดับแรกมากกว่าการใช้วิธีการฟ้องร้องดำเนินคดี นอกเหนือจากการจัดหาน้ำเพิ่มเติมแล้ว การนำหลักการบริหารจัดการน้ำมาใช้ในการจัดสรรน้ำก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในหน่วยงานรัฐที่เข้ามาให้การช่วยเหลือ ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากการจัดหาน้ำให้เพียงพอสำหรับการเกษตรและตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์^{๑๖๙}

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖๗} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอนองไม้ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ นายไกรสิงห์ จันทรสุกรี, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๖๙} สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

การจัดสรรน้ำ เป็นการจัดแบ่งทรัพยากรน้ำให้กับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานได้ใช้น้ำที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินงานสู่เป้าหมายขององค์กร ส่วนประชาชนก็ได้ใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพ เช่น ภาคการเกษตรกรรม การทำสวน ไร่ นา ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ก็ต้องใช้น้ำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญทั้งสิ้น^{๑๗๐} ต่อไปนี้ถึงเวลาแล้วที่เราต้องมาแบ่งปันน้ำกันตามสัดส่วนของพื้นที่ แล้วในแต่ละพื้นที่ต้องดูว่าพื้นที่สัดส่วนย่อยๆ แต่ละแปลงนาต้องการใช้น้ำเท่าไร แล้วแบ่งน้ำไปใช้ตามสัดส่วนที่ได้ อย่างไรก็ตามจะต้องมีการวางแผนการใช้น้ำอย่างถูกต้อง เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหาร ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ การปฏิบัติตามระเบียบฯ จะช่วยให้ลดความขัดแย้ง การแย่งน้ำในการเกษตร ต้องมีเจ้าหน้าที่จากรัฐ ผู้นำในท้องถิ่นที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือ สามารถโน้มน้าวชาวบ้านไปในทางที่ถูก ที่ควรได้ บางหมู่บ้านเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่ชาวบ้านให้การเคารพนับถือ หากมีการทำกิจกรรมใดๆ ชาวบ้านก็จะมารวมตัวกัน ช่วยเหลือกัน^{๑๗๑}

การจัดสรรน้ำให้กับชาวบ้านที่จะใช้ในการเกษตร ในฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วง ปริมาณน้ำในแม่น้ำป่าสักบางช่วงจะแห้งขอด ประชาชนไม่สามารถนำน้ำในแม่น้ำมาใช้ สามารถร้องขอไปที่กรมชลประทาน จังหวัดเพชรบูรณ์ได้ ทางกรมชลประทานก็จะปล่อยน้ำมายังพื้นที่ประสบภัย แต่ทั้งนี้การได้รับน้ำพื้นที่ต้นน้ำจะได้รับน้ำมาก จะเก็บกักน้ำไว้ในพื้นที่การเกษตรไว้มากกว่าพื้นที่ปลายน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาการแย่งน้ำ การร้องเรียนกันอยู่บ่อยๆ วิธีแก้ไขปัญหานี้^{๑๗๒}

๑. เป็นการเจรจาต่อรอง โดยเจ้าหน้าที่รัฐ
 ๒. แก้ไขปัญหาด้วยการขุดสระเป็นขมมครก รอบๆ พื้นที่การเกษตร
 ๓. ขุดบ่อบาดาลเพื่อดึงน้ำมาไว้ในฤดูฝนทิ้งช่วง บางพื้นที่ก็ไม่สามารถขุดบ่อบาดาลได้ เช่น อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ เนื่องจากต้องขุดลึกลงไปมากกว่า ๑๐๐ เมตร ต้องใช้งบประมาณสูง

๔. ในพื้นที่ปลายน้ำ แม่น้ำมีความชันมาก ทำให้น้ำไหลแรงไม่สามารถสร้างฝายกันน้ำที่เป็นคอนกรีตได้ แต่สามารถทำเป็นฝายยางได้ คือ ฝายที่สามารถควบคุมการพองตัวและยุบตัวด้วยน้ำ หรืออากาศเพื่อเก็บกักน้ำในลำน้ำเหนือฝาย สำหรับใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร และการอุปโภคบริโภค ในฤดูแล้ง และสามารถลดระดับเพื่อระบายน้ำหลากมากเกินความต้องการในฤดูฝน ซึ่งจะสามารถระบายตะกอนที่ทับถมบริเวณหน้าฝายได้ด้วย ฐานฝายและพื้นลาดตลิ่งสร้างด้วยหินก่อ คอนกรีต หรือคอนกรีตเสริมเหล็ก ตัวฝายยางประกอบด้วยแผ่นยางม้วนเป็นรูปคล้ายทรงกระบอก วางพาดขวางตลอดลำน้ำแล้วยึดติดแน่นกับฐานฝาย และที่ตลิ่งทั้งสองฝั่งตามแนวขอบยางด้านเหนือน้ำ ซึ่งหลังจากสูบลมหรือน้ำเข้าไปในตัวฝายจนถึงระดับความดันที่กำหนดแล้ว ตัวฝายยางนี้จะสามารถกักกั้นน้ำได้ตามที่ต้องการ ซึ่งแผ่นยางนั้นทำมาจากยางธรรมชาติ และยางสังเคราะห์^{๑๗๓}

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ พระครูวรพัชรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสมโสธร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๗๑} สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ ทุมแถว, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๗๒} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรักษ์ พิงไชย, เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๗๓} สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ปัจจุบันยังไม่สามารถสร้างฝายดังกล่าวได้ เพราะยังติดเรื่องกฎหมายกรมเจ้าท่าอยู่ เนื่องจากเมื่ออดีต ชาวบ้านใช้แม่น้ำป่าสักเป็นเส้นทางสัญจรระหว่างหมู่บ้าน ทำมาค้าขายทางน้ำ ปัจจุบันไม่ได้ใช้ประโยชน์ในการสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้านแล้ว จึงเป็นปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้

กล่าวโดยสรุป ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทที่ต้องการมีน้ำไว้สำหรับเกษตรกรรมเพื่อการเลี้ยงชีพแล้ว สิทธิในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรขนาดย่อมหรือการเกษตรที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ กรณีเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิในการใช้น้ำสำหรับชาวนารายย่อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่คาดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนา เพื่อเป็นการประกันว่าผลประโยชน์ของเกษตรกรเหล่านั้นจะได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่หากมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้น การจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับสิทธิในการใช้น้ำส่วนบุคคลและการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับทรัพยากรน้ำที่ใช้ในการป้องกันความหิวโหยและโรคภัยไข้เจ็บ รวมถึงน้ำที่จำเป็นต่อการบรรลุข้อบังคับหลักในแต่ละสิทธิที่เป็นข้อตกลงร่วมกัน

ตารางที่ ๔.๔๕ สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดสรรน้ำ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การจัดสรรให้ตรงตามความต้องการของประชาชน	๑๙	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๕,๒๖,๒๗
๒.	การมีส่วนร่วมในการจัดสรรน้ำ	๑๕	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔,๑๕
๓.	การได้รับผลประโยชน์จากการจัดสรรน้ำ	๑๐	๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๘,๒๖,๒๗
๔.	ทุกภาคส่วนให้การร่วมมือในการจัดสรรน้ำ	๙	๔,๕,๖,๗,๒๑,๒๒,๒๕,๒๖,๒๗
๕.	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดสรรน้ำแหล่งน้ำในชุมชน	๘	๑๑,๑๒,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๒๐
๖.	การใช้น้ำอย่างพอประมาณมีเหตุผล	๕	๑,๒,๒๐,๒๑,๒๒

จากตารางที่ ๔.๔๕ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดสรรน้ำ

๓. การควบคุมการใช้น้ำ

การควบคุมการใช้น้ำแบบมีส่วนร่วม พบว่า ในส่วนภาคราชการ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไข และเป็นกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน^{๑๗๔} เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์^{๑๗๕} การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย^{๑๗๖} อีกทั้งประชาชนจะต้องมีความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส มีจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งจะนำไปสู่การควบคุมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

๑. การดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การใช้น้ำเพื่อการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด และคุ้มค่า

๓. ข้อมูลและรายงานการใช้น้ำเพื่อการเกษตรถูกต้อง ครบถ้วนและเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ

๔. การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีระบบและอยู่ในกรอบของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือช่วยหน่วยงานรัฐในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้งเรื่องการจัดสรรน้ำใช้เพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

อย่างไรก็ตาม การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วม ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการต่างๆ จะสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากน้อยเพียงใด^{๑๗๗} รวมทั้งต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมที่เป็นพันธมิตรของภาคราชการ^{๑๗๘} ซึ่งถึงเวลาแล้วที่ภาครัฐจะต้องร่วมมือกันเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อทำให้เกิดการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ เกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคม และที่สำคัญที่สุด คือ ประชาชนจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั่นเอง^{๑๗๙}

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ นายชำนาญ มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ นายณัฐวรรัฐ พึ่งไชย, เกษตรอำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาสิทธิ์, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ นางรจนา ดานิน, เกษตรกร อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์/ตัวแทนแรงงานจังหวัด, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๗๙} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ชาอุ่น, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอิบุญ อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดการน้ำ พบว่า การเพาะปลูกนั้นเกษตรกรทุกรายจะไม่เริ่มทำการเพาะปลูกพร้อมกัน^{๑๘๐} เนื่องจากช่วงเวลาเตรียมแปลงนั้นต้องการน้ำมาก จึงต้องกระจายช่วงเวลาการเพาะปลูก เพื่อให้ความต้องการน้ำกระจายตัวกันออกไป^{๑๘๑} ถ้าการตัดสินใจที่เกิดจากการมีส่วนร่วม มีความสมเหตุสมผล และชอบธรรมก็ต้องนำไปปฏิบัติ^{๑๘๒} แต่ถ้าผู้มีอำนาจเห็นว่า การตัดสินใจไม่เหมาะสม ชัดกับการตัดสินใจของผู้มีส่วนร่วม ต้องอธิบายได้โดยมีมาตรฐานแห่งความชอบธรรมที่จะเลือกตัดสินใจ โดยที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับ

กล่าวโดยสรุป การควบคุมการใช้น้ำ ต้องเป็นหน้าที่ที่ทุกคนในชุมชนต้องช่วยกันรับผิดชอบ ใช้น้ำอย่างประหยัด ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของพืชด้วยการรับฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ หมั่นเข้าร่วมประชุมหากมีการจัดประชุม เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการน้ำ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง หากมีปัญหาควรแจ้งผู้นำหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้รับการช่วยเหลือได้ทันเวลา และได้คำแนะนำที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น ด้วยการยึดนำหลักธรรมเป็นที่ตั้ง ให้ความสำคัญกับส่วนรวมมากกว่าส่วนตน หากประชาชนเสียสละประโยชน์ส่วนตนแล้ว ชุมชนก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงน้ำ การทะเลาะเบาะแว้ง

ตารางที่ ๔.๔๖ สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการควบคุมการใช้น้ำ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การลดความขัดแย้งเรื่องการจัดสรรน้ำใช้เพื่อการเกษตร	๑๕	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗
๒.	การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการควบคุมการใช้น้ำ	๑๒	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐
๓.	การตัดสินใจของประชาชนในการควบคุมการใช้น้ำ	๙	๕,๑๒,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐
๔.	เครือข่ายภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน	๘	๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑
๕.	การควบคุมการใช้น้ำอย่างประหยัด	๔	๔,๕,๑๑,๑๘
๖.	การควบคุมการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด	๓	๒,๓,๘

จากตารางที่ ๔.๕๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการควบคุมการใช้น้ำ

^{๑๘๐} สัมภาษณ์ นายสละ ปัญญา, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๘๑} สัมภาษณ์ นายพจน์ ทองเสริม, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๘๒} สัมภาษณ์ นายประดิษฐ์ เก่งกล้า, เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติการในรูปแบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยได้ดำเนินจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก สรุปผลการวิจัยเป็นประเด็นในเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านได้แสดงความคิดเห็น ไว้ในหลายมุมมอง ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์สาระสำคัญ ไว้ดังนี้

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

การให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ ซึ่งเกิดการลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลาเป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกัน และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ หรือออกระเบียบข้อบังคับ ให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข^{๑๘๓} อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบถึงความต้องการของประชาชนและปัญหาที่ทางรัฐต้องเข้าไปช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ซึ่งผู้นำจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือ ทำทนาย มองโลกในแง่ดี คิดค้นบวก ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ บนพื้นฐานของจิตสำนึกบริสุทธิ์ ไม่เอาแต่ผลประโยชน์ของตัวเอง นอกจากนี้ ผู้นำยังต้องมีความอยากรู้อยากเห็น แสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาเติมเต็มให้ตัวเองอย่างกระตือรือร้น เรียนรู้ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ปรับเปลี่ยนให้เป็นโอกาส โดยมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหา มากกว่าหาตัวผู้กระทำผิด สามารถชักชวนลูกบ้านร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้ ที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ตนเอง^{๑๘๔}

บางหมู่บ้านหรือประชาชนบางกลุ่มที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม สาเหตุเนื่องจากการสื่อสาร เช่น วิทยุกระจายเสียงไม่ทั่วถึง ไม่มีการติดประกาศ ไม่มีแผ่นป้ายโฆษณา ตามแหล่งชุมชน การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน การสื่อสารมีประโยชน์ทั้งในแง่บุคคลและสังคม การสื่อสารทำให้ประชาชนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้ประชาชนสามารถสืบทอดพัฒนา เรียนรู้ และรับรู้วัฒนธรรมของ

^{๑๘๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประยูร ลีมสุข, อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.อภิไท สอนทอง, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

ตนเองและสังคมได้^{๑๘๕} การสื่อสารก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและสังคม ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในสังคม ช่วยสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนให้เห็นภาพความเจริญรุ่งเรือง วิถีชีวิตของผู้คน ช่วยดำรงสังคมให้อยู่ร่วมกันเป็นปกติสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ หากประชาชนไม่ได้รับข่าวสาร ข้อมูลที่ถูกต้อง ส่งผลให้ขาดแหล่งความรู้ ความเข้าใจ ไม่สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้ เมื่อถึงช่วงฤดูแล้ง ฝนทิ้งช่วง ก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นของคนในชนบทเข้าสู่เมือง ส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ชุมชนแออัด การจราจร เป็นต้น^{๑๘๖}

การให้ความร่วมมือทั้ง ๓ ฝ่าย คือ ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อช่วยการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ได้อย่างตรงจุด องค์กรภายนอกชุมชนอาทิ เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน ควรดำเนินการและให้การสนับสนุนด้านต่างๆ อาทิ ประชาสัมพันธ์ เปิดเวทีให้มีการพบปะกันให้มากขึ้น รับฟังปัญหา ความต้องการ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในชุมชน มีช่องรับความคิดเห็นจากชุมชน^{๑๘๗} ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ วิชาการ และเทคโนโลยี เข้าติดตามประเมินผล และให้คำแนะนำ/ส่งเสริมแก่ชุมชน ยกย่องและเผยแพร่ชุมชนตัวอย่างด้านการจัดการน้ำ ประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม จากการศึกษาดูงาน ไปประยุกต์ใช้เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของรักษาทรัพยากรธรรมชาติ หวงแหนไว้ให้ลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ต่อไป ด้วยนำหลักธรรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการ และแก้ไขปัญหาก็แก่ประชาชน^{๑๘๘}

เนื่องจากแม่น้ำป่าสักเป็นแม่น้ำที่บริหารจัดการยากที่สุดในประเทศไทย เพราะมีความลาดชัน ความขดเคี้ยว น้ำในแม่น้ำไหลเชี่ยวกราด จึงไม่สามารถจัดเก็บน้ำไว้ใช้ได้ในช่วงฤดูน้ำหลาก ในฤดูฝนปริมาณน้ำในแม่น้ำแต่ละปี มีเพียงพอต่อพื้นที่การเกษตร แต่ประชาชนก็ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ในฤดูแล้ง เนื่องจากงบประมาณที่จะใช้ในการกักเก็บน้ำต้องใช้งบประมาณสูง^{๑๘๙} รูปแบบการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมมีทั้งหมด ๔ ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รูปแบบเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสัก แนวทางส่งเสริมสนับสนุนมีดังต่อไปนี้^{๑๙๐}

^{๑๘๕} สทนากลุ่มเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ธาณี สุขเกษม, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘๖} สทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.สุชินขยันต์ เพ็ชรนิล, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘๗} สทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘๘} สทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.มิตรสันต์ ดวงธรรม, ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเพชรพิทยาคม, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘๙} สทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์มณีรัศมิ์ กาญจนราษฎร์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙๐} สทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.ภควา มุสิกะวัน, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

๓.๑ การส่งเสริมการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ดังนี้

๓.๑.๑ ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อกิจกรรมการจัดการน้ำให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง

๓.๑.๒ สนับสนุนดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

๓.๑.๓ ผนวกกิจกรรมการจัดการน้ำเข้าในโอกาสวันสำคัญต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรน้ำ^{๑๙๑}

๓.๑.๔ จัดประชุมเสริมสร้างความรู้ให้กับชุมชนโดยมีผู้รู้มาดำเนินการให้ เพื่อให้ประชาชนได้นำความรู้ไปบูรณาการในเรื่องบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑.๕ ประสานงานการจัดกิจกรรมกับแกนนำของชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำชุมชน

๓.๑.๖ แต่งตั้งมอบหมายงานให้รับผิดชอบอย่างชัดเจนองค์กรภายนอกชุมชน อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรมชลประทาน ควรดำเนินการและให้การสนับสนุนด้านต่างๆ อาทิ เช่น สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือโครงการ^{๑๙๒}

๓.๒ ชุมชนควรดำเนินการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก ดังนี้

๓.๒.๑ การรณรงค์และปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชน โดยการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การขุดลอกคูคลอง การทำฝายกั้นน้ำ การปลูกหญ้าแฝกบริเวณรอบๆ สระน้ำ เป็นต้น

๓.๒.๒ จัดกิจกรรมอนุรักษ์น้ำร่วมกับประเพณีหรือในวันสำคัญ เช่น วันลอยกระทง วันพ่อ

๓.๒.๓ ส่งเสริมการทำความสะอาดแหล่งน้ำและการอนุรักษ์น้ำในชุมชน

๓.๒.๔ ส่งเสริมให้เด็ก สตรี และเยาวชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน โดยร่วมมือกับบ้าน วัด และโรงเรียน ในชุมชน

๓.๒.๕ ประชาคม วางแผน จัดกิจกรรม ร่วมกันของผู้นำกับชาวบ้าน

๓.๒.๖ การให้รางวัล สร้างแรงจูงใจให้กับคนที่ทำประโยชน์/มีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น ทำป้ายประกาศเกียรติคุณ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผู้ที่ได้รับรางวัลเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน^{๑๙๓}

^{๑๙๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.พัชรพร เพ็ชรนิล อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ นายศรี มีวันเนือง, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

๓.๒.๗ จัดทำโครงการเสนอหน่วยงานภาครัฐ อาทิ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยงานเอกชนองค์กรภายนอกชุมชน อาทิ กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ ควรสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม เช่น กิจกรรมทำความสะอาดแม่น้ำ ลำคลอง การจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการจัดการน้ำ จัดกิจกรรมศึกษาดูงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำแก่เยาวชนและชุมชน การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อ เช่น วิทยุชุมชนในการประชาสัมพันธ์ ขอความร่วมมือ

๓.๔ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

๓.๔.๑ จัดทำแผนชุมชนเกี่ยวกับเรื่องน้ำ โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมวางแผน ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อให้ประชาชนรู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ

๓.๔.๒ เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นในชุมชน

๓.๔.๓ สร้างเครือข่ายแกนนำหรืออาสาสมัครในชุมชน รณรงค์จัดกลุ่มทำกิจกรรม

๓.๔.๔ สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การจัดการเพื่อฟื้นฟูคุณภาพน้ำในคลองจะประกอบด้วย กิจกรรมทั้งด้านการลดปริมาณน้ำเสียและของเสียที่แหล่งกำเนิดมลพิษ การฟื้นฟูสภาพคลองให้มีสภาพที่ดีขึ้น การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประกวดเพื่อให้รางวัล เช่น โครงการคลองสวย

๓.๔.๕ ดำเนินกิจกรรม ติดตามและประเมินผลกิจกรรมโดยชุมชนอย่างต่อเนื่อง^{๑๙๔}

กล่าวโดยสรุป ในการสรุปองค์ความรู้ที่สรุป Model ให้เป็นของตนเอง โดยประยุกต์ทั้งหลักการ ทฤษฎี จากการศึกษาการเรียนรู้ และการลงมือปฏิบัติอย่างชาญฉลาด เพื่อให้เป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อไป

สรุปสาระสำคัญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” สรุปได้ดังนี้

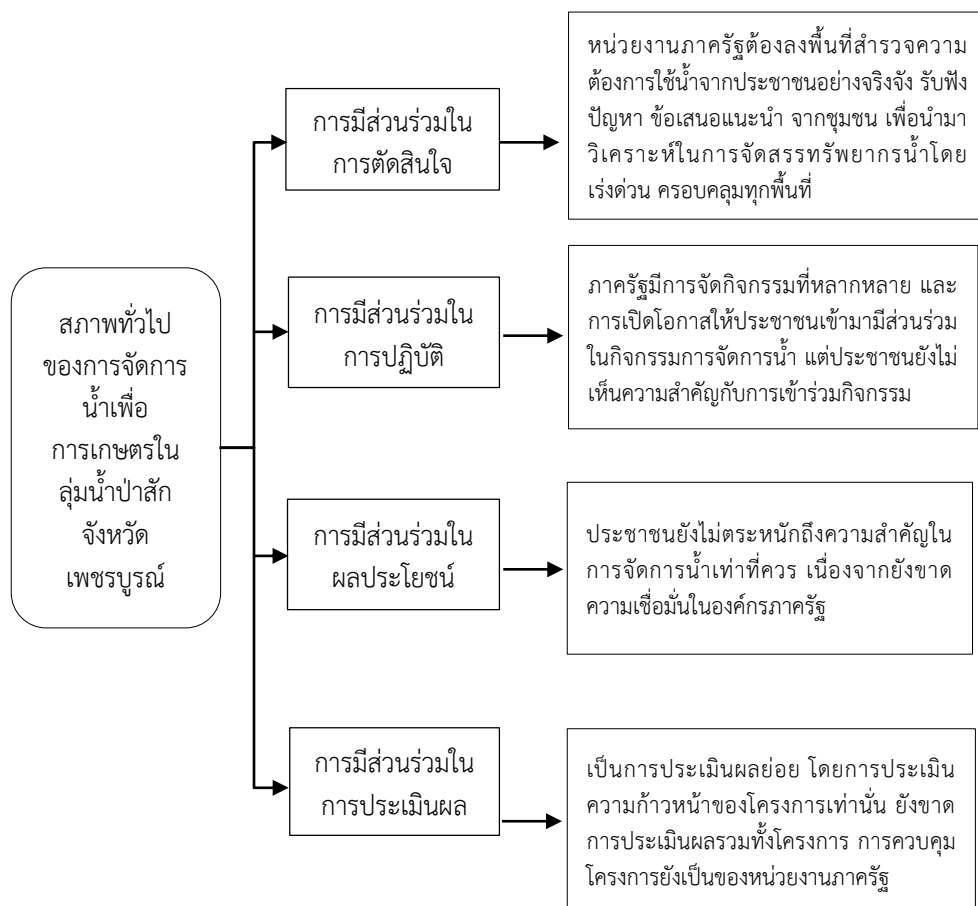
น้ำถือได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งไม่เพียงแต่จะใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคแล้ว น้ำยังกลายเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศดำเนินต่อไป ทั้งในส่วนของภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยประกอบอาชีพเกษตรกรรม ต้องใช้น้ำเพื่อการเกษตรเป็นจำนวนมากในแต่ละปี จะทำอย่างไรถึงจะมีน้ำใช้เพียงพอต่อการเกษตร จะทำอย่างไรจะเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง และฝนทิ้งช่วง น้ำจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ รูปแบบที่ผู้วิจัยนำมาเสนอในครั้งนี้ ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการของการจัดการน้ำ โดยอาศัยวิธีการจัดการน้ำตามหลักทฤษฎีการมีส่วนร่วมผสมผสานเข้ากับหลักการบริหารนิยธรรม คือ หลักปฏิบัติที่นำความเจริญมาสู่หมู่คณะ จะมีแต่ความเจริญ

^{๑๙๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ นางสาวบุญยคุณ วงศ์จันทร์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

ความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม และเคารพนับถือซึ่งกันและกัน หากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล แล้วนั้น จะทำให้การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถแก้ไขปัญหเกี่ยวกับกรนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรให้ได้ทุกฤดูกาล เกิดการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะนำไปสู่กระบวนการจัดการน้ำ โดยการใช้น้ำปริมาณที่พอเหมาะ มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโครงการเกี่ยวกับการจัดการน้ำ การจัดสรรน้ำก็จะเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน แบ่งปันส่วนด้วยความยุติธรรม ได้ใช้น้ำที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินงานด้านการเกษตร และการควบคุมการใช้น้ำในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของพืช ก่อให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพ สร้างรายได้ให้กับประชาชน นำไปสู่การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยค้นพบว่า หลักการมีส่วนร่วม และการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน ผู้วิจัยจึงสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ และแสดงให้เห็นเป็นตัวแบบ (Synthesis Model) โดยสรุปองค์ความรู้ใน ๓ ประเด็น คือ ๑) สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๓) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งทั้ง ๓ ประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ ได้ดังแผนภาพ ๔.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปสภาพทั่วไปและปัญหาในสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

จากแผนภาพกล่าวได้ว่า การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความสำคัญต่อประชาชนคนไทย ที่ต้องมีการจัดการทั้งปริมาณและคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และชุมชนในลุ่มน้ำควรต้องร่วมกันปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการน้ำบางส่วนให้มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่แยกตามประเด็นดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้ง หรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร หน่วยงานภาครัฐต้องลงพื้นที่สำรวจความต้องการใช้น้ำจากประชาชนอย่างจริงจัง รับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะ จากชุมชน เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการจัดสรรทรัพยากรน้ำโดยเร่งด่วน ครอบคลุมทุกพื้นที่

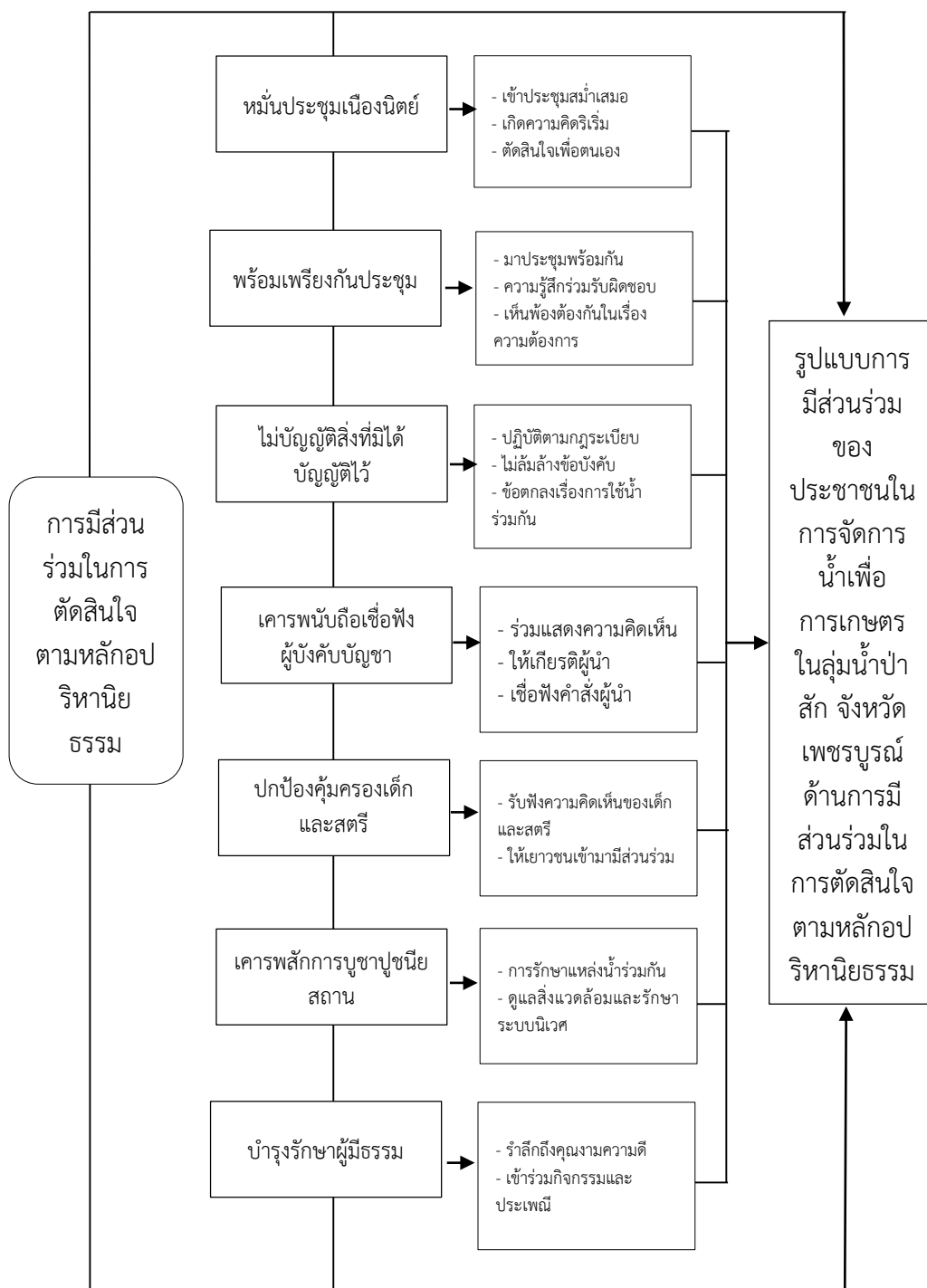
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ คือ ภาครัฐมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการน้ำ แต่ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากยังมีความเชื่อว่าจะไม่สามารถช่วยประชาชนแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำได้

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ คือ การนำน้ำจากแม่น้ำป่าสักมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านการเกษตร เพื่อการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ยังไม่ตระหนักถึงคุณค่าและให้ความสำคัญในการจัดการน้ำเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดความเชื่อมั่นในองค์กรภาครัฐ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ไม่สามารถเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้ง หรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบ เป็นการประเมินผลย่อย โดยการประเมินความก้าวหน้าของโครงการเท่านั้น ยังขาดการประเมินผลรวมทั้งโครงการ การควบคุมโครงการยังเป็นของหน่วยงานภาครัฐ

การนำหลักการมีส่วนร่วมโคเฮนและนอร์แมน (John M. Cohen & Norman T. Uphoff, 1977)^{๑๔๕} การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการวางแผนและตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจและวางแผนได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การวางแผนและตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วย การวางแผนและตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของการรับผลประโยชน์ และการตรวจสอบและประเมินผล ในกิจการพัฒนาด้วย จะเห็นได้ว่าการวางแผนและตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ การตรวจสอบและประเมินผลด้วย นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับจากการตรวจสอบและประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจ ทั้งนี้ได้นำปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมมาใช้ให้เกิดการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อสังคม เกิดความสามัคคีต่อหมู่คณะ คือการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการร่วมกัน โดยอาศัยหลักการบริหารนิยธรรม ๗ มาเป็นส่วนช่วยเสริมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ ๔.๒ - ๔.๕ ได้ดังนี้

^{๑๔๕} Cohen, John M. and Uphoff, Norman T., **Rural Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation**, In Rural Development Monograph No.2 (The Rural Development Committee Center for International Studies : Cornell University, January, 1977), p. 59.

แผนภาพที่ ๔.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามหลักการบริหารนิยธรรม

จากแผนภาพที่ ๔.๒ จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านหมั่นประชุมเนืองนิตย์ คือ การมีส่วนร่วมของบุคคลจะต้องมีและเกิดขึ้นมาโดยตลอด มีการประชุม ปรึกษาหารือ ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ ช่วยการเสนอความคิดเห็น การบริหารจัดการดำเนินงานตามแผน การเสียสละกำลังแรงงานของบุคคล ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ กำลังเงินหรือทรัพยากรที่มีอยู่

ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทาง การเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น

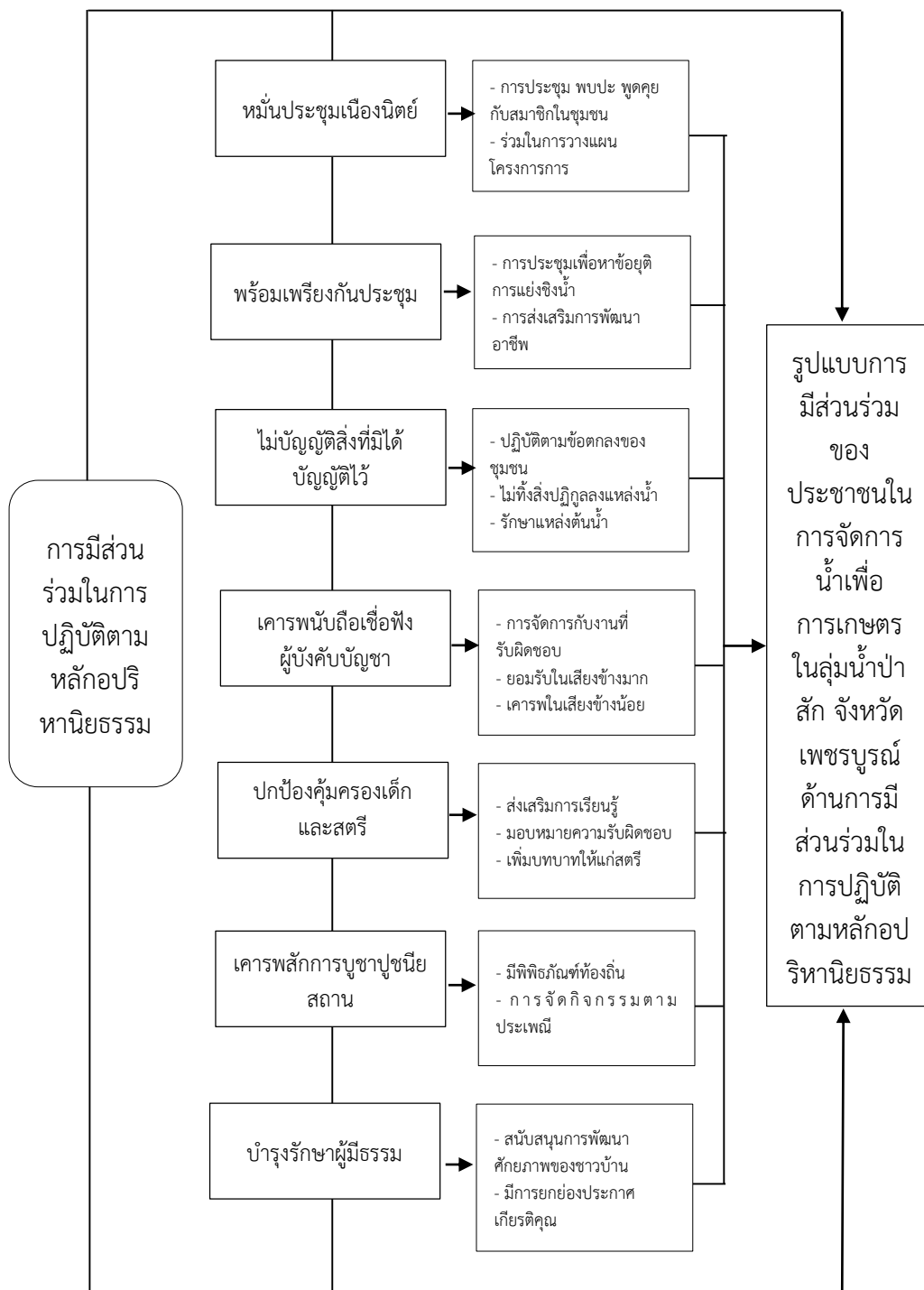
ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ คือ การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเกี่ยวกับการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ วัไ้ใช้ปฏิบัติ ไม่ล้มล้างข้อบังคับ ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของชุมชน ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสงบสุขในชุมชน

ด้านเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา คือ การเคารพ เชื่อฟัง การตัดสินใจของผู้นำ

ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรี คือ การรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากสตรี ให้สตรีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เช่น ให้เป็นคณะกรรมการจัดการน้ำ ให้เด็ก เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการน้ำ

ด้านเคารพสักการบูชาปูชนียสถาน คือ สนับสนุนกิจกรรมการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมในการจัดการป่าชุมชน

ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรม คือ ให้ความสำคัญกับปราชญ์ชาวบ้าน ช่วยกันอนุรักษ์ สืบทอด ศิลปะอันดีงามไว้ให้ลูกหลานต่อไป มีปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาร่วมงานและให้ข้อมูลพื้นที่ที่ถูกต้อง

แผนภาพที่ ๔.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม

จากแผนภาพที่ ๔.๓ จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านหมั่นประชุมเนื่องนิตย์ คือ การประชุม พบปะ พูดคุย กับสมาชิกในชุมชน แต่ทั้งนี้จะต้องให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ การตัดสินใจ ในกระบวนการจัดการน้ำ จึงจะเกิดการวางแผนที่ดีมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน

ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม คือ การให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการน้ำ เพื่อความสามัคคีก็จะต้องอาศัยความพร้อมเพรียงกันทุกๆ ครั้ง เช่น การประชุมเพื่อหาข้อยุติการแย่งชิงน้ำ เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกๆ ชุมชน ก็ต้องมาพร้อมกันจึงจะทำการหาข้อยุติได้ ด้วยการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพในรูปแบบเกษตรกรรมเชิงอนุรักษ์

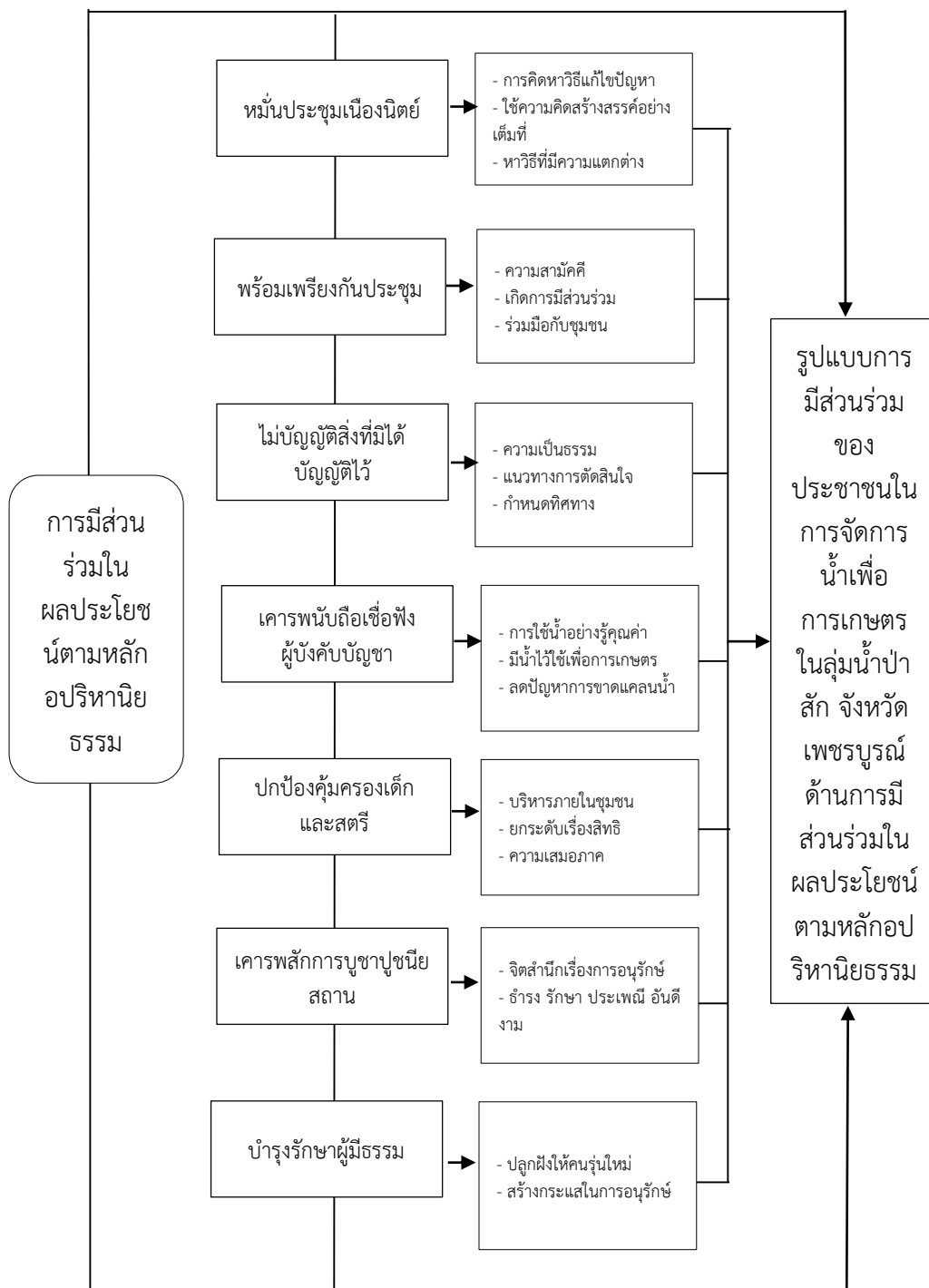
ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ คือ การออกระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ การกำหนดขั้นตอนกระบวนการต่างๆ ในการที่ภาครัฐจะเข้ามาแก้ไขปัญหา เข้ามาช่วยเหลือประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งต้องมีการวางแผนเพื่อให้กระบวนการปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดกิจกรรมลดพื้นที่การชะล้างพังทลายของหน้าดิน ลดพื้นที่การใช้สารเคมีอย่างเข้มข้น

ด้านสักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา คือ การปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ชุมชนใดมีสมาชิกที่มีความเพียรพยายาม ซอบอสิระ สามารถพึ่งพาตนเองสามารถแก้ไขปัญหา คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ตนเอง ด้วยการจัดกิจกรรมการพัฒนาแนวคิด จิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นแก่กลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นในการสร้างแกนนำแถวสองของชุมชน

ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ คือ ผู้หญิงสมัยใหม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น มีความสามารถเพิ่มขึ้น การเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีบทบาทในกระบวนการจัดการน้ำมากขึ้น จึงเป็นส่วนช่วยส่งเสริมชุมชนในการแก้ไขปัญหาการไม่เท่าเทียมกันของชายและหญิง ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ แก่ผู้นำชุมชน เยาวชน สตรี เด็กในวัยเรียน และกลุ่มประชาชนในพื้นที่ ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ พื้นฟูต้นน้ำป่าสัก

เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ คือ การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ถวายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ด้วยการจัดกิจกรรมสืบสานประเพณีท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี

ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน คือ การเสริมสร้างปราชาญท้องถิ่น โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน ผู้ดำเนินงานให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีการยกย่องประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่างๆ เช่น จัดกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในเทศกาลสงกรานต์ ด้วยการจัดกิจกรรมการขอพรจากผู้ใหญ่ การรำลึกและกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับ สังคมไทยสมัยใหม่เกิดประเพณีกลับบ้านในเทศกาลสงกรานต์ นับวันสงกรานต์เป็นวันครอบครัว ในพิธีเดิมน้ำพระที่นำสิริมงคล เพื่อให้เป็นการเริ่มต้นปีใหม่ที่มีความสุข

แผนภาพที่ ๔.๔ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ตามหลักอุปทานิยธรรม

จากแผนภาพที่ ๔.๔ จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ตามหลักอุปทานิยธรรม ๗ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านหมั่นประชุมเนื่องนิยต์ คือ การคิดหาวิธีแก้ไขปัญหานั้น จะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ เพื่อหาวิธีที่มีความแตกต่างและหลากหลาย โดยควรวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงเสียก่อน แล้วพยายามใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่หาวิธีแก้ไขไว้มากๆ การระดมความคิดจากหลายๆ คน ด้วยการประชุมอย่างน้อย เดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อคิดหาสาเหตุและวิธีแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง เหมาะสม และได้ผลดี โดยมุ่งเน้นการวางแผนในการจัดการและป้องกันพื้นที่เสี่ยงภัย

ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม คือ การที่ประชาชนมาประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน เป็นการแสดงออกถึงความสามัคคี เกิดการมีส่วนร่วม ร่วมมือกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชนให้หมดไป หรือการหาวิธีแนวทางป้องกันเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ภัยธรรมชาติต่างๆ เป็นการย่นระยะเวลาในการอธิบายปัญหา ความสำคัญ

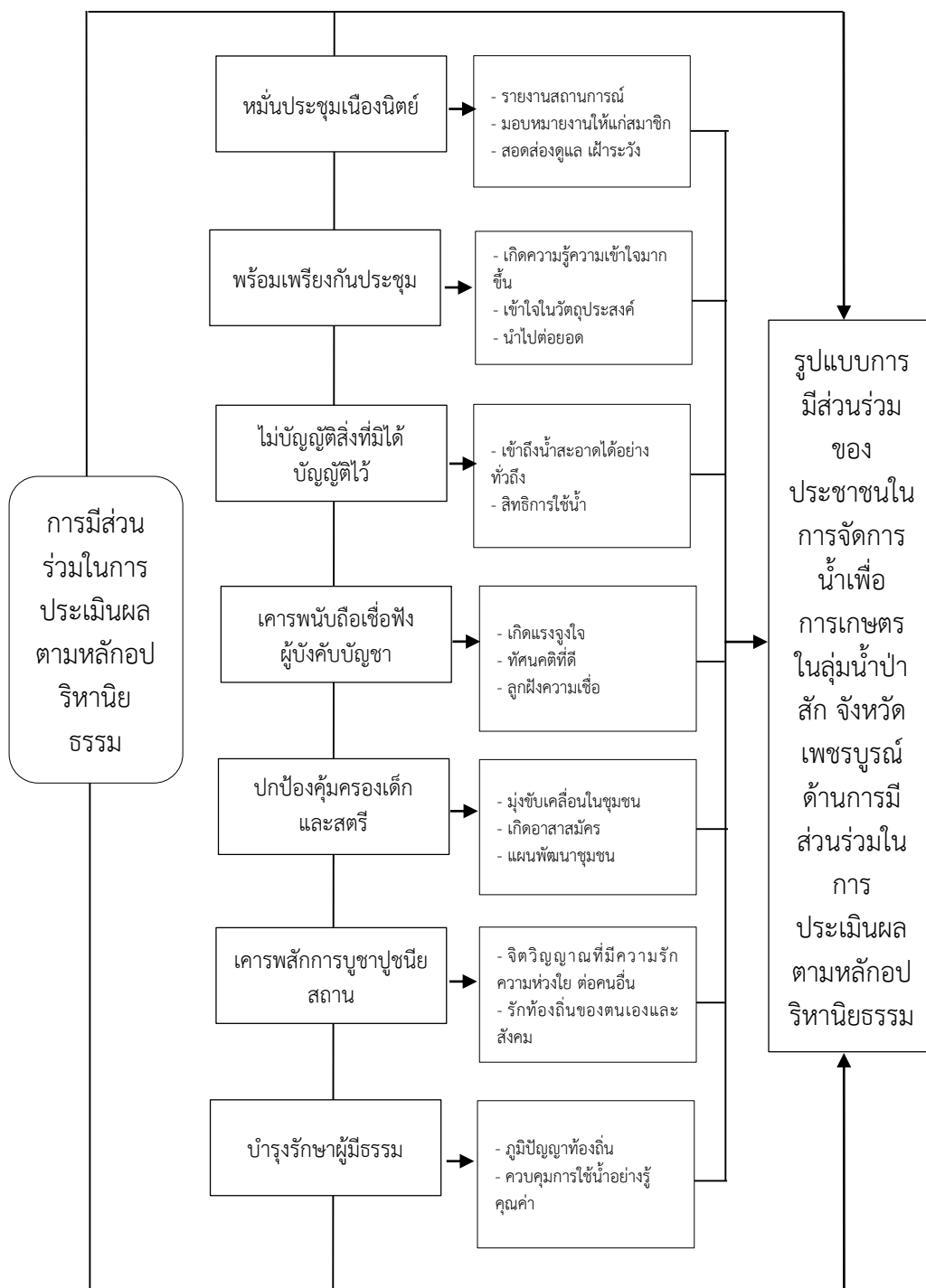
ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ คือ ความเป็นธรรมเป็นแม่แบบแนวทางต่างๆ เป็นแนวทางในการตัดสินใจ ซึ่งมีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือในการทำหน้าที่ ความเป็นธรรมเป็นตัวกำหนดทิศทางทางสังคม การจัดสรรน้ำต้องคำนึงถึงความถูกต้อง ชอบธรรม ให้ได้นำใช้ในการเกษตรอย่างเท่าเทียมกัน ด้วยการจัดกิจกรรมการพัฒนาวางโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ต้องเหมาะสมกับสภาพแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีแต่ละท้องถิ่นเสมอ

ด้านสักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา คือ ประชาชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในชุมชน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การเชื่อฟังคำสั่งผู้นำชุมชน เพื่อให้บรรลุไปตาม ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ด้วยการเข้าร่วมโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการรักษาต้นน้ำลำธารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยการสร้างฝายเก็บกักบริเวณแม่น้ำลำธารเป็นชั้นๆ พร้อมระบบกระจายจากฝายต่างๆ ไปสู่พื้นที่สองฝั่งของลำธารทำให้พื้นดินชุ่มชื้น และป่าไม้ตามแนวสองฝั่งลำธารเขียวชอุ่มตลอดปี

ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ คือ การเปิดโอกาสให้สตรีได้บริหารภายในชุมชน แสดงให้เห็นว่าชุมชน สตรีกับบุรุษมีความเสมอภาคกัน เพื่อแสดงออกถึงบทบาทและศักยภาพของสตรี ด้วยการให้สตรีและเยาวชนเข้าร่วมภาคีเครือข่ายการจัดการน้ำ ให้การสนับสนุนเพื่อเกิดการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ด้านเคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ คือ การอยู่กับการอนุรักษ์ภายใต้การพัฒนา ต้องมีการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรด้วย เช่น การขุดลอกคูคลองก่อนฤดูน้ำหลาก การกำจัดวัชพืชในแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง สามารถสร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดให้เกิดขึ้นกับผู้คนในชุมชน ทำให้ผู้คนในชุมชนอยากเห็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตแบบที่อยูในยุคที่มีการพัฒนาแบบในปัจจุบัน ด้วยการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ หวนกลับอยู่คู่กับคนลุ่มน้ำเหมือนเดิม เช่น ประเพณีการแข่งขันเรือยาว

ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน คือ การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้มีสืบไป เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่ได้เข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะที่ร่วมทำพิธีกัน เป็นสิ่งชักนำให้พุทธศาสนิกชน เว้นจากการทำชั่ว ด้วยการจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์เผยแพร่และสร้างกระแสในการอนุรักษ์ให้เกิดการขยายผลทั้งในระดับลุ่มน้ำ

แผนภาพที่ ๔.๕ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามหลักการบริหารนิยธรรม

จากแผนภาพที่ ๔.๕ จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านหมั่นประชุมเนื่องนิตย คือ การแก้ไขปัญหาร่วมกันของชุมชน และทุกภาคส่วนเป็นวิธีการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยจัดการประชุม รายงานสถานการณ์ มอบหมายงานให้แก่สมาชิกในชุมชน ได้ร่วมกันรับผิดชอบสอดส่องดูแล เฝ้าระวัง เหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆ ภายในชุมชน เช่น ปริมาณน้ำฝนที่ตก จำนวนน้ำในแหล่งน้ำหากเพิ่มสูงขึ้นควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยเร่งด่วน

ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม คือ ในการประชุมประธานหรือวิทยากร ควรทำความเข้าใจ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่จะนำไปถ่ายทอด ให้กับประชาชน อาจต้องใช้เทคโนโลยี เข้ามาช่วย เช่น การนำเสนอที่น่าสนใจต้องมีรูปภาพ แบบแผน หรือทำกิจกรรมร่วมกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ คือ เนื่องด้วยกฎหมายไทยกำหนดสิทธิการใช้ทรัพยากร น้ำอย่างกว้างๆ ว่า ทรัพยากรน้ำเป็นของคนไทยทุกคน จึงเป็นการเปิดช่องให้ทุกคนสามารถใช้น้ำ อย่างไม่จำกัด ทำให้ทุกคนมีสิทธิที่จะใช้ได้อย่างเสรี นับเป็นต้นเหตุให้เกิดการใช้ที่ด้อยประสิทธิภาพ ประชาชนจะต้องรู้จักประหยัดในการใช้น้ำ ไม่ใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือย ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าในท้องถิ่นโดยองค์กรชุมชน

ด้านสักการะเคารพนับถือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา คือ การเคารพเชื่อฟังผู้นำชุมชน ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่มีความสุขในชุมชนและผลประโยชน์อื่นๆ ยังเป็นการวางรากฐานสำหรับสัมพันธภาพที่สำคัญยิ่งเหนือสิ่งใดอีกด้วย ที่สำคัญยิ่งกว่าการปลูกฝังความเชื่อ ให้เคารพผู้ใหญ่เป็นการสืบทอด ประเพณี สืบสารวัฒนธรรมอันดีงาม จึงทำให้สมาชิกในชุมชนตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ ด้วยการจัดกิจกรรมสืบทอดแม่ น้ำ ประยุกต์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นมาใช้ในงานสิ่งแวดล้อม

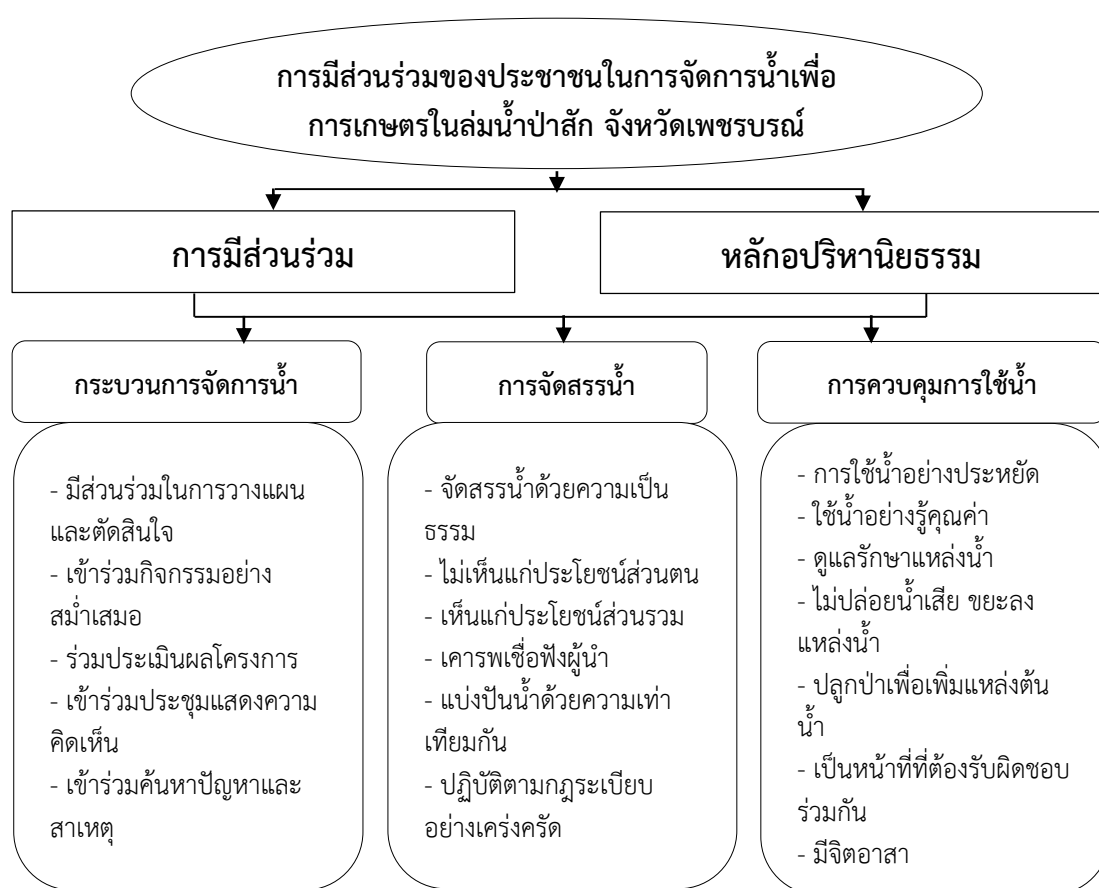
ด้านปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ คือ การเปิดโอกาสให้สตรีการให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้น้ำ ได้บริหารภายในชุมชนเป็นหนึ่งในกิจกรรมหลักที่โครงการ เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชน ทุกเพศ ทุกวัย และอาสาสมัครรวมทั้งผู้นำหรือสมาชิกในชุมชน ได้มาพูดคุย แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ด้วยการจัดกิจกรรมวางแผนฟื้นฟูแม่น้ำป่าสัก เพื่อสร้างความตระหนัก และหันมาร่วมกันฟื้นฟูคุณภาพน้ำที่กำลังวิกฤติ ฟื้นฟูชีวิตทั้งในน้ำ และริมสองฝั่งลำน้ำ ให้มีความสมบูรณ์หลากหลาย

ด้านเคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ คือ การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจัดทำเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้เข้าร่วมได้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตสังคมไทย มีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม

ด้านบำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน คือ การดำเนินงานทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติโดยเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าเรื่องศิลปะและวัฒนธรรมที่จำเป็นต้อง ปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาสิ่งที่ดีงาม และวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สวยงาม อย่างมีรสนิยมให้เกิดในจิตสำนึกและในวิถีชีวิต มีความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ควบคุม การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ใช้น้ำอย่างประหยัด ให้เพียงพอต่อความต้องการของพืช สามารถรองรับกับ

การเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้วยการจัดกิจกรรมขอความช่วยเหลือให้กับบุคคลสำคัญของเครือข่ายอนุรักษ์ ลำน้ำป่าสัก

การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมจากศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและหลักพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการน้ำ ดังแผนภาพที่ ๔.๖

แผนภาพที่ ๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๖ เป็นการสรุปองค์ความรู้จากการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยการบูรณาการทฤษฎีการมีส่วนร่วมกับหลักการบริหารนิยธรรม จึงได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ๓ ด้าน ดังนี้

กระบวนการจัดการน้ำ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น การเข้าร่วมประชุมในกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับกระบวนการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างพร้อมเพียงกัน เลิกประชุมตามเวลาที่กำหนด แสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการเกษตร ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีส่วนร่วมในการวางแผน ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ใน

การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรด้วยความยุติธรรม เคารพเชื่อฟังผู้นำ สนับสนุนในสตรีเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการการจัดการน้ำ ด้วยการตระหนักถึงการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า ใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ในปริมาณที่พอเหมาะ และมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโครงการเกี่ยวกับการจัดการน้ำ ร่วมประเมินผลโครงการทุกขั้นตอน หากมีปัญหาก็สามารถร่วมกันแก้ไขและปรับปรุงโครงการกิจกรรมต่อไป

การจัดสรรน้ำ ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทที่ต้องการมีน้ำไว้สำหรับเกษตรกรรม เพื่อการเลี้ยงชีพแล้ว สิทธิในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรขนาดย่อมหรือการเกษตรที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ กรณีเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิในการใช้น้ำสำหรับชาวนารายย่อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่คาดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนา เพื่อเป็นการประกันว่าผลประโยชน์ของเกษตรกรเหล่านั้นจะได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่หากมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้น การจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับสิทธิในการใช้น้ำส่วนบุคคลและการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับทรัพยากรน้ำที่ใช้ในการป้องกันความหิวโหยและโรคภัยไข้เจ็บ รวมถึงน้ำที่จำเป็นต่อการบรรลุข้อบังคับหลักในแต่ละสิทธิที่เป็นข้อตกลงร่วมกัน

การควบคุมการใช้น้ำ เป็นหน้าที่ที่ทุกคนในชุมชนต้องช่วยกันรับผิดชอบ ใช้น้ำอย่างประหยัด ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของพืชด้วยการรับฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ หมั่นเข้าร่วมประชุมหากมีการจัดประชุม เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการน้ำ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง หากมีปัญหาควรแจ้งผู้นำหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้รับการช่วยเหลือได้ทันเวลา และได้คำแนะนำที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น ด้วยการยึดนำหลักธรรมเป็นที่ตั้ง ให้ความสำคัญกับส่วนรวมมากกว่าส่วนตน หากประชาชนเสียผลประโยชน์ส่วนตนแล้ว ชุมชนก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงน้ำ การทะเลาะเบาะแว้ง

การกำหนดรูปแบบการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการทบทวนและปรับปรุงพัฒนาการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร เป็นการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานมาทั้งหมด เพื่อที่จะแสวงหาข้อบกพร่อง ข้อเสีย จุดด้อย และแสวงหาแนวทางใหม่หรือการเสนอทางเลือกเพื่อการพิจารณาให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมควรจะเป็นไปอย่างไร การทบทวนและปรับปรุงพัฒนาต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบว่าโครงการนี้มีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีแนวทางการแก้ไขอย่างไร หรือจะดำเนินอย่างไรต่อไป เช่น จะขอความร่วมมือจากประชาชนหรือไม่ จะสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนหรือไม่ หรือให้การศึกษา หรือจะต้องสร้างเครือข่ายภาคประชาชนให้เข้มแข็งอย่างไร เป็นต้น และการประชาสัมพันธ์จะต้องออกสื่อ ออกเอกสารบ้าง ออกข่าวบ้าง และการออกโฆษณาทีวีก็สามารถทำได้

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมยังไม่มากนัก ได้แก่ ๑) การแบ่งความรับผิดชอบให้หลายองค์กรก่อให้เกิดผลเสียในการปฏิบัติงาน เนื่องจากปัญหาการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ ๒) นโยบายภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถควบคุมและไม่สามารถรักษามาตรฐานการจัดการน้ำได้ ๓) ประชาชนขาดองค์ความรู้และไม่มีส่วนร่วมในการจัดการน้ำได้อย่างต่อเนื่อง และ ๔) คณะกรรมการจัดการน้ำแต่ละหมู่บ้านไม่สามารถจะบูรณาการการทำงานในเชิงเครือข่ายได้ ฉะนั้น การจัดการน้ำเป็นปัญหามีได้อยู่ที่ประชาชน แต่อยู่ที่ภาครัฐจะต้องสร้างคน

สร้างประชาชนให้มีความรู้ในด้านการจัดการน้ำเป็นการติดอาวุธทางปัญญา และการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็งที่สามารถเชื่อมโยงกับภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะต้องทบทวนการทำงานโดยใช้รูปแบบของไตรภาคี ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ องค์ความรู้ของประชาชน และงบประมาณ นอกจากนี้การทบทวนและปรับปรุงพัฒนาจะต้องมองอีก ๗ ประการ ได้แก่

ประการที่ ๑ การทบทวนและปรับปรุงด้วยการจัดเวทีชาวบ้าน การทำประชาสังคัมหรือการทำประชาพิจารณ์เพื่อค้นหาข้อบกพร่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งการแสวงหาปัญหาที่เชื่อมโยงข้อต่อ ข้อเสียและอุปสรรคในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่การร่วมกันประชุมกันบ่อยๆ ที่พร้อมเพรียงกัน รวมไปถึงการปรับปรุงข้อบังคับ กฎหมายสำหรับจัดการสิ่งแวดล้อมหรือประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มองค์กรท้องถิ่น กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มสตรี กลุ่มบริษัท ห้างร้าน เป็นต้น การนำเสนอสิ่งต่างๆ ว่าอย่างนี้ดีหรือไม่ ใครเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างไร จะมีการประชุม มีประชาพิจารณ์กันหลายรอบเพื่อหาบทสรุป ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ สำหรับการแก้ไขพัฒนาจุดบกพร่องที่ยังประสบอยู่ ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวจะต้องทำงานร่วมกันได้และสามารถค้นหาคำตอบเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด

นอกจากนี้การทำงานของรัฐบาลได้แต่พูดแต่ไม่เอาจริง ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในระบบการจัดการน้ำ และประชาชนมองการบริหารงานของรัฐในทางลบมากกว่าทางบวกหรือมองว่าไม่จริงจังในการแก้ปัญหา ทำให้ประชาชนขาดความร่วมมือกับรัฐบาล บางกรณีในบางชุมชนที่ไม่มีควมรับผิดชอบและอยู่ริมคูคลอง มีการปล่อยน้ำเสียลงไปสู่แม่น้ำ ชอบแต่ความสุขสบายอย่างเดียวใครจะทำอะไรก็ช่าง หากไม่เดือดร้อนก็นิ่งเฉย ดังนั้นปัญหาหลักของคนไทยหากไม่มีการวางแผนที่ดีหรือมองการณ์ไกลทุกอย่างมันก็จะติดปัญหาไปหมด สรุปก็คือ เป็นการรับฟังปัญหาชาวบ้านเพิ่มเติมและการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ส่วนด้านอื่นๆ จะเกี่ยวข้องกับการทบทวน พัฒนาและแก้ไขการจัดการน้ำ ซึ่งมีได้มองถึงประเด็นทางด้านตัวโครงการที่ผ่านมาเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเข้าถึงบริบทหลายเรื่องๆ ที่สามารถนำมาบูรณาการเพิ่มศักยภาพให้กับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการทำความเข้าใจและเรียนรู้ที่ช่วยเหลือสังคมต่อไป ขจัดอุปสรรค ปัญหาและข้อต่อให้ลดลงจนนำไปสู่การเสนอทางออกสำหรับการจัดการน้ำได้ในระดับพื้นที่

ประการที่ ๒ การนำผลที่ได้จากการทบทวนและปรับปรุงด้วยการจัดเวทีชาวบ้าน การทำประชาสังคัมหรือการทำประชาพิจารณ์จากการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อนำไปเสนอต่อผู้มีส่วนรับผิดชอบ และนำไปวางแผนการดำเนินงานในครั้งต่อไป ซึ่งพบว่า จุดอ่อนและอุปสรรค อยู่ที่การดำเนินของฝ่ายภาครัฐไม่จริงจัง ไม่จริงจังในการจัดการปัญหาน้ำ ทำให้ประชาชนไม่ต้องการร่วมมือด้วย และการขาดองค์ความรู้ของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ สำหรับจุดแข็งและโอกาสในการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม นั้น พบว่า อยู่ที่ความเข้มแข็งของเครือข่ายภาคประชาชน การส่งเสริมระบบการศึกษา การสร้างจิตสำนึกให้เด็ก นักเรียน เยาวชน และนักศึกษา รวมทั้งการเปิดโอกาสขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างเต็มที่ สิ่งเหล่านี้จะนำไปวางแผนในการดำเนินงาน โดยการจัดเวทีชาวบ้าน การทำประชาสังคัม การทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้ได้แผนการดำเนินงานที่ชัดเจนในครั้งต่อไป

ประการที่ ๓ การทบทวนและปรับปรุงด้วยการจัดเวทีชาวบ้าน การทำประชาสัมคมหรือ การทำประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ด้านการจัดการน้ำพบว่า การวางแผนกลยุทธ์ต้องมีความสอดคล้องกับอุปสรรค และจุดด้อย เป็นการพัฒนาปรับปรุงภาคนโยบายของรัฐในการดำเนินงานด้านการจัดการน้ำ และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ปฏิบัติอย่างจริงจัง จริงใจ เข้มงวดและไม่ละเว้น การปฏิบัติตามหน้าที่ของตำรวจ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา และกรมทรัพยากรน้ำให้เข้มแข็งและเข้มงวดต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับแหล่งน้ำ และทรัพยากรน้ำที่จะต้องตรวจสอบ ตรวจสอบตราเป็นประจำ เช่นทุกๆ เดือนเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำ และทรัพยากรน้ำ รวมทั้งจุดแข็งและโอกาส เป็นกลยุทธ์การสร้างองค์ความรู้ให้กับเครือข่ายของภาคประชาชน กลยุทธ์การส่งเสริมการศึกษาด้านการจัดการน้ำ กลยุทธ์การสร้างจิตสำนึกร่วมรับผิดชอบและกลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกๆ กระบวนการของประชาชนในการรักษาแหล่งน้ำ และทรัพยากรน้ำอย่างต่อเนื่อง

ประการที่ ๔ การทบทวนและปรับปรุงด้วยการจัดเวทีชาวบ้าน การทำประชาสัมคมหรือ การทำประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบด้านการจัดการน้ำ เพื่อกำหนดแผนดำเนินการจัดทำแผนในครั้งต่อไป เห็นได้ว่า มีองค์กรที่รับผิดชอบอยู่ไม่กี่องค์กรที่เกี่ยวกับการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีความจริงจัง จริงใจกับการปฏิบัติหน้าที่และมาน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม องค์กรที่รับผิดชอบมีความเหมาะสม มีศักยภาพในการดำเนินมากน้อยเพียงใดก็อยู่ที่ความรับผิดชอบขององค์กรนั้นๆ ซึ่งพบว่า แผนกลยุทธ์การสร้างองค์ความรู้ให้กับเครือข่ายภาคประชาชนอยู่ที่สถาบันการศึกษาและกรมทรัพยากรน้ำ แผนกลยุทธ์การสนับสนุนงบประมาณอยู่ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน แผนกลยุทธ์การสร้างจิตสำนึกและแผนงานการสร้างการศึกษาอยู่ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียน และมหาวิทยาลัย แผนกลยุทธ์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ที่กรมตำรวจแห่งชาติและกรมทรัพยากรน้ำในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล

ประการที่ ๕ จุดแข็งของภาคประชาชน ก็คือ เรื่องเครือข่าย ในการดำเนินงานตามกระบวนการภาคประชาสัมคมที่สามารถจะนำไปสู่การศึกษาปัญหาอื่นๆ ได้ หรือศึกษาในกรณีอื่นๆ ได้ และแก้ปัญหาด้วยเครือข่ายของประชาชนเอง บางครั้งการประชุมสตรีจะมากกว่าบุรุษและจะพูดเก่ง ที่สำคัญสตรีนั้นจะจริงจังกับการทำงาน ฉะนั้น การที่สตรีให้ความร่วมมือกับสำนักงานเกษตรแต่ละอำเภอจะทำให้การจัดการน้ำเกิดความราบรื่นและสามารถสร้างความพอใจให้กับสำนักงานเกษตรและประชาชนได้มาก

ทั้งนี้ โอกาสในการจัดการน้ำจะมีประเด็นเรื่องการศึกษา บางครั้งการให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่มันจะหายไปเสียแล้ว จึงต้องมุ่งไปที่เด็ก เยาวชน และนักศึกษา ด้วยเหตุผลอย่างน้อย ๒ ประการ ได้แก่

- ๑) สามารถสร้างจิตสำนึกได้ด้วยตัวเอง
- ๒) สามารถจะไปบอกต่อหรือบังคับให้พ่อแม่พี่น้องที่อยู่ในครอบครัวโดยทางอ้อม

สำหรับการบูรณาการในการมีส่วนร่วมของการสถานศึกษา มีการจัดการศึกษาด้วยตนเอง การพัฒนาโรงเรียนในจังหวัด การจ้างครูให้สอนเด็กเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนที่ขาดครู และการให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการวางพื้นฐานให้เกิดจิตสำนึก นอกจากให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำแล้ว จะต้องเน้นไปที่การสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในจิตใจของ

เด็กรุ่นใหม่ ซึ่งจะเป็นการสร้างเด็ก เยาวชน และนักศึกษาให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ จะต้องเริ่มจัดสร้างประสบการณ์ต่างๆ ให้กับนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นบ้าน วัด โรงเรียน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมาร่วมกันทั้งหมด โดยหลักการสร้างจิตสำนึกซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อม แต่หากเด็กมีจิตสำนึกแล้ว แต่ผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมืองยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวก็ยากที่จะทำให้สังคมเกิดความเรียบร้อยได้

ประการที่ ๖ การค้นหาข้อจุดแข็งและข้อดีจากการอนุรักษ์ ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นที่ผ่านมา รวมทั้งการแสวงหาปัญหาที่เชื่อมโยงข้อดี จุดแข็งและโอกาสในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ความหลากหลายและเก่าแก่ของปูชนียสถาน ถือได้ว่าเป็นมรดกอันล้ำค่าให้แก่ชนรุ่นหลัง แม้จะได้รับการอนุรักษ์ปฏิสังขรณ์มาตลอด ซึ่งจังหวัดเพชรบูรณ์ มีประเพณีอัฐมพระดำน้ำ สืบทอดมานานกว่า ๔๐๐ ปี หลังจากเสร็จพิธีดำน้ำ จะมีกิจกรรมที่แสดงให้เห็นการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชน เช่น การโยนข้าวต้มลูกโยน การให้และแลกเปลี่ยน อาหารกันระหว่างขบวนเรือของผู้ที่แห่ไปร่วมพิธี เป็นการสอนให้คนต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน รู้จักแบ่งปัน การแข่งเรือทวนน้ำระหว่างหมู่บ้านต่างๆ ในลำน้ำ เป็นการฝึกการทำงานเป็นทีม รู้จักแบ่งหน้าที่กันทำ และสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ความน่าสนใจของงานนี้ มีการจัดสร้างราชรถอัญเชิญในการแห่ทางบกคันใหม่ โดยสร้างจากไม้สักทองทั้งคัน นอกจากนี้เรืออัญเชิญยังมีการทำโขนเรืออัญเชิญเป็นรูปพญานาคศิลปะสมัยขอมเพื่อให้เข้ายุค อย่างสวยงามและตระการตายิ่งนัก แต่ปัจจุบันก็ยังมีปูชนียสถานหลายแห่งที่มีอายุ ๒๐๐-๓๐๐ ปีกำลังทรุดโทรมอย่างหนักควรได้รับการอนุรักษ์อย่างเร่งด่วน ต้องรักษาความคงเดิมของปูชนียสถานเหล่านั้น ปัจจุบันปูชนียสถานประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมส่วนใหญ่จะถูกใช้ประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยวเพื่อหารายได้ใช้ในการปฏิสังขรณ์และการประชาสัมพันธ์คุณค่าของปูชนียสถานเหล่านั้น การอนุรักษ์ปฏิสังขรณ์ รักษา พัฒนาคุณค่าของปูชนียสถานและวัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคม ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี สิ่งที่สำคัญคือต้องมีการประชาสัมพันธ์และปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนและเยาวชนเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงคุณค่าของปูชนียสถาน ประสานการอนุรักษ์และการพัฒนาคุณค่ามรดกวัฒนธรรมกับวิถีชีวิตในยุคใหม่ มีส่วนร่วมในการผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในกระบวนการผสมผสานเข้ากับกระแสโลก

ประการที่ ๗ การทบทวนและปรับปรุงด้วยการจัดเวทีชาวบ้าน การทำประชาสังคัมหรือการทำประชาพิจารณ์ในส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้จัดการปัญหาในระดับพื้นที่ รวมทั้งการแสวงหาปัญหาที่เชื่อมโยงข้อดี จุดแข็งและโอกาสในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม กล่าวคือ “มรดกทางวัฒนธรรม” ที่แฝงไว้ด้วย “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ซึ่งบรรพบุรุษนำความเชื่อและศรัทธาจากชาวบ้านที่มีต่อพุทธศาสนาและองค์พระพุทธรูปมากราบไหว้บูชาให้เกิดการดูแลรักษาแม่น้ำลำคลอง โดยปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นเรื่องราวของคนใกล้ตัวที่ควรค่าแก่การเทิดทูล บางครั้งแล้วความรู้ที่ดีมีประโยชน์ทั้งหลาย ที่ไม่เคยมีในตำรา มักหาได้จากบรรดาผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน การปลูกพืชผักสวนครัว ตามรั้วสามารถกินได้ การปลูกกล้วย การเก็บกักน้ำไว้ใช้ตลอดทั้งปี การจัดการน้ำด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งหมดเหล่านี้ล้วน ปราชญ์เดินดินผู้ซึ่งคร่ำหวอดอยู่กับสิ่งที่ว่าจนถึงขั้นชำนาญชนิดหาตัวจับยากแล้ว มักไม่ค่อยมีคนรู้จักมากนัก เพราะท่านทั้งหลายล้วนอยู่ในวิสัยของ เกษตรพอเพียง เสียเป็นส่วนใหญ่

โดยเฉพาะสร้างการมีส่วนร่วมแทนอำนาจสั่งการ ใช้วิธีการทำงาน โดยการชักชวนคนเข้าร่วมจากกลุ่มเล็กๆ ก่อน ทำให้เกิดผลงานเห็นชัดเจน มีตัวอย่างรูปธรรมพิสูจน์ได้ จนเกิดการยอมรับว่าสามารถทำได้จริง จึงขยายผลไปสู่กว้าง ชักชวน สร้างแนวร่วมให้คนเข้าร่วม กระบวนการมากขึ้นเรื่อยๆ มีหลักในการระดมความคิดร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ แต่จะให้ร่วมคิดกันต่างๆ ในที่ประชุม นำแนวคิดของแต่ละคน มาปรับปรุงพัฒนาร่วมกัน เมื่อเกิดความชัดเจนทางความคิด ก็หาแนวทางในการปฏิบัติ ๖ ข้อ ดังนี้

- ๑) ถามถึงวิธีการ การทำ ทำอย่างไร
- ๒) มีใครต้องรับผิดชอบบ้าง
- ๓) ต้องใช้ทรัพยากร วัสดุอะไรบ้าง
- ๔) ใช้งบประมาณเท่าไร ในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรม
- ๕) ตอนนี้มีงบประมาณอยู่เท่าไร ต้องหามาเพิ่มอีกเท่าไร
- ๖) จะคุ้มค่าหรือไม่

หากตั้งคำถาม หาคำตอบ ทุกประเด็น ให้ชัดเจน เมื่อคิดแล้ว จะต้องลงมือทำด้วยตัวเอง แต่ถ้าเพียงแต่คิด เพื่อเสนอให้คนอื่นทำ จะไม่ได้ผล ยึดถือคติคิดแล้วต้องลงมือทำ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งตนเองและชุมชน

จึงกล่าวได้ว่า การทบทวนจุดแข็งและข้อดีของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามอธิปไตยธรรม ในการทบทวนและปรับปรุงพัฒนาการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมจะพบจุดแข็งใหญ่ๆ อยู่ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เรื่องเครือข่ายภาคประชาชน (๒) ระบบการศึกษาและระเบียบวินัยที่มุ่งเน้นไปที่เด็ก เยาวชน นักเรียน และนักศึกษา และ (๓) การสร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชน ส่วนโอกาสจะพบว่า ประชาชนให้ความสำคัญต่อการจัดการน้ำ เพราะส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงรวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเต็มที่

การกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามอธิปไตยธรรมในการทบทวนและปรับปรุงพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการสรุปผลการดำเนินมาทั้งหมดว่ามีข้อบกพร่อง ข้อด้อย ข้อเสีย จุดแข็ง และโอกาสในการดำเนินงานให้สำเร็จมากขึ้นเพียงใดในรูปแบบการจัดเวทีชาวบ้าน การทำประชาสงเคราะห์หรือการทำประชาพิจารณ์ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการประเมินผล ติดตามตรวจสอบ และการทบทวน การปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด พร้อมทั้งการสรุปและนำเสนอแนวทางสำหรับการวางแผนกลยุทธ์การจัดการสิ่งแวดล้อมในรอบต่อไป พบว่ามีประเด็นไม่มากนักจากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย ซึ่งได้แก่ ประเด็นนโยบายการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ประเด็นเรื่องการศึกษาและการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน หนุนเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น ภาคราชการ และเครือข่ายองค์กรชุมชนในท้องถิ่น ให้เกิดกลไกการทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานอนุรักษ์ฐานทรัพยากรธรรมชาติในเขตต้นน้ำป่าสักทั้งในระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาคในเขตเทือกเขาเพชรบูรณ์ การสร้างองค์ความรู้ในกับเครือข่ายภาคประชาชน และการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานของรัฐ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือในการวิจัย ๓ ชนิด ประกอบด้วย ๑) แบบสอบถาม ๒) การสัมภาษณ์เชิงลึก และ ๓) สันทนาการกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่แม่น้ำป่าสักไหลผ่านในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง ๗ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ จำนวน ๔๐๐ คน ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามอีกครั้ง แล้วนำข้อมูลถ่ายลงในแบบรหัส (Coding Form) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่า (T-test, F-test) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญการโดยการคัดเลือกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำป่าสักแบบเจาะจง จำนวน ๒๗ รูป/คน การสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๑๒ คนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลวิจัย

สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้ค้นพบ ดังนี้

๕.๑.๑ สรุปผลการวิจัยสภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก พบว่า การใช้น้ำเฉพาะในเขตพื้นที่โครงการชลประทานนั้นๆ มีการบริหารจัดการน้ำ โดยคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ในการประชุมหารือกำหนดแนวทางการจัดการน้ำ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการขาด

แคลนน้ำด้านการอุปโภค-บริโภค รวมทั้งมีการประชุมตกลง กำหนดระยะเวลาเริ่มการปลูกข้าวนาปี ตามสภาพน้ำต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละอ่างเก็บน้ำให้เหมาะสมกับสภาพน้ำ ของแต่ละอ่างเก็บน้ำในการ กำหนดและตัดสินใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ขาดระบบและกลไกการประสานทำงานร่วมกัน

พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมสถานภาพหลัก (SWOT) โดยภาพรวมของกลุ่ม น้ำป่าสักบูรณาการเป็นรูปแบบการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสักได้

จุดแข็ง (Strengths)

มีแหล่งน้ำประเภทน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่พัฒนาแล้วหลายแหล่ง ซึ่งมีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เช่น อ่างเก็บน้ำป่าแดง อ่างเก็บน้ำป่าเลา ฝ่ายศรีจันทร์ และระบบส่งน้ำ เข้าถึงพื้นที่เกษตรกรรม เป็นแหล่งต้นน้ำที่มีทรัพยากรน้ำและสภาพป่าต้นน้ำค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ใน หลายพื้นที่

จุดอ่อน (Weakness)

ขาดการวางแผนการจัดการใช้น้ำอย่างมีระบบ ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง โครงสร้างพื้นฐานทางด้านแหล่งน้ำหลายแห่งต้นเงินและชำรุด ไม่ได้รับการบำรุงรักษาทำให้ไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โอกาส (Opportunity)

ชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและการบริโภค รวมทั้งเพื่อการ เกษตรกรรมได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนรวมทั้งคนในชุมชนให้ความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการแหล่งน้ำ

อุปสรรค (Treats)

มีการบุกรุกป่าไม้ที่อยู่ในแหล่งต้นน้ำ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำในระดับชุมชน ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งน้ำ เช่น งบประมาณใน การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ งบประมาณสนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อผลิตน้ำประปา มีการแย่งใช้ น้ำในระหว่างพื้นที่ ชุมชน และระหว่างประเภทของอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น ท่องเที่ยว สันทนาการ และอุตสาหกรรมทั่วไป

๕.๑.๒ สรุปผลการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อ การเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า

๕.๑.๒.๑ สภาพข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่าสภาพทั่วไปปัจจัยเบื้องต้นที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน ๒๑๗ คน (ร้อยละ ๕๔.๓) เป็นเพศหญิงจำนวน ๑๘๓ คน (ร้อยละ ๔๕.๗) มีอายุ ๔๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๑๓ คน (ร้อยละ ๒๘.๓) ระดับการศึกษาอยู่ใน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๒๐๔ คน (ร้อยละ ๕๑.๐) มีรายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๑ คน (ร้อยละ ๓๗.๘) ในส่วนของอาชีพนั้น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา จำนวน ๒๑๗ คน (ร้อยละ ๕๔.๓) แสดงให้เห็นว่าประชาชนพื้นที่เพศชายมากกว่าเพศหญิง ในขณะเดียวกันการศึกษา

ของประชาชนมีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กล่าวได้ว่า การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสัก ให้ประชาชนได้รับความรู้อย่างสม่ำเสมอ ถูกต้อง ตามสภาพพื้นที่ในแต่ละอำเภอ และยังสามารถพัฒนาประชาชนสร้างรายได้เสริมระหว่างการว่างเว้นจากการทำนาไปพร้อมกันได้ด้วย

๕.๑.๒.๒ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยรวมทั้งหมด ๓ ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๘๔ โดยการควบคุมการใช้น้ำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๓.๕๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๘ รองลงมาคือ กระบวนการจัดการน้ำ มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๗๘ และลำดับสุดท้ายคือ การจัดสรรน้ำ มีค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๗ ตามลำดับ

๑) ด้านกระบวนการจัดการน้ำ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๕ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการจัดการน้ำอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดการน้ำ และลำดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการการจัดการน้ำ

๒) ด้านการจัดสรรน้ำ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ๒.๔๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๒๙ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในการจัดสรรน้ำอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดสรรน้ำ และลำดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการจัดสรรน้ำ

๓) ด้านการควบคุมการใช้น้ำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๗๒ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการควบคุมการใช้น้ำอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการควบคุมการใช้น้ำ และลำดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการการควบคุมการใช้น้ำ

การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม และหลักธรรมอปริหานิยธรรม ๗ ในการจัดการน้ำ โดยนำทฤษฎีการมีส่วนร่วมมาบูรณาการการจัดการน้ำกลุ่มน้ำป่าสัก พบว่า

๑) แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำกลุ่มน้ำป่าสักผู้วิจัยได้นำแนวคิดของโคเฮนและนอร์แมน (John M. Cohen & Norman T. Uphoff, 1977) ไปพัฒนาทำการวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย คือประชาชนกลุ่มน้ำป่าสักเพื่อศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมอันจะนำไปสู่การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนและตัดสินใจ ใช้การวางแผนและตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการ การวางแผนและการตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของการรับผลประโยชน์ และการตรวจสอบและประเมินผลในกิจกรรมและโครงการเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีพัฒนาการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งด้านสังคม การศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม จะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาวะที่ดี สามารถพึ่งตนเองมีรายได้เพื่อเลี้ยงชีพและครอบครัวต่อไป

๒) หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรลุ่มน้ำที่ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำ พบว่า ประเด็นหลักการบริหารนิยธรรม ๗ ประการนี้ พระพุทธเจ้าตรัสแสดงแก่เจ้าวัชชีทั้งหลายผู้ปกครองรัฐโดยระบอบสามัคคีธรรม (republic) ซึ่งรัฐคู่อริยอมรับว่า เมื่อชาววัชชียังปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ จะเอาชนะด้วยการรบไม่ได้ นอกจากจะใช้เวลาเกลี้ยกล่อมหรือแยกให้แตกสามัคคี ที่ใช้บริหารจัดการน้ำและยังปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร ประชาชนสามารถนำหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเตือนสติตนเองอยู่เสมอ ในการประกอบสัมมาอาชีพ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน สังคม ก่อให้เกิดความสงบสุข

๕.๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

สรุปผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยการดำเนินการตามวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้เครื่องมือประกอบด้วย แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ รูปแบบที่เหมาะสมคือ

๑) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๒) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๓) รูปแบบการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๔) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๕.๒ อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

๕.๒.๑ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยรวมทั้งหมด ๔ ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๘๕$) โดยความตระหนักของสมาชิก มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = ๔.๕๘$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น การมีสำนึกถึงความเป็นเจ้าของทรัพยากร และการตระหนักถึงปัญหาหรือการได้รับผลกระทบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความใส่ใจในกิจกรรมชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๓๔$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความรู้ความเข้าใจต่อความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน มีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น มีเวลา มีความสนใจ มีความตั้งใจ และสามารถเรียนรู้ นำไปใช้ประโยชน์ได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความเข้มแข็งของ

ชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๗$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชน การแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน และมีความรับผิดชอบหน้าที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการได้รับการสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๒๐$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง การได้รับงบประมาณสนับสนุนในการจัดการน้ำ และการได้ไปศึกษาดูงานการจัดการน้ำที่อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากแม่น้ำป่าสักเป็นแม่น้ำที่บริหารจัดการยากที่สุดในประเทศไทย เพราะมีความลาดชัน ความขดเคี้ยว น้ำในแม่น้ำไหลเชี่ยวกราด จึงไม่สามารถจัดเก็บน้ำไว้ใช้ได้ในช่วงฤดูน้ำหลาก ในฤดูฝนปริมาณน้ำในแม่น้ำแต่ละปี มีเพียงพอต่อพื้นที่การเกษตร แต่ประชาชนก็ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ฤดูแล้ง เนื่องจากงบประมาณที่จะใช้ในการกักเก็บน้ำต้องใช้งบประมาณสูง การแก้ไขปัญหาการส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ การขุดบ่อบาดาลก็ไม่สามารถทำได้ทุกชุมชน เนื่องจากบ่อบาดาลต้องใช้งบประมาณสูง เพราะบ่อบาดาลอยู่ลึกลงไปจากผิวดินลึกมากประมาณสามร้อยถึงสี่ร้อยเมตร ถึงช่วงฤดูแล้งประชาชนก็อพยพไปหางานทำในเมืองหลวง ทิ้งให้คนแก่กับเด็กอยู่บ้านอย่างลำบาก

๕.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยรวมทั้งหมด ๔ ด้าน โดยภาพรวมทั้งหมด ๔ ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความตระหนักของสมาชิกอยู่ในระดับมากที่สุด ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับมาก และการได้รับการสนับสนุนและการยอมรับอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับ **เอนกพงศ์ ธรรมมาธิวัฒน์ และบุญช่วย สุทธิรักษ์**^๑ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนพบว่า ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการประชุมกลุ่มองค์กรหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำ ไม่มีประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการน้ำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักให้ประชาชนต่อการจัดการน้ำตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ **ทัศนีย์ ปัทมาสนธิ**^๒ ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการร่วมให้ข้อมูลเพื่อเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับชุมชน ด้านการร่วมปฏิบัติ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการร่วมติดต่อประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ในชีวิตประจำวัน และด้านการร่วมติดตาม

^๑ เอนกพงศ์ ธรรมมาธิวัฒน์ และบุญช่วย สุทธิรักษ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน”, *รายงานการวิจัย*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕), หน้า ๕๑.

^๒ ทัศนีย์ ปัทมาสนธิ, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”, *รายงานการวิจัย*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๒), หน้า ๗๑.

ประเมิณผล ประชาชนมีส่วนร่วมโดยมีการร่วมติดตามผลการดำเนินงานในการป้องกันปัญหาของยาเสพติดในชุมชน

๕.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปราย รูปแบบการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

๕.๒.๓.๑ รูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการน้ำ เพราะถ้ามีน้ำไว้ใช้ตลอดทั้งปี ก็จะทำให้เกิดอาชีพ เกิดรายได้ ไร่เลี้ยงครอบครัว ไม่ต้องอพยพ ย้ายถิ่นฐานไปหางานทำในเมืองหลวง การปลูกฝังการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนได้เสนอปัญหา แสดงความคิดเห็น หน่วยงานรัฐได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพื่อจะได้แก้ไข ให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง เร่งด่วน การให้ข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นและถูกต้องแก่ประชาชน สามารถสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้แก่ประชาชนในความสำเร็จของการจัดการน้ำและความจำเป็นที่มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อใช้ในการดำรงชีพ การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการน้ำทำให้คนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมแสดงความคิดเห็น และยังทำให้เกิดความรักความสามัคคีต่อกันภายในชุมชน สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนได้ตรงจุด เป็นพลังชุมชนในการทำกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้แก่ประชาชนในความสำเร็จของการจัดการน้ำและความจำเป็นที่มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อใช้ในการดำรงชีพ หากทางภาครัฐ และผู้นำชุมชนมีการเข้าถึงประชาชนมากเพียงใด ก็จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนได้มากขึ้น สอดคล้องกับ เกวลิน บุญญานุพันธ์ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลนาโงงเหนือ อำเภอนาโงง จังหวัดตรัง^๓ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดปัญหา ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อหาแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสอนลูกหลานให้รู้ถึงประโยชน์ในการรักษาสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โดยประชาชนร่วมพิจารณาโครงการกิจกรรมในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมว่ามีความสำเร็จ หรือล้มเหลว สอดคล้องกับ กาญจนา คำจตุ ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร^๔ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนมีในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ใน

^๓ เกวลิน บุญญานุพันธ์ และคณะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลนาโงงเหนือ อำเภอนาโงง จังหวัดตรัง”, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร, ๒๕๕๓), หน้า ๕๔.

^๔ กาญจนา คำจตุ, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตั้งแต่การตั้งชุมชนขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ไว้วัตถุประสงค์หนึ่ง ดังนั้นขึ้นมาแล้วก็ต้องบรรลุวัตถุประสงค์นั้น สอดคล้องกับ กันยารัตน์ รินศรี^๕ ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการทรัพยากรน้ำเชิงบูรณาการแนวพุทธ : กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง จ.เชียงใหม่” พบว่า การจัดการทรัพยากรน้ำตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นการจัดการทรัพยากรน้ำให้คุ้มค่าและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องอิงอาศัยการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นเหตุปัจจัยให้เกิดทรัพยากรน้ำด้วย

๕.๒.๓.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการทำงานแบบร่วมด้วยช่วยกันคิด ช่วยกันหารูปแบบและวิธีดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆ แบบบูรณาการในทุกมิติเสมอ จึงจะบังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืนโดยไม่เกิดความขัดแย้งในสังคม หน้าที่ในการให้น้ำแก่ผู้ใช้น้ำที่ร้องขอและใช้น้ำนั้นตามที่ได้รับอนุญาต ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ดูแลทรัพยากรน้ำของประเทศ การที่จะตัดสินใจว่าใครควรจะนำน้ำไปใช้ประโยชน์และไปใช้ในกิจกรรมใด ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาลน้ำที่จัดสรรจะให้แก่ภาคอุตสาหกรรม หรือการชลประทานในปริมาณมาก ต้องมาแบ่งปันน้ำกันตามสัดส่วนของพื้นที่ แล้วในแต่ละพื้นที่ต้องดูว่าพื้นที่สัดส่วนย่อยๆ ภาครัฐจะต้องร่วมมือกันเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อทำให้เกิดการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ เกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคม และที่สำคัญที่สุด คือ ประชาชนจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างไรก็ตามจะต้องมีการวางแผนการใช้น้ำอย่างถูกต้อง เป็นไปตามระเบียบ จะช่วยให้ลดความขัดแย้ง การแบ่งน้ำในการเกษตร ต้องมีเจ้าหน้าที่จากรัฐ ผู้นำในท้องถิ่นที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ร่วมทั้งมีความน่าเชื่อถือ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั่นเอง สอดคล้องกับ วีระชัย จิตรบรรเทา ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการชลประทานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา^๖ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ๑) ความตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรน้ำ ๒) การเข้าร่วมกิจกรรมอบรมสัมมนา และทัศนศึกษาในด้านที่เกี่ยวกับการชลประทาน ๓) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนบ้าน ๔) ความเชื่อถือบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ๕) การได้รับน้ำและการใช้น้ำ ๖) ลักษณะของโครงการชลประทาน ๗) การสร้างแรงจูงใจในการบริหารจัดการชลประทาน และ ๘) บทบาทผู้นำสำหรับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมได้แก่ (๑) ด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา (๒) ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ชลประทาน (๓) ดานสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ

๕.๒.๓.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ทุกคนในชุมชนต้องช่วยกันรับผิดชอบ ใช้น้ำอย่างประหยัด ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของพืชด้วยการรับฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ หมั่นเข้าร่วมประชุมหากมีการจัดประชุม เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการน้ำ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง ประชาชนจะต้องมีความ

^๕ กันยารัตน์ รินศรี, “การจัดการทรัพยากรน้ำเชิงบูรณาการแนวพุทธ : กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง จ.เชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๘๗.

^๖ วีระชัย จิตรบรรเทา, “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการชลประทานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม ๒๕๕๒) : ๒๙-๓๐.

ชื่อเสียง ความโปร่งใส มีจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งจะนำไปสู่การควบคุมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ชุมชนที่มีขีดความสามารถในการจัดการปัญหาของตนเองได้ ด้วยการมีผู้นำที่มีความสามารถ มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานวัฒนธรรม ความเชื่อ คุณค่าดั้งเดิม ศาสนา และเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งพาเอื้อเฟื้อกันและกัน โดยแต่ละชุมชนได้ใช้ศักยภาพของตนเองเข้าคลี่คลายและจัดการปัญหาได้ด้วยตนเองภายใต้ความร่วมมือและสนับสนุนจากองค์กรภายนอก สอดคล้องกับ **สุวัฒน์ อินทรประไพ** ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำป่าสัก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้นำ ความเข้มแข็งของชุมชนการได้รับสนับสนุนและการยอมรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการมีส่วนร่วมที่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สอดคล้องกับ **ธานี สุขเกษม และวุฒิพงศ์ บัวช้อย** ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำป่าสักตอนบน^๗ พบว่า มีการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำระหว่างชุมชน หรือหมู่บ้าน หรือตำบล เพื่อการรักษา น้ำ มีคณะกรรมการเหมืองฝาย การสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำ ระหว่างชุมชน หรือหมู่บ้านหรือตำบลเพื่อการจัดการน้ำ ใช้เพื่อการเกษตร อบต. ส่งเสริมให้กลุ่มผู้ใช้น้ำ มีความร่วมมือระหว่างชุมชน หรือหมู่บ้าน หรือตำบลเพื่อการจัดการน้ำร่วมกัน การประชุมอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการในการจัดการน้ำใช้เพื่อการเกษตร และการสร้างกฎเกณฑ์ และโทษปรับสำหรับบุคคลที่ทำให้น้ำเน่าเสีย

๕.๒.๓.๔ รูปแบบการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การมีส่วนร่วมตรวจสอบประเมินผลโครงการกับเกษตรกรผู้นำ การควบคุมกำกับประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ทำให้มีกรอบการทำงานชัดเจนยิ่งขึ้น และมีการต่อรองที่แตกต่างกันออกไป ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เข้าร่วมในกระบวนการจัดการน้ำ ทำให้ต้องมีมติเป็นเอกฉันท์ในการจัดลำดับความสำคัญ และเพื่อให้เกิดความยั่งยืน จำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูล รับฟังความคิดเห็นจากมุมมองที่แตกต่าง ตระหนักถึงความรู้และบทบาทของผู้มีส่วนร่วม ทำให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นในการประเมินผล สอดคล้องกับ **เอนกพงศ์ ธรรมมาธิวัฒน์ และบุญช่วย สุทธิรักษ์** ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน^๘ พบว่า การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและประชาชนในการจัดการน้ำจึงต้องพัฒนากลไกและกระบวนการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ

^๗ ธานี สุขเกษม และวุฒิพงศ์ บัวช้อย, “การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำป่าสักตอนบน”, *รายงานการวิจัย*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๓), หน้า ๙๖.

^๘ เอนกพงศ์ ธรรมมาธิวัฒน์ และบุญช่วย สุทธิรักษ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน”, *รายงานการวิจัย*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕), หน้า ๕๑.

ขึ้นมา (ปัจจุบันไม่มีกลไกด้านนี้ที่ชัดเจน) โดยเสริมสร้างเครือข่ายการประสานงานและการทำงานร่วมกัน ของฝ่ายราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น ในการพัฒนา การใช้และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ โดยให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ แก่แกนนำชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพกระบวนการเรียนรู้และริเริ่มในชุมชน พัฒนาระบบรวบรวมและ จัดทำข้อมูลระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกัน สร้างกระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ เหล่านี้จะช่วยเพิ่มศักยภาพทางสังคม สามารถร่วมกันนำพาให้การจัดการทรัพยากรน้ำทุกด้านเป็นไป อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๑.๑ กำหนดให้การจัดการภัยพิบัติเป็นวาระแห่งชาติต้องดำเนินการด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ปรับปรุง-เพิ่มเติม-แก้ไข-กำหนดให้มีกฎหมายที่ทันสมัยสอดคล้องความจริง เพื่อการจัดการภัยพิบัติอย่างเที่ยงธรรม ให้มีพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ

๕.๓.๑.๒ สร้างระบบบูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่องภัยพิบัติและดำเนินการด้วยพื้นฐานความรู้ทางเทคนิค และความรู้ในการจัดการที่ถูกต้องแม่นยำ

๕.๓.๑.๓ นำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นไปสร้างกลไกการปฏิบัติเพื่อป้องกันภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับธรรมชาติ ด้วยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน

๕.๓.๑.๔ การจัดการภัยพิบัติต้องมีความโปร่งใสเท่าเทียมและทั่วถึง อำนวยประโยชน์ให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เคารพสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและเคารพวิถีเกษตรกรรม

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๒.๑ สนับสนุนงบประมาณในการจัดการน้ำให้ทั่วถึงทุกพื้นที่อย่างพอเพียง

๕.๓.๒.๒ การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อนำไปสู่การป้องกัน ฝาระวัง การเกิดภัยพิบัติต่างๆ

๕.๓.๒.๓ ให้ภาครัฐที่ดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทุกขั้นตอน ไม่ใช่ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง

๕.๓.๒.๔ การถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕.๓.๒.๕ การวางแผนการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำ ควรเน้นการแก้ไขปัญหาในพื้นที่โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนติดตามผลและผลสัมฤทธิ์ของการแก้ไขปัญหา

๕.๓.๒.๖ ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนตระหนักร่วมกันในการจัดการใช้น้ำเพื่อการเกษตรจากการใช้น้ำของประชาชนที่ขาดการตระหนักการใช้น้ำ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๕.๓.๓.๑ ควรทำการวิจัยปัญหาและอุปสรรคการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสัก

๕.๓.๓.๒ ควรทำการศึกษาวิจัยโดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อปริหานิยธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

๕.๓.๓.๓ ควรทำการศึกษาวิจัยผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้กับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

๕.๓.๓.๔ ควรมีการจัดรูปแบบการจัดการน้ำเชิงนโยบายของระดับประเทศต่อผลกระทบเรื่องการจัดการน้ำด้วยตนเองของชาวบ้าน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. เอกสารชั้นปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. เอกสารชั้นทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล. **ทฤษฎีการพยาบาลของคิง ทฤษฎีการพยาบาลกับการนำไปใช้**. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๒๘.

กิตติชัย รัตนะ และชาญชัย งามเจริญ. **การบริหารจัดการลุ่มน้ำโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา. กรุงเทพมหานคร : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘.

กิตติชัย รัตนะ. **การมีส่วนร่วมในการจัดการลุ่มน้ำ**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.

เกษม จันท์แก้ว. **วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, ๒๕๓๐.

_____. **หลักการจัดการลุ่มน้ำ**. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๙.

โกวิท พวงงาม. **อบต. ในกระบวนการทัศน์ใหม่ : พัฒนา สร้างเครือข่ายและเสริมความเข้มแข็ง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด, ๒๕๔๖.

ไกรสร เพ็งสกุล และคณะ. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑.

จ่านง ไพโรจน์. **นโยบายและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : ไสภณการพิมพ์, ๒๕๓๕.

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. **การพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๖.

ชินวัฒน์ สมสืบ. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๙.

ทวิวงศ์ ศรีบุรี. **สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ธัญญา ผลอนันต์. **แบบฝึกหัดคิดพิชิต Mind Map สำหรับพนักงานและหัวหน้างาน**. กรุงเทพมหานคร : Buzan Centre Thailand (BCT), ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิเคราะห์และวิจัยข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : บิซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑.
- ธีรวิทย์ ภิญญ์ธัญญานันต์. วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๒.
- ปธาน สุวรรณมงคล. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กองกลาง สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๒๗.
- _____. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. รายงานการวิเคราะห์โครงการปรับภาคราชการสู่ยุคโลกาภิวัตน์, พิมพ์ครั้งที่ ๒. โรงพิมพ์กองกลาง : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๐.
- _____. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองกลาง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๐.
- _____. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองกลาง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๐.
- ประยูร อาชานาม. คู่มือวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑.
- ประเวศ วสี. การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง. กรุงเทพมหานคร : กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๔๔.
- _____. การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๔๗.
- _____. ปฏิรูปการศึกษาไทย (ยกเครื่องทางปัญญา) ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์และมาตรการ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์วิชาการและมูลนิธิสวดศรี-สุภษดีวงศ์, ๒๕๓๙.
- ประสาน ตั้งสิกบุตร. การจัดการทรัพยากรมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตศึกษาสถาน : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒.
- ปราโมทย์ ไม้กลัด. การบริหารจัดการทรัพยากรแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยวิจัย, ๒๕๔๓.
- _____. ทฤษฎีและการพัฒนาชุมชน สาขาพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้ว, ๒๕๔๔.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหาสุทิตย์ อากาศโร (อบอ่อน). **เครือข่าย : ธรรมชาติความรู้และการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), ๒๕๔๗.
- พระธรรมปิฎก. (ป.อ.ปยุตโต). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้ว จำกัด, ๒๕๔๔.
- พิเชษ เดชผิว. **เชื่อมกับการจัดการน้ำในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็คจำกัด, ๒๕๔๖.
- ไพรัช เตชะรินทร์. **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. **หลักการพัฒนาชุมชน และหลักการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖.
- _____. **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖.
- วันชัย วัฒนศัพท์. **ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗.
- วีรวัฒน์ นนทบุตร. **การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๓๕.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. **คู่มือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างผสมผสาน ในพื้นที่ระดับตำบล**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๒.
- สมพันธ์ เตชะอธิก. **ศัพท์พัฒนาเพื่อชุมชนและสังคม**. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.
- สหทัย วิเศษ และนิคม บุญเสริม. **การจัดการลุ่มน้ำโดยชุมชน**. โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.). กรุงเทพมหานคร : สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ, ๒๕๔๗.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. **โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์**. กรุงเทพมหานคร : มปท, ๒๕๓๗.
- สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.
- สุวรีย์ ศิริโภาคารภิมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖.
- เสน่ห์ จามริก. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.
- อคิน ระพีพัฒน์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อาชัญญา รัตนอุบล. การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : ห้องสมุดประชาชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๔๘.

อุ้นตา นพคุณ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในขบวนการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สารมวลชน, ๒๕๒๘.

(๒) บทความในหนังสือรายงานการประชุมและสัมมนาทางวิชาการ :

กรกฎ ทองชะโชค. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลปลักหนู อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา”. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๐.

กรมชลประทาน. “โครงการศึกษาเพื่อทำแผนหลักรองรับการพัฒนาแหล่งน้ำและปรับปรุงโครงการชลประทานสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9”. รายงานการศึกษา. บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด, ๒๕๔๖.

กรมทรัพยากรน้ำ. การบริหารจัดการน้ำของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมทรัพยากรน้ำ, ๒๕๔๖.

_____. แนวคิดเกี่ยวกับลุ่มน้ำ, มปป., www.dnp.go.th/watershed/class.

_____. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๐.

กรมทรัพยากรน้ำ. รายงานสรุปสำหรับผู้บริหารโครงการจัดทำแผนรวมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๗.

กรมทรัพยากรน้ำ. โครงการศึกษาสำรวจ ออกแบบ สถานีอุทกวิทยา 25 ลุ่มน้ำหลักของประเทศไทย. รายงานการศึกษา. บริษัท มหานคร คอนซัลแตนท์ จำกัด, บริษัท ชิกมา ไฮโดรคอนซัลแตนท์ จำกัด, บริษัท รีซอสส์ เอนจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด, ๒๕๔๘.

เกวลิน บุญญานุพันธ์ และคณะ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลนาโยงเหนือ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง”. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร, ๒๕๕๓.

ทัศนีย์ ปัทมาสนธิ์. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๒.

ดิเรก ถึงฝั่ง. แผนแม่บทป้องกันอุทกภัยน้ำท่วมและภัยแล้งจังหวัดเพชรบูรณ์ปี ๒๕๔๖-๒๕๔๙ ส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๔๙.

ธนาคารโลก. ก้าวพันวิฤติ : ยุทธศาสตร์เพื่อสร้างโฉมใหม่แก่การพัฒนาชนบทไทย, ม.ป.ท, ๒๕๔๒, (อัดसानา).

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุพรรณিকা ยาโพทนัน. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๕๒.

(๓) วารสาร :

ชาญชัย ชัยรุ่งเรือง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๕. (ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๙) : ๑๒๔.

พระไพโรจน์ จิตตฺนโต. นิตยสารสาระวิชาการ. ปีที่ ๑๒. (ฉบับที่ ๑. พ.ศ.๒๕๕๕) : ๘๑.

วรรณมาฆะ เกสรดอกไม้. การบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ตำบลท่าน้ำอ้อย อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๔. (ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๑๗๐.

วีระชัย จิตรบรรเทา. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการชลประทานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. ปีที่ ๑. (ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒) : ๒๙-๓๐.

เสาวคนธ์ สุดสวาท. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย. ในวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ ๓๐ (มกราคม-เมษายน ๒๕๔๗), (เอกสารอัดสำเนา) : ๒๕.

(๔) บทความในสารานุกรม :

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ. เล่มที่ ๒๖. เรื่องที่ ๓ ชุมชน. ประชาสังคม, ๒๕๔๕.

(๕) งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ :

กาญจนา คำจตุ. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

กานตพันธ์ พิศาลสุขสกุล. การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียของข้าราชการในเทศบาลนครของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๑.

กันยารัตน์ รินศรี. การจัดการทรัพยากรน้ำเชิงบูรณาการแนวพุทธ : กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปิง จ.เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ธานี สุขเกษม และวุฒิพงศ์ บัวซ้อย. การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำป่าสักตอนบน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหาสุทิน สุทิน. การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก
สามัญศึกษากลุ่ม ๑. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- สุชุมมาลย์ ประสมศักดิ์. กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธ
ธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน. **วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๗.
- สุทธิพร สายทอง. การจัดการความรู้เชิงพุทธสู่การพัฒนางานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือ
ตอนบน. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- สุนทร สุวรรณพร. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ไทย. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- สุวัฒน์ อินทรประไพ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำป่าสัก.
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- เสาวนีย์ วิจิตรโกสม. การจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำลำตะคองแบบบูรณาการ. **วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- เอนกพงศ์ ธรรมมาวิวัฒน์ และบุญช่วย สุทธิรักษ์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำของ
จังหวัดเพชรบูรณ์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕.

(๖) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

- โครงการชลประทานเพชรบูรณ์ สำนักชลประทานที่ ๑๐ กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์. **บทบาทหน้าที่ โครงการชลประทานเพชรบูรณ์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://ridceo.rid.go.th/petboon/0102.php> [๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๙].
- ภูมิภิติ จารุณนนท์. (๒ สิงหาคม ๒๕๕๑). **พุทธวิธีในการบริหาร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://kit-meaninoflife.blogspot.com/2008/08/blog-post.h.html> [๓๐ กรกฎาคม
๒๕๕๘].
- บริษัท แอสตีคอน คอร์ปอเรชั่น จำกัด. **การดำเนินการด้านการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
โครงการพัฒนาระบบคลังข้อมูล ๒๕ ลุ่มน้ำ และแบบจำลองน้ำท่วมน้ำแล้ง**.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www.thaiwater.net/web/attachments/25basins/
12-pasak.pdf](http://www.thaiwater.net/web/attachments/25basins/12-pasak.pdf) [๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙].

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร. ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖. รายงานรวบรวมโครงการพัฒนาระบบคลังข้อมูล ๒๕ กลุ่มน้ำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.haii.or.th/wiki/index.php> [๔ มกราคม ๒๕๕๘].
- _____. ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖. ประชากรลุ่มน้ำป่าสัก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.haii.or.th/wiki/index.php> [๔ มกราคม ๒๕๕๘].
- _____. ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๓. แนวทางจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.haii.or.th/thailandwaterchallenge/2011-05-06-04-07-38/162-2010-06-24-10-49-53.html> [๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙].
- สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. หมวด ๓. ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน. มาตรา ๖๗. สิทธิอนุรักษ์ บำรุงรักษา และได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://th.wikisource.org/wiki> [๕ มกราคม ๒๕๕๙].
- สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ ๔ ปี (พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๑), [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.phetchabun.go.th> [๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙].
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบูรณ์. ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://phetchabun.mnre.go.th/main.php?filename=phet_15 [๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๙]

(๖) สัมภาษณ์ :

- สัมภาษณ์ พระครูวรพัชรสถิต, เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระครูเกษมพัชราธร, เจ้าอาวาสวัดโนนป่าลูก บ้านดงเจริญ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายชำนาญ มีวันเนือง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ ทุมแถว, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นางอรภา วัฒนินทร, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตรอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นางสุนิสา สิ้นเจิมศิริ, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สัมภาษณ์ นายธงชัย ทองสุข, เกษตรอำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายณัฐวรรฐ์ พึ่งไชย, เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอสรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายไกรสิงห์ จันทรสุกกรี, นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นางช้อย สัจจะธรรม, เกษตรกร อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายสละ ปัญญา, เกษตรกร อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายศุ่ย มีผล, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายชาติชาย ชาอูน, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอิฐ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์/ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นางประพรรณ ลู่ทอง, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายพจน์ ทองเสริม, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายอนันต์ ชัยเลิศ, เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นางประทวน ใจพลกรัง, สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นางรจนา ดานิน, เกษตรกร อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์/ตัวแทนแรงงานจังหวัด, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายมานพ วุฒิยาลัย, กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายประดิษฐ์ เก่งกล้า, เกษตรกร อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายทองสุข ป้องท้าว, เกษตรกร อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายเชาวลิตร์ งามศรี, เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายไชยยา ดีทุ่ง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลข้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายปรีชา เปรมทอง, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลข้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๗) สนนากลุ่มเฉพาะ :

สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ผู้อำนวยการ
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย) คณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ลิ้มสุข, อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์,
๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ธาณี สุขเกษม, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.ภควา มุสิกะวัน, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.อภิไท สอนทอง, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.พัชรภาพ เพ็ชรนิล อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ๙
มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์มณีนีรัช กัญจนราษฎร์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์
สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม
๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ อาจารย์ ดร.มิตรสันต์ ดั่งธรรม, ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเพชรพิทยาคม, ๙
มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ นายศรี มีวันเนือง, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่ม
ยุทธศาสตร์และสารสนเทศสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

สนทนากลุ่มเฉพาะ นางสาวปณณช วงศ์จันทร์, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์, ๙ มีนาคม ๒๕๖๐.

๒. ภาษาอังกฤษ

Bechstedt, H. **Participatory Research and Technology Development**, A Training
Manual based on a Workshop held from 26 May to 3 June, 1997 in Chiang
Mai, Thailand.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Becker, Determine the Chlorophyll A content, Sebnem Aslan and Ilgi Karapinar Kapdan, 2006. Batch Kinetics of Nitrogen and Phosphorus Removal from Synthetic Wastewater by Algae, **Ecological Engineering**. 2(8) (1994) : 64-70.
- Blau, Pter M., & Scott, Richard. **Formal Organization**. Sanfransisco: Charkdler publishing Co., 1962
- Chally, P.S. “Empowerment throung teaching”, **Journal of Nursing Education**. 31 (1992) : 117-120.
- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. **Rural Participation:Concepts and Measures for Project Design**. Implementation and Evaluation. In Rural Development Monograph No.2 The Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University, January, 1977.
- Gibson, C.H. “A concept analysis of empowerment”. **Journal of Advance Nursing**, 16 (1991) : 354–361.
- Gibson, C.H. **A study of empowerment in mother of chronically children**. Unpublished doctoral dissertation. Boston : College, 1993.
- Gilbert Jimmie. **Linear Algebra and Matrix Theory**. London : World Scientific, 1995.
- Gulick & Urwick. **Paper on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration, 1937.
- Guttierrez, L. M., Parsons, R. J., & Cox, E. O. **Empowerment in social work practice**. California : Pacific grove brooks cole, 1998.
- GWP-TAC. **Integrated Water Resources Management**, TAC Background Papers, (Stockholm : Global Water Partnership, 2000.
- Helene Heyd and Andreas Neef, **International Food Policy Research Institute ๒๐๓๓ K Street, N.W.Washington, D.C. 2006 (U.S.A. December 2004)**.
- Howard, J.A. and J.N. Sheth. **The theory of buyer behavior**. Reading, MA:Addison-Wesley. ; K. W. Thomas & B. A. Velthouse, “**Cognitive Elements of Empowerment: An ‘Interpretive’ Model of Intrinsic Task Motivation,**” *Academy of Management Review*, 15, 1990.
- Kanter, R. M. **The change master: Innovation and Entrepreneurship in the American corporation**. New York : Simon and Schuster, 1983.
- Keiffer, C. “Citizen empowerment: A developmental perspective”, **Prevention in Human Services**, 3(16) (1984) : 9-35.
- Kinlaw, D. C. **The practice of empowerment**. Hampshire England : Gower, 1995.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Kinlaw, Dennis C. **The Practice of Empowerment : Making the Most of Human Competence.** Hampshire : Gower Publishing Limited, 1995.
- Klakovich, M.D. “Registered nurse empowerment: Model testing and Implication for nurse administrators”, **Journal of Nursing Administration.** 26 (May 1996) : 29-35.
- Maslow, Abraham M. **Motivation and Personnality.** New York : Harper and Row Publishers, 1954.
- Ostrom, Elinor. **Governing the Commons : The Evolution of Institutions for Collective Action. Cambridge.** UK : Cambridge University Press, 1990.
- Page, Nanette and Czuba, Chery. E “Empowerment : What is it 1999?”, **Journal of Extension.** 37 (1999) : 2-6.
- Patton, M. **Qualitative Evaluation and Research Methods.** Newbury Park : California, 1990.
- Rinehart, J.S.; P.M. Short; R.J. Short; and M. Eckley. “Teacher Empowerment and Principal Leadership : Understanding the Influences Process”, **Educational Administration Quarterly.** 34 (1998) : 630-49.
- Silverman, D. **Doing Qualitative Research : A Practical Handbook.** London : Sange, 2000.
- Smith,V., **Indigenous Tourism: the four Hs.** In R. Butler, & T. Hinch (Eds.), **Tourism and indigenous peoples.** London : International Thomson Business Press, 1996.
- Taro Yamane. **Statistics: An Introductory Analysis.** New York : Harper and Row Publications, 1973.
- Tebbitt, B. V. “Demystifying organizational empowerment”, **Journal of Nursing Administration,** 23 (1) (1993) : 18-23.
- Wilson, P. “Empowerment: Community economic development from the inside out”. **Urban Studies,** 33(4-5) (1996) : 617-630.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ข้อมูลพื้นที่วิจัย

ข้อมูลพื้นที่วิจัย

การแบ่งลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสัก ได้กำหนดตามผลการศึกษาของโครงการศึกษาสำรวจ ออกแบบสถานีอุทกวิทยา ๒๕ ลุ่มน้ำหลักของประเทศไทย ของกรมทรัพยากรน้ำ, ๒๕๔๘ โดย พิจารณาหลักเกณฑ์การแบ่งขอบเขตลุ่มน้ำสาขา การเรียกชื่อลุ่มน้ำ ลำน้ำ และการกำหนดรหัสลุ่มน้ำ โดยยึดถือ “มาตรฐานลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา” ของคณะกรรมการศูนย์ข้อมูลสารสนเทศอุทกวิทยา (น้ำผิวดิน) ภายใต้คณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติ (ปัจจุบันได้รวมอยู่ในกรมทรัพยากรน้ำ) ซึ่ง ปรากฏอยู่ในรายงานผลการวิจัย เรื่อง ทะเบียนประวัติ และแผนที่แสดงตำแหน่งสถานีอุทกวิทยาและ อุดุนิยมวิทยาในประเทศไทย (กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙) เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และได้ทำการปรับ เพิ่มเติมหลักเกณฑ์บางประการให้ชัดเจนและสมบูรณ์ขึ้น โดยมีการนำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มา พิจารณาร่วม ได้แก่ แผนที่การแบ่งขอบเขตลุ่มน้ำของหน่วยงานต่างๆ ในระบบ GIS รายงาน การศึกษา แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ชลประทาน แนวคันกั้นน้ำท่วม และการสำรวจสนามในบางพื้นที่ รวมทั้งได้ใช้แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุดปัจจุบันจากกรมแผนที่ทหารมาใช้ในการ กำหนดขอบเขตลุ่มน้ำ ซึ่งแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักออกเป็น ๘ ลุ่มน้ำสาขา^๑ ดังรายละเอียด

^๑ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร, รายงานรวบรวมโครงการ พัฒนาระบบคลังข้อมูล ๒๕ ลุ่มน้ำ, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.haii.or.th/wiki/index.php> [๔ มกราคม ๒๕๕๘].

ตารางรายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขา ในลุ่มน้ำป่าสัก^๒ ดังนี้

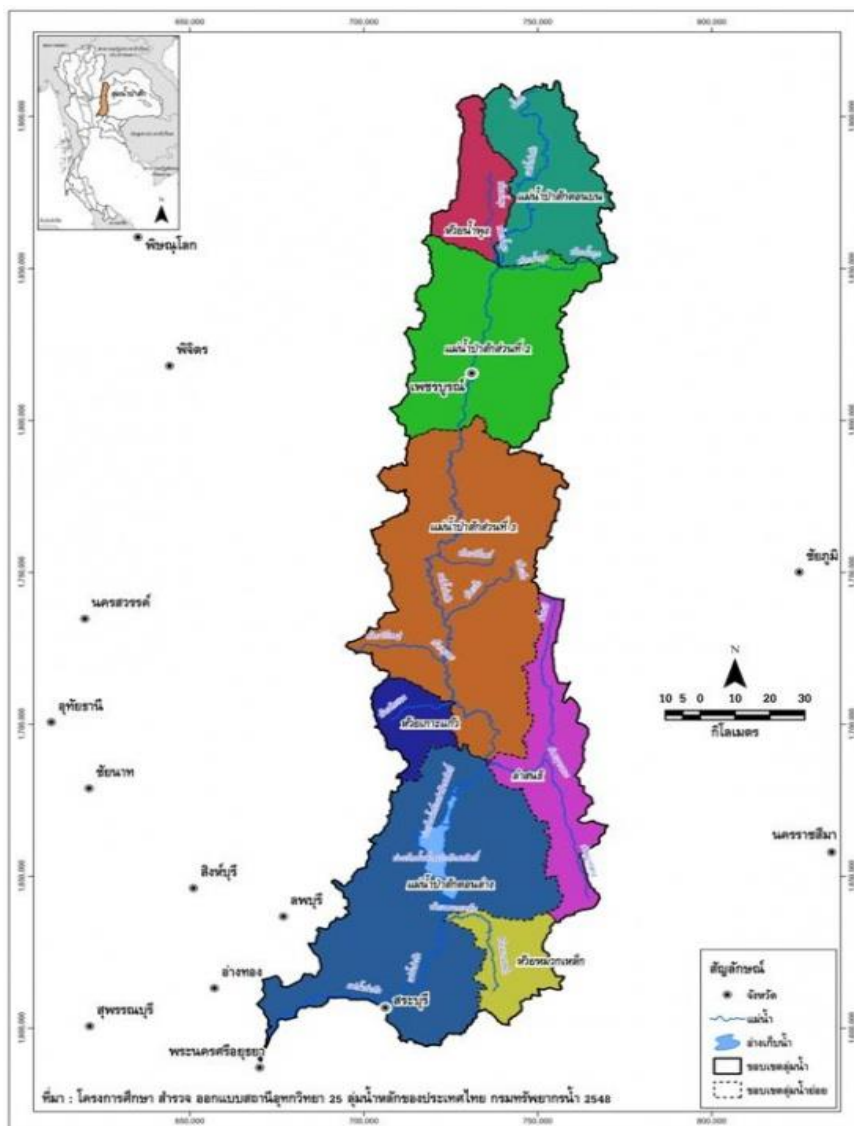
ลำดับ	รหัส	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่		ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสัก	ครอบคลุมพื้นที่บางส่วน	
			(ตร.กม.)	(ไร่)		จังหวัด	อำเภอ
๑	๑๒๐๒	แม่น้ำป่าสักตอนบน	๑,๕๓๓.๙๕	๙,๕๗,๔๗๑	๙.๘	- เลย - เพชรบูรณ์	- ด่านซ้าย - หล่มเก่า น้ำหนาว และหล่มสัก
๒	๑๒๐๓	ห้วยน้ำพุ	๖๘๑.๔๓	๔๒๕,๘๙๕	๔.๓๖	- เพชรบูรณ์	- เขาค้อ หล่มเก่า และหล่มสัก
๓	๑๒๐๔	แม่น้ำป่าสักส่วนที่ ๒	๒,๕๕๖.๕๗	๑,๕๙๗,๘๕๘	๑๖.๓๖	- เพชรบูรณ์	- เขาค้อ หล่มสัก และเมืองเพชรบูรณ์
๔	๑๒๐๕	แม่น้ำป่าสักส่วนที่ ๓	๔,๒๐๗.๒๙	๒,๖๒๙,๕๕๓	๒๖.๙๓	- เพชรบูรณ์	- เมืองเพชรบูรณ์หนองไผ่ บึงสามพัน วิเชียรและศรีเทพ
						- ลพบุรี	- ชัยบาดาล
๕	๑๒๐๖	ห้วยเกาะแก้ว	๔๙๖.๙๓	๓๑๐,๕๘๐	๓.๑๘	- เพชรบูรณ์	- ศรีเทพ
						- ลพบุรี	- โคกเจริญ และชัยบาดาล
๖	๑๒๐๗	ลำสนธิ	๑,๓๓๖.๙๕	๘๓๕,๕๑๙	๘.๕๖	- ชัยภูมิ	- เทพสถิต
						- นครราชสีมา	- เทพารักษ์ ด่านขุนทด สีคิ้ว และปากช่อง
						- สระบุรี	- มวกเหล็ก
						- ลพบุรี	- ชัยบาดาล และลำสนธิ
๗	๑๒๐๘	แม่น้ำป่าสักตอนล่าง	๔,๑๔๙.๖๖	๒,๕๙๓,๕๔๐	๒๖.๕๖	- ลพบุรี	- ชัยบาดาล พัฒนานิคม ท่าหลวง สระโบสถ์และเมืองลพบุรี
						- สระบุรี	- พระพุทธบาท เสาไห้ เฉลิมพระเกียรติ วังม่วง มวกเหล็ก แก่งคอย บ้านหมอหนองโดนและเมืองสระบุรี
						- พระนครศรีอยุธยา	- ท่าเรือ นครหลวง และพระนครศรีอยุธยา
๘	๑๒๐๙	ห้วยมวกเหล็ก	๖๖๕.๐๙	๔๑๕,๖๗๙	๔.๒๖	- นครราชสีมา	- ปากช่อง
						- สระบุรี	- มวกเหล็ก และวังม่วง
รวม			๑๕,๖๒๕.๘๗	๙,๗๖๖,๑๖๗	๑๐๐		

รายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขา ในลุ่มน้ำป่าสักแสดงให้เห็นทราบถึงรายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสักซึ่งแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักออกเป็น ๘ ลุ่มน้ำสาขาของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำป่าสัก

ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสัก^๓ ดังนี้

^๒ เรื่องเดียวกัน, (เข้าถึงเมื่อ ๔ มกราคม ๒๕๕๘).

^๓ เรื่องเดียวกัน, (เข้าถึงเมื่อ ๔ มกราคม ๒๕๕๘).

ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสัก

จากแผนภาพขอบเขตลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสัก ทำให้ทราบถึงลักษณะแผนที่อาณาเขตแสดงได้ตามสีหรือสัญลักษณ์ คือ ๑) แม่น้ำป่าสักตอนบนแสดงได้ตามสีเขียวแก่ ๒) ห้วยน้ำพุแสดงได้ตามสีแดง ๓) แม่น้ำป่าสักส่วนที่ ๒ แสดงได้ตามสีเขียวอ่อน ๔) แม่น้ำป่าสักส่วนที่ ๓ แสดงได้ตามสีส้ม ๕) ห้วยเกาะแก้วแสดงได้ตามสีน้ำเงิน ๖) ลำสนธิแสดงได้ตามสีชมพู ๗) แม่น้ำป่าสักตอนล่างแสดงได้ตามสีเทา ๘) ห้วยมวกเหล็กแสดงได้ตามสีเหลือง ได้ทราบถึงแผนภาพแสดงขอบเขตลุ่มน้ำสาขาของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำป่าสัก

สภาพภูมิประเทศและลำน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสัก

สภาพภูมิประเทศ^๔ ลักษณะภูมิประเทศของลุ่มน้ำป่าสัก ตอนบนจะเป็นบริเวณเทือกเขาเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นเทือกเขาสูงล้อมบริเวณด้านเหนือ ด้านตะวันตกและด้านตะวันออกของจังหวัดเพชรบูรณ์ และมีพื้นที่ราบอยู่ตอนกลาง มีความลาดชันเฉลี่ยประมาณ ๑:๑,๔๐๐ จากทิศเหนือลงไปทิศใต้ พื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑๑๐-๑๑๕ เมตร ส่วนพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักตอนกลางมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๔๕-๖๐ เมตร ลาดเทลงมาทางทิศใต้ โดยพื้นที่ทางทิศตะวันตกและทิศใต้เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบสลับเนินเขา ส่วนพื้นที่ทางทิศตะวันออกยังคงเป็นเทือกเขาและภูเขาสลับเนินเขา ครอบคลุมบริเวณตอนล่างของจังหวัดเพชรบูรณ์ พื้นที่จังหวัดลพบุรี สระบุรี ชัยภูมิ และนครราชสีมาบางส่วน

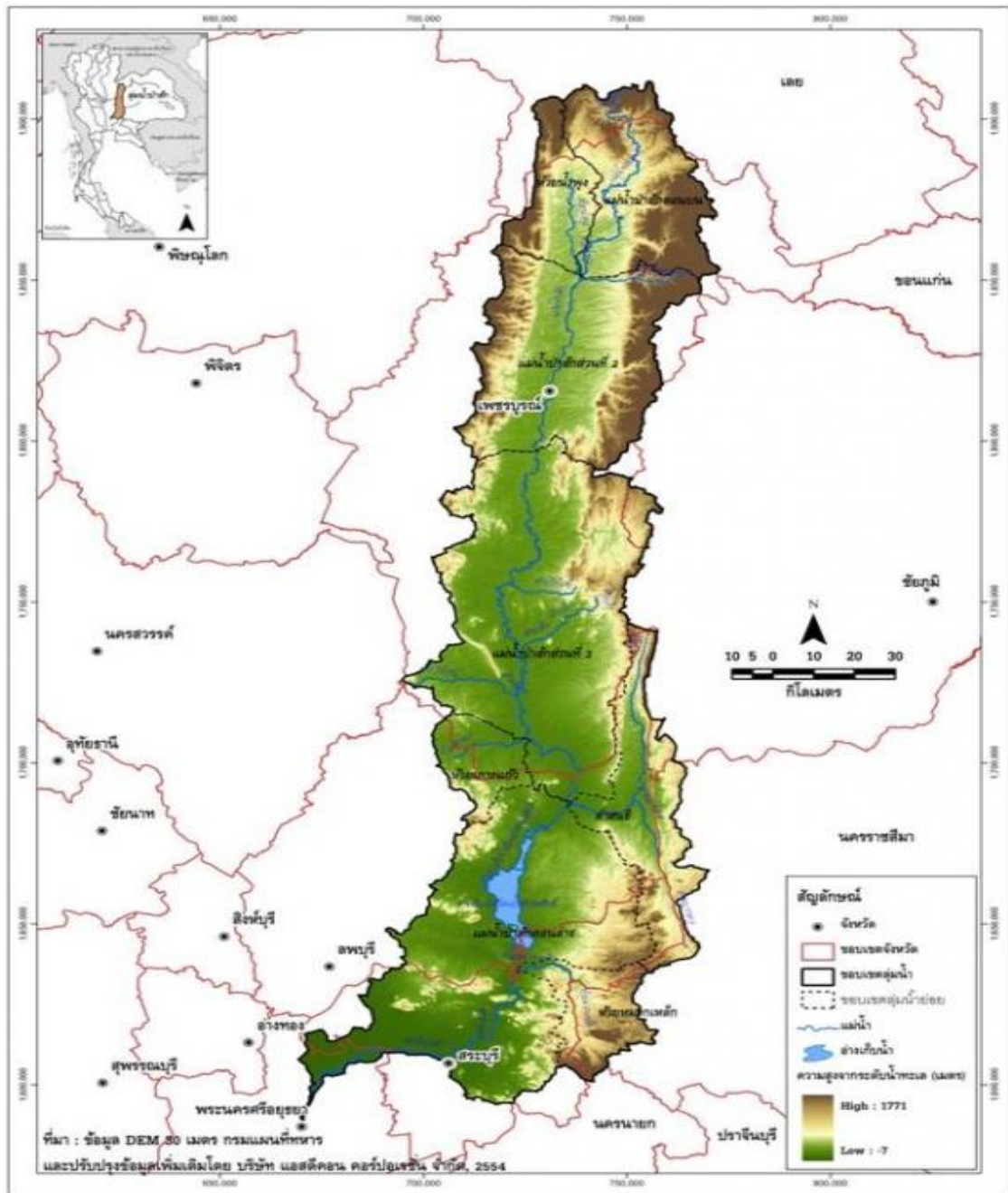
ส่วนพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักตอนล่าง บริเวณด้านตะวันออกตอนล่างและตะวันออกเฉียงใต้จะเป็นแนวเทือกเขาตงพญาเย็น เขาสามหลั่น ต่อเนื่องถึงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๕-๓๐ เมตร ความลาดชันเฉลี่ยตามแนวลำน้ำป่าสักประมาณ ๑:๗,๐๐๐ ครอบคลุมบริเวณบางส่วนของจังหวัดสระบุรี นครราชสีมา และจังหวัดนครศรีอยุธยา

เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแอ่งกะทะ ดังนั้นจึงมีห้วย คลอง บึง กระจุกกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ และแม่น้ำที่สำคัญเพียงสายเดียว คือ แม่น้ำป่าสัก ต้นกำเนิดจากเขาผาหลวงจังหวัดเลย เป็นแม่น้ำสำคัญที่สุดของจังหวัด ไหลผ่านอำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ คิดเป็นระยะทางประมาณ ๓๕๐ กิโลเมตร เดิมแม่น้ำป่าสักมีความอุดมสมบูรณ์มาก เพราะมีน้ำใช้ในการเกษตรได้ตลอดทั้งปี แต่ในปัจจุบันมีสภาพตื้นเขิน มีน้ำเฉพาะในฤดูฝน ส่วนในฤดูแล้งน้ำจะแห้งขาดเป็นตอนๆ ไม่เพียงพอแก่การเพาะปลูกและมีห้วยลำธาร คลอง ๑,๑๘๖ สาย มีสระหนองบึงประมาณ ๒๖๒ แห่ง

แม่น้ำป่าสักเป็นแม่น้ำสายหลัก มีต้นน้ำอยู่บริเวณเทือกเขาตอนบนในเขตจังหวัดเลย ไหลจากทิศเหนือลงสู่ทางใต้ โดยไหลผ่านพื้นที่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ลพบุรี ลงเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์และไหลผ่านจังหวัดสระบุรี สู่เขื่อนทดน้ำพระราม ๖ และไหลบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมความยาวทั้งสิ้นประมาณ ๗๐๐ กิโลเมตร มีลำน้ำสาขาแยกไปทางตะวันตกและตะวันออก แต่ลำน้ำสาขาส่วนใหญ่จะสั้นและพื้นที่รับน้ำมีขนาดเล็ก ลำน้ำสาขาที่สำคัญได้แก่ ห้วยน้ำพุ ห้วยป่าแดง ห้วยขอนแก่น ลำกง ห้วยเกาะแก้ว ลำสนธิ ห้วยมวกเหล็กเป็นต้น โดยรูปตัดตามแนวลำน้ำแม่น้ำป่าสัก พื้นที่ครอบคลุมของลุ่มน้ำป่าสักในเขตจังหวัดต่างๆ ดังแสดง

^๔ เรื่องเดียวกัน, (เข้าถึงเมื่อ ๔ มกราคม ๒๕๕๘).

ภูมิประเทศและลำน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสัก^๕ ดังนี้

ภูมิประเทศและลำน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสัก

จากภาพภูมิประเทศและลำน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสักลักษณะภูมิประเทศของลุ่มน้ำป่าสักตอนบนจะเป็นบริเวณเทือกเขาเพชรบูรณ์ ส่วนพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักตอนล่างจะเป็นแนวเทือกเขาแดงพญาเย็น เขาสามหลั่น ต่อเนื่องถึงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่แม่น้ำป่าสักเป็นแม่น้ำสายหลัก มีต้นน้ำอยู่

^๕ เรื่องเดียวกัน, (เข้าถึงเมื่อ ๔ มกราคม ๒๕๕๘).

บริเวณเทือกเขาตอนบนในเขตจังหวัดเลย ไหลจากทิศเหนือลงสู่ทางใต้ โดยไหลผ่านพื้นที่ของจังหวัด เพชรบูรณ์ ลพบุรี ลงเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์และไหลผ่านจังหวัดสระบุรี ได้ทราบถึงสภาพภูมิประเทศและ ลำน้ำสาขาในลุ่มน้ำป่าสักของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำป่าสัก

ตารางรายละเอียดของจังหวัดในลุ่มน้ำป่าสัก

จังหวัด	พื้นที่จังหวัด	พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำป่าสัก		ร้อยละของพื้นที่จังหวัด	ร้อยละของพื้นที่ในลุ่มน้ำป่าสัก
	(ตร.กม.)	(ตร.กม.)	(ไร่)		
เลย	๑๐,๔๗๓.๓๔	๔๕๘.๙	๒๘๖,๘๑๑	๔.๓๘	๒.๙๔
เพชรบูรณ์	๑๒,๓๔๘.๕๙	๘,๔๙๓.๓๘	๕,๓๐๘,๓๖๔	๖๘.๗๘	๕๔.๓๕
ชัยภูมิ	๑๒,๖๕๔.๓๕	๑๙๑.๘	๑๑๙,๘๗๕	๑.๕๒	๑.๒๓
สระบุรี	๓,๔๙๒.๑๘	๒,๔๔๐.๓๕	๑,๕๒๕,๒๑๖	๖๙.๘๘	๑๕.๖๒
ลพบุรี	๖,๕๐๒.๓๕	๓,๑๓๙.๗๘	๑,๙๖๒,๓๖๐	๔๘.๒๙	๒๐.๐๙
นครราชสีมา	๒๐,๗๘๗.๙๒	๗๖๐.๖	๔๗๕,๓๗๘	๓.๖๖	๔.๘๗
พระนครศรีอยุธยา	๒,๕๕๗.๘๒	๑๔๑.๐๖	๘๘,๑๖๓	๕.๕๑	๐.๙
รวม		๑๕,๖๒๕.๘๗	๙,๗๖๖,๑๖๗		๑๐๐

จากตารางรายละเอียดของจังหวัดในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเลยร้อยละ ๒.๙๔ ของพื้นที่ใน ลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ร้อยละ ๕๔.๓๕ ของพื้นที่ในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดชัยภูมิร้อยละ ๑.๒๓ ของพื้นที่ในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดสระบุรีร้อยละ ๑๕.๖๒ ของพื้นที่ในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดลพบุรีร้อยละ ๒๐.๐๙ ของพื้นที่ในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดนครราชสีมาร้อยละ ๔.๘๗ ของพื้นที่ในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัด พระนครศรีอยุธยาร้อยละ ๐.๙๐ของพื้นที่ในลุ่มน้ำป่าสัก ได้ทราบถึงรายละเอียดของจังหวัดในลุ่ม น้ำป่าสักของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำป่าสัก

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
ในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลทางวิชาการสำหรับศึกษาค้นคว้าและเพื่อประโยชน์สำหรับการวิจัยและขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

๒. การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาาระบบ และแบบจำลองการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อการเผยแพร่องค์ความรู้ของการวิจัยครั้งนี้สู่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกลุ่มน้ำป่าสัก ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

๓. ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามความเห็นของท่าน เพื่อจะนำไปวิเคราะห์ให้เป็นประโยชน์ดังที่กล่าว ข้อมูลที่ท่านตอบจะถือเป็นความลับและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลบนแบบภาพรวมเท่านั้น

๔. แบบสอบถามนี้ มี ๕ ตอน ดังนี้

- ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
- ตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
- ตอนที่ ๔ การบริหารจัดการน้ำตามหลักอุปทานนิยม
- ตอนที่ ๕ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
- ตอนที่ ๖ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยหวังว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ภายในช่อง ที่ท่านเห็นว่าถูกต้องตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ (๑) ชาย (๒) หญิง
๒. อายุ (๑) ต่ำกว่า ๒๐ ปี (๕) ๓๖ - ๔๐ ปี
 (๒) ๒๐ - ๒๕ ปี (๖) ๔๑ - ๔๕ ปี
 (๓) ๒๖ - ๓๐ ปี (๗) ๔๖ ปีขึ้นไป
 (๔) ๓๑ - ๓๕ ปี
๓. ระดับการศึกษา (๑) ไม่ได้รับการศึกษา (๕) ปริญญาตรี
 (๒) ประถมศึกษา (๖) สูงกว่าปริญญาตรี
 (๓) มัธยมศึกษา (๗) อื่นๆ (ระบุ.....)
 (๔) อนุปริญญา/ปวส.
๔. ท่านมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ
 (๑) ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท
 (๒) ตั้งแต่ ๓,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ บาท
 (๓) ตั้งแต่ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท
 (๔) ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท
 (๕) ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป
๕. อาชีพที่ท่านทำงานเกี่ยวกับการเกษตร
 (๑) ทำไร่ (๔) เลี้ยงสัตว์น้ำ
 (๒) ทำนา (๕) ปศุสัตว์
 (๓) ทำสวน (๖) อื่นๆ.....

ตอนที่ ๒ สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ได้แก่ ความตระหนักของสมาชิก ความใส่ใจ ในกิจกรรมของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน การได้รับการสนับสนุน อยู่ในระดับใด

ข้อที่	สภาพทั่วไปของการจัดการน้ำเพื่อ การเกษตร	ระดับการตัดสินใจ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
	๑. ความตระหนักของสมาชิก					
๑	ท่านมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น					
๒	ท่านสำนึกถึงความเป็นเจ้าของทรัพยากร					
๓	ท่านตระหนักถึงปัญหาหรือการได้รับ ผลกระทบร่วมกัน					
	๒. ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน					
๔	ท่านมีความรู้ความเข้าใจต่อความสำคัญ ของกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน					
๕	ท่านมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม ต่างๆ ในชุมชน เช่น มีเวลา มีความสนใจ มีความตั้งใจ					
๖	ท่านสามารถเรียนรู้ นำไปใช้ประโยชน์ได้					
	๓. ความเข้มแข็งของชุมชน					
๗	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชน					
๘	ท่านแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของ ชุมชน					
๙	ท่านมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่					
	๔. การได้รับการสนับสนุน					
๑๐	ท่านได้รับงบประมาณสนับสนุนในการ จัดการน้ำ					
๑๑	ท่านได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร					
๑๒	ท่านได้ไปศึกษาดูงานการจัดการน้ำที่อื่นๆ					

ตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับใด

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	ระดับการตัดสินใจ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
๑๓	ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมของรัฐ					
๑๔	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อเลือกกิจกรรมในชุมชน					
๑๕	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรการการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร					
๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ						
๑๖	ท่านมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านแรงงานการขุดลอกคูคลอง					
๑๗	ท่านมีส่วนร่วมมีการปลูกพืชรอบแหล่งน้ำเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน					
๑๘	ท่านมีส่วนร่วมในการปลูกพืชที่ใช้ปริมาณน้ำน้อยตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่					
๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์						
๑๙	ท่านมีส่วนร่วมได้รับน้ำจากแหล่งธรรมชาติเพื่อใช้ในการเกษตร					
๒๐	ท่านมีส่วนร่วมใช้น้ำเพื่อการเกษตร					
๒๑	ท่านมีส่วนร่วมใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ					
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
๒๒	ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลโครงการจัดการน้ำ					
๒๓	ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลโครงการกับเกษตรกรผู้นำ					
๒๔	ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลโครงการกับเจ้าหน้าที่รัฐ					

ตอนที่ ๔ การบริหารจัดการน้ำตามหลักอภิธานิธรรม ได้แก่ หมั่นประชุมเนื่องนิตย์ พร้อมเพรียงกัน ประชุม ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ สักการะเคารพนับถือเชื้อพืงผู้บังคับบัญชา ปกป้องคุ้มครองเด็ก และสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ และ บำรุงรักษาผู้มีธรรม ทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน อยู่ระดับใด

ข้อที่	การบริหารจัดการน้ำตามหลัก อภิธานิธรรม ๗	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
	๑. หมั่นประชุมเนื่องนิตย์ หมายถึง ประชุมกันตามปกติ					
๒๕	ท่านเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ					
๒๖	ท่านได้ประสานงานเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ					
๒๗	ท่านได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่เป็นประจำ					
	๒. พร้อมเพรียงกันประชุม หมายถึง อยู่ร่วมประชุมจนกว่าจะได้ข้อยุติ					
๒๘	ท่านได้เข้าร่วมการประชุมตามเวลาที่กำหนด					
๒๙	ท่านไม่เคยละทิ้งการประชุมโดยไม่มีเหตุอันสมควร					
๓๐	ท่านได้เข้าร่วมทำกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกัน					
	๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ หมายถึง ไม่ล้ามกฏเก่า ตั้งกฏกติกาขึ้นใหม่ตามใจชอบ					
๓๑	ท่านไม่บัญญัติระเบียบกฏเกณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง					
๓๒	ท่านไม่บัญญัติระเบียบกฏเกณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง					
๓๓	ท่านไม่บัญญัติระเบียบกฏเกณฑ์ต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ชอบธรรม					
	๔. สักการะเคารพนับถือเชื้อพืงผู้บังคับบัญชา หมายถึง ต้องรู้จักเคารพนับถือผู้นำชุมชน					
๓๔	ท่านได้ปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนเพื่อให้บรรลุไปตาม ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย					
๓๕	ท่านได้ปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					

ข้อที่	การบริหารจัดการน้ำตามหลัก อธิปไตยธรรม ๗	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๓๖	ท่านได้ปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำชุมชนด้วยความเคารพ เชื่อฟัง ให้เกียรติผู้นำชุมชน					
	๕. ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ หมายถึง การสร้างเสริมชุมชนให้เกิดความสุข ความสามัคคี ด้วยการเปิดโอกาสให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วม					
๓๗	ท่านได้เปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วมภายในชุมชน					
๓๘	ท่านได้เปิดโอกาสให้สตรีได้บริหาร ภายในชุมชน					
๓๙	ท่านได้เปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาทหน้าที่ภายในชุมชน					
	๖. เคารพหลักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ					
๔๐	ท่านได้รักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่น					
๔๑	ท่านได้ปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง					
๔๒	ท่านได้ส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต					
	๗. บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน หมายถึง ทุกคนในชุมชนจำต้องเปิดใจกว้างให้แก่ศาสนาทุกศาสนาที่คนในบ้านเมืองเขานับถือ					
๔๓	ท่านได้คุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา					
๔๔	ท่านได้คุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม					
๔๕	ท่านได้คุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยนำหลักธรรมของศาสนามาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต					

ตอนที่ ๕ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ได้แก่ กระบวนการจัดการน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การจัดสรรน้ำและการควบคุมการใช้น้ำ อยู่ในระดับใด

ข้อที่	การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
	๑. กระบวนการจัดการน้ำ					
๔๖	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการจัดการน้ำ					
๔๗	ท่านมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดการน้ำ					
๔๘	ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดการน้ำ					
๔๙	ท่านมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการการจัดการน้ำ					
	๒. การจัดสรรน้ำ					
๕๐	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในการจัดสรรน้ำ					
๕๑	ท่านมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดสรรน้ำ					
๕๒	ท่านมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร					
๕๓	ท่านมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการจัดสรรน้ำ					
	๓. การควบคุมการใช้น้ำ					
๕๔	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในกิจกรรมการควบคุมการใช้น้ำ					
๕๕	ท่านมีส่วนร่วมกิจกรรมในการควบคุมการใช้น้ำ					
๕๖	ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการควบคุมการใช้น้ำ					
๕๗	ท่านมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในโครงการการควบคุมการใช้น้ำ					

แบบสอบถามปลายเปิด

เพื่อการสอบถาม

ตอนที่ ๖ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วม เช่น การมีส่วนร่วมในตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในวางแผน การใช้ประโยชน์จากการจัดการน้ำ และการติดตามประเมินผล เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ท่านมีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะใดบ้าง

๑. การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างไรบ้าง

.....

.....

๒. การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ท่านได้มีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในวางแผนขั้นตอนใด

.....

.....

๓. การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ท่านได้มีส่วนร่วมการใช้ประโยชน์จากการจัดการน้ำอย่างไร

.....

.....

๔. การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินอย่างไร

.....

.....

๕. ท่านได้นำหลักการบริหารนิยธรรม คือ ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว พร้อมเพียงกันทำกิจที่พึงทำ มาใช้ในการจัดการน้ำโดยการมีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

๖. ท่านมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างไร

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน
นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (แบบเจาะลึก)

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

เป็นชุดที่ส่งบัณฑิตวิทยาลัย

คำชี้แจง

๑. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (แบบเจาะลึก) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
๒. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ มีทั้งหมด ๖ ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ ๒ สภาพปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
 - ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
 - ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการน้ำตามหลักอุปโภคบริโภค
 - ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
 - ตอนที่ ๖ ท่านมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างไร

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลผู้ให้ข้อมูล

๑. ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
๒. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
๓. ตำแหน่ง.....
๔. สถานที่สัมภาษณ์.....
-
-
๕. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
๖. หมายเลขโทรศัพท์
- E-mail

ตอนที่ ๒ สภาพปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
ในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑. สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่ม
น้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ในอดีต เป็นอย่างไร เกิดจากสาเหตุอะไร

.....
.....

๑.๑ ท่านมีได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำทางด้านใดบ้าง

.....
.....

๑.๒ ท่านได้นำความรู้จากการบริหารจัดการน้ำไปใช้ประโยชน์ทางด้านใดบ้าง เช่น

๑.๒.๑ สำรองน้ำไว้สำหรับการใช้น้ำในช่วงต้นฤดูฝน เพื่อการเกษตรอย่างไร

.....
.....

๑.๒.๒ จัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้งเป็นอย่างไร

.....
.....

๒. สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในกลุ่ม
น้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน เป็นอย่างไร เกิดจากสาเหตุอะไร

.....
.....

๒.๑ ท่านมีได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำทางด้านใดบ้าง

.....
.....

๒.๒ ท่านได้นำความรู้จากการบริหารจัดการน้ำไปใช้ประโยชน์ทางด้านใดบ้าง เช่น

๒.๒.๑ สำรองน้ำไว้สำหรับการใช้น้ำในช่วงต้นฤดูฝน เพื่อการเกษตรอย่างไร

.....
.....

๒.๒.๒ จัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้งเป็นอย่างไร

.....
.....

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อ
การเกษตรในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการน้ำตามหลักการบริหารนิยธรรม

- ๑. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗) มีอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด
- ๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (ตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗) มีอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด
- ๓. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (ตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗) มีอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด
- ๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗) มีอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

- ๑. ด้านกระบวนการจัดการน้ำ (ตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗) ควรเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด.....
- ๒. ด้านการจัดสรรน้ำ (ตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗) ควรเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด.....
- ๓. ด้านการควบคุมการใช้น้ำ (ตามหลักการบริหารนิยธรรม ๗) ควรเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด.....

ตอนที่ ๖ ท่านมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างไร

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ)

ผู้สัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น.

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำดัชนีพันธ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช
ผอ. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รปศ. วัดศรีสุदारาม)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร ดร.
อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. อาจารย์ ดร.ฐิติวุฒ หมั่นมี
อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. อาจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา
อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว
อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

สำนักงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๗๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช

ด้วย นางสาวณัญญาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วิ่งน้อย)

31/8/59

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัญญาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๗๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน พระปลัดระพี นพธิสาโร,ดร.

ด้วย นางสาวณัญญาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ,ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ตรวจแล้ว
พระปลัดระพี นพธิสาโร
27 สิงหาคม 2559

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัญญาณี บุญทองคำ
โทรติดต่อกับ: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

บันทึกข้อความ

สำนักงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕๒/๑๗๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.ธิติวดี หมั่นมี

ด้วย นางสาวณัญญาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุมัติขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัญญาณี บุญทองคำ

โทรติดต่อก. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๔

๗๗๐๑๑๖

๘๐๗๗ ๗๘

(อาจารย์ ดร.ธิติวดี หมั่นมี)

๒๖/๘๐/๕๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๗๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา

ด้วย นางสาวณัญญาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษา
วิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเจริญพรเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่าง
ยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปลโย,ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

๐๙/๑๑/๒๕๖๑/๑๗๗/๑๗๗
๑๙/๑๑/๒๕๖๑/๑๗๗/๑๗๗

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัญญาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

๑.๕๕.๕๕๕๕/๑๗๗/๑๗๗
๑๗/๑๑/๒๕๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๗๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.ประเสริฐ อิลาว

ด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วงน้อย)

ทรงคุณแต่แก้ว

ดร.ประเสริฐ อิลาว

๒๕/๘.๓.๕๕๙

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ติดต่อ: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ภาคผนวก ง

ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity)

คำดัชนีความสอดคล้อง IOC
 เรื่องการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ธรรมากร
 อ.ศ. ส. ก.ม.
 ๓๑ ส.ค. ๒๕๖๖

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	พระปลัดระพีพันธุ์ ฟูริสโร,ดร.	อาจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา	ผศ.ดร.รัชชันทวี อิศรเดช	อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาวัณ	อาจารย์ ดร.ริติวุฒิ หมั่นมี		
ข้อ 1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	1	1	1	1	0	0.80	ใช้ได้
ข้อ 4	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 5	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 6	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 7	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 8	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 9	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 10	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 11	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 12	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 13	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 14	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 15	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 16	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 17	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 18	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 19	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 20	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้

เรื่องการจัดทำน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

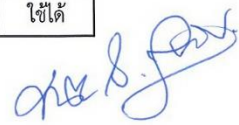
ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	พระปลัดระพีพันธุ์ พิพิธธาโร,ดร.	อาจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา	ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	อาจารย์ ดร.ประเสริฐญ ริลาวั	อาจารย์ ดร.ริติวุฒิ พนมมี		
ข้อ 21	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 22	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 23	1	0	0	1	1	0.60	ใช้ได้
ข้อ 24	1	0	0	1	1	0.60	ใช้ได้
ข้อ 25	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 26	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 27	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 28	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 29	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 30	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 31	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 32	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 33	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 34	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 35	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 36	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 37	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 38	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 39	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 40	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 41	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

(Handwritten signature)

เรื่องการจัดทำนํ้าเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในกลุ่มนํ้าป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	พระปลัดระพี นพธิธำโร,ดร.	อาจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา	ผศ.รัชชนันท์ อิศรเดช	อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว	อาจารย์ ดร.ธิดาตุ้ม หมั่นมี		
ข้อ 42	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 43	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 44	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 45	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 46	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 47	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 48	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 49	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 50	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 51	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 52	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 53	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ข้อ 54	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 55	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 56	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 57	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)
เรื่อง การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ รหัส ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.960	57

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	231.7	667.528	0.049	0.960
a2	231.7	666.286	0.105	0.960
a3	231.6667	665.471	0.151	0.960
a4	231.9	660.024	0.329	0.960
a5	231.9333	651.72	0.575	0.959
a6	231.8	658.51	0.409	0.959
a7	232	659.448	0.278	0.960
a8	232.0333	662.447	0.185	0.960

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a9	232.1	653.266	0.341	0.960
a10	232.1333	665.775	0.076	0.960
a11	232.1667	662.557	0.174	0.960
a12	232.1667	666.075	0.077	0.960
b13	232.4667	646.464	0.577	0.959
b14	232.6	638.248	0.686	0.958
b15	232.6333	630.516	0.784	0.958
b16	232.6667	629.057	0.724	0.958
b17	232.5333	630.809	0.752	0.958
b18	232.3667	641.482	0.656	0.958
b19	232.3333	651.264	0.491	0.959
b20	232.5	651.5	0.494	0.959
b21	232.4667	644.671	0.726	0.958
b22	232.4667	641.982	0.656	0.958
b23	232.5667	637.702	0.712	0.958
b24	232.4	646.041	0.438	0.959
c25	232.9	639.817	0.55	0.959
c26	232.8667	642.051	0.489	0.959
c27	232.8333	635.04	0.526	0.959
c28	232.7	636.838	0.552	0.959
c29	232.7	634.907	0.673	0.958
c30	232.6667	635.126	0.676	0.958
c31	232.4333	641.633	0.647	0.958
c32	232.4	636.248	0.595	0.959
c33	232.3	650.217	0.445	0.959
c34	232.1	654.99	0.391	0.959
c35	231.9667	663.964	0.125	0.960
c36	231.9667	661.482	0.196	0.960

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c37	232.2	645.062	0.58	0.959
c38	232.0667	647.099	0.575	0.959
c39	232.1	650.162	0.495	0.959
c40	232.0667	652.271	0.433	0.959
c41	231.9	652.024	0.471	0.959
c42	231.9333	651.857	0.57	0.959
c43	231.9667	646.102	0.597	0.959
c44	231.9667	652.24	0.503	0.959
c45	232	646.069	0.48	0.959
d46	232.7667	629.22	0.704	0.958
d47	232.8333	624.351	0.813	0.958
d48	232.8	629.683	0.794	0.958
d49	232.7	630.769	0.733	0.958
d50	232.5333	629.637	0.808	0.958
d51	232.7	631.597	0.691	0.958
d52	232.6	633.834	0.723	0.958
d53	232.4667	634.12	0.774	0.958
d54	232.6	635.766	0.654	0.958
d55	232.4	645.903	0.595	0.959
d56	232.2333	651.151	0.461	0.959
d57	232.1667	642.695	0.633	0.959

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๖๑๐๕๒/๑๒๙๖

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๖-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ กันยายน ๒๕๕๙

ที่ว่าการอำเภอซบเขวาสยามงคล
รับเลขที่ 3614
๑๒ ก.ค. ๕๙
เวลา ๑๕.๐๐ น.

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
เจริญพร นายอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัญญาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิติ ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคคลากรภายในหน่วยงานของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอชัยบาดาล

- ด้วย น.ศ. ณัญญาณี บุญทองคำ

ขอเจริญพร

นักศึกษา ๗.๑๐๓.๗.๗๓๐๓๗๗

(Signature)

มคอ.๓ ๑๒๐๑๑๗๗๗๗๗๗

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.)

จำนวน ๑๐ ชุด เพื่อทำวิจัยเรื่อง ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

การจัดการน้ำเพื่อเกษตรกรรม สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ทางนี้คือพร้อม ๑๐๐% พร้อมเขียนเรื่อง

น้ำป่าสัก จ.เพชรบูรณ์

- เห็น ๑๐๑๑๑๑๑ ๗.๒ ทางโรงเรียนจากแม่พิมพ์

- เพื่อไม่ให้เกิดวิจกรรม

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัญญาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

นางสาวปัทมา จันทร์อ่อน

(Signature)

(Signature)

(นายศรีชัย ต้นตะโสภณ)
นายอำเภอชัยบาดาล

(นางสาวประครอง สุระยศ)
ปลัดอำเภอ (จพง.ปค.ชำนาญการ)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๖-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๒ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๕๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคคลากรในหน่วยงานของท่าน
 เพื่อการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออัญมโทนาขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 - จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายพรทนต์ แวงสิงห์พวง)

หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

(นายไกรสร กองฉลาด)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๘๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อพุดยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๙ กันยายน ๒๕๕๙

สำนักงานเกษตรอำเภอพระนครศรีอยุธยา
เลขรับ 597
วันที่ 3 ต.ค. 2559
เวลา 13:30 น.

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร เกษตรอำเภอหล่มเก่า
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่องขอความอนุเคราะห์
 ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 ๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๕๐๕๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรโดยกรมมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นจะต้องจัดเก็บข้อมูลจากบุคคลากรในหน่วยงานของท่าน และประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ภายใน หน่วยงานช่วยกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม และช่วยจัดเก็บข้อมูลจากประชาชนภายในอำเภอที่มีพื้นที่ตำบล ๒ ผัง ของลุ่มน้ำป่าสัก ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขออุทิศนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

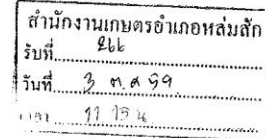
ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๘๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อยูธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๙ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร เกษตรอำเภอลำลูกัก
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่องขอความอนุเคราะห์
 ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 ๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงานของท่าน และประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ภายใน หน่วยงานช่วยกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม และช่วยจัดเก็บข้อมูลจากประชาชนภายในอำเภอที่มีพื้นที่ตำบล ๒ ผัง ของลุ่มน้ำป่าสัก ซึ่งจะเป็ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๑๓๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๙ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร เลขตราอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่องขอความอนุเคราะห์
 ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 ๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลจากบุคคลากรในหน่วยงานของท่าน และประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ภายใน หน่วยงานช่วยกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม และช่วยจัดเก็บข้อมูลจากประชาชนภายในอำเภอที่มีพื้นที่ตำบล ๒ ผัง ของลุ่มน้ำป่าสัก ซึ่งจะเป็ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

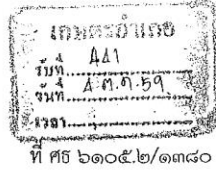
(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๖๒-๓๕๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๙ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร เกษตรอำเภอหนองไผ่
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่องขอบความอนุเคราะห์
ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เนื่องด้วย นางสาวณัญญาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลจากบุคคลากรในหน่วยงานของท่าน และประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ภายใน หน่วยงานช่วยกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม และช่วยจัดเก็บข้อมูลจากประชาชนภายในอำเภอที่มีพื้นที่ตำบล ๒ ผัง ของลุ่มน้ำป่าสัก ซึ่งจะเป็ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

สมหมาย มห. ตานอน 5550

อติญา มีพร

(นางสาวอัมภิกา บินสี)
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัญญาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

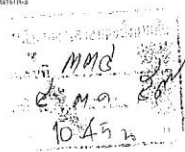
ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๘๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์
 ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อุตยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๖๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๙ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร เกษตรอำเภอบึงสามพัน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่องขอความอนุเคราะห์
 ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 ๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เนื่องด้วย นางสาวณัญญาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลจากบุคคลากรในหน่วยงานของท่าน และประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ภายใน หน่วยงานช่วยกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม และช่วยจัดเก็บข้อมูลจากประชาชนภายในอำเภอที่มีพื้นที่ตำบล ๒ มิ่ง ของลุ่มน้ำป่าสัก ซึ่งจะเป็ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัญญาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ติดต่อ: ๐๘๘๘-๗๘๘๘-๒๗๗๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๘๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖๐-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๙ กันยายน ๒๕๕๙

เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี
รับที่...
วันที่...

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่องขอความอนุเคราะห์
 ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 ๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงานของท่าน และประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ภายใน หน่วยงานช่วยกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม และช่วยจัดเก็บข้อมูลจากประชาชนภายในอำเภอที่มีพื้นที่ตำบล ๒ ผัง ของลุ่มน้ำป่าสัก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๘๐

เลขที่.....
๕๖๕

วันที่.....
๕ ส.ค. ๕๖

ปี.....

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยู่ย่อ : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๙ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร เกษตรอำเภอศรีเทพ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่องขอความอนุเคราะห์
ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่ ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ เนื่องด้วย นางสาวณัญญาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๕๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการนี้ เพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลจากบุคคลากรในหน่วยงานของท่าน และประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลบริเวณกลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ภายใน หน่วยงานช่วยกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม และช่วยจัดเก็บข้อมูลจากประชาชนภายในอำเภอที่มีพื้นที่ตำบล ๒ ผัง ของกลุ่มน้ำป่าสัก ซึ่งจะเป็ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติพลโล, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัญญาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ติดต่อ: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

รายนามผู้ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย (สัมภาษณ์)

ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
ลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๒๗ รูป/คน โดย ดังนี้

๑. พระครูวรพัชรสถิตย์ เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์

๒. พระครูเกษมพัชราธร เจ้าอาวาสวัดโนนปลาวก บ้านดงเจริญ ตำบลท่าพล อำเภอ
เมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

๓. นายชำนาญ มีวันเนือง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์

๔. นายชัชวาลย์ ทุมแถว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงาน
เกษตรอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

๕. นางอรภา วัฒนินทร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ/รักษาการเกษตร
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๖. นางสุนิสา สิ้นเจิมศิริ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงาน
เกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๗. นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำสำนักงาน
เกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

๘. นายธงชัย ทองสุข เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

๙. นายณัฐวรรัฐ พึ่งไชย เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๐. นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประจำสำนักงาน
เกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๑. นายไกรสิงห์ จันทรสุกกรี นายช่างชลประทานอาวุโส จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๒. นางช้อย สัจจะธรรม เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๓. นายสละ ปัญญา เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๔. นายตุ้ย มีผล เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๕. นายชาติชาย ชาอูน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าอิบุญ อำเภอหล่มสัก จังหวัด
เพชรบูรณ์/ประธานเครือข่ายราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

๑๖. นางประพรรณ ลู่ทอง เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๗. นายพจน์ ทองเสริม เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๘. นายอนันต์ ชัยเลิศ เกษตรกร อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๙. นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี
จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๐. นางประทวน ใจพลกรัง สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์

๒๑. นางรจนา ดานิน เกษตรกร อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๒. นายมานพ วุฒิยาสัย กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ จังหวัด เพชรบูรณ์

๒๓. นายประดิษฐ์ เก่งกล้า เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๔. นายทองสุข ป่องท้าว เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๕. นายเชาวลิตร งามศรี เกษตรกร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๖. นายไชยยา ดีทุ่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลข้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัด เพชรบูรณ์

๒๗. นายปรีชา เปรมทอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลข้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน พระครูวรพัชรสถิตย์
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว
 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
 ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณโย, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วงน้อย)

๖ พ.ย. ๕๙

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
 โทรติดต่อกับ: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๘๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาคศึกษารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอนับน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒๒๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูเกษมพัชรารธรรม์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปานโล, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

พระครูเกษมพัชรารธรรม์

เจ้าอาวาสวัดโพธิ์หลวง

๗ พ.ย. ๕๙

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายชำนาญ มีวินเนื่อง
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการใช้มีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

10
 นายชำนาญ มีวินเนื่อง
 นิสิตได้ส่งมา
 6 พ.ย. 59

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายชัชวาลย์ ทุมแถว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยความร่วมมือของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วงน้อย)ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

(นายชัชวาลย์ ทุมแถว)
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

25 ต.ค. 59

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร ๐๒-๘๘๖๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิติศาสตร์บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร เกษตรอำเภอส้มลίκ
 สิ่งส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิติ ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิติศาสตร์บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออุทิศมาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

(นางอรภา วิถีนิพนธ์)

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

17 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๓๓๐, ๒๓๓๗, ๒๓๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นางสุนิสา สันเจิมศิริ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
 ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๕๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ติดต่อ: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๓

(นางสุนิสา สันเจิมศิริ)

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

17 ตุลาคม ๒๕๕๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธารม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๓๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๒๑๐๕.๒/๑๓๙๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
 ลี้ที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยกรมมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าลี้จังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออุทิศขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญโญ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ณัฏยาณี

(นางธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์)

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒิ

๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายธงชัย ทองสุข
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยกรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออัญมโหนมาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์: ๐๘๘-๗๕๘๘-๒๖๓๙๕

วันที่ ๗/๑๐/๕๙

 นายธงชัย ทองสุข
 ภาควิชาสังคมศาสตร์
 จ. ๑๓๑๗๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยาว : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๖-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร เกษตรอำเภอลำลูกเกดบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๕๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการใช้มีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออโนไมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, คร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ณัฐยาณี บุญทองคำ
 (นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ)
 เกษตรอำเภอลำลูกเกดบุรี
 ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖๐-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
 ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ
 สิ่งส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยกรมชลประทานมีส่วนร่วมกับ
 น้ำป่าล้นจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออัญมิตขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปโย, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๖๘๘-๖๒๓๓๔

(นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี)

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

1๙ ตุลาคม ๒๕๕๙

ที่ ศบ ๖๑๐๕๒/๑๓๕๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖๐-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม

๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายไกรสิงห์ จันทร์สุกรี นายช่างชลประทานอาวุโส
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออัญมโทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๑๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางช้อย สัจจะธรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยกรมมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออโนไมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๕๘๘-๒๗๓๓๔

ณัฏยาณี
สัมภาษณ์
806 สัจจะธรรม
15 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๓, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายสละ ปัญญา
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการชี้แจงไขข้อความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ยินยอมให้สัมภาษณ์

สละปัญญา

15 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๐-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายค้อย มีผล
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณโด, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

15 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๔๕

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๕๔๔ ต่อ ๒๑๑๐, ๒๑๑๗, ๒๑๓๘

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายชาติชาย ขาอุ่น
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปโย, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

(ชาติชาย ขาอุ่น)

15 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นางประพรณ สุทอง
 สิ่งส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (รังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๔๘-๒๗๓๙

ร/ส=ประพร สุทอง
 15 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อพยยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายพจน์ ทองเสริม
 สิ่งส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘๘-๒๗๓๙๕

รับ ๑/๗ ข้อมูล

นาย พจน์ ทองเสริม
 ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลสำเภา อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายอนันต์ ชัยเลิศ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขออนุญาต
 อนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

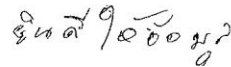
ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

21 ตุลาคม ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลสำเภา อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์: ๐๘๘-๕๕๘๘-๒๕๓๓๕

อ.สมศักดิ์ กิตติปณฺโณ
 ผู้ประสานงาน
 (พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ)
 20 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๕๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นางประทวน ใจพลกรัง
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังเมธีเกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙๕

นางประทวน ใจพลกรัง

22 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นางรจนา ดานิน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขออนุญาต
 ขออนุญาตได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรติดต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๓

ยื่นไว้ในข้อมูล.

นงนง ดานิน

20 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๕๒-๓๓๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายมานพ วุฒิยาสัย
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยกรมมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่ม
 น้ำป่าลัดจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายประดิษฐ์ เก่งกล้า
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๔

ยินดีในนาม
 ประดิษฐ์ เก่งกล้า
 ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๖-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๕๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายทองสุข ป็องท้าว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออภัยในความเฝ้าเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปโย, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

รับทราบ
17 ตุลาคม 2559

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ภายใน : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายเขาวลิตร งามศรี
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปิณโณ, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๘

ฉันดีใจด้วย
 เขาวลิตร งามศรี
 ๘ พ.ย. ๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๓ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายไชยยา ดีทุ่ง
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ (วังน้อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๖๔

นายไชยยา ดีทุ่ง ๗/๒๕๕๙

8 พ.ย. 59

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๙๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยู่เยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรัน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘
๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายปรีชา เปรมทอง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๕๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่ม
น้ำป่าลัดจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขออุทิศมาขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ, ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วิษน่อย)

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๑๙

ณัฏยาณี บุญทองคำ
1๓๑๐ ๗๕๗ ๒๗๓๑๙
8 ๗๕ ๗๗

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่มเฉพาะ
(Focus Group Discussion)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

๑. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย) ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตร
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ลี้มสุข อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๓. รองศาสตราจารย์ ธาณี สุขเกษม อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๔. อาจารย์ ดร.สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๕. อาจารย์ ดร.ภควา มุสิกะวัน อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๖. อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๗. อาจารย์ ดร.อภิไท สอนทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๘. อาจารย์ ดร.พัชรพร เพ็ชรนิล อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
๙. อาจารย์มณีรักษ์ กาญจนรางกูร อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๑๐. อาจารย์ ดร.มิตรสันต์ ดั่งธรรม ครูชำนาญการ โรงเรียนเพชรพิทยาคม
๑๑. นายศรี มีวันเนือง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์
๑๒. นางสาวปุณยนุช วงศ์จันทร์หา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙

วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ,ดร. ผอ.หลักสูตร พธ.ค. (รปศ. วังน้อย)

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรพุด สยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘๘-๗๘๘๘-๒๗๓๙

ณ ส.อ. 30

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ตึก : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ลิ้มสุข อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
 น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
 มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการ
 มีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
 เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด
 เพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
 อี้อเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
 โทรศัพท์: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๔

ผอ.
 วิชาเพื่อสังคม
 มาสนทนากลุ่มเฉพาะ
 ๗ มี.ค. ๖๐
 ๐๖ มี.ค. ๖๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธานี สุขเกษม อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญา ศณะ
สังคมศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฐยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๑๓๙

อนึ่งพร้อมกับการนี้ ตามวันเวลา
อิวากังว
Dr. Anan Sutthaprom

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

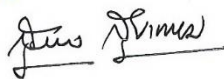
๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ติดต่อ: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน อาจารย์ ดร.อภิไท สอนทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

นี้ได้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ

(ดร.อภิไท สอนทอง)
๘ มี.ค. ๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน อาจารย์ ดร.สุชินขยันดี เพ็ชรนิลอาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

Dr. Sukhinyan
๕ มีนาคม ๒๕๖๐
9 มีนาคม 2560

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
โทรติดต่อ ๐๘๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน อาจารย์ ดร.ภควา มลิกะวัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์ต่อ ๐๘๘๖-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน อาจารย์ ดร.พิชราพร เพ็ชรนิล อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

๑. ๙๒ ๒๖๖๒
วิไลรัตน์ศิริธรรม
9/3/2020

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน อาจารย์มณีรักษ์ กาญจนราษฎร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

ณัฏยาณี บุญทองคำ
 ๘ มี.ค. ๖๐

ดร.สุรพล สุธะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ

โทรศัพท์: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

☐	ผู้อำนวยการ
☐	รองอธิการบดี
☒	อธิการบดี
☐	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
☐	กิจการนักเรียน
☐	นโยบายและแผน

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อัญญา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๑, ๒๑๓๘

โรงเรียนเพชรพิทยาคม
 ปีที่ 692 / 2560

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเพชรพิทยาคม
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่า อาจารย์ ดร.มิตรสันต์ ดวงธรรม ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญ อาจารย์ ดร.มิตรสันต์ ดวงธรรม พร้อมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

612-10

รณม ผู้อำนวยการ
 ผอ. น. ส. ก. ร. ว. ก. ร. ส. ก. ร.
 ขอเชิญคุณดร. มิตรสันต์ ดวงธรรม
 ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ
 ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์
 คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร
 เป็นไปโดยความยินยอม / โปรดพิจารณา
 - ส. น. ค. ร. ม. ส. อ. ก. ส. ก. ร.
 จ. อ. ก. ร. ม. ส. อ. ก. ส. ก. ร.
 จ. อ. ก. ร. ม. ส. อ. ก. ส. ก. ร.

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

- ดร.มิตรสันต์ ทราบ
- เพื่อพิจารณา

14 มี.ค. 2560

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
โทรติดต่อกับ: ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน นางสาวปทุมย นวศ์จันทร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพหล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ติดต่อ: ๐๘๘-๗๗๘๘-๒๗๑๓๙

อนัดไว้ขอแสดงความนับถือ

8 มี.ค. 60

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลสีไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน นายศรี มีวินเนือง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยาณี นามสกุล บุญทองคำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๕๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่ม
น้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำป่าสักจังหวัดเพชรบูรณ์” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๔

(นายศรี มีวินเนือง)

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ

บัญชีลงนามผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
 เรื่อง การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ในลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
 ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
 ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ตั้งแต่เวลา ๑๔.๐๐ น.

ที่	รายนาม	ตำแหน่ง	ลายเซ็น
๑.	พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วังน้อย)	
๒.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ลิมสุข	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
๓.	รองศาสตราจารย์ ธาณี สุขเกษม	อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
๔.	อาจารย์ ดร.สุชินขันธ์ เพ็ชรนิล	อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
๕.	อาจารย์ ดร.ภควา มุสิกะวัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
๖.	อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
๗.	อาจารย์ ดร.อภิไท สอนทอง	อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
๘.	อาจารย์ ดร.พัชรพร เพ็ชรนิล	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
๙.	อาจารย์มณีรักษ์ กาญจนรางกูร	อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
๑๐.	อาจารย์ ดร.มิตรสันต์ ดั่งธรรม	ครูชำนาญการ โรงเรียนเพชรพิทยาคม	
๑๑.	นายศรี มีวันเนือง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์	
๑๒.	นายสมใจ ทองศิริ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์	
๑๓.	นางสาวปณณชญา วงศ์จันทร์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์	

ภาคผนวก ซ
ภาพประกอบการสัมภาษณ์และ
ภาพประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

นายชัชวาลย์ ทุมแถว ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สถานที่ สัมภาษณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอห่มเกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๑๕ น.

นางอรภา วัฒนินทร ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่ แทนเกษตรอำเภอห่มสัก สถานที่ สัมภาษณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอห่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

นางสุนิสา สีนเจิมศิริ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สถานที่ สัมภาษณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ น.

นายธนพัฒน์ รุ่งวัฒนพงษ์ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สถานที่ สัมภาษณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ น.

นายธงชัย ทองสุข ตำแหน่ง เกษตรอำเภอหนองไผ่ สถานที่สัมภาษณ์ สำนักงานเกษตร
อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๖.๐๐ น.

นายณัฐวรรฐ ฝั่งไชย ตำแหน่ง เกษตรอำเภอวิเชียรบุรี สถานที่สัมภาษณ์ สำนักงานเกษตร
อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๓๐ น.

นายวุฒินันท์ พิมพ์ศรี ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สถานที่ สัมภาษณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

นายไกรสิงห์ จันทรสุกกรี ตำแหน่ง นายช่างชลประทานอาวุโส สถานที่ สัมภาษณ์ โครงการชลประทานเพชรบูรณ์ สำนักชลประทานที่ ๑๐ กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๐๐ น.

นางช้อย สัจจะธรรม อาชีพเกษตรกร สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๓๘๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๔.๐๐ น.

นายสละ ปัญญา อาชีพเกษตรกร สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๓๘๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

นายตุ้ย มีผล อาชีพเกษตรกร สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๓๘๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าพล
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น.

นายชาติชาย ชาอุ่น ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน สถานที่สัมภาษณ์ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่
๑๒ ตำบลท่าอิฐ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๐๐ น.

นางประพรรณ ลู่ทอง อาชีพเกษตรกร สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๒/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบล
ตาลเดี่ยว อำเภอห้วยสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

นายพนั ทงเสริม อาชีพเกษตรกร สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลวัง
บาล อำเภอห้วยเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

นายอนันต์ ชัยเลิศ อาชีพเกษตรกร สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๖.๐๐ น.

นายพงษ์ศักดิ์ ทัดเศษ ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก สถานที่สัมภาษณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๑๕ น.

นางประทวน ใจพลกรัง ตำแหน่ง สมาชิกเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี สถานที่สัมภาษณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๔๕ น.

นางรจนา ดานิน อาชีพเกษตรกร/ตัวแทนแรงงานจังหวัด สถานที่สัมภาษณ์ สำนักงาน เกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๔.๓๐ น.

นายมานพ วุฒิยาลัย ตำแหน่ง กำนัน หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ จังหวัด เพชรบูรณ์ สถานที่สัมภาษณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๓๐ น.

นายประดิษฐ์ เก่งกล้า อาชีพเกษตรกร สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๙ ตำบลท่า พล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๑๕ น.

นายทองสุข ป้องท้าว อาชีพเกษตรกร สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๙ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๘.๑๕ น.

นายชาวลีตรี งามศรี อาชีพเกษตรกร สถานที่สัมภาษณ์ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

พระครูเกษมพัชราธร เจ้าอาวาสวัดโนนपालวง สถานที่สัมภาษณ์ วัดโนนपालวง บ้านดง
เจริญ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พระครูวรพัชรสถิต เจ้าอาวาสวัดเทพสโมสร สถานที่สัมภาษณ์ วัดเทพสโมสร ตำบลท่าพล
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๒.๑๕ น.

นายไชยยา ดีทุ่ง ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน สถานที่สัมภาษณ์ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น.

นายปรีชา เปรมทอง ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สถานที่สัมภาษณ์ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๖.๐๐ น.

นายชำนาญ มีวันเนือง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ สถานที่
สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๒ หมู่ ๒ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ.
๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

ภาพประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
ในกลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นางสาวณัฏยาณี บุญทองคำ
- วัน/เดือน/ปีเกิด : ๒๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔
- ภูมิลำเนา : ๑๖๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๒๕๐
- การศึกษา : พุทธศักราช ๒๕๔๗ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- : พุทธศักราช ๒๕๕๒ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เข้าศึกษา : พุทธศักราช ๒๕๕๗ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- : โทรศัพท์ ๐๘๘-๗๘๘-๒๗๓๙ อีเมลล์ kboontongkham@gmail.com
- บทความวิชาการ : เรื่อง คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อสังคม ลงที่ วารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ พ.ศ.๒๕๕๗
- เรื่อง การจัดการน้ำตามพุทธวิธี ลงที่ วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๕๘
- เรื่อง การปรับตัวของบุคลากรใหม่สังกัดมหาวิทยาลัยรัฐ ลงที่ วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ พ.ศ.๒๕๕๙